

Møte mandag den 4. april 2011 kl. 12

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 70):

1. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) (Innst. 275 L (2010–2011), jf. Prop. 49 L (2010–2011))
2. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/24/EF om lagring av data fremkommet ved bruk av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste eller offentlig elektronisk kommunikasjonsnett (datalagringsdirektivet) (Innst. 292 S (2010–2011), jf. Prop. 50 S (2010–2011))
3. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om gjennomføring av domstolskontroll ved uthenting av trafikkdata, samt styrking av politiets ressurser til å bekjempe alvorlig kriminalitet med digitale verktøy. Endringer i ekomloven (Innst. 289 L (2010–2011), jf. Dokument 8:103 LS (2010–2011))
4. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Justis- og politidepartementet (Direktoratet for nødkommunikasjon) (Innst. 262 S (2010–2011), jf. Prop. 72 S (2010–2011))
5. Referat

Presidenten: Representantene Gorm Kjernli, Sylvi Graham, Tone Merete Sønsterud, Dagfinn Høybråten, Øyvind Vaksdal, Ingrid Heggø og Sonja Mandt, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentantene for Telemark fylke, Odin Adelsten Bohmann og Dag Sele, har tatt sete.

Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra representanten Åse Michaelsen om velferdspolismandag 4. april
- fra representanten Svein Gjølseth om velferdspolismandag 4. april
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Tove Linnea Brandvik fra og med 4. april og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Vest-Agder fylke: Tor Sigbjørn Utsogn
For Hordaland fylke: Roald Aga Haug
For Møre og Romsdal fylke: Eva Vinje Aurdal

Presidenten: Tor Sigbjørn Utsogn og Eva Vinje Aurdal er til stede og vil ta sete.

Statsråd Knut Storberget overbrakte 5 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker vil framsette et representantforslag.

Elisabeth Aspaker (H) [12:03:38]: På vegne av representantene Svein Harberg, Henning Warloe, Lars Myraune og meg selv vil jeg fremme forslag om en ny nasjonal strategi for IKT i opplæringen.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten informere om at møtet fortsetter utover kl. 16 til dagens kart er ferdigbehandlet.

Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1, 2 og 3 behandles under ett – og anser det for vedtatt.

Sak nr. 1 [12:04:24]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) (Innst. 275 L (2010–2011), jf. Prop. 49 L (2010–2011))

Sak nr. 2 [12:04:41]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/24/EF om lagring av data fremkommet ved bruk av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste eller offentlig elektronisk kommunikasjonsnett (datalagringsdirektivet) (Innst. 292 S (2010–2011), jf. Prop. 50 S (2010–2011))

Sak nr. 3 [12:05:10]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om gjennomføring av domstolskontroll ved uthenting av trafikkdata, samt styrking av politiets ressurser til å bekjempe alvorlig kriminalitet med digitale verktøy. Endringer i ekomloven (Innst. 289 L (2010–2011), jf. Dokument 8:103 LS (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 3 timer, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 70 minutter, Fremskrittspartiet 45 minutter, Høyre 30 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 mi-

nutter, Senterpartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter og Venstre 5 minutter.

I tillegg foreslås det gitt 10 minutter til samferdselsministeren og 5 minutter til andre medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av to hovedtalere fra hver partigruppe og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingjerd Schou (H) [12:07:04] (ordfører for sakene nr. 1 og 3): Denne saken handler om innføring av en nasjonal lovgivning for sletting og lagring av trafikkdata på strenge vilkår som også imøtekommer minstekravene i EUs datalagringsdirektiv. Proposisjonen ble levert Stortinget 10. desember 2010.

Flertallet, Høyre og Arbeiderpartiet, skjerper personvernkravene i regelverket rundt lagring, oppbevaring og bruk av trafikkdata. I tillegg er en rekke sentrale personvernprinsipper på dette og andre samfunnsområder betydelig styrket og forbedret. Flertallets utgangspunkt har vært å sikre en nasjonal lovgivning som ivaretar balansen mellom personvern og kriminalitetsbekjempende hensyn – ikke utelukkende først og fremst å ta stilling til datalagringsdirektivet.

Lovendringene er samtidig et viktig bidrag for å ivareta personvernet. På svært kort tid er det blitt slik at teknologien gjennomsyrrer hverdagen vår. Personvernet er under press på mange samfunnsområder. For å ivareta personvernet innføres det strenge regler for uthenting, oppbevaring og sletting av data. Eksempler på dette er seks måneders lagringstid, at politiet må ha rettens kjennelse ved utlevering av data, høy strafferamme og sletteplikt, og at Datatilsynet styrker sin kontrollvirksomhet med ekomtilbyderne. Som følge av den avtalen som legges fram i dag, styrkes den enkeltes rettssikkerhet, personvern og trygghet.

Det prinsipielt nye med gjennomføringen av datalagringsdirektivet er at tilbyderne pålegges en plikt til å lagre, og at lagringen skal foregå for et annet formål enn tilbyders eget, nemlig kriminalitetsbekjempelse. Trafikkdata lagres i dag. Trafikkdata brukes i dag av politiet til kriminalitetsbekjempelse. Med de nye reguleringene som nå settes i kraft, vil vi lagre noen flere data enn i dag, og lagringstiden vil bli noe lengre. Samtidig settes nå bruken av disse dataene under betydelig strengere kontroll og vilkår enn hva som er gjeldende regler i dag.

Komiteen har gjennomført en omfattende, åpen og bred høring. I behandlingen av denne saken har det vært gjennomført samtaler med alle partiene – dette for å samtale om prosessen videre, partienes avveininger og viktige synspunkter i saken, og for å forsøke å forene sentrale punkter. I samtlige samtaler ble partiene gjort kjent med Høyres helhetlige tilnærming til en nasjonal lovgivning og styrking av personvernet.

Mange deltakere i debatten om datalagringsdirektivet har hevdet at dagens rettstilstand er god og uproblematisk. Det er feil. For mer enn ti år siden – lenge før EU vedtok sitt direktiv – påpekte Økokrim og Kripos at deres adgang til trafikkdata fra tele- og datatrafikk var ujevn og avhengig av ulike prosedyrer hos ulike ekomleverandører.

Post- og teletilsynet har lenge vært skeptisk til dagens rettstilstand, fordi teletilbydernes praksis med hensyn til utlevering varierer. Data lagres ofte lenger enn regelverket tilsier, sletteplikten overholdes ikke, og lokasjonsdata lagres i strid med dagens regelverk. Fire offentlige utredninger har siden 2000 tatt til orde for at dagens regelverk er uoversiktlig og dårlig.

Formålet med EUs direktiv om datalagring er å harmonisere lovgivningen om lagring av nærmere definerte data fremkommet ved bruk av elektronisk kommunikasjon. Hensikten er å gi politi- og justismyndighetene et verktøy for å avdekke, etterforske og ikke minst straffeforfølge alvorlig kriminalitet, også på tvers av landegrensene.

Tilbydere av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste eller -nett, såkalte ekomtilbydere, i Norge lagrer i dag data for egne kommunikasjons- og faktureringsformål. Systemene for hvordan trafikkdataene lagres, er ulike, omfanget av hva som lagres, er forskjellig, og sikkerheten rundt disse opplysningene har ujevn kvalitet.

Trafikkdata er helt avgjørende i etterforskningen av alvorlig kriminalitet. Telefontrafikk brukes av politi- og påtalemyndighet bl.a. for å avdekke kontaktmønstre, og primært i saker med flere involverte, som narkotikaomsætning, grove ran, menneskehandel og annen organisert kriminalitet. Et eksempel på dette er «Operasjon Broken Lorry», hvor et marokkansk narkotikanettverk i 2006 ble rullet opp av Kripos. Totalt ble 35 domfelt over hele Europa, og to av bakmennene ble i Norge idømt 21 års fengsel.

Lokasjonsdata regnes som svært personverninngripende på grunn av at mye overskuddsinformasjon om uskyldige blir generert ved basestasjonssøk. I flertallsinnstillingen fra komiteen håndteres dette ved å stille krav om høyere strafferamme for å hente ut disse basestasjonsdataene, og den er høyere enn for andre data – fem år.

Internettrafikk er særlig relevant i saker hvor lovbrudd helt eller delvis begås på nettet. Et aktuelt eksempel er spredning av overgrepbilder av barn.

Lagring av informasjon som knytter IP-adresser til en bestemt abonnent, er avgjørende for i det hele tatt å kunne innlede etterforskning i disse sakene. Vi har sett flere eksempler på grove og alvorlige saker som ikke har kunnet bli etterforsket fordi disse dataene er slettet.

Uttalelser fra Politiets sikkerhetstjeneste, PST, under komiteens høringer går på at Norge uten datalagringsdirektivet blir mer utsatt for terror, og at PST bruker trafikkdata i alle sine saker. Riksadvokaten har i sin høringsanledning til Samferdselsdepartementet påpekt at

«[u]ten implementering av datalagringsdirektivet mister politiet og påtalemyndigheten et sentralt og viktig virkemiddel ved etterforskning og irettføring av alvorlig kriminalitet. Det vil gi manglende rettssikkerhet i vid forstand for borgere som med rimelighet forventer

at rettshåndhevende myndigheter løser sine oppgaver minst like godt i morgen som i dag. I stedet etableres et system som innebærer at kriminelle fritt kan kommunisere uten fare for at myndighetene i ettertid (selv kort tid etter) kan spore kontakten, hvilket er noe nytt ved vår kriminalitetsbekjempelse.»

Foreløpige tall fra EUs pågående evaluering demonstrerer at politiet mest etterspør data som er nyere enn seks måneder, selv om det også etterspørres en del data fram til de er tolv måneder gamle.

Politiet tar i dag beslag i de dataene som er lagret, uavhengig av om de er lagret som en følge av at sletteplikten er brutt. Dette betyr at dersom vi sier at dagens rettslige tilstand skal bevares, samtidig som vi følger opp med strengere tilsyn og utleveringskrav slik at det ikke lagres data ulovlig, vil politiets muligheter til å oppklare eller forhindre alvorlig kriminalitet eller terror bli dårligere enn i dag.

Avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet vil skjerpeplikten til å slette trafikkdata når lagringsperioden er utløpt. Ekomtilbyderne skal selv ha ansvar for lagringen, og det innføres en rekke krav for å styrke sikkerheten ved å lagre disse.

Den enkeltes trygghet, rettsikkerhet og personvern blir sikret gjennom innføring av nye og strengere regler for behandling av trafikkdata: Det skal være konsesjon, og det er sanksjoner forbundet med brudd på denne. Det stilles krav til autorisering av personell som skal håndtere denne typen data. Lukket lagring innføres. Det skal lages forskriftsbestemmelser for kryptering. Lagringstiden blir seks måneder, og det stilles krav til at utlevering av trafikkdata skal avgjøres av domstolen.

I dag er det ingen krav til den straffbare handlingens alvorlighetsgrad. Med denne lovendringen blir terskelen for å hente ut trafikkdata derfor vesentlig høyere. Det innføres strafferammekrav, normalt fire år, og fem år ved uttak fra basestasjonen.

Sletteplikten blir tydeliggjort. Ekomtilbydere skal selv ta ansvar for lagringen. Jeg henviser til det jeg har nevnt i forhold til konsesjon.

I dag brukes lagrede trafikkdata i stor utstrekning av politiet, men uten krav om domstolsbehandling. Nå innføres det. Fra nå av vil det også være et nytt personvernregime også i denne delen av behandlingen. I tillegg skal vi også sikre at hastebestemmelsen ikke brukes unødige ved at én domstol skal ha en vaktordning for å sikre kontinuitet og tilgjengelighet hos domstolene.

Datatilsynet skal styrkes betydelig. Jeg har lyst til å understreke at journalisters og andre redaksjonsmedarbeideres vern mot overvåking skal styrkes. I tillegg skjerpes taushetsplikten for alle ansatte ved advokatkontorer.

Utlevering av data i nødrettssituasjoner er i dag ikke lovregulert. Her er partene enige om at vi skal se nærmere på utformingen av en lovbestemmelse på dette området.

Det nye prinsippet er også at det legges til rette for logging av interne oppslag i personregistre med sensitive opplysninger i Nav og en rekke behandlingsrettede registre i helsevesenet. Det er et paradigmeskifte at prinsippet

om plikt til logging og rett til innsyn i offentlige registre nå skal gjelde.

Jeg anbefaler komiteens innstilling til vedtak i denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [12:17:47]: Vi har fått en overvåkingsallianse i form av partiene Høyre og Arbeiderpartiet. Når representanten sier at vi skal lagre litt mer og litt lenger, er det også en måte å si det på. Høyre hevder at de mener seks måneder er en riktig lagringstid. EU er nå i ferd med å evaluere direktivet. Dersom EU skulle gå fra seks måneders lagringstid til 24 måneders lagringstid, og innføre tolv måneders obligatorisk lagringstid, finnes det da en hemmelig avtale eller forståelse mellom Arbeiderpartiet og Høyre som innebærer at også Norge vil følge opp EUs vedtak? Eller vil Høyre fortsatt kunne stå på seks måneder?

Ingjerd Schou (H) [12:18:24]: Høyre hadde ikke gått med på disse endringene i direktivet uten betydelige innstramminger i det som ligger av endringer i ekomloven, og i tillegg betydelige innstramminger i personvernet. Vi er nå glad for at vi kan legge fram en ny lovgivning og få den på plass, fordi lovgivningen, reglene, har vært svak når det gjelder personvernet, i tillegg har den ikke vært regulert, slik at verken personvernet eller de virkemidlene som politiet trenger når det gjelder kriminalitetsbekjempelsen, har vært tilstrekkelige og skikkelig styrket.

Nei, det er ingen hemmelig avtale. Skulle EU komme til andre vurderinger, evalueringer, i sitt fremlegg – som jo har latt vente på seg lenge – vil det være helt naturlig at dette kommer til behandling på samme måte som endringer i ekomloven nå er til behandling i Det norske storting.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:19:29]: Utfallet av forhandlingene og seks måneders lagringstid er det mange som har forutsett lenge, og det lukter jo avtalt spill. Nå foregår en forgyllingskampanje fra Høyre, som jeg tror mange Høyre-medlemmer vrir seg i smerte over. Det jeg finner mest påfallende, er at Høyre ikke ser ut til å forstå forskjellen på dagens praksis, der man har en sletteplikt for data, og det å gå over til en praksis der man pålegger lagring av trafikkdata. Datatilsynet deler ikke saksordførers begeistring for denne avtalen.

Mine spørsmål er følgende:

1. Forstår ikke Høyre her hvilken prinsipiell grense som krysses når staten pålegger å lagre folks bevegelsesmønster?
2. Hvorfor nevner ikke saksordføreren med ett ord alle de unntakene fra kravet om fire års strafferamme som Høyre har gått inn for, herunder straffeloven §§ 90 og 91a, noe som vil være en direkte trussel mot journalisters kildevern når de jobber med å avdekke kritikkverdige forhold ved statsmakten?

Ingjerd Schou (H) [12:20:26]: Høyres utgangspunkt har hele tiden vært at vi har sett det slik at dagens regel-

verk og dagens lovgivning verken er god for virkemidlene som politiet trenger, eller for personvernet. Jeg er nok mer overrasket over at ikke representanten ser det samme. Vårt utgangspunkt har vært å gå inn i forhandlingene, rett og slett fordi dagens lovgivning trenger å bli styrket. Vi har også invitert representantens eget parti til å være med på en betydelig styrking av personvernet og i tillegg sikre virkemidlene for politiet. Domstolskontrollen er ny. Lagringsplikten, hvor vi har gått inn for en avtale om seks måneder, er én måned lenger enn det flere av aktørene i dag praktiserer, og det er også aktører som ikke lagrer i det hele tatt. Jeg ser at den avtalen vi nå har lagt fram, er en betydelig styrking på en rekke områder, også for journalister og andre som jobber i redaksjon.

Geir Pollestad (Sp) [12:21:33]: Avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet varsler kostbare krav om krypteringsløsninger og lukket lagring i Norge. Men teleselskapene står fritt til å velge billigere og langt mindre trygge lagringsløsninger i andre EØS-land.

Mitt spørsmål er: Ser representanten at dette kan undergrave målet om trygg lagring – og da tenker jeg utover det som står i avtalen om et varsel om lagringssted til forbrukerne?

Ingjerd Schou (H) [12:22:10]: Det er alltid grunn til å følge med på hvor data lagres. Det ligger også i avtalen og i den innramming av datasikkerhet som ligger til grunn for avtalen, nemlig at du og jeg som abonnenter også skal vite hvor dataene våre lagres. De skal undergis strenge krav, og de skal også følges opp av Datatilsynet – hvordan de lagres, hvem skal ha tilgang, og en rekke ting som ligger inne i avtalen.

Det som er mer overraskende, er at Senterpartiet, som lenge har flagget at de ville komme med en nasjonal lovgivning på dette området – som vi ikke har sett mye til – er mest opptatt av kostnadene, og mindre opptatt av det som virkelig handler om virkemidler for politi- og justismyndighetene, og i tillegg en betydelig styrking av personvernet. Personvern vil koste, men personvern skal også være trygt i form av at dataene lagres på en sikker og forsvarlig måte, og etterfølges på en slik måte både nasjonalt og internasjonalt.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:23:38] (ordfører for sak nr. 2): Først vil jeg som saksordfører takke utenriks- og forsvarskomiteen for den fleksibilitet som den har vist i denne saken. Ikke bare ble vi bedt om å framskynde avgivelsen med én uke, men også om å slå sammen to debatter – noe jeg som saksordfører i utgangspunktet ikke hadde noe ønske om. Jeg så det som unaturlig å debattere en implementering av et direktiv hvis det ikke var et flertall for direktivet, så derfor var mitt ønske at vi hadde tatt debatten om samtykke på et senere tidspunkt.

Jeg synes også jeg er nødt til å si noe om prosessen i saken.

Den 28. mars fikk vi beskjed – på nyhetene – om at Ar-

beiderpartiet og Høyre hadde kommet til en avtale, samtidig som saksordfører altså ikke var gjort kjent med dette. Det umuliggjorde dermed hennes arbeid før hun fikk et utkast til avtale. Den 29. mars fikk jeg et utkast til avtale fra transport- og kommunikasjonskomiteen, da de avga sin sak midlertidig, og utenriks- og forsvarskomiteen fikk den til uttalelse. Vi behandlet den den 30. mars, kl. 13.00, hvor på transport- og kommunikasjonskomiteen avga sin innstilling kl. 14.00. Vi i utenriks- og forsvarskomiteen hadde vår første gjennomgang av saken om samtykke kl. 13.00 onsdag den 30. mars, for så å avgi vår innstilling torsdag den 31. mars kl. 9.00.

Dette viser at saken til de grader har vært under tidspress, og at det derfor også med rette kan stilles spørsmålstegn ved Stortingets behandling i saken. Da har jeg fått sagt hva jeg mener om prosessen, og går over til Prop. 50 S for 2010–2011 om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/24/EF om lagring av data fremkommet ved bruk av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste eller offentlig elektronisk kommunikasjonsnett, også kalt datalagringsdirektivet.

Alt startet med terrorangrepet i Madrid i mars 2004. EU vedtok etter det en deklarasjon om bekjempelse av terror. I deklarasjonen så man behovet for virkemidler for å bekjempe terror, og Sverige, Storbritannia, Frankrike og Irland fremmet et forslag til rådsbeslutning om datalagring. Rådsforslaget ble avvist av Europaparlamentet i 2005 – det ble altså avvist. Kommisjonen fremmet så et forslag til direktiv, som ble vedtatt i rådet og parlamentet i mars 2006.

Direktivet overlater til de nasjonale myndigheter å ta stilling til flere viktige spørsmål, bl.a. spørsmål om tilgang til og utlevering av data som lagres. Lagringstiden kan være mellom 6 og 24 måneder, og nasjonale myndigheter kan utpeke noen til å føre tilsyn med lagring og sikkerhet av data.

Fristen for gjennomføringen av datalagringsdirektivet var september 2007, men med mulighet til utsettelse til mars 2009.

I henhold til artikkel 14 i direktivet skulle så EU-kommisjonen innen 15. september 2010 legge fram en evaluering av gjennomføringen av direktivet og dets innvirkning på økonomiske virksomheter, og ikke minst på forbrukere. Denne evalueringen er forsinket, og datoen for framleggelsen av evalueringen blir stadig flyttet på. Fordi gjennomføringen av datalagringsdirektivet nødvendiggjør lovendring, må altså Stortinget gi sitt samtykke i henhold til Grunnloven § 26 annet ledd for å gjøre dette direktivet bindende. Så her er vi altså i dag for å gjøre direktivet bindende, og det er det mange av oss som slett ikke ønsker.

Jeg går ikke inn i lovendringene og substansen i saken, som forholdet til menneskerettighetene, politiets behov for data til kriminalbekjempelse, personvern og konkurransen innenfor elektronisk kommunikasjon. Det vil bli drøftet av representanter for transport- og kommunikasjonskomiteen, men jeg ser på hva som har skjedd i Europa, hva som kan bli konsekvensene av en evaluering i EU, og spør: Hvorfor har vi så dårlig tid?

Flere av medlemslandene i EU har fremdeles ikke implementert datalagringsdirektivet i sitt lovverk – noen på grunn av konstitusjonelle innsigelser mot gjennomføringen, andre begrunner det med at det er et økonomisk spørsmål, og andre igjen på grunn av manglende lagringskapasitet. Sverige, som var med på å fremme forslaget i 2004, har for et par uker siden bestemt å vente et år med implementering. Irland, som også var en av forslagsstillerne, har gått til sak mot direktivet, fordi de mener at direktivet er feil hjemlet i forhold til EF-traktaten. Hvis det er det, så er det heller ikke et direktiv som er forpliktende for EØS-landene.

I tillegg vet vi at EU for tiden foretar en evaluering av direktivet, om enn noe på overtid. Saksordfører hadde planlagt en reise til Brussel for å snakke med lederen av Evalueringsutvalget for å høre på hvilke punkter det kunne være vesentlige endringer i evalueringen. Vi fikk tilbud om å møte hennes rådgivere, men dessverre rakk vi det aldri på grunn av framskyndelsen av avgivelsen. Så vi venter i spenning på hva som kommer.

Det er vel neppe noen overraskelse at komiteen er delt i innstillingen i saken, og jeg antar at flertallet, Arbeiderpartiet og Høyre, vil redegjøre for innstillingen, og så skal jeg, helt sikkert ved hjelp av resten av personvernalliansen, gjøre rede for mindretallsforslaget.

Mindretallet samtykker ikke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av datalagringsdirektivet. Den viktigste grunnen er selvsagt at vi mener at dette bryter med personvernet. Personlig mener jeg også at det bryter med Grunnloven § 102 og Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8. Det er grunn til å tro at evalueringen konkluderer med det samme, og at det vil gjøres vesentlige endringer i direktivet på bakgrunn av dette. Derfor er mindretallet villig til å bruke reservasjonsretten i denne saken, som er den eneste muligheten for å unngå direktivet.

Det har vært sagt mye usaklig fra tilhengerne av direktivet om konsekvensene av å bruke reservasjonsretten i denne saken – alt fra nærmest totalhavari av EØS-samarbeidet til utestengelse fra viktige fora i Europa. Men dette er ikke annet enn spekulasjoner. Vi har aldri brukt reservasjonsretten tidligere, og vet derfor heller ikke hvilke konsekvenser det får. Uansett kan vi smykke oss med at vi er nest best i hele Europa til å implementere direktiver. Det er bare Malta som er bedre enn oss. Det sier jo sitt.

I mange andre internasjonale fora legger land stadig ned veto, noe som også reservasjonsretten er, uten at det får nevneverdig betydning for forholdet mellom landene. Når det gjelder en så kontroversiell sak som datalagringsdirektivet er i Norge, burde både Arbeiderpartiet og ikke minst Høyre ha tatt seg bryet med å lytte til folk. Folk ønsker ikke ytterligere overvåking, og de ønsker heller ikke å hoppe fordi EU sier vi skal gjøre det. Svært få av oss hadde likt at en agent hadde fotfulgt oss rundt omkring og notert hvor vi var, hvem vi snakket med og når vi snakket med dem. Men så snart dette blir teknologisk og usynlig, så er det ikke farlig.

Vel, de landene som faktisk hadde fysisk overvåking, er de landene som i dag ikke ønsker datalagringsdirektivet.

Det bør gi oss et bilde av hva det er vi skal vedta i dag, og det bør også gi ikke minst Høyre noe å tenke over. Jeg vil gjerne lese opp følgende:

«Personvernet må sikres på alle samfunnsområder, i forvaltningen, i arbeids og næringsliv og i straffetrettspleien. Ved vurderingen av behovet for eventuelle nye etterforskningsmetoder, må personvern hensyn veie tungt. Med tekniske nyvinninger har både innsyn i personlige forhold og muligheter for overvåking av personer blitt sterkt utvidet, i offentlig så vel som i privat regi. Utvidet omfang av gamle og nye former for registrering kan representere en fare for personvern og ytringsfrihet.»

Dette sitatet er altså fra Høyres prinsippprogram, og jeg trenger vel ikke si noe mer da.

Dessverre får vi ikke flertall for å si nei takk til datalagringsdirektivet. Derfor ønsker mindretallet – med bakgrunn i selve saksbehandlingsprosessen, de økonomiske konsekvensene og siden vi vet at det snart foreligger en evaluering fra EU-kommisjonen – å fremme et utsettelsesforslag som vi har levert inn i tide, som sannsynligvis vil bli omdelt litt senere, og som vi ønsker å votere over når vårt forslag til nei til samtykke faller.

Det er flere grunner til utsettelse. Den ene er selvsagt evalueringen, som jeg har nevnt. Den andre er den pågående rettsaken som Irland fører mot direktivet, for får Irland medhold i saken, ja, da er det neppe noe Norge behøver å forholde seg til overhodet. Men i det øyeblikket vi vedtar samtykke, er det bindende.

Jeg ser at tiden renner ut, og jeg vil dermed ta opp de forslag som mindretallet har i denne saken.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir åpnet for adgang til replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [12:33:56]: I merknadene til denne implementeringsproposisjonen sier Fremskrittspartiet, sammen med de andre mindretallspartiene:

«Å innføre datalagringsdirektivet er å legge det demokratiske rettsprinsippet om at enhver er uskyldig inntil det motsatte er bevist (uskyldspresumpsjonen) til side. Disse medlemmer mener dette medfører noe helt nytt i norsk rettspraksis» (...) «at man trækker over en prinsipiell grense for selve rettsstaten.»

For litt over to år siden vedtok et enstemmig storting å implementere det tredje hvitvaskingsdirektivet inn i norsk rett og endre loven deretter. Det forsterket et regelverk som innebærer at alle bevegelsene på våre bankkonti kontinuerlig overvåkes. Hvis det skjer noe som gir mistanke om f.eks. hvitvasking, går det automatisk varsel til Økokrim. Det er ingen domstol som vurderer om Økokrim skal få innsyn i det.

På bakgrunn av det vil jeg gjerne spørre representanten Woldseth om ikke denne voldsomme (presidenten klubber) ordbruken egentlig er litt feil?

Presidenten: Presidenten vil minne om at taletiden skal overholdes.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:35:11]: Nei, jeg synes ikke at den voldsomme ordbruken er feil. Jeg synes vi må kunne tillate oss det når vi rokker ved noe som er utrolig grunnleggende i Norge og i resten av verden, for den saks skyld, rokker ved personvernet og retten til å ha et privatliv. Så jeg synes jammen ikke at jeg har tatt for hardt i.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:35:52]: «Det er et paradoks at Frp, som tradisjonelt ønsker å gi politiet alt nødvendig verktøy for å bekjempe kriminalitet» – dette sier Hans Frode Kielland Asmyhr, som sitter i justiskomiteen for Fremskrittspartiet. Representanten har selv et prisverdig engasjement mot seksuelle overgrep mot barn og mot spredning av barnepornografi. Vi har dessverre sett så altfor mange saker av denne typen bli henlagt, nettopp fordi IP-adresser er slettet når politiet endelig finner gjerningsmennene – eller i jakten på gjerningsmennene.

Hvordan kan representanten Woldseth forsvare at barn ikke får et bedre juridisk vern og dermed redde fra potensielle overgrep fordi IP-adresser ikke lagres mer enn bare noen uker i dag?

Karin S. Woldseth (FrP) [12:36:47]: Det er vel egentlig litt som et slag under beltestedet å nevne overgrep mot barn, når vi har muligheter i dag – hvis man har en mistanke – til å la politiet få tilgjengelige data. I tillegg er det slik at man faktisk har greid å rulle opp svære pedofiliringer i Norge uten at man har hatt et datalagringsdirektiv. Så jeg synes vel kanskje at representanten Gitmarks påstander faller på sin egen urimelighet. Vi har faktisk greid å få tak i pedofile uten at vi trenger å kriminalisere en hel nasjon.

Laila Gustavsen (A) [12:37:48]: Det er fristende å følge representanten Woldseths uvitenhet om hva politiet selv har bedt om av virkemiddelbruk knyttet til datalagring, og spesielt om det engasjementet Skovholt Gitmark tok opp – Woldseths engasjement mot overgrep mot barn. Jeg skal la det ligge.

Jeg synes det er oppsiktsvekkende at hovedtalspersonen for Fremskrittspartiet på sine ti minutter ikke én gang reflekterer rundt vårt utenrikspolitiske forhold til Europa – rundt konsekvensene av å bruke vetoen. Jeg synes også det er paradoksalt at representanten Woldseth bruker Irland som et eksempel på hvorfor man vil utsette saken, når vi vet at Irland faktisk ønsker lengre lagringstid enn EUs datalagringsdirektiv legger opp til. Jeg vil spørre Woldseth: Ser hun overhodet noen utenrikspolitiske implikasjoner i vårt forhold til EU ved ikke å implementere?

Presidenten: Det er sånn at vi antakeligvis i løpet av dagen kommer til å diskutere *lagringstid* mye. Men *taletid* er fastsatt, og skal overholdes.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:39:08]: Jo da, og jeg har for så vidt drøftet det i innlegget mitt. Som representanten er kjent med, har vi fått en betenkning fra professor Sejersted om mulige konsekvenser av reservasjonsretten

og vårt forhold til resten av Europa. Som jeg også sa, jeg tror ikke det vil bli så voldsomme reaksjoner. I EØS-avtalen hadde vi faktisk dette som en mulighet. Hvis Norge synes at dette er å gå for langt, at dette berører vår nasjon for mye, og at dette bryter med Grunnloven, ja, så må vi jammen bruke reservasjonsretten. Hvis ikke vi skal kunne bruke den nå, når skal vi kunne bruke reservasjonsretten da? Eller er den bare til pynt, for at Gro Harlem Brundtland en gang skulle få gjennom EØS-avtalen?

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:40:30]: Den teknologiske utviklingen skaper muligheter. På kort tid er mobiltelefoner, iPad-er og bærbare pc-er blitt nødvendige verktøy for oss alle i hverdagen. Teknologien er helt sentral for verdiskapningen i næringslivet, og den er avgjørende for at offentlig forvaltning skal fungere. I snitt bruker hver og en av oss nesten halvannen time om dagen på Internett, ifølge medienorge.

Den teknologiske utviklingen skaper også utfordringer. Teknologien er grunnleggende internasjonal. Den kan ikke reguleres kun gjennom nasjonal lovgivning. Det er her mye av uenigheten ligger.

Teknologien er ofte sentral når kriminelle handlinger planlegges og begås, og dermed også når kriminalitet skal bekjempes.

Teknologien setter også personvernet under press. Langt flere personopplysninger kan registreres, lagres og systematiseres, og andres tilgang til mine personopplysninger forenkles. Vi etterlater oss en mengde elektroniske spor, og kommersielle aktører bruker våre personopplysninger i kommersiell sammenheng.

Vi har som politikere et stort ansvar for å møte disse utfordringene. Vi har ansvar for å gi politi og påtalemyndighet verktøy som sikrer at de kan utføre det samfunnsoppdraget Stortinget har gitt dem – å avdekke og bekjempe kriminalitet.

Vi har ansvar for at personvernet ivaretas og sikres, slik at sensitive opplysninger ikke kommer på avveier. Å kombinere disse to hensynene er en krevende balansegang.

Jeg, og Arbeiderpartiet, mener at lovproposisjonen og avtalen som nå er inngått mellom Arbeiderpartiet og Høyre om endringer i ekomloven, behersker denne balansegangen. På den ene siden sikrer vi politiets tilgang til et viktig verktøy. Det er ikke tvil om at trafikkdata har vært viktig for å oppklare drap, menneskehandel og organisert kriminalitet, som Nokas-ranet.

På den andre siden innfører vi nå kraftige innskjerpinger i personvernet i forhold til dagens situasjon, der det nå er få eller ingen regler rundt bl.a. tilgangen til lagrede data.

Det har vært viktig for oss å lytte nøye til innspillene som kom både gjennom høringsrunden og høringen i komiteen, og jeg vil takke Høyre for et godt og konstruktivt samarbeid, som i dag resulterer i et nasjonalt lovverk som både styrker kriminalitetsbekjempelsen og personvernet.

Ekomtilbyderne har lenge lagret kommunikasjonsdata av kommersielle hensyn. Men erfaringen med svært va-

rierende praksis og endringer i tilbydernes behov for lagring gjør at dette ikke lenger er tilstrekkelig. Vi er avhengig av at kommunikasjonsdata lagres av samfunnshensyn. Derfor vil Arbeiderpartiet og Høyre pålegge ekomtilbyderne en lagringsplikt for data som sier noe om hvilke kommunikasjonsmidler som har vært i kontakt, hvor kommunikasjonen har funnet sted, når og hvordan.

Vi er enige om at dataene skal lagres i seks måneder. Innholdet i kommunikasjonen skal ikke lagres. I saksframlegget hevder opposisjonen at dette er overvåkning. Det er det ikke. Overvåkning innebærer aktivt og kontinuerlig å følge med på hva noen foretar seg. Vårt forslag har ingenting med overvåkning å gjøre. I utgangspunktet har ikke politiet tilgang til noen data, og de vil kun få tilgang til utvalgte data på bestemte vilkår.

Jeg har besøkt Interpol, Kripos og barnehus rundt omkring i landet, som alle bekjemper seksuelle overgrep mot barn. Informasjonsteknologien fører til at voksne enkelt kan oppnå kontakt med barn. Derfor samstemte Stortinget i at det var nødvendig å vedta en «grooming-paragraf» som forbyr voksne å lokke barn til å ta kontakt.

Informasjonsteknologien fører også til at overgrepstilberedelse av barn spres i en hastighet og i et omfang vi aldri før har opplevd. Men i flere saker har Kripos måttet stanse etterforskningen fordi data er slettet. Datatilsynets pålegg om at ekomtilbyderne skal slette IP-adresser etter tre uker, har, i motsetning til hva representanten Woldseth sa, ført til en forverring av politiets mulighet for å oppklare denne typen alvorlig kriminalitet.

Det siste eksempelet er Europols opprulling av verdens største pedofile nettverk i sitt slag med over 70 000 brukere. 34 norske IP-adresser knyttes til nettverket, men kan ikke etterspores fordi data er slettet.

Politioverbetjent i Kripos, John Ståle Stamnes, sa til Aftenposten at lagring i seks måneder ville holdt for å spore opp personer i denne saken. Og la meg være tydelig: I saker som denne er det ingen – ingen – informasjon som kan erstatte trafikkdata når politiet skal komme videre i etterforskningen. Derfor synes jeg det er særdeles alvorlig at mindretallet kun legger opp til en videreføring av dagens praksis med lagring av IP-adresser i tre uker. Ikke engang Datatilsynets eget forslag om fem måneders lagringstid av IP-adresser får tilslutning fra mindretallet. Konsekvensen av dette vil bli at Norge fortsatt ikke kan delta i avdekking av alvorlige straffesaker som den nevnte, eller vi må basere oss på bistand fra andre land som lagrer trafikkdata lenger.

Arbeiderpartiet og Høyre sikrer en betydelig innskjerping av personvernet i forhold til i dag. Vi innfører krav om at utlevering av data først skal skje etter en domstolskontroll, og vi innfører en hovedregel om at dette bare kan skje i saker som omfatter alvorlig kriminalitet, og som har en strafferamme på fire år eller mer. I tillegg skal det stilles som krav at utlevering av trafikkdata skal være nødvendig for etterforskningen.

Dette er ikke situasjonen i dag. I dag er det få eller ingen betingelser knyttet til ekomtilbydernes utlevering av data til politiet, og denne innskjerpingen vil medføre en innsnevring i forhold til politiets tilgang til data.

Avtalen bidrar også til en innstramning i reglene om sikring av de lagrede dataene, slik at uvedkommende ikke får tilgang. Vi tydeliggjør at det medfølger en sletteplikt av data, det innføres krav om autorisasjonsordning og lukket lagring hos ekomtilbyderne, og Datatilsynet får fullmakt til å pålegge kryptering av data som vil falle inn under lagringsplikten. Vi forutsetter også at Datatilsynet styrker kontrollvirksomheten mot ekomtilbyderne og justissektoren betydelig.

Etter at avtalen ble lagt fram forrige mandag, har det oppstått en debatt om kostnadene knyttet til økt sikkerhet. Det forunder meg en del, for jeg opplever jo at alle i denne salen, uavhengig av om vi er for implementering av datalagringsdirektivet eller ikke, mener at vi må innføre strengere sikkerhetsbegrensninger rundt lagring av trafikkdata enn i dag og tilgangen til slike data.

I lovproposisjonens omtale av kostnadene ved endringen i ekomloven er det også tatt høyde for ulike løsninger med ulike sikkerhetsnivå. Det er også redegjort for at det skal utarbeides en modell for hvordan kostnadene skal beregnes og fordeles mellom ekomtilbyderne og justismyndighetene. Derfor stiller jeg meg tvilende til påstandene som er framsatt om at dette kan bli svært kostbart. Til sist vil jo dette også være en del av de årlige budsjettforhandlingene som Stortinget skal ta stilling til.

Ett forhold som særlig presseorganisasjonene var opptatt av i høringen, var pressens behov for styrket kildevern. Jeg er derfor glad for at dette er blitt et viktig punkt i avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre, men jeg støtter også saksordføreren innspill om at dette lovforslaget bør omfatte redaksjonelle medarbeidere og ikke bare journalister.

Det nye lovverket gjelder et teknologisk område som er i stadig utvikling. Derfor er vi enige om at endringen skal evalueres etter fire år. Blant annet er det sentralt å se på effektene av en lagringstid på seks måneder.

Mindretallet vil nekte politiet tilgang til trafikkdata for å bekjempe alvorlig kriminalitet. Men lagring av trafikkdata reiser flere problemstillinger enn bare politiets tilgang. Også i dag lagres trafikkdata, men for kommersielle formål. Og kommersielle aktører kan altså bruke langt mer sensitive data til f.eks. markedsføring rettet mot hver enkelt av oss. Som politikere kan vi ikke la de kommersielle behovene gå foran behovet vi som samfunn har for å bekjempe alvorlig kriminalitet. Gjør vi det, svikter vi både politiet og personvernet.

Flertallet sikrer i dag at vi tar tilbake kontrollen over en viktig del av kriminalitetsbekjempelsen fra markeds-kreftene. På den måten styrker vi rettssikkerheten for oss alle.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [12:49:59]: Vi politikere skal være teknologiens grensevakter. Det er en jobb Arbeiderpartiet ikke tar. Arbeiderpartiet bøyer nakken for den politiske pisken fra EU. Det er observasjonen.

Etter påtrykk fra mange partier, bl.a. fra Fremskrittspartiet, fikk vi i 2009 en rapport fra den norske Person-

vernkommissjonen – og Stortinget venter fremdeles på en stortingsmelding om personvernets kår i Norge. Spørsmålet er da som følger: Hva er det som gjør at vi må skynde oss slik, og innføre andres inngrep i og flytting av norsk personvern, før vi har hatt en bred, nasjonal drøfting i vår egen nasjonalforsamling om personvernets kår i Norge? Er ikke dette en feil rekkefølge? Bør ikke Norge selv rydde og sette grenser for personvernet før EU får gjøre det?

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:51:07]: Debatten om datalagringsdirektivet har reist en viktig debatt om personvernet, og det er jeg glad for. Derfor var det også viktig for oss i avtalen å framheve at regjeringen skal legge fram en egen melding om personvern, hvor bl.a. spørsmålet om logging, registrering, innsyn osv. skal drøftes.

Så må jeg jo si at er det ett parti som virkelig har skuffet meg i saken om datalagring, så er det Fremskrittspartiet, som hevder at dette vil føre til at vi får en politistat. Jeg opplever at Fremskrittspartiet ikke lenger tar ansvar for kriminalitetsbekjempelse. Fremskrittspartiet tar ikke inn over seg at også ofrene for kriminalitet faktisk har krav på personvern. Derfor må jeg si at Fremskrittspartiets opptreden i denne saken har vært til stor skuffelse, og at Fremskrittspartiet ikke lenger har troverdighet som et parti som er opptatt av kriminalitetsbekjempelse.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [12:52:12]: Vi ser at Sverige velger å avvente ett år. Vi ser at forfatningsdomstolene i Tyskland, Romania og Tsjekkia mener at direktivet er grunnlovsstridig i forhold til personvernspørsmål. EU er i ferd med å revidere direktivet. Det er bebudet at den første evalueringen kommer ganske snart. Vi opplever at det har vært et tidspress i behandlingen, både i komiteen og nå i etterkant. Mitt spørsmål til representanten Bjørnflaten er: Hva er det som haster sånn og gjør at vi ikke har tid til å ta de personvernmessige vurderingene først og drøfte dette gjennom en behandling av en stortingsmelding, når vi ser at implementeringen ikke skal ha virkning før om et år?

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:53:10]: Når det gjelder tilfellet i Sverige, var det et bredt flertall i Riksdagen som faktisk ønsket å implementere direktivet, deriblant også representanten Nordås' egne partikolleger. Det var også en egen spesiell mindretallsrettighet som gjorde at man ikke kunne fatte vedtak.

Når det gjelder Tsjekkia og Tyskland, vil jeg presisere at det altså var implementeringen av direktivet som var i strid med forfatningen. Det som jeg synes er interessant å se, er at det man har lagt vekt på både i Tsjekkia og i Tyskland, er jo noe som for oss har vært veldig viktig å få på plass, nemlig domstolskontroll. Det har vi oppfylt her. De har påpekt at det ikke var alvorlig nok kriminalitet som ville bli omfattet ved innføring av datalagringsdirektivet i Tsjekkia og Tyskland. Det har vi sikret gjennom at vi nå stiller krav til strafferammene, og at det skal være alvorlig kriminalitet. Jeg opplever jo at vi gjennom de forslagene som nå legges fram til ekomlovgivning, leverer i forhold til de punkte-

ne som man har vært bekymret for både i Tsjekkia og i Tyskland.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:54:24]: Jeg er fristet til å legge til at barneombudet i Norge jo er imot datalagringsdirektivet. Det er kanskje ikke så viktig hva barneombudet sier om dette, som visstnok er et stort slag for barns rettigheter.

Jeg fikk ikke svar fra saksordføreren, så jeg har tenkt å prøve med Arbeiderpartiet. Det gjelder de tallrike unntakene fra kravet om fire års strafferamme for å få utlevert trafikkdata. Dette vil gjøre det mulig å kartlegge journalisters kildenettverk om de skulle være så frekke å avdekke hemmelige og kritikkverdige forhold i statsforvaltningen. Nå er sikkert representanten Bjørnflaten fristet til å vise til avtalen som er gjort vedrørende romavlytting av redaksjoner. Det er irrelevant her. Jeg har et helt konkret spørsmål som gjelder straffeloven §§ 90 og 91: Hvordan kan Arbeiderpartiet forsvare fri adgang til journalisters trafikkdata om de avdekker hemmelige og kritikkverdige forhold i staten, noe som må sies å være en ganske viktig del av journalisters virke?

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:55:19]: Aller først vil jeg presisere at i tillegg til at vi nå innfører strenge strafferammekrav med tanke på i hvilke typer saker man kan utlevere trafikkdata, innfører vi også noen andre begrensninger. Vi sier at det skal være nødvendig, og vi sier at det skal forholdsmessig. På alle måter skjerper vi tydelig personvernet knyttet til utlevering av trafikkdata i forhold til situasjonen som er i dag. Det har også vært viktig for både Arbeiderpartiet og Høyre å følge opp de sterke signalene som vi fikk fra presseorganisasjonene. Derfor er jeg veldig glad for at vi har fått dette punktet på plass i avtalen.

Så har jeg lyst til å minne representanten Valen om én ting. I dag finnes ingen av disse begrensningene. I dag har vi ikke domstolskontroll. I dag er det ikke krav til strafferamme. I dag kan trafikkdata utleveres til politi og påtalemyndighet uten at det egentlig ligger noen særlige begrensninger til grunn. Så det er ikke tvil om at det forslaget som blir vedtatt i dag, fører til en kraftig styrking av personvernet, også når det gjelder journalisters arbeidssituasjon.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:56:53]: Datalagringsdirektivet inneber å pålegge lagring av ei omfattende mengde informasjon om vår mobil- og nettbruk – kven du ringjer til, når du ringjer, kor du ringjer frå, kor lenge du snakkar, kven du sender e-post til, mottakar, når du er på Internett, og kor lenge du er der.

SV er motstandar av å innføre datalagringsdirektivet av tre grunnar.

For det første er det vår sterke overtyding at kvart enkelt menneske er uskuldig til det motsette er bevist. Vi bør ikkje basere oss på ein tankegang i vår rettsstat der vi gir pålegg om å samle spor om kvar nordmann, sidan vi kan

kome til å bli skuldige. Då bidreg vi til å endre statusen til kvart menneske, frå uskuldig til potensielt skuldig.

For det andre aukar plikt til lagring av store mengder data risikoen for at noko kjem på avvege og for misbruk. Lagringa utgjer ein personvernrisiko. Eg likar eigentleg ikkje ordet «personvern» – det høyrer ut som noko som vi skal stoppe ut og setje på museum. «Integritet» er eit betre ord etter mitt syn. Kven du ringer til, kven du sender e-post til, er informasjon som på avvegjar kan krenkje din integritet – eksempel: ein mail frå ein tilsett i SV si gruppe til Arbeidstilsynet om tilhøvet i gruppa, fire telefonar til krisesenteret sist helg frå ein kvinneleg representant, eit hemmeleg tips til ein journalist, gjentekne mailer til ei adresse som sluttar med swingersnorge.com. På avvegjar kan slike opplysningar krenkje integriteten til dei involverte.

For det tredje: Så lenge du er uskuldig, er det ikkje noko problem, seier enkelte. Eg meiner det er motsett. Eg meiner at det som er problemet, er at vi er uskuldige. Mistenkte kan vi sikre lagring av informasjon om allereie, og kanskje bør dette verte betre. Det alvorlege no er korleis direktivet kan påverke alle som ikkje er mistenkte for kriminalitet.

I ei undersøking frå det tyske Forsa Institute frå 2008 svarte over halvparten av dei spurde at dei ikkje ville bruke teletstyr når dei skulle snakke med psykolog, ekteskapsrådgivar eller om rusmisbruk som følgje av datalagringsdirektivet. 11 pst. svarte at dei allereie hadde avstått frå å bruke telefon, mobiltelefon eller e-post i visse tilfelle. Vi er ikkje tente med at uskuldige menneske held tilbake eller lat vere å søkje opp kunnskap av frykt for å verte sedde over skuldra.

Malte Spitz, parlamentarikar for Dei grøne i Tyskland, gjekk til rettssak for å få utlevert teledata om seg sjølv frå Deutsche Telekom, og fekk det. Så gav han det til avisa Die Zeit, som saman med postar frå bloggen hans og Twitter kunne konstruere bevegelsesmønsteret hans dag for dag i eit halvt år. Den 1. september 2009 har dei bevegelsesmønsteret hans i 20 timar, den 4. september i 16 timar. Dei fleste dagane har dei ein slik oversikt over han. Gå inn på nettet og sjekk sjølv – interessant lesing.

Opplysningar som lek ut, kan krenkje integriteten vår, men kunnskapen om at det vert lagra, kan i seg sjølv redusere fridomen vår.

Sjølv om SV er sterkt mot direktivet, vil eg seie at vi er endå meir bekymra for den gradvise endringa i haldningar, moglegheiter og politikk som går føre seg. Vi har allereie ei omfattande lagring av data, og vi har ei omfattande kameraovervaking.

Internasjonalt, eller her i landet, vert det diskutert å registrere søk på nettet, å setje inn ei brikke i alle bilar som kan opplyse om kvar dei er. Vi ønskjer oss betre og meir omfattande helseregister som kan koplast, betre register med meir informasjon om barn i barnehage og skule. Vi har prøvd oss på romavlytting òg.

Eg kjenner fleire av desse forslaga godt. Dei er alle godt meinte og vel grunngjevne på sitt felt. Men forstår vi og tenkjer vi over konsekvensane av summen?

Den franske filosofen Jacques Attali, som òg var

mangeårig rådgjevar for president François Mitterrand, har skrive boka «Kort historie om framtida» om temaet. Han skildrar eit tenkt framtidssamfunn der staten overvakar helsa vår, kosthaldet, transporten og skulearbeidet til barna – ikkje fordi politikarane har vorte totalitære, ikkje av kommersielle omsyn, men av funksjonelle omsyn.

Kosthaldet og folkehelsa vert betre med systematisk registrering av kva vi et. Skuleresultata vert betre når vi kjenner til korleis elevane er, og korleis dei jobbar. Og alle forstår sjølv sagt at kampen mot kriminaliteten vert meir effektiv med registrering og lagring av stadig fleire data. Alle tener på det. Vi får meir kunnskap, samfunnet vert betre og tryggare. Det einaste vi mister, er litt slark i samfunnsmaskineriet.

Men eg er for slark. Så lenge det er slark, er det håp, for slark er eit teikn på fridom: den potetgullposen du ikkje skulle ete, forbikøyinga du ikkje skulle teke, innleveringa du juksa på – eller meir direkte knytt til datalagringsdirektivet – e-posten du ikkje skulle ha sendt, staden du ikkje skulle ha vore ei natt. Fridomen til ikkje å gjere det – eller kanskje til og med å gjere det av og til – er av uvurderleg verdi for det enkelte menneske. Men det er òg av uvurderleg verdi for samfunnet at vi menneske har eit stort frirom, ein integritet, som vi kan utfalde oss i. Det må ikkje berre vere rom for det perfekte livet. Det må òg vere rom for slarket i samfunnet.

Datalagringsdirektivet fører sjølv sagt ikkje til eit slikt samfunn, lat meg vere klar på det. Men summen av ei rekkje vedtak og moglegheiter over tid kan føre oss i ei slik retning. Vi registrerer, overvakar, lagrar og tek i bruk langt meir informasjon no enn for eit tiår eller to sidan.

Difor er vegen vidare viktig. Kva vil vi ønskje å bruke informasjonen til om ti år? Kva data kan vi kople for å få fram meir og betre informasjon? Kva vert det neste vi skal registrere og lagre?

I lys av dette: Er det ikkje klokt å tenkje seg om ein gong til? Det heiter seg at ein skal la tvilen kome tiltalte til gode, og i dette tilfellet meiner SV det vil vere fornuftig:

- EU si evaluering av direktivet er ikkje komen enno. Ho vil gje oss informasjon om kvar EUs lovgjeving går vidare.
- Vårt naboland Sverige har utsett implementeringa.
- I fleire land sine rettssystem verserer det saker om direktivet etter at det har vorte kjent grunnlovsstridig.

Sjølv om det kjem brysame landsmøte i tida framover: Når vi har moglegheita til å utsetje det, og det er godt grunngjeve, bør vi gjere det.

Eg meiner det har kome ein god ting ut av debatten, som vi førebels avsluttar i dag. Det er at eg trur ikkje det er avslutninga. Eg trur kanskje det er byrjinga – byrjinga på ein langt meir levande samfunnsdebatt om balansen mellom vår fridom og integritet på den eine sida og alle dei vel grunngjevne funksjonelle ønskja vi har som samfunn på den andre sida.

Vi – altså Stortinget, regjeringa, det politiske systemet – må vere førande i ein prinsipiell debatt om dette i framtida. For lenge har vi sett dei enkelte samfunnsinteressene i forarsetet og i rask rekkjefølgje vedteke velmeinte og funksjonelle forslag om registrering og overvaking på

ulike felt. Dei prinsipielle spørsmåla har vi sett til side til tilsyn.

Dette er politikk snudd på hovudet. Det må jo vere omvendt – at politikarane diskuterer og vedtek dei overordna rammene for samfunnsutviklinga, og så ber vi om oppfølging og diskusjon basert på korleis dei ulike omsyna skal varetakast på kvart enkelt felt i samfunnet.

Den som er villig til å ofre sin fridom for ein midlertidig tryggleik, fortener korkje fridom eller tryggleik, har den amerikanske filosofen og vitskapsmannen Benjamin Franklin sagt.

Eg vil leggje til: I eit friare samfunn vil vi føle oss tryggare enn i eit samfunn der vi har ofra mykje av fridomen vår.

Lat oss tru at den omfattande debatten om datalagringsdirektivet betyr ein renessanse for fridom og personleg integritet som sentrale spørsmål i samfunnsdebatten.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Freddy de Ruiten (A) [13:06:09]: Avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre gir en god balanse mellom personvernet – og er også et godt verktøy – og det å bekjempe kriminalitet. Jeg får av og til en følelse av at opposisjonen i denne saken, inkludert SV, synes at avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre egentlig er ganske god – kanskje litt for god.

Det jeg også reflekterer litt over og er litt undrende til, er egentlig hva som er SVs alternativ i dette. Jeg synes representanten Solhjell hadde et interessant og spennende innlegg, men hva er SVs alternativ? Er det ingenting?

Bård Vegar Solhjell (SV) [13:06:58]: Eg trur kanskje ein må ha sete i veldig mange møte med dei som er hundre prosent einige med seg sjølv, for at mitt innlegg og det eg har sagt, skulle bringe fram følelsen av at eg eigentleg hadde hatt lyst til å stemme saman med Arbeidarpartiet og Høyre fordi det er fantastisk bra. Lat no det ligge.

I dag vil eg stemme imot implementering av direktivet fordi eg er ueinig i det og meiner at det vil bringe oss i heilt gal retning. Men i tillegg til det har eg saman med andre, både i offentlegheita og i andre samanhenger, kome med ein invitasjon til det vi har kalla eit nasjonalt forlik om datalagring, som seier nei til omfattande datalagring av dei sterkt personverninngripande tinga, men som tek opp i seg mange av dei positive elementa som sjølvsagt finst her, f.eks. domstolskontroll. Det er positivt at ein får meir kontroll, men den omfattande lagringa det vert lagt opp til her, er eg sterkt ueinig i, som eg argumenterte for i mitt innlegg.

Bent Høie (H) [13:08:03]: Det hadde vært betydelig vanskeligere for representanten Bård Vegar Solhjell å holde det innlegget han holdt nå, hvis nasjonen hadde visst hva som var SVs nasjonale alternativ. Da tror jeg en del av de prinsippene som han nå dro opp, hadde vært van-

skeligere å forsvare. Det er også vanskelig å forsvare med utgangspunkt i det som SV faktisk har gjort i regjering når det gjelder integritet og personvern. For eksempel har SV i regjering lagt fram en lov om helseregistre, der en har personidentifiserbare helseopplysninger som omfatter snart hele landets befolkning. Dette er fødselsregister, det er rusregister, det er hjertere register, det er registre innenfor psykiatri, det er dødsregister – altså hele landets befolkning, der hver enkelt av oss ikke har blitt gitt en rett til å reservere oss mot at våre opplysninger registreres i denne type registre. Hvordan mener representanten at dette stemmer overens med hans innlegg om integritet?

Bård Vegar Solhjell (SV) [13:09:09]: Som eg tok opp i mitt innlegg, har vi ikkje berre det siste året, men eg vil seie gjennom tiår sakte, men sikkert – med små skritt – bevega oss i ei retning som er problematisk i høve til personleg integritet. Eg har til og med vore med på det. Som representanten sikkert hugsar, la eg fram eit forslag knytt til skule, som seinare vart trekt tilbake. Men når ein har gjort feil i fortida, finst det to måtar å ta omsyn til det på. Den eine måten er å seie: Vel, vi har gjort så mange feil i fortida at vi kan berre fortsetje med å gjere feil, for då er vi allereie inne på den galeien. Mi vurdering vil vere, når vi ser summen og mengda av overvaking og registrering som det over tid har vorte, at eg ville invitert Høyre til kanskje å tenkje: Bør ein ikkje her vurdere å føre ein prinsipiell debatt om å snu, utsetje behandlinga av dette direktivet, og tvert imot ta styringa over den delen av samfunnsutviklinga? Det ville vere ei klok tilnærming, ved at ein ved ulike tidlegare anledningar har gjort vedtak som ein i dag kan sjå problema ved.

Gorm Kjernli (A) [13:10:22]: Mye av den trafikkdattaen som representanten Solhjell ramset opp i begynnelsen av sitt innlegg, lagres jo også i dag, men da av kommersielle hensyn. At SV er imot implementering av datalagringsdirektivet, er velkjent, gammelt nytt, men som både representanten de Ruiten og representanten Høie var inne på, er det fortsatt noe uvisst hva som er alternativet.

I innstillingen sier SV og de andre motstanderpartiene at de vil ha innstramminger i dagens praksis med hensyn til lagring av og tilgang til trafikkdata. Jeg er glad for at SV er enig i at dagens praksis ikke er god nok. Men det fremmes ingen forslag om hva disse innstrammingerne eller lignende skulle være. Så mitt spørsmål til representanten Solhjell er: Hvis SV ønsker innstramminger i dagens praksis, hvordan skulle man få til det? Kan det være at grunnen til at man ikke klarer å bli enig om noe nasjonalt regelverk, er at det er såpass stort sprik mellom motstandspartiene, at man ikke klarer å bli enig?

Bård Vegar Solhjell (SV) [13:11:23]: Det kjem sikkert til å kome opp seinare i debatten òg, men frå dei fem partia som har varsla at dei er imot datalagringsdirektivet, vart det teke eit initiativ som er kjent i offentlegheita, dokumenta har det stått om i media og alt mogleg, der vi på ei rekkje punkt har opna for ein diskusjon om desse tinga, bl.a. ei meir systematisk sletteplikt og domstolskon-

troll – positive ting som vi treng å få inn, men den omfattende, pliktige lagring av ei rekke personvernkrnkjande opplysningar kan vi unngå dersom vi ønskjer det. Det finst jo eit initiativ for ei breiare samling om noko heilt anna. Det som er problemet – og det som har mangla – er jo ikkje ei semje mellom dei fem, men ei semje med nokre som kunne danne eit fleirtal, slik at det var fleirtal for noko anna. Så problemet er at fleirtalet i denne salen ikkje ønskjer noko anna enn datalagringsdirektivet, som vi skal stemme over i dag – ikkje at det ikkje finst eit alternativ eller ei semje om det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [13:12:42]: I dag skal Stortinget gjøre vedtak i en sak som i høyeste grad innvirker på dagliglivet til alle innbyggerne i Norges land.

Datalagringsdirektivet pålegger alle selskapene å lagre hvem du ringer til, hvor du ringer fra, når du ringer, hvor lenge du snakker, hvem du sender SMS til, hvor mottakeren befinner seg, når du er på Internett, hvor lenge, og hvem du sender e-post til – uten at det foreligger noen som helst mistanke om noe kriminelt.

Datalagringsdirektivet betyr at alle innbyggere i Norge i praksis blir overvåket. Derfor er Senterpartiet imot å få datalagringsdirektivet inn i norsk lov. Hadde dette dreid seg om å registrere hvem du fikk brev fra, hvem du sender til, hvor ofte du får brev osv., tror jeg alle hadde reagert svært kraftig.

Det gjøres til et argument at politiet trenger dette til kriminalitetsbekjempelse. Dette er en pakkelsøning og langt mer enn det som det først og fremst har vært argumenter for i media og av en rekke andre aktører, nemlig lengre utsatt sletteplikt på IP-adresser – noe som personvernalliansen og Senterpartiet var villige til å diskutere, men flertallet var ikke villig til det. I stedet tar man hele pakken, før man vet hva EU i sin revisjon av direktivet kommer til å foreslå. Evalueringen av direktivet, som er starten på revisjonen, er varslet å komme medio april, altså om vel en uke.

Sverige avventer et år, til tross for trusler om bot. Forvaltningsdomstolen i Tyskland, Romania og Tsjekkia mener direktivet er i strid med grunnloven. EUs datalagringsdirektiv er av den tsjekkiske grunnlovsdomstolen avvist som «utilbørlig mot personvernet».

Hvorfor er det nettopp disse landene som setter foten ned for lagring av data? Jeg vil tro at det er rimelig, med deres nære historie, å anta at de er svært kritiske til ethvert forsøk på å overvåke hele eller deler av befolkningen. Å innføre datalagringsdirektivet er å legge det demokratiske rettsprinsippet om at enhver er uskyldig inntil det motsatte er bevist, til side.

Det innføres noe som er nytt i norsk rettspraksis. Man trækker over en prinsipiell grense for selve rettsstaten. Flere mener at innføring av direktivet bryter med grunnleggende menneskerettigheter, og det er varslet rettsaker.

Det hevdes at datalagringsdirektivet vil være et nyttig verktøy for politiet. Men avveiningen av hvorvidt man mener de etterforskningsmessige fordelene man oppnår,

er verdt de personvernmessige og rettsstatlige kostnadene direktivet har, er et politisk spørsmål, ikke et politisørsmål.

Samtidig kan overvåkingen omgås ved å bruke proxy-servere, nettbasert e-post, VPN-oppkobling, som Stortinget har, falske e-postadresser, usikrede trådløse nett, Skype og kontantkort fra utlandet.

Høyre har fått sukkret direktivet med å redusere lagringstiden fra tolv til seks måneder og gjør det på den måten lettere med den avtalen man har lagt fram mellom Høyre og Arbeiderpartiet. Men hva som egentlig er på plass, har ikke vært så lett å få innblikk i. Det er uklart hva som ligger i enkelte forslag, det er uklart hva det kommer til å koste, og hvem som skal betale. Men det fikk ikke mindretallet muligheten til å få innsikt i fordi man valgte den behandlingen man gjorde.

Hva er det som haster sånn? Direktivet skal ikke tre i kraft på enda et år, og andre land setter en fot i bakken. Senterpartiet tror ikke det er EU som stresser på for å få Norge til å avklare dette. Det virker mer som om det er hjemlige forhold som gjør at man vil roe ned sine egne innterne opposisjoner. Etter vårt syn vil Stortinget gjøre vedtak i en sak der det på ingen måte er redegjort for hva som er lagringstid eller innhold i direktivet etter at EU har gjort sin revisjon.

Senterpartiet mener også at direktivet går altfor langt i å innskrenke folks rett til personvern. Stortingsflertallet kunne ha valgt en langt mindre inngripen i folks privatliv.

Det er bekymringsfullt at Arbeiderpartiet og Høyre nå etter Senterpartiets og personvernalliansens syn åpner for et overvåkingsregime av alle norske borgeres lovlige aktiviteter på nett og via telefon. Høyre kunne ha valgt å være et fyrtårn i Europa for personverninteresser ved å si nei. I stedet gjør man det motsatte. Det er svært beklagelig at ikke et samlet storting står opp for personvernet og går imot EUs datalagringsdirektiv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tone Merete Sønsterud (A) [13:17:46]: Trafikkdata lagres i dag ut fra faktureringsformål. Men Telenor sier i sitt høringsbrev at de har et politisvarsenter som daglig bistår politiet med å spore mennesker i nød og bistår politiet i arbeidet for å oppklare alvorlig kriminalitet. Hvor grensen går for hva som er alvorlig kriminalitet, og for når trafikkdata skal utleveres, er med andre ord en sak mellom Telenor og politiet. Når vi innfører datalagringsdirektivet, innfører vi samtidig krav til strafferamme og domstolsbehandling for utlevering av trafikkdata. Mener Senterpartiet at dette er en svekkelse eller en forbedring av personvernet?

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [13:18:30]: Senterpartiet har uttrykt seg tydelig i forhold til at domstolskontroll er en forbedring av personvernet. I likhet med en rekke andre ting som vi skal diskutere i framtiden, vil det være behov for å stramme etter. Men det virker for Senterpartiet merkelig at man først skal gjøre et alvorlig inngrep i personvernet ved å godta direktivet, for så igjen å se om en kan

finne måter å løse utfordringene rundt det man nettopp har gjort vedtak om. I tillegg vet vi altså ikke hva direktivet vil inneholde om kort tid, når EU har gjort sin revisjon av direktivet.

Trond Helleland (H) [13:19:21]: Høyre gikk inn i forhandlinger både med den såkalte personvernalliansen og med Arbeiderpartiet med sikte på å få til et regelverk for å regulere lagring og sletting av data. Representanten fra Senterpartiet sier stadig i sitt innlegg: Hvorfor har vi så dårlig tid? 8. juni 2010 avholdt samferdselsminister Meltveit Kleppa en bredt anlagt konferanse der datalagringsdirektivet og spørsmålet om lagring ble diskutert. På den konferansen sa assisterende Kripos-sjef Ketil Haukaas at «det er uinteressant for politiet om lovgang til lagring av data kommer fra EU eller som resultatet av en nasjonal lovgivningsprosess». Så sier Meltveit Kleppa: «Jeg har ikke svaret i dag» – men dette er veldig interessant; og «noe av det vi skal bruke tid på framover» – nemlig å lage et nasjonalt regelverk.

Hvorfor har ikke Senterpartiet og personvernalliansen løftet en finger for å få på plass et nasjonalt regelverk? Det står ingenting, de fremmer ingen forslag, de bare er imot.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [13:20:22]: Som representanten fra Høyre er vel kjent med, var både Senterpartiet og personvernalliansen interessert i å inngå forlik om personvern. Men verken for Arbeiderpartiet eller Høyre var det interessant å inngå noe som helst slags forlik uten at datalagringsdirektivet inngikk, og det var helt uaktuelt for Senterpartiet og personvernalliansen at det skulle være slik. Hadde man vist interesse for et nasjonalt regelverk, som vi tok initiativ til, som flere her har referert til, hadde vi vært villig til å diskutere både utsatt sletteplikt på IP-adresser og domstolskontroll og en rekke andre forslag.

Susanne Bratli (A) [13:21:07]: Når vi hører innleggene fra mindretallet i denne saken, høres det ut som om forslaget om implementering av datalagringsdirektivet plutselig vil føre oss til et helt annet samfunn. Det brukes ord som «overvåkningssamfunn» og «politistat». Nå er lagringstida for trafikkdata foreslått satt til seks måneder, og med unntak for IP-adresser, som i dag lagres i inntil tre uker, lagres mye av den dataen som omfattes av lagringsplikten, allerede i dag i tre til fem måneder. Realiteten er at lagringsplikten ikke innebærer så store endringer i forhold til dagens praksis. Men den prinsipielle forskjellen er at trafikkdata skal lagres av samfunnshensyn, dvs. for kriminalitetsbekjempelse, og ikke av kommersielle hensyn. Er det da sånn at Senterpartiet definerer lagring med formål kriminalitetsbekjempelse som en trussel mot personvern som vil gi oss et overvåkningssamfunn og en politistat, mens lagring av kommersielle hensyn ikke er det?

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [13:22:21]: Jeg registrerer at Datatilsynet, i likhet med personvernalliansen og partiene, har vært svært kritisk til det som ligger av forslag, både i direktivet og i det som ble tydelig uttrykt i behand-

lingen i transport- og kommunikasjonskomiteen og også i den offentlige debatt. Jeg registrerer også at Datatilsynet har vært klinkende klar i etterkant av at forliket kom på plass, på at man ikke kunne argumentere med at kriminalitetsbekjempelse var et personvern hensyn. Vi aksepterer at det lagres data om oss i det store samfunnet. Men det er ofte for oss en frivillig sak om vi ønsker at det blir lagret tjenester om oss. Hvis du, når du skal betale en regning, ønsker å skifte telefonselskap fordi din logg er lagret, så har du muligheten til å skifte ekomtilbyder. Det kan du ikke gjøre etter at datalagringsdirektivet er innført.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Dagfinn Høybråten (KrF) [13:23:38]: Storebror, eller «Big Brother», er den angivelige diktator i George Orwells roman «1984». Boken handler om den fiktive, totalitære staten Oceania, som har utviklet den perfekte mekanisme for kontroll og undertrykkelse av borgerne. Den er skrevet i tidsrommet mellom erfaringer fra annen verdenskrig og den kalde krigens redsel.

I det samfunn som beskrives av Orwell, er alle og enhver overvåket av myndighetene. «Storebror» er allesteds nærværende. «Big Brother» følger med til og med inn i livets mest intime sfærer. Befolkningen blir hele tiden minnet om dette ved hjelp av slagordet «Storebror ser deg».

Et avsnitt fra boken lyder slik:

«Selvsagt var det umulig å vite om en ble iaktatt i et bestemt øyeblikk. En kunne bare gjette seg til hvor ofte og etter hvilket system Tankepolitiet tappet en individuell linje. Det var til og med tenkelig at det vaktet alle og enhver hele tiden. Men i hvertfall kunne det tappe ens linje når som helst det ønsket det. En måtte leve – en levde takket være en vane som ble et instinkt – under den forutsetning at hver lyd en laget ble hørt, og hver bevegelse gransket, unntatt i mørke.»

Det ble skrevet i 1949.

Datalagringsdirektivet – og la oss holde oss til fakta – pålegger alle teleselskaper å lagre hvem du ringer til, hvor du ringer fra, når du ringer, hvor lenge du snakker, hvem du sender SMS til, hvor mottakeren befinner seg, når du er på Internett – hvor lenge – og hvem du sender e-post til, alt sammen av gode grunner, i den gode hensikts tjeneste, nyttig for kriminalitetsbekjempelsen.

Datalagringsdirektivet betyr at alle innbyggerne i Norge i praksis blir fulgt i alle sine bevegelser i disse mediene. Man kan kalle det overvåkning eller ikke, men dette er et faktum. Derfor er Kristelig Folkeparti imot å gjøre datalagringsdirektivet til norsk lov. Virkemidlene som følger av dette direktivet, er ikke forholdsmessige. Derfor er også direktivet nylig erklært grunnlovsstridig i Tsjekia. Den rumenske implementeringen ble erklært grunnlovsstridig i 2009, og implementeringen ble reversert. Det samme skjedde i Tyskland i 2010. I Sverige har vi, som vi har hørt tidligere i debatten, sett at implementeringen har gått i stå. Det er et stort paradoks at Arbeiderpartiet og Høyre er så ivrige etter å gjennomføre et direktiv som i sin nåværende form neppe noensinne kommer til

å bli innført i samtlige EU-land. Hvorfor i all verden skal det da haste så fælt med å få det gjennomført i Norge?

Kristelig Folkeparti er kritisk til ordninger som rokker ved enkeltmenneskers frihet til å kommunisere fritt uten å bli overvåket. Datalagringsdirektivet innskrenker personvernet og ytringsfriheten. Med direktivet går man fra en situasjon hvor man overvåker på mistanke, til å betrakte alle som potensielle lovbrøyttere. Det er en stor prinsipiell forskjell fra sånn det er i dag.

Det er ikke et funksjonelt spørsmål, slik representanten Solhjell ganske riktig påpekte, det er et verdispørsmål. Framveksten av informasjonssamfunnet og utviklingen av stadig ny teknologi krever at vi har en tydelig og prinsipiell holdning til dette spørsmålet, nemlig: Hva er mennesket verd, og hva er den enkelte borgers rettigheter? Hvordan forholder vi oss til en informasjonsflyt som mer og mer utfordrer enkeltindividets rett til privatliv?

Et samfunn er basert på tillit mellom myndighet og borgere. De virkemidlene som følger av datalagringsdirektivet, er av en slik karakter at de bidrar til å svekke denne tilliten mellom stat og borger, selv om jeg må si at flertallet har gjort oppriktige forsøk på å bøte på skaden i den pakken de har lagt fram.

Datatilsynet karakteriserer loven som enda et skritt inn i overvåkningssamfunnet. Flertallet i denne sal rokker ved enkeltmenneskets frihet til å kommunisere fritt uten å bli overvåket. Personvernet og ytringsfriheten trues. Det innføres et prinsipp der alle er skyldige inntil det motsatte kan bekreftes. I kampen mot kriminalitet og terror innføres uforholdsmessige tiltak, som i ytterste konsekvens bidrar til en tillitskrise mellom stat og borger. Vi vet at hensynet til personvern må avveies mot behovet for effektiv bekjempelse av kriminalitet. I mange saker vil det være gode grunner for å innføre strengere kontroll. Hensyn må alltid avveies. Men dersom vi ikke har et bevisst forhold til de grunnleggende prinsippene vi avveier imot, så vil vi nesten umerkelig skli bort fra de grunnleggende prinsippene om menneskets verd og borgernes frihet, for det vil alltid kunne anføres argumenter om nytteverdi. Hvert enkelt skritt trenger ikke være dramatisk, men det blir en demontering av personvernet ut fra prinsippet «tar du den, så tar du den».

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [13:29:00]: Jeg tror det viktigste med hele denne loven vi i dag får på plass, er bekjempelse av den internasjonale kriminaliteten. Det er viktig å ivareta våre internasjonale forpliktelser i så henseende.

Kristelig Folkeparti har vært meget høyt på banen med frykt og spredt det jeg vil kalle en del ubegrunnet propaganda, og Høybråten brukte også i sitt innlegg «Storebror ser deg» og overvåkning.

La meg stille to spørsmål til Høybråten: Vil Kristelig Folkeparti forby teleselskapene å lagre trafikkdata, siden Kristelig Folkeparti mener dette er overvåkning? Hvorfor er det da helt greit at bankene overvåker bevegelser på våre konti, hvis det å registrere våre samtaler er overvåkning?

Dagfinn Høybråten (KrF) [13:29:53]: Min gode kollega Tore Nordtun fra rogalanden presterer nå to ganske grove ting. For det første påstår han at Kristelig Folkeparti sprer propaganda som ikke er i samsvar med virkeligheten. For det andre begår han selv samme tabbe i det spørsmålet han nå stiller til oss. Det bør være velkjent for representanten Nordtun og andre representanter i denne sal at Kristelig Folkeparti slett ikke er tilhenger av å forby lagring av trafikkdata fra telefon, slik som praksis er i dag. Tvert imot har Kristelig Folkeparti i forhandlinger med Høyre foreslått en på visse betingelser videreføring av den praksisen, men med en klar sletteplikt. Vi har også åpnet for en lagringsplikt for IP-adresser; det står også i innstillingen.

Det er ikke slik at mindretallet her står uten alternativer til datalagringsdirektivet, men vi ønsker ikke å haste i retning av å slutte oss til direktivet. Vi kan ta oss tid på å lage den nasjonale politikken.

Bent Høie (H) [13:31:04]: Dette blir et rent rogalandspøggjør!

Jeg kjenner representanten Høybråten som en representant som har veldig klare prinsipielle tanker. I innlegget sitt sa han at det er et stort prinsipielt spørsmål å lagre informasjon for å kunne bruke det i etterkant hvis det har skjedd noe kriminelt, og at det innebærer et «verdispørsmål». Mitt spørsmål til representanten Høybråten er da: Hva er den prinsipielle forskjellen mellom det som flertallet i dag går inn for, og Kristelig Folkepartis nasjonale alternativ, som innebærer en lagringsplikt av IP-adresser, som innebærer en aksept for at en lagrer telefonkommunikasjon mellom abonnenter, for i etterkant å kunne bruke det hvis det har foregått noe kriminelt? Hva er den prinsipielle forskjellen mellom det flertallet går inn for, og det Kristelig Folkeparti går inn for som et nasjonalt alternativ?

Dagfinn Høybråten (KrF) [13:32:05]: Jeg skal forsøke å svare så klart som representanten Høie forventer fra min side.

Jeg mener det er stor prinsipiell forskjell på det at man lagrer en IP-adresse, og det at man lagrer hvem man skriver til, når man er på Internett, hvor mottakeren befinner seg osv., som vil være følgen av å implementere datalagringsdirektivet. Men det er ikke slik som en kanskje kan få inntrykk av i denne debatten – og jeg prøvde å si det i mitt innlegg – at alt er svart eller hvitt. Det er nesten umerkelig at man skrider over disse grensene. På et eller annet sted må man sette foten ned, og Kristelig Folkeparti ønsker å gjøre det mot Brussels pålegg om et datalagringsdirektiv i Norge.

Håkon Haugli (A) [13:33:08]: Kristelig Folkeparti er blant partiene som i sine merknader hevder at de går imot lovforslaget av hensyn til barna. Politiet har vært opptatt av å få lengre lagringstid, ikke minst i kampen mot overgrep mot barn på Internett. Vi har sett en rekke eksempler på at nødvendige data har vært slettet for tidlig. På bakgrunn av dette har Datatilsynet åpnet for lagring av IP-adresser lenger enn dagens tre uker. Barneombudet og

Redd Barna har etterlyst et alternativ til datalagringsdirektivet. Mener Kristelig Folkeparti at politiet ikke forstår situasjonen? Haster det ikke for disse barna? Og hvis ikke det er tilfellet, hvorfor fremmer ikke Kristelig Folkeparti et alternativt forslag i dag av hensyn til barna?

Dagfinn Høybråten (KrF) [13:33:53]: La meg først minne representanten Haugli om at hele foranledningen for datalagringsdirektivet er kampen mot terror.

Så er det helt riktig som representanten Haugli sier, at i argumentasjonen for en del av tiltakene som følge av datalagringsdirektivet er også hensynet til bekjempelse bl.a. av kriminalitet mot barn viktig. Det er en av grunnene til at vi i innstillingen, sammen med det øvrige mindretallet, åpner for en videreføring av en lagringsplikt for IP-adresser med en sletteplikt på tre uker. Men vi har også i forhandlingene med Høyre – og det er kjent for offentligheten – vært villig til å diskutere en lengre lagringsplikt på det punktet, nettopp ut fra de hensyn som representanten Haugli her nevner. Jeg mener at Stortinget i anstendighetens navn burde tatt seg tid til å diskutere det nasjonale alternativet mye grundigere enn det flertallet har lagt opp til med saksbehandlingen i denne saken.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V) [13:35:08]: Jeg har lyst til å begynne på det samme stedet som Dagfinn Høybråten gjorde.

Jeg gikk i ungdomsskolen i 1984, og vi leste «1984» i klassen, kan jeg huske godt. Jeg husker vi hadde to store innvendinger mot at dette i det hele tatt kom til å skje noen gang. Den første innvendingen var at det aldri ville være mulig å lagre så mye informasjon om et menneske som man gjør i «1984»-boka. Den andre innvendingen var at det aldri ville være mulig å finne et diktatur så ondskapsfullt at det ville overvåke mennesker på den måten. Nå er vi der. Nå har vi gjennom et demokrati klart å skape et styresett så ondskapsfullt at man vil ha overvåking av hver enkelt borgers bevegelse og kommunikasjon og hvem man kommuniserer med. Og vi har kommet teknologisk dit at det faktisk er mulig, det George Orwell skrev om. Et liberalt demokrati er i ferd med å fatte vedtak om at dette skal man gjøre mot sine borgere.

Det verste er at det man ønsker å bekjempe, funker det jo ikke mot. Hvis man virkelig ønsker å bekjempe de store kriminelle syndikater, mafiastrukturer og terrorisme, er dette så lett å omgå at ingen av dem kommer til å bli tatt. Det er ingen av de store haiene som kommer til å gå i dette nettet, for det er så lett å omgå at alle store haier kommer til å sørgе for at de ikke er der.

Erna Solberg sa at poenget er ikke å ta de små haiene heller. Dette skal ikke være systemet for å ta de små forbryterne, de som gjør de små tingene, eller den lille utroskapen i et samfunn. Da lurer jeg på: Hvem er det man skal ta når man ikke skal ta de store haiene, og når man ikke skal ta de små haiene? Jo, sa Erna Solberg til meg, noen gjør alltid feil. Da skjønnte jeg det. Vi skal ikke ta de store haiene, vi skal ikke ta de små haiene, vi skal ta de dumme haiene.

Teknologi og politikk møtes alltid og er alltid krevende når de møtes. Det viktige for oss i denne sal er faktisk å gjøre det sånn at det som regnes som menneskerettigheter, det som regnes som liberale viktige rettigheter i et samfunn, overføres fra den analoge verden til den digitale verden. Det vi regner som rimelig å gjøre mot et menneske i den analoge verden, skal være rimelig å gjøre mot et menneske i den digitale verden. Nå er vi i ferd med dramatisk å overskride den grensen, dramatisk overskride det som vi har vært villig til å gjøre i den analoge verden, som mange talere her har vist til når det gjelder overvåking.

Venstre var det første partiet som tok opp dette da dette var oppe i Europautvalget første gangen. Jeg er kjempeglad for at det er en bred allianse. Jeg er veldig, veldig lei meg for at den ikke er bred nok i dag.

Dette er et direktiv som råtner innenfra. Det er i ferd med å gå i oppløsning i hvert enkelt land der man har prøvd det. Det er i ferd med å gå i oppløsning i EU-systemet, og alle mine liberale venner i Europaparlamentet jobber hardt for å bli kvitt det. Hvorfor haster det da for Norge?

Så sier man at man skal være så sikker. Man sier at man skal sikre seg på alle områder. Da må jeg nesten si: Fins det noe system overfor dette som noen gang har vært sikkert? I forrige uke diskuterte vi i denne sal DNA-profiler som var på avveier. Vi har nesten ukentlig helsejournaler som havner på avveier. Vi ser stadig vekk at all trafikkinformasjon som samles, havner på avveier. Ja, sjøl de sikreste systemene til utenriksdepartementet i USA havner på avveier. Sjøl de sikreste systemene viser lekkasjer. Alle historier har vist oss at samler du informasjon, blir den også misbrukt, og den vil lekke ut.

Jeg vil gjerne ta opp de forslagene som vi har levert i dag – litt for sent, president, men det var et morsomt landsmøte!

Det som har vært viktig for Venstre, har vært å samle politiresurser og gi politiet mulighet til å jobbe på de tradisjonelle måtene, gi politiet mulighet til også å jobbe med de nye politimetodene som vi ga dem da vi satt i regjering, men som de ikke har råd til å bruke. Det er faktisk sånn at kriminalitet alltid bekjempes med tradisjonelt, godt politiarbeid, og det er en illusjon å tro at det å samle all informasjon om alle borgere til enhver tid skal gjøre oss til et sikrere samfunn. Jeg er sikker på at det blir et mer usikkert samfunn.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Håkon Haugli (A) [13:40:55]: Det var et interessant innlegg fra lederen av et parti som sto i spissen for å innføre rom- og telefonavlytting i forebyggende sammenheng uten at noe kriminelt har skjedd, forslag som senere ble erklært grunnlovsstridige. Men jeg skal la det ligge.

Mitt spørsmål til representanten Trine Skei Grande er følgende: Venstre og Fremskrittspartiet har funnet hverandre i spørsmålet om datalagring. Til Klassekampen uttalte representanten Skei Grande i januar at «Frem-

skrittspartiets prinsippfaste holdning til personvern gjør at partiene (...) finner sammen.»

I februar, dvs. en måned senere, lanserte Fremskrittspartiet forslag om å DNA-teste alle første- og annengenerasjons innvandrere for å forebygge terrorisme, tvangsekteskap og andre forhold. Står Skei Grande ved sine uttalelser om at Fremskrittspartiet har en prinsippfast holdning til personvern, og er en naturlig samarbeidspartner for Venstre?

Trine Skei Grande (V) [13:41:53]: Først til det første Haugli nevnte. Det stemte Arbeiderpartiet for også. Arbeiderpartiet støttet den gjennomføringen. Men det vil sjølsagt rippe litt borti virkelighetsforståelsen.

Jeg vil bare si at jeg er veldig, veldig glad for alle partier som støtter Venstre når det gjelder kampen mot datalagringsdirektivet. Sjøl om SV ikke har vært på parti når det gjelder helseregister, er jeg glad for at de er på parti nå. Og sjøl om Fremskrittspartiet har hatt uttalelser når det gjelder DNA-registrering, som jeg tar sterk avstand fra, er jeg glad for at de stemmer rett i dag.

Jan Tore Sanner (H) [13:42:38]: La meg først gi uttrykk for stor respekt for Venstres kamp for personvernet. Men jeg er litt forundret over at Venstre ikke ser at det er en fare for at den edle kamp bidrar til at det blir den sterkes personvern som ivaretas på bekostning av offerets rett til personvern.

Det vi her er er invitert til å ta stilling til, er når den enes personvern kommer i konflikt med et annet menneskes rett til frihet og rettigheter. Dette er en grense som også Den europeiske menneskerettighetsdomstol har anerkjent, nemlig at personvernet også handler om offerets rett til personvern. Finland ble dømt i en sak hvor man ble pålagt å utlevere trafikkdata etter at en tolv år gammel gutt hadde fått utlagt en kontaktannonse på Internett.

Hvordan ser Venstres leder på denne problemstillingen? Er man uenig i Den europeiske menneskerettighetsdomstol, som også anerkjenner offerets rett til personvern, og at politiet må ha virkemidler for å bekjempe kriminalitet?

Trine Skei Grande (V) [13:43:51]: Høyre har en finurlig nyskriving av ord, der man prøver å gjøre kampen mot kriminalitet til kampen for personvern. Jeg hadde håpet at Høyre heller kom til å gå for de forslagene Venstre har lagt inn i denne saken, om å gi politiet ressurser til å bekjempe kriminalitet, gi politiet de ressurser til å følge IP-adressene vi ga dem mulighet til å få da vi satt sammen i regjering. I dag, med dagens regjering, har politiet ikke ressurser til å gjøre den jobben.

Jeg hadde trodd at Høyre ville ha hjulpet oss med å gjøre de løftene i forhold til Datatilsynets slettmeg-sider og alt det som går an for virkelig å bekjempe de overgrepene som også skjer på nettet. Men, kjære, det blir jo ikke noe bedre overgrep om det er registrert. Det blir ikke noe bedre for det enkelte menneske som er blitt utsatt for overgrep, at det er registrert. Det er jo ikke sånn at det er bedre for den tolvåringen at vi skal ha muligheten til å

kunne registrere all kommunikasjon rundt livet ditt for at sånt ikke skal skje igjen. Man må bekjempe kriminaliteten, ikke registrere alle borgere, og det er det underlig at Høyre går for.

Gorm Kjernli (A) [13:45:08]: Representanten Skei Grande og Venstre har fremmet et representantforslag om endringer i ekomloven, som skulle være en alternativ kurs til datalagringsdirektivet, som vi også behandler nå. Hovedforslaget på lovendringssiden der er å gjøre lovendringer for å begrense tilgangen til utlevering av dagens trafikkdata, lik de endringer som regjeringsflertallet foreslår i lovproposisjonen. Man innser altså at det er noe godt i proposisjonen også.

Men mitt spørsmål til representanten Skei Grande går på forholdet til de andre motstanderpartiene. Det er jo en god blanding av partier som utgjør den alliansen. Representantforslaget fra Venstre fikk ved komiteens behandling ikke støtte fra noen av de andre motstanderpartiene. Hva tenker representanten Skei Grande om det?

Trine Skei Grande (V) [13:45:54]: Jeg må si at jeg er glad i dag for at det er en så bred allianse som støtter personvernet. Jeg må innrømme at det har skjedd ofte i denne sal at vi har stått alene på personvernets side. Det har skjedd ofte at vi også har hatt godt følge av Høyre i viktige personvernsaker i denne sal, der vi ikke har hatt regjeringspartienes opposisjon i dag med oss. Men det som er viktig med denne saken, er at jeg tror det har skjedd en oppvåkning blant det norske folk. Man har sett hva Arbeiderpartiet har bidratt med i denne debatten – et parti som med sin historie har en ganske dårlig rating når det gjelder overvåkning. Og den store tragedien for det norske folk i denne saken er at Høyre har satt seg i fanget til et parti som har en historie når det gjelder overvåkning og personvern, som jeg hadde håpet at Høyre ikke ønsket å være på parti med.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Knut Storberget [13:47:02]: Lovforslaget som nå er til behandling, om gjennomføring av datalagringsdirektivet, handler om å bekjempe alvorlig kriminalitet, men det handler også om å styrke personvernet på et område som etter manges oppfatning i dag har for dårlig beskyttelse, og at man nå strammer inn og får klare rammer for hva slags type data man skal lagre, og ikke minst hvilke vilkår som skal gjelde for å få dette ut til politiet når politiet har behov for det for å bekjempe og avdekke alvorlig kriminalitet. Jeg skal være den første til å medgi – noe man kanskje ikke får inntrykk av når man har hørt debatten så langt – at dette er to hensyn som er vanskelig å avveie. Det er ikke bare en sjablong som kan legges på, og så har den ene vunnet og den andre tapt. Jeg mistenker ingen partier i denne sal for ikke å ha edle motiver for å gjøre det beste, både for å bekjempe kriminalitet og ikke minst for å ta vare på personvernet.

I så måte må jeg si at for noen av oss er personvernet en sum av mange forhold; vi snakker om barn, vi snakker

om ofre for kriminalitet – det kan være kvinner, det kan være voksne av begge kjønn – som i veldig stor grad ville løfte fram sitt eget personvern opp mot det å kunne få en avklaring, avdekking og forebygging opp mot den krenkelse som man sjøl er blitt utsatt for. Det skal man ha med seg.

Slik jeg og stortingsflertallet ser det, er lovforslaget slik det nå foreligger, etter avtale mellom Arbeiderpartiet og Høyre, et viktig og riktig tiltak for at politiet skal få de nødvendige verktøy for å holde tritt med kriminalitetsutviklingen som følger av den nye teknologien, og i så måte ivareta personvernet for ganske mange svake, utsatte grupper, som Stortinget gjennom flere behandlinger har sagt at skal ha økt fokus og økt vern. Det er teoretisk og urealistisk å tro at kriminalitet i dagens samfunn kan bekjempes på tilfredsstillende vis uten dette verktøyet. Jeg må si jeg er veldig uenig i representanten Trine Skei Grandes beskrivelse av at politiet nærmest ikke har noen nytte av dette verktøyet. I gjentatte, store saker har man nettopp fått tatt de store fiskene ved hjelp av å innhente trafikkdata. Det står godt opplyst i proposisjonen, det er mediefokuserte saker, det er kjent metodikk, og det er ingen kriminalpolitisk debatt om disse trafikkdataene virkelig har spilt den rollen som politiet hevder at de har gjort.

Jeg vil illustrere behovet til politiet med et sitat fra Politidirektoratets høringsuttalelse i saken:

«Med hus kom innbruddstyver, med pengesedler kom pengefalsk, med toget kom togroverier, med bilen kom promillekjøring og med velferdsstaten kom trygdebedragerier.»

Kriminaliteten følger samfunnsutviklingen, og politiet må følge samfunnsutviklingen, også når det gjelder metodikk. Samfunnet er gjennomdigitalisert, og politiet må også få adgang til digitale medier i arbeidet for å bekjempe kriminalitet. Dette er den sterke drivkraften for å få vedtatt disse reglene slik de nå foreslås, og – jeg holdt på å si – også så raskt som mulig.

Lovproposisjonen dokumenterer grundig viktigheten av trafikkdata i kriminalitetsbekjempelsen. Trafikkdata har stått sentralt i arbeidet med å oppklare så alvorlige saker som drap, legemsbeskadigelse med døden til følge, grove narkotikasaker, grove ran, voldtekt og seksuelle overgrep mot barn under 10 og 14 år. Eksempelvis har trafikkdata vist seg å være avgjørende bevis i oppklaringen av ranet av «Skrik», Orderud-saken og Nokas-saken.

Vårt land har til nå heldigvis vært forskånet for omfattende terrorhandlinger. Historiske trafikkdata er et viktig verktøy i forebygging og bekjemping av terror, og vi må for framtida sikre at de ansvarlige myndigheter har tilgang til slike nødvendige data. I så måte er det paradoksalt at Fremskrittspartiet, som nå stemmer imot disse forslagene, i eget forslag går inn for å senke terskelen for det som er enda mer inngripende overfor borgerne når det gjelder å bekjempe terror, nemlig det at man skal kunne avlytte. I forslag 4 foreslår Fremskrittspartiet at man skal kunne avlytte, altså at man skal senke terskelen, og at man skal intensivere den type virksomhet som jeg definerer som helt åpenbar overvåking. Det at man skal kommunikasjonsavlytte eller romavlytte folk, må jo være langt mer inngri-

pende enn at teleselskaper får en plikt til å lagre når du har ringt, hvor du har ringt, og eventuelt hvem du har ringt til.

Gitt dette utgangspunktet har det vært viktig for meg at regler om datalagring er utformet slik at personvernet styrkes mest mulig. Jeg må gi honnør til Høyre for de forslag som kom fra Høyres møter før man gikk inn i Stortinget med denne saken, og de innspill som er kommet, men også for de forhandlingene og det som er avstedkommet av disse. Det har bidratt til at hensynet til personvern og hensynet til kriminalitetsbekjempelse faktisk har fått dobbel vinning. Proposisjonen viser at det er mulig å finne gode og balanserte løsninger, og avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet representerer en slik styrking av personvernet.

Lagringsplikten gjelder trafikkdata, lokaliseringsdata, abonnements- og brukerdata som framkommer ved bruk av telefon, Internett-aksess, e-post og bredbåndstelefon. Innholdet lagres ikke. I sin natur er derfor lagring og utlevering av data et langt mer beskjedent inngrep i personvernet enn f.eks. tvangsmidler som avlytting eller skjult kameraovervåking. Der opplever vi at Fremskrittspartiet velger å gå lenger enn det flertallet gjør i dag. Lagringstiden foreslås satt til seks måneder. Med unntak av IP-adresser, som i dag lagres i inntil tre uker, lagres mye av dataene som omfattes av lagringsplikten, allerede i dag i tre eller fem måneder. Debatten framstiller det jo noen ganger som om dette er et regimeskifte, eller et slags paradigmeskifte, opp mot personvernet. Men de facto står vi overfor en lagring mellom tre og fem måneder, som skjer i dag, og det er helt riktig, som de fleste har vært inne på, at det kommer en plikt knyttet til dette.

De fleste data som etterspørres i dag fra politiets side, er lagret i kortere tid enn seks måneder. Erfaring viser imidlertid at data som er mellom seks og tolv måneder, etterspørres i forbindelse med etterforskning av de alvorligste kriminelle handlingene, bl.a. drapssakene. Jeg er noe bekymret med tanke på de handlinger som ikke kan oppklares i framtida som følge av at data ikke skal lagres lenger enn seks måneder. Det er derfor viktig at lagringstidens lengde er et av de forholdene som skal evalueres etter fire år.

I forlengelsen av at lagringens formål er kriminalitetsbekjempelse, skal utlevering skje til politi og påtalemyndighet for å bekjempe alvorlig kriminalitet. Utlevering skal skje etter rettens kjennelse. Dette er de store løftene i personvernet som skjer ved Stortingets behandling i dag – det at man nå setter tydelig skranke for hva slags type lovbrudd som gir politiet mulighet til å innhente disse dataene, og ikke minst at det underlegges domstolskontroll.

For utlevering av trafikkdata er hovedregelen at det skal være skjellig grunn til mistanke om en straffbar handling som skal kunne straffes med fengsel i fire år eller mer. For basestasjonssøk er kravet fem år – det er mer inngripende. Kommunikasjon kriminelle imellom er framfor alt aktuelt innenfor den organiserte kriminaliteten. Derfor er straffekravet senket til tre år dersom handlingen anses å være utøvd som ledd i organisert kriminalitet. Endelig er det enkelte straffebud tatt med i en uttømmende opplis-

ting av straffebud med lavere strafferammer, men der data anses som særlig sentralt i etterforskningen. I tillegg til at det må være skjellig grunn til mistanke om en straffbar handling som omfattes av de nevnte vilkårene, må data antas å ha vesentlig betydning for etterforskningen.

Mange har ytret bekymring knyttet til mulighetene for formålsutglidning. Dette har jeg forståelse for. Det er noe som uansett hva Stortinget skulle komme til i dag, skal bekymre oss alle. Spørsmålet ligger imidlertid nå fullt og helt i Stortingets egne hender, i den forstand at det må lovendringer til for at data skal kunne utleveres i andre tilfeller. Det er et viktig prinsipp med det lovforslaget som nå vedtas. Man går fra en situasjon hvor det i veldig stor grad ikke har vært hjemlet hva slags straffbare handlinger som gir grunnlag for uthenting av data, til nå å etablere det prinsippet. Det er et godt vern mot formålsutglidning.

Lovforslaget la stor vekt på sikkerhet knyttet til data. Dette er ytterligere styrket og tydeliggjort i avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre. Og det innføres en rekke krav for å styrke sikkerheten ved lagring av data, bl.a. konsesjonsplikten, og også det som framgår av forliket hva angår kryptering.

Totalt står vi faktisk i en situasjon hvor man med dette lovforslaget gir politiet fortsatt mulighet til å bruke en særdeles viktig metodikk, samtidig som flertallet bidrar til at de personvernmessige svakheter som tidligere har heftet ved dette, blir innskjerpet og ryddet opp i. Sånn sett synes jeg at dette er en dag som kan bidra til å styrke personvernet, særlig for de mest utsatte, med henblikk på at man gir det tradisjonelle personvernet en styrke, men ikke minst at man legger til rette for at politiet der man står overfor alvorlige overgrep overfor enkeltmennesker og sammenlutninger, faktisk har mulighet til å etterforske og finne ut hvem som står bak, og føre en ordinær straffeprosess.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [13:57:15]: Debatten handler om en forståelse av hva datalagringsdirektivet er – hvorvidt det er overvåkning eller ikke. Derfor vil jeg prøve å utfordre justisministeren på hans definisjon av overvåkning.

For å gi justisministeren litt drahjelp vil jeg i hvert fall prøve å sitere hva fagfolk innenfor informatikk betrakter som overvåkning. Det er når man har oppsyn med noe, eller at man stadig har iakttagelse eller en observasjon. Fagfolk sier at overvåkning er hvor man finner det av betydning systematisk å fokusere på personlige detaljer for å kontrollere, påvirke eller beskytte. Er statsråden enig i en sånn definisjon?

Statsråd Knut Storberget [13:58:23]: Jeg synes nok den definisjonen er noe mer presis enn dem vi har hørt andre aktører i debatten presentere for oss. Det nærmeste jeg kommer en definisjon av overvåking, må være Fremskrittspartiets forslag nr. 4 i denne saken, hvor man ønsker å senke terskelen for det å høre hva folk sier i telefonen. Det å gå inn i innholdet av samtaler, senke terskelen for det og intensivere den type virksomhet, mener jeg er det nærmeste vi kommer overvåking i denne salen. Derfor synes

jeg det er paradoksalt at det er nettopp Fremskrittspartiet som reiser dette spørsmålet.

Når det gjelder spørsmålet om det å lagre trafikkdata, har jeg vanskeligheter med å se at det og også lagring av andre typer data – f.eks. bruk av kredittkort, som lagres i ti år, vi var inne på hvitvaskingsregelverket, hvor man lagrer økonomiske opplysninger – kan defineres som overvåking all den tid det ikke skjer vedvarende og i sanntid.

Anders B. Werp (H) [13:59:36]: For ganske nøyaktig ett år siden vedtok et samlet storting den nye politiregisterloven. Den er også omtalt i denne saken og i avtalen vi nå behandler. Den tydeliggjør og forsterker personvernet i forhold til politiets egne registre, og den skal også ivareta effektivisering av politiets arbeid.

Derfor er den loven viktig for det generelle personvernet, og også fordi den åpner opp for eller stiller krav om at det skal være en ordning med såkalte personvernrådgivere. Samtidig sliter politiet med sine eksisterende IKT-systemer, så dette må ses i en sammenheng.

Mitt spørsmål til justisministeren er: Hva er status for iverksettelse av politiregisterloven, og hva er status for oppjustering av politiets IKT-systemer generelt?

Statsråd Knut Storberget [14:00:40]: Jeg tror jeg trenger mer tid enn det tiden for replikker tillater. Jeg har bare lyst til å si at det er helt avgjørende for de bestemmelser som Stortinget vedtar i dag, at man får ikrafttredelse av politiregisterloven. En av årsakene til at vi ønsket å presentere den for Stortinget før denne saken og også få den vedtatt her, er jo at dette er den andre delen av personverndebatten opp mot politiets virksomhet – ikke bare når det gjelder hvordan man får ut dataene og hva slags vilkår som gjelder for det, men hva som skal skje når man har fått tak i dataene og hvordan de skal håndteres, sletteplikt osv. Vi tar sikte på at denne loven skal tre i kraft i løpet av det nærmeste året.

Snorre Serigstad Valen (SV) [14:01:29]: Jeg har lyst til å sitere noe av det justisministeren sa da han var menig stortingsrepresentant: Jeg mener at vi politikere bør bli flinkere til å bruke det jeg kaller den personvernmessige lakmustesten: Hvordan ville en selv reagert på å bli utsatt for en nærgående og krenkende metode på feilaktig grunnlag? Bruker man denne lakmustesten i kriminalpolitiske debatter, skifter den karakter fordi de aller fleste ville synes at det var høyst ubehagelig i ettertid å få vite at ens telefon eller pc var blitt avlyttet uten holdbar begrunnelse. Eller at stuen, kjøkkenet eller soveværelset hjemme var blitt romavlyttet fordi aupairen var mistenkt for å være innblandet i planleggingen av en terrorhandling.

Mitt spørsmål til justisministeren er kort og greit: Hvordan føles det å stryke på sin egen lakmustest?

Statsråd Knut Storberget [14:02:16]: Dette synes jeg er et veldig godt sitat fordi det er en lakmustest man alltid skal ta, og som har vært en av grunnene til at vi, når vi har fremmet dette forslaget, har gjort mer enn det man gjorde i Tyskland og det man gjorde i Tsjekkia, og det som

faktisk også er rettstilstanden i en del andre land. At man valgte så tydelig å gå for domstolskontroll med hensyn til når man får utlevert dataene, at man valgte å sette så høy strafferamme for når man skal kunne få ut dette, er nettopp et resultat av at man gjør en slik lakmustest. Og så er det slik at det som nevnes der, nettopp er tiltak som går på det å avlytte og det å få tak i innholdet, og som jeg oppfatter som langt mer inngripende enn at mine kredittkortopplysninger blir lagret i ti år, eller at mine økonomiske disposisjoner blir lagret slik at de blir gjenstand for vurdering ut fra hvitvaskingsdirektivet, eller at det blir lagret hvor jeg har ringt fra og hvem jeg ringte til på et gitt tidspunkt.

Jenny Klinge (Sp) [14:03:26]: Statsråden og eg deler målet om at vi effektivt skal førebyggje og oppklare alvorleg kriminalitet. Men i denne konkrete saka er vi ueinige om i kva grad det middelet som datalagringsdirektivet er, vil vere effektivt, og kva for følgjer det vil ha å implementere direktivet i norsk lov. Det er noko som heiter at vi pliktar like mykje å ha tillit til gode menneske som mistillit til dårlege. Dei fleste menneska er gode, vil eg understreke.

Meiner statsråden at hans eige parti i tilstrekkeleg grad har problematisert risikoen for at lagra trafikkdata blir misbrukt av menneske med dårlege hensikter? Meiner statsråden at det er lite sannsynleg at kriminelle klarar å omgå den omfattande lagringa av trafikkdata gjennom t.d. Skype og andre kommunikasjonskanalar? Er det ikkje heller opplysingar om vanlege folk sine samtaler og SMS-ar og e-postar som blir gjenstand for lagring, men ikkje treff målretta for å freiste å få bukt med kriminalitet?

Statsråd Knut Storberget [14:04:29]: Omgåelsesargumentet har vært hyppig brukt i debatten. Det er et argument som man virkelig må gå inn og vurdere. Men vi har faktisk veldig lite historisk erfaring for at de kriminelle aktivt og på en god måte klarer å omgå politiets metodikk. Det gjelder et bredt spekter av metoder. Det ble sagt da fingeravtrykk ble lansert – på 1930-tallet var det vel – at da kom alle kriminelle til å begynne å bruke hansker. Fingeravtrykk er i dag fortsatt en av de viktigste metodikkene vi har. Det er helt utrolig: De mest profesjonelle setter igjen fingeravtrykk, og det er ofte det som avdekker dem. DNA har kommet – vi ser at man legger igjen DNA. Det er også sånn at man i de sakene hvor man skulle ha forventninger om at man er så organisert og profesjonell – f.eks. Nokas-saken – ikke skulle ha noe å hente ved å innhente trafikkdata. Jeg minner om at hovedmannen i Nokas-saken nettopp ble innhentet nede i Malaga i Spania på bakgrunn av et SIM-kort som ble funnet.

Knut Arild Hareide (KrF) [14:05:38]: Eg har i handa mi brevet frå Justis- og politidepartementet til Stortinget sin transport- og kommunikasjonskomité. Det kom natt til tirsdag den 29. mars, og det var konstituert justisminister Grete Faremo som undertekna det. Ho skriv m.a.:

«De økonomiske konsekvensene ved domstolsbehandling (pkt. 7) og Datatilsynets nye oppgaver (pkt. 9), vil blant annet bero på hvordan dette organiseres i de

berørte sektorene. En nærmere redegjørelse vil forutsette en utredning med lengre tidsfrist enn det som er gitt i komiteens brev.»

Det vil altså seie at før behandlinga er vi ikkje kjende med dei økonomiske konsekvensane av avtalen mellom Arbeidarpartiet og Høgre. Sidan det no om nokre timar etter alt å dømme vil bli eit vedtak i denne salen, kunne det kanskje vore på sin plass at me var kjende med dei økonomiske konsekvensane av denne avtalen.

Statsråd Knut Storberget [14:06:40]: Aller først: Det er jo sånn at den framforhandlede avtalen har konsekvenser i seg, og det ble nevnt særlig opp mot Datatilsynets kontrollvirksomhet og også domstolsbehandlingen. Det er ikke uvanlig i denne sal at det vedtas lover hvor man gir regjeringa i oppdrag å komme tilbake til hva slags kostnader som er knyttet til dette. Når det gjelder både Datatilsynet og domstolene – særlig domstolene hvor vi har fått noen dager på å gå gjennom, særlig når det gjelder hasterordningen – så ser vi at det er kostnader som vel ligger under 30 mill. kr for domstolenes del. Det vil vi komme tilbake til Stortinget og redegjøre for i de ordinære budsjettprosesser. Det er ikke uvanlig. Det samme gjorde vi når det gjaldt vedtakelsen av hele den nye straffeloven, hvor man trengte ny IKT bl.a., og også politiregisterloven, som det ble vist til i forrige replikk, hvor man nettopp skulle bruke tid i etterkant for å se på hva det ville koste å sette dette i verk. Jeg skal love at jeg skal gjøre hva jeg kan for å komme tilbake til Stortinget med fyllestgjørende opplysninger i de ordinære budsjettene.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Svein Roald Hansen (A) [14:08:04]: Formålet med datalagringsdirektivet er å harmonisere regelverket for lagring av elektroniske trafikkdata for å sikre at de er tilgjengelig for politiet i arbeidet med å avdekke alvorlig kriminalitet.

Dette direktivet var gjenstand for grundige debatter i EUs organer og i medlemslandene for å finne en god balanse mellom tungtveiende personvern hensyn og de samfunnsmessige hensyn som ligger bak formålet – den samme debatten som vi har hatt.

At vår debatt kommer flere år etter at våre naboland tok sin beslutning, understreker begrensningen i vår tilknytningsform til EU-samarbeidet, nemlig at vi ikke deltar i den felles europeiske debatten før beslutningene tas. Det gir oss en begrenset påvirkningsmulighet, for å si det forsiktig. Like fullt er vi gjennom EØS-avtalen forpliktet til å delta i harmoniseringen av det regelverket som dette direktivet legger opp til.

De som sier nei til å ta dette direktivet inn i EØS-avtalen, peker på reservasjonsretten. EØS-avtalens artikkel 102 forutsetter at det også innenfor EØS-området skal være et felles regelverk som skal sikre rettssikkerhet og ensartethet i det indre marked. Derfor sier avtalen at partene skal bestrebe seg på å komme fram til enighet. Muligheten for å reservere seg følger indirekte av kravet til enighet. Dette er et viktig punkt i avtalen, nettopp fordi vi

ikke deltar i beslutningsprosessene i EU, og derfor ikke kan sikre at særegne norske forhold eller interesser ivaretas, slik medlemslandene kan.

I dette ligger at det må være noe særegent med eller for Norge som gjør at bestemmelsene EU har vedtatt, ikke passer for oss. Ett slikt eksempel er fornybardirektivet. Vår fornybarandel er på 60 pst. – tre ganger EUs målsetting. Da er det åpenbart at beregningene for den økning hvert land skal forplikte seg til, passer særdeles dårlig for Norge. Derfor må det forhandles om en tilpasning til norske forhold, og derfor må Norge og EU bli enige. Uten en slik enighet, ingen implementering.

Datalagringsdirektivet er ikke av en slik karakter. De viktige avveiningene mellom personvern og samfunnshensyn som dette hviler på, er ikke annerledes i Norge enn i våre europeiske naboland. Vi kan ikke påberope oss særegne norske forhold som gjør at dette ikke passer akkurat her hos oss. Slik det er vedtatt, gir det også et betydelig handlingsrom for at vi selv bestemmer viktige elementer som lengden på lagringen, sikkerheten rundt lagringen og hvor strenge kravene skal være for uthenting av data.

Det stadig tilbakevendende kravet fra enkelte hold om å benytte denne reservasjonsmuligheten, tar ikke inn over seg det politiske innholdet i EØS-avtalen. Hele poenget med avtalen er jo å harmonisere reglene i det indre marked for å sikre fair konkurranse og rettssikkerhet for bedrifter og folk.

EØS-avtalen legger ikke opp til et fritt valg på øverste hylle når det gjelder hvilke regler vi skal følge, men den har en nødutgang for de situasjoner hvor det felles regelverket ikke fanger opp helt særegne norske forhold. Til nå har det ikke vært nødvendig å benytte denne muligheten, fordi vi har fått forståelse for særegne norske behov begrunnet i forhold eller tradisjoner som skiller seg fra våre europeiske naboland, som for eksempel vinmonopolordningen og bruken av differensiert arbeidsgiveravgift i distriktpolitikken.

Arbeiderpartiet sier ikke ja til å ta datalagringsdirektivet inn i EØS-avtalen fordi vi må. Vi sier ja fordi vi mener det er fornuftig. Det gir, slik loven nå utformes, en langt bedre regulering av lagringen, slettingen, oppbevaringen og kravene til innsyn i trafikkdataene enn det dagens lovverk gjør, og fordi det vil sikre at Norge fullt ut kan delta i det viktige samarbeidet i EU rundt harmonisering, problemløsning og samordning som har betydning for konkurransekraften i ekomsektoren. Det er viktig for norske bedrifter.

For litt over to år siden, i februar 2009, besluttet et enstemmig storting å implementere EUs tredje hvitvaskingsdirektiv og endre vårt lovverk i tråd med direktivet.

Hva handler dette om? Jo, det skjerper kravene og lovbestemmelsene som pålegger bankene og andre kredittinstitusjoner å overvåke bevegelsene på alle våre konti. I motsetning til hva lagring av trafikkdata er, er dette en reell overvåking. Formålet er å avdekke ulovligheter, bl.a. hvitvasking av penger. Datasystemene som følger enhver bevegelse på våre konti, slår alarm om det skjer noe mistenkelig. Mange har opplevd å bli ringt opp av banken sin og spurt om de har kontroll på kredittkortet fordi alarmen

hadde gått – hvis f.eks. kortet er belastet både i Oslo og i Madrid på samme tid. Folk er glad for denne servicen fordi det avdekker og forhindrer svindelforsøk. Men folk får denne hjelpen fordi deres konti overvåkes for å se om vi skulle komme til å foreta oss noe ulovlig. Det er dette de såkalte personvernalliansepartiene i dagens innstillinger betegner som

«å legge det demokratiske rettsprinsippet om at enhver er uskyldig inntil det motsatte er bevist (...) til side.»

Denne prinsipielle grensen for selve rettsstaten, som de påstår at vi med datalagringsloven trækker over, passerte vi en gang på 1990-tallet, da overvåkingen av bankkontiene våre startet. Hvis det så skjer noe på våre konti som gir grunnlag mistanke om at vi begår ulovligheter, går ikke bare alarmen. Det går også en melding til Økokrim, som vil foreta flere undersøkelser og eventuelt iverksette etterforskning. Mellom våre konti og Økokrim er det ingen domstol som skal avgjøre om Økokrim skal få innsyn. Den loven som alle partier i denne sal sa ja til i februar 2009, setter forbud mot at eieren av kontoen skal få vite at alarmen har gått og at han er i Økokrims søkelys.

Dette har pågått siden begynnelsen av 1990-tallet. I Økokrims årsrapport for 2006 framgår at de siste fem årene har Økokrim mottatt 22 767 rapporter om mistenkelige transaksjoner, men bare et fåtall ender med domfellelse. Vi overvåkes alle. En del kommer i Økokrims søkelys, men svært få har gjort noe galt.

Datatilsynet var meget skeptisk til denne innskjerpingen som skjedde, og skrev i sin høringsuttalelse at politiets forlengede arm blir enda lengre. Avveiningen mellom personvern og hensynet til politiets behov sto helt sentralt i lovproposisjonen også den gang. Men i motsetning til i dag landet altså alle partier på at balansen var akseptabel, også ut fra et personvernensyn.

Hvordan kunne de partier som i dag sier nei, den gangen stemme for lover som gir bankene pålegg om å overvåke bevegelsene på kontiene våre, nettopp for å sjekke om vi skulle komme til å gjøre noe galt? Hvor var tanken på rettsstatens prinsipper den gangen, for drøyt to år siden?

Å lagre trafikkdata i seks måneder, å kreve domstolskjennelse for at politiet skal få tilgang til dem på begrunnet mistanke om alvorlige forbrytelser med mange års strafferamme, er ifølge disse partiene å ta et langt skritt inn i overvåkningssamfunnet, slik de skriver i innstillingen. Men å pålegge bankene løpende å overvåke bevegelsene på kontiene våre, automatisk sende varsel til Økokrim og nekte dem å varsle kontoeieren – og dette er opplysninger som lagres i ti år – er altså ikke det. Der skiller man altså lag med oss andre. For dette er jo å overvåke uskyldige, uten begrunnet mistanke, som bl.a. representanten Høybråten pekte på som prinsipielt uakseptabelt tidligere i debatten. Dette henger ikke på greip, og jeg håper noen fra disse partiene i løpet av debatten kan forklare oss hvordan dette kan henge sammen, hvis det da finnes en slik naturlig og logisk sammenheng.

Hensynet til personvernet er viktig. Men det må i en del sammenhenger avveies mot tunge samfunnsmessige hensyn, slik vi har gjort når det gjelder å bekjempe økonomisk

kriminalitet, og som vi gjør i dag i forhold til annen alvorlig kriminalitet. Men det er viktig at vi hele tiden holder levende debatten om personvernets stilling i et samfunn der den teknologiske utviklingen gjør at vi alle på ulike måter etterlater oss elektroniske spor som kan stilles sammen og misbrukes. Derfor håper jeg alle partier ser fram til den stortingsmeldingen som vil komme om personvernets stilling, og som vil gi et godt grunnlag for denne brede og viktige debatten.

Til slutt: Det er også litt pussig at disse nye såkalte personvernalliansens partiers største pekuniære bekymring for den loven vi skal vedta i dag, er at det skal bli for kostbart å oppbevare dataene på en ansvarlig og forsvarlig måte. Bekymring for kostnadene er jo vanligvis ikke så framtrepende når disse partiene snakker om sine hjertesaker.

Presidenten: Det blir replikkordskifte. Første replikant er representanten Karin S. Woldseth.

Uro på galleriet, en tilhører kommer med ytringer (presidenten klubber).

Presidenten: Presidenten vil be om ... (uroen fortsetter, presidenten klubber).

Da er første replikant representanten Karin S. Woldseth. (Uroen på galleriet fortsetter.)

Karin S. Woldseth (FrP) [14:19:10]: President!

Presidenten: Et lite øyeblikk. –

Presidenten vil gjøre oppmerksom på overfor de resterende tilhørerne på galleriet at ytringer fra galleriet, både positive og negative, er forbudt i Stortinget – bare slik at det er sagt.

Da gir presidenten ordet til Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP) [14:19:30]: Representanten Svein Roald Hansen sa i sitt innlegg at Norge ikke er annerledes enn de andre landene i EØS-området når det gjelder bekjempelse av alvorlig kriminalitet og hensynet til personvernet. Nå er det sånn at Tsjekkia, Slovenia, Romania, Irland og Tyskland sier at dette bryter med personvernet og derfor er grunnlovsstridig. I Sverige har man andre grunner til å utsette det ett år. Jeg har lyst til å spørre representanten Hansen: Hva er den egentlige begrunnelsen? Hvorfor kan man godta å ofre personvernet for å kunne samarbeide med Europol og EU?

Svein Roald Hansen (A) [14:20:18]: Etter mitt skjønn ofrer man ikke personvernet. Jeg mener vi har funnet en god balanse mellom hensynet til personvernet og hensynet til å bekjempe alvorlig kriminalitet slik denne loven nå ligger til avgjørelse.

Når det gjelder disse dommene i Tsjekkia, i Tyskland osv., er det altså ikke selve prinsippet som de sier nei til, det er måten de har implementert det på. Og én av de feilene man gjør, f.eks. i Tsjekkia, er at man lar politiet bruke disse dataene til å etterforske forbrytelser som har

en strafferamme som er for lav. Vi har i EFTA-parlamentarikerkomiteen tidligere blitt orientert om revisjonen da denne startet i EU. Der ble det fortalt at i Italia kan politiet få tilgang til disse dataene for å etterforske mobiltelefoner som turister har blitt frastjålet. Det har aldri vært meningen at det skulle brukes til den type forbrytelser.

Snorre Serigstad Valen (SV) [14:21:16]: Så langt er det ikke så mye som tyder på at Arbeiderpartiet er villig til å anerkjenne at det å pålegge lagring av folks bevegelsesmønstre, er å krysse en viktig prinsipiell grense. Istedenfor hører vi mye vikarierende argumentasjon, mener jeg, av typen: Vi gjør dette i stor grad fra før, så dette kan ikke være noe problem, men også av typen: Det kan umulig være noe problem å lagre menneskers personopplysninger når vi gjør det allerede. Så i motsetning til dagens praksis med sletteplikt er pålegget fraværende i Arbeiderpartiets argumentasjon.

En annen ting jeg ikke har hørt Arbeiderpartiet omtale, er de kravene som finnes til behandling av dataene som skal lagres i dag. De gjelder jo kun i Norge. Det er fullt mulig å sette denne lagringen ut på anbud til andre land. Det vil kanskje mange teleoperatører også gjøre, fordi dette er kostbart. Hva er Arbeiderpartiets kommentar til det, med de erfaringene vi har, med utro tjenere både i politi og bankvesen? Hvordan vil Arbeiderpartiet håndtere en sånn utfordring for personvernet?

Svein Roald Hansen (A) [14:22:26]: Jeg synes det som spøreren legger fram som en problemstilling, understreker betydningen av å få et felles europeisk regelverk for dette. Kontrollen dersom man f.eks. legger lagringen til et av våre europeiske naboland, skal i prinsippet være like god som hos oss, fordi vi har et felles regelverk å operere innenfor.

Så kan man selvsagt konstruere muligheter, at man kan lagre det i – la oss kalle det – dataskatteparadiser, altså utenfor dette området, det kan man sikkert tenke seg. Men det betyr ikke at vi ikke skal bruke de mulighetene vi har, til å harmonisere regelverket i Europa, som vi er forpliktet til så lenge vi deltar i dette samarbeidet – som vi altså har valgt å gjøre.

Geir Pollestad (Sp) [14:23:27]: Jeg vil følge opp forrige replikant ved å utfordre på spørsmålet: På hvilke måter bidrar EUs datalagringsdirektiv til å harmonisere sikkerhetskravet til lagring? Det kunne virke som om representanten antydte at det lå slike krav i direktivet, og det vil jeg gjerne høre mer om.

Svein Roald Hansen (A) [14:23:57]: Det er riktig at landene har stor frihet til å bestemme lagringstiden innenfor de rammene som er lagt – 6–24 måneder – og også til bestemme tilgangen til dataene ut fra intensjonen i direktivet, nemlig at de skal brukes til å etterforske alvorlige forbrytelser, og ikke hverdagskriminalitet, som f.eks. tyveri av mobiltelefoner.

Jeg er helt sikker på at personvernens hensynet har stått sterkt i debatten i alle land. Det er ulike syn på og uro

rundt dette direktivet i alle land, noe som har gitt grunnlag for debatt. Det blir også fulgt opp, gjennom skjerpede krav til og sikkerhet rundt lagring.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bård Hoksrud (FrP) [14:25:11]: Jeg synes det er trist at man har en justisminister som ikke klarer å se at det å overvåke grupper som driver med kriminalitet, eller som man har mistanke om driver med kriminalitet, er noe helt annet enn det å overvåke nesten 5 millioner innbyggere i Norge ved at man lagrer all informasjon innenfor tele- og datakommunikasjon.

Jeg har hørt enkelte representanter på denne talerstolen prate varmt om barna – og alle er enige om det. Men det hjelper ikke mange av barna at man har lagret et register hvor opplysningene ligger, når politiet ikke har ressurser til å etterforske og sørge for at det blir gjort noe med disse sakene. Det hjelper ikke bare med et direktiv og lagring, man må faktisk sørge for at man har penger til å gjennomføre etterforskning, noe jeg dessverre opplever at statsråden kanskje ikke i like stor grad er opptatt av. Jeg tror at hvis man hadde gitt politiet de samme ressursene som man nå skal bruke på et direktiv som handler om å lagre all denne informasjonen, kunne man kanskje ha etterforsket og fått oppklart mange flere saker enn det man gjør i dag.

Ingen liker å bli utsatt for overvåkning døgnet rundt. Ingen liker følelsen av at andre følger med på alt man foretar seg. Ingen liker at staten registrerer hvem man har kontakt med til enhver tid. Ingen liker at noen fører en logg over hvor du har befunnet deg til enhver tid. Ingen ville likt at Posten på vegne av politiet skulle registrere hvert eneste brev som du sender eller mottar.

Den østtyske etterretningsorganisasjonen Stasi hadde hele 91 000 ansatte som registrerte og overvåket den østtyske befolkningen. De hadde i tillegg 174 000 informanter. Allikevel hadde Stasiarkivet bare informasjon om 6 millioner innbyggere i DDR. Øst-Tyskland var dessverre ikke unikt i denne sammenheng. Sovjetunionen hadde KGB og Romania Securitate. Ny teknologi har gjort at overvåkning har blitt mye billigere og enklere å gjennomføre siden Stasis skrekkelde.

Nå vil Arbeiderpartiet og Høyre innføre EUs datalagringsdirektiv. Direktivet pålegger alle teleselskaper å lagre hvem du ringer til, hvor du ringer fra, hvor lenge du snakker, hvem du sender SMS til, hvor mottakeren befinner seg, når du er på Internett, hvor lenge og hvem du sender e-post til. I Danmark har direktivet ført til at det i snitt ble lagret 82 000 opplysninger per danske i 2010.

I Romania har datalagringsdirektivet blitt erklært grunnlovsstridig. Dette er tross alt et land som har lært av historien – en historie der Ceausescu styrte med hard hånd og det hemmelige politiet Securitate overvåket store deler av befolkningen. I Tyskland har også implementeringen av direktivet blitt erklært grunnlovsstridig. Dette er tilfeldigvis også et land som har hatt svært dårlig erfaring med overvåkning, først fra Gestapo og så fra Stasi. Sist uke sa også Tsjekkias forvaltningsdomstol nei til å imple-

mentere direktivet. Det er nå helt usannsynlig at direktivet kommer til å bli innført over hele EU. Det er vanskelig å forstå hva Arbeiderpartiet og Høyre egentlig forsøker å oppnå ved å tekkes et EU som selv begynner å tvile på overvåkningsiveren.

Datalagringsdirektivet snur i praksis opp ned på prinsippet om at alle er uskyldige inntil det motsatte er bevist. Nå skal hele befolkningen overvåkes som om de var potensielle terrorister. Det viser at Høyre og Arbeiderpartiet ikke lenger har noen tillit til borgerne i dette landet. Det er ekstra skremmende at Høyre faktisk går inn for dette, når vi ser hva som står i Høyres prinsippprogram om tilliten mellom samfunnet og den enkelte. Jeg siterer:

«Høyre vil bygge samfunnet på tillit til enkeltmennesket.»

Obligatorisk overvåkning av alle norske innbyggere representerer en massiv mistillit til landets innbyggere. Jeg vet ikke hvordan det fungerer i Høyre, men i Fremskrittspartiet er det slik at partiprogrammet er en arbeidsinstruks som stortingsgruppen har å rette seg etter.

Jeg har lagt merke til at bl.a. Høyres Erna Solberg har påstått at datalagringsdirektivet ikke er overvåkning, fordi ingen vil ha tilgang til dataene uten rettens kjennelse. Dette er det samme som å si at kameraovervåkning ikke er kameraovervåkning før noen setter seg ned og ser gjennom videotapene. Jeg har faktisk større tiltro til Datatilsynet enn til Høyre når det gjelder definisjonen av hva som er overvåkning, og Datatilsynet har slått klart og tydelig fast at datalagringsdirektivet er overvåkning.

La meg også si noen ord om politimetoder. Jeg tror nemlig at Arne Johannessen fra Politiets Fellesforbund har litt rett, selv om han er fra Arbeiderpartiet. Overvåkning av alt og alle kan nemlig gjøre det lettere å oppklare kriminalitet. Dersom man lar hensynet til politiet gå foran alt av personvern, ytringsfrihet og andre hensyn, ja da ender man opp med en politistat. Når Norge innfører datalagringsdirektivet, tar landet et stort skritt i retning av en politistat og et overvåkningssamfunn. Fremskrittspartiet vil ikke at Norge skal bli en politistat, men vi mener at politiet må ha de verktøyene som skal til overfor folk som faktisk er mistenkt. Vi fremmer derfor to konkrete forslag om dette i innstillingen – et forslag om å styrke overvåkningskapasiteten hos Politiets sikkerhetstjeneste og Oslopolitiet overfor kriminelle miljøer, og et forslag om å senke terskelen for overvåkning av mulige terrorister.

Saksbehandlingen av denne saken i komiteen har vært fullstendig uansvarlig. Avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet ble offentliggjort kort tid før saken skulle avgis, og komiteen fikk ikke tid til å sette seg inn i hva avtalen faktisk innebar før saken skulle avgis. Kl. 05.33 om morgenen kom svaret fra Justisdepartementet, ca. kl. 09.30 kom svaret fra Samferdselsdepartementet, og ca. kl. 11.00 ble saken avgitt. Komitéflertallet vedtok dessuten at departementets svar på komiteens spørsmål ikke skulle legges ved innstillingen – stikk i strid med det som er vanlig praksis. Hva er det egentlig Høyre og Arbeiderpartiet var så redde for i disse svarene? Jo, la meg lese en oppklarende setning fra Samferdselsdepartementets svar:

«Oppsummeringsmessig vil forslagene i avtalen

mellom Arbeiderpartiet og Høyre medføre svært høye kostnader og være meget utfordrende å gjennomføre.»

Det er skremmende at man i en sak om den enkelte borgers rettigheter og personvern ikke forholder seg til de vanlige demokratiske spillereglene på Stortinget. Retningen denne saken har tatt, gir meg en vond følelse.

Så har jeg lyst til å komme litt inn på kildevernet. Jeg registrerer at det står tolv setninger i avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet om kildevernet og viktigheten av å bevare kildevernet. Jeg tror alle må være klar over at det å være varsler i Norge har vært vanskelig til nå, men med den nye avtalen vil sannsynligheten være stor for at man vil få enda færre som varsler om ulovligheter, av frykt for hvilke konsekvenser det kan få, spesielt når det gjelder varsling om forhold i statlige bedrifter.

Jeg registrerer også at det er mye ord og lite konkret handling når det gjelder hvordan man skal ivareta både pressens og varsleres vern mot at opplysninger skal komme på avveier, og at man også skal kunne bruke dette mot både presse og varslere. Jeg tror dessverre – for alle dem som har ønsket en mer åpenhet i samfunnet vårt, og at varslerne skal tas på alvor og få mulighet til å komme fram med varslingssaker – at med innføring av datalagringsdirektivet er det det stikk motsatte vi vil oppleve. Jeg er veldig glad for at pressen er veldig tydelig på at dette er et dårlig direktiv. Det er et angrep på kildevernet til pressen.

Videre vil jeg ta opp de forslagene som Fremskrittspartiet har fremmet alene i saken og de sammen med Kristelig Folkeparti, SV og Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [14:33:31]: Igjen argumenterer Fremskrittspartiet og representanten Hoksrud med at Norge er i ferd med å bli en politistat hvis vi implementerer datalagringsdirektivet. Én ting er at representanten avslører ganske store hull i sine historiekunnskaper, men det jeg har større vanskeligheter med, er å forstå hvordan Fremskrittspartiet kan avfeie høringsinnspillene fra Politidirektoratet, Kripos, Politijuristene, Det norske statsadvokatembete, Riksadvokaten og Stine Sofies Stiftelse og fastslå at datalagring ikke er et egnet verktøy mot alvorlig kriminalitet.

Mitt spørsmål til representanten er: Hvilken kunnskap har Fremskrittspartiet om etterforskning av f.eks. spredning av barneporno eller terror som disse høringsinstansene ikke har?

Bård Hoksrud (FrP) [14:34:22]: Det dette handler om, er at man ser en stadig større overgrepning, og at man vil komme et skritt nærmere en politistat med det forslaget som ligger her nå.

Så registrerer jeg at representanten Anne Marit Bjørnflaten ikke tar med i denne debatten at Redd Barna og barneombudet, som jeg mener kanskje er de beste til å ivareta barns sikkerhet og rettssikkerhet, er veldig kritiske til im-

plementering av datalagringsdirektivet og mener at dette ikke er løsningen. Vi hører også politifolk som jobber med barn og ungdom, si at man er bekymret fordi man ikke får penger til å etterforske. Da er jeg ikke sikker på at det å bruke masse penger på et direktiv og lagring er det rette. Jeg tror faktisk man burde brukt pengene på å sørge for at de kan etterforske og oppklare de sakene som ligger der, og som man i dag ikke får gjort noe med, fordi det ikke er penger til å gjøre det.

Øyvind Halleraker (H) [14:35:27]: Fremskrittspartiet har i kjent stil gått høyt på banen i denne saken. Problemet deres er at de er offensive på begge banehalvdeler samtidig. Det er ingen god kombinasjon. Kompaniskapet med SV i tilknytning til kriminalitetsbekjempelse, og for den del i tilknytning til personvern, klinger ikke godt i mine ører. Samtidig har Fremskrittspartiets landsstyre prøvd seg på kriminalitetsbekjempelse, hvor omfattende romavlytting og DNA-registrering synes å være mottoet.

Alle instanser innenfor påtalemyndighet og politi ber om dette verktøyet i sitt arbeid mot alvorlig kriminalitet og for å trygge hverdagen for folk flest. Arne Johannesen i Politiets Fellesforbund stiller spørsmål ved grunnlaget og kompetansen ved å overprøve politiets faglige vurderinger. Derfor fortsetter jeg litt der Bjørnflaten slapp: Hvordan kan Fremskrittspartiet sette politiets vurderinger til side? Og hvorfor mener Fremskrittspartiet og Hoksrud at partiet er bedre egnet til å se dette enn politiet selv og kan definere deres behov?

Bård Hoksrud (FrP) [14:36:35]: Heldigvis er det sånn at vi er politikere. Det betyr at vi som et politisk parti skal forholde oss både til personvern og til kriminalitetsbekjempelse. Vi har et ansvar for totaliteten. Fremskrittspartiet er et parti som foreslår, og som har foreslått, mange tiltak for å bekjempe kriminalitet. Det viktigste er faktisk å sørge for at politiet får midler og ressurser sånn at de kan drive med målrettet innsats mot de kriminelle miljøene. Forskjellen er at man nå får masse penger til å bruke på et direktiv og lagring, som man egentlig ikke vet om vil ha den effekten som representanten Halleraker prøver seg på.

Fremskrittspartiet har foreslått konkrete tiltak, men det er altså forskjell på å overvåke alle og det å gå på de målrettede gruppene. Jeg tror man får mye bedre kriminalitetsbekjempelse ved å gå på de målrettede gruppene i stedet for å overvåke alle, som Høyre og Arbeiderpartiet – som nå dessverre har blitt «overvåkningskameratene» – vil gjøre.

Laila Gustavsen (A) [14:37:49]: Jeg står her med en utskrift fra Aftenposten den 19. mars, som jeg synes er ganske interessant. Der tar to av representanten Hoksruks partikolleger opp hvorfor de mener vi bør implementere datalagringsdirektivet – for det første nestleder i Fremskrittspartiet, leder i justiskomiteen, Per Sandberg, som sier at det er åpenbart at kriminalitetsbekjempelsen rammes når teleselskapene kutter lagringstiden. Jeg siterer:

«Og det kan vi ikke være med på. Den dagen Stortinget skal ta stilling til direktivet kan det ha

skjedd mye som fører til at Frp må ta en ny vurdering.»

Så fortsetter Hans Frode Kielland Asmyhr – og jeg siterer:

«Det er et paradoks at Frp, som tradisjonelt ønsker å gi politiet alt nødvendig verktøy for å bekjempe kriminalitet, nå stiller seg på sidelinjen i denne saken fordi vi har tatt standpunkt for tidlig. Jeg vil jobbe for at Frp snur.»

Hvordan vil representanten Hoksrud karakterisere uttalelsene fra sine partikolleger?

Bård Hoksrud (FrP) [14:38:48]: For det første er det slik at under høringen i transport- og kommunikasjonskomiteen fikk vi ganske klare tilbakemeldinger fra teleselskapene om at dette ikke er noe problem. Det blir altså ikke kortere lagringstid med det nye regelverket. Så dette er ikke problematisk i det hele tatt.

Men jeg registrerer at den grunnleggende forskjellen på Arbeiderpartiet og Høyre nå og Fremskrittspartiet, er at vi ønsker å målrette innsatsen mot risikogruppene, de gruppene som vi er på jakt etter å ta, mens Arbeiderpartiet og Høyre heller vil overvåke alle og på den måten kanskje kunne ta noen. Men jeg tror ikke det er slik at bare man får nok informasjon, klarer man å ta folk. Jeg tror faktisk at det kan bli det stikk motsatte. Det så man også i USA etter 11. september, da man hadde informasjon, men man klarte ikke bruke informasjonen. Det er frykten min her også, at man vil få masse informasjon, men man klarer ikke å målrette, og man vil ikke ha målrettet innsats. Det er jo det Fremskrittspartiet vil, og det er det Fremskrittspartiet har fremmet forslag om, nemlig at vi går målrettet på de gruppene man er ute etter å ta.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Øyvind Halleraker (H) [14:40:07]: Jeg tillater meg innledningsvis å komme med en liten bemerkning. Jeg synes nok at betegnelsen «overvåkningskameratene» er like lite treffende som den betegnelsen man bruker om seg selv, nemlig «personvernkameratene». Begge deler er litt hult.

For at politiet skal kunne oppklare forbrytelser, er det faktisk helt avgjørende at det fins bevis som kan vise hvem gjerningspersonen er. Politiet og påtalemyndigheten har i mange år kunnet vise hvorfor en rekke forbrytelser ikke har vært mulig å oppklare, fordi trafikkdata ikke er blitt lagret.

Representanten Sandberg støttet seg på fagfolk i sin argumentasjon og i sitt forsøk på logikk her tidligere i dag, men fagfolkene i påtalemyndigheten og politiet vil altså ikke Fremskrittspartiet høre på.

Ved avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet sikres politiet virkemidlene som gjør at alvorlig organisert kriminalitet, omreisende vinningskriminelle, spredning av overgrepssbilder av barn og terrorisme kan avverges eller oppklares mer målrettet og effektivt enn i dag. Det overrasker oss at det er flere partier som ikke har lagt fram forslag som bidrar til at politiet kan gjøre dette.

Representanten Solhjell henviser til initiativet fra mind-

retallspartiene – og for å bruke et vestlandsuttrykk: Det var vesale greier! Han holdt seg faktisk ikke lenger enn til da avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet ble lagt fram. Da gikk man til et massivt angrep på punkter man i forhandlingsmøtet skulle ha vært for.

I tillegg: Når representanten Sjelmo Nordås fra Senterpartiet henviser til at Høyre ikke ville gå i forhandlinger med dem, fordi vi ville ha direktivet, er dette direkte galt. Høyre gikk inn i disse forhandlingene med to hovedpilarer: Punkt 1: Vi ønsket en nasjonal lovgivning på dette feltet – alle premissene for dette ble presentert for begge parter. Punkt 2: Vi ønsket en særlig styrking av personvernet – også på andre samfunnsområder. Med all respekt: Det var lite samlende og konkret, det vi fikk fra mindretallspartiene. Derfor fortsatte vi forhandlingene med Arbeiderpartiet.

Avtalen er viktig for alle som ønsker at vernet om personsensitive opplysninger skal styrkes. Høyre har fått gjennomslag for en rekke sentrale personvernprinsipper – også på andre samfunnsområder. Det blir nå et grunnleggende prinsipp at enhver har rett til innsyn i hvem som får tilgang til opplysninger om en selv – kravene til lagring og logging – altså at bruk av trafikkdata skal kunne spores. Oppbevaring, tilgang og sletting av lagringspliktige data blir det langt strengere regler for enn i dag. Fire ulike utredninger i løpet av de siste ti årene har dokumentert at regelverket inntil nå har vært uklart, uryddig og ulikt praktisert av de ulike teletilbyderne. Ved at det innføres en domstolskontroll for data kan utleveres til politiet, og vilkår om at data kun skal kunne utleveres ved mistanke om alvorlig kriminalitet, styrkes denne sikkerheten. Høyre og Arbeiderpartiet har også forpliktet seg til å styrke Datatilsynet, slik at kravene i avtalen kan etterprøves. Kombinasjonen av disse elementene gir en langt bedre løsning enn det vi har i dag.

Fremskrittspartiet har altså foreslått at det skal opprettes et nytt DNA-register, hvor opplysninger om alle innvandrere og asylsøkere skal lagres. Dette registeret skal være direkte søkbart for politiet, uten krav om høye strafferammer eller den sikkerhetsventilen domstolskontroll medfører. Et slikt register vil etter min mening være langt mer personverninngripende enn at lagringstiden utvides, og medfører ingen målretting av politiets verktøy. Det må være lov å påpeke den motsatte logikken i denne diametrale problemstillingen.

Det blir også nevnt at komiteens flertall presser igjennom saken. Det gjør flertallet slett ikke. Fremdriftsplanen har ligget fast i flere måneder, senest forrige onsdag var det en «samrøystes» komité som gikk inn for framdriften.

Samtlige partier har ved denne behandlingen hatt mulighet til å framlegge sine helhetlige alternativer til hvordan en nasjonal lagringslov bør utformes. Det overrasker meg at muligheten ikke er benyttet. Det tjener verken personvernet eller kriminalitetsbekjempelsen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:45:26]: Det har vært en spennende dag å sitte og følge med på veldig mange gode og innholdsrike innlegg. Jeg synes det var trist at man i sluttbehandlingen av saken i komiteene plutse-

lig fikk så voldsomt hastverk, når det kom inn så mange nye momenter. Et stort mindretall ønsket å bruke mer tid, både i utenrikskomiteen og i transportkomiteen. Det undrer meg at ikke flertallspartiene har litt mer vidsyn og ser at det er viktig i så store og kompliserte saker – når noen partier ønsker å gå grundigere inn i og vurdere de forslag som kommer, at det ikke blir gitt mulighet til det.

Så er det noe som har vært positivt også i denne runden, og det viser en modenhet i norsk EU- og EØS-debatt. For siden 1993 og fram til i dag har vi ikke hatt en eneste debatt der vi har gått skikkelig inn i innholdet i direktivene. Nå har man gjort det og tort å diskutere saken, sakens betydning og vært for og imot direktivets innhold, uavhengig av avsenderen. Det gjør at vi har en helt ny allianse her i dag som vi kaller personvernalliansen, med både ja-folk og nei-folk, og vi er enige om sak.

Noe av det flotte i Høyre, synes jeg, er at det har vært mange representanter der som har fulgt egen overbevisning og argumentert kraftfullt imot direktivet selv om de er de mest ihuga ja-folkene vi kjenner til. Jeg nevner f.eks. Nikolai Astrup, som er en aktiv EU-debattant, og som sitter i Europabevegelsens styre. Det er sunt for norsk EØS-debatt framover at vi endelig tør å diskutere sakens innhold, uavhengig av om vi er for eller imot norsk EU-medlemskap. Jeg vil bare få sagt, på vegne av de mest aktive nei-partiene, at vi har vært for veldig mange direktiver, fordi vi synes at direktivet er godt. Det forundrer meg at mange ja-folk som sitter her i salen, aldri har vært imot ett eneste direktiv som kommer fra Brussel. Det bør få dem til å reflektere over om de tør å gå kritisk inn i de sakene som faktisk kommer.

Det undrer meg ikke at det er dette direktivet som har skapt den bredeste debatten på tvers av grenser, for personvernet og retten til privatliv er grunnleggende i samfunnet. Datalagringsdirektivet vil innebære en betydelig inngripen i innbyggernes personvern. Alle teleselskaper skal lagre hvem man ringer til, hvor man ringer fra, når man ringer, hvor lenge man snakker, hvem man sender tekstmelding til, hvor mottakeren befinner seg, når man er på Internett, hvor lenge, og hvem man sender en hyggelig e-post til. Direktivet betyr i praksis at alle de fem millioner innbyggerne i Norge skal bli overvåket når de bruker telekommunikasjon. Hva hadde blitt sagt hvis vi hadde foreslått det samme for posten, at alle brev som blir sendt, skal registreres – hvem som har sendt dem, og hvem som mottar dem? Det er en helt utenkelig tanke at man skal tenke den tanken. Men i forhold til den logikken som Arbeiderpartiet og Høyre legger til grunn, burde man også gjort det. All kommunikasjon mellom folk kan potensielt avdekke kriminalitet.

Som folkevalgte er vi ombudsmenn, og vi skal hegne om retten til privatliv, og vi skal til enhver tid stille oss kritiske til statens makt og hvilken makt staten har over den enkeltes liv. Teknologien gir uante muligheter på mange samfunnsfelt. Vi som folkevalgte må tørre å styre, vi må tørre å sette grenser og si at nok er nok, for det vil alltid være et hensyn at man kan bruke teknologien på nye områder, men at det er noen grunnleggende verdier som vi ønsker å hegne om, og det er retten til privatliv.

Det at fire statsråder fra Senterpartiet og fire statsråder fra SV valgte å ta dissens, er jeg svært glad for. På grunn av dissensen har vi fått denne levende debatten, for det har blitt en reell debatt. Takk til de statsrådene som valgte å ta den tunge beslutningen å bryte ut fra regjeringens flertall i en så viktig sak. For det har lagt grunnlaget, slik at vi har fått en reell debatt om direktivets innhold, ikke bare avsender.

Til slutt: Det er veldig mange av punktene i flertallsavtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre som er veldig løselig formulert, og som det er vanskelig å se hvordan skal settes ut i livet, bl.a. i forhold til kryptering. Det forundrer meg at to tunge seriøse partier velger å trumfe gjennom diverse tiltak som vi ikke kjenner kostnadene ved, som vi ikke vet omfanget av og hvor skal ende, uten å ta seg tid til motforestillingene. Det blir interessant å se hvordan Arbeiderpartiet og Høyre i fellesskap skal klare å få flertall for disse sakene framover og i kommende budsjettbehandlinger, for nå vet vi ikke hva avtalen egentlig innebærer. Det er trist at ikke flertallspartiene ga oss muligheten til en solid og skikkelig behandling i denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [14:50:28]: Senterpartiets statsråder i regjeringen tok dissens i denne saken, og den dissensen har de partiene som sier nei til å implementere direktivet, tatt inn i sine merknader i innstillingen. Der står det bl.a.:

«Vi har en prinsipiell motstand mot omfattende lagring av opplysninger om alle borgere, og at tilbyderne pålegges å lagre data som de ikke selv har saklig behov for i sin virksomhet.»

Jeg nevnte i mitt innlegg EUs tredje hvitvaskingsdirektiv, som pålegger bankene å overvåke bevegelsene på kontiene. Hvordan kunne representanten Slagsvold Vedum og hans parti støtte implementering av det tredje hvitvaskingsdirektivet? Så langt jeg kan se, passer den beskrivelsen som Senterpartiets statsråder har i sin dissens, veldig godt på hvitvaskingsdirektivet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:51:30]: Som min gode medrepresentant vet veldig godt, er politikken vesen slik at man alltid skal finne en balanse med hensyn til hvor sterke virkemidler man skal sette i verk for å bekjempe kriminalitet eller andre viktige ting i et samfunn. Vi mener at når det gjelder datalagringsdirektivet, er de tiltakene vi setter i verk, så omfattende på så mange områder, at det ikke er mulig å forsvare det i forhold til den inngripen det medfører i privatlivets fred. Vi mener at i denne saken er balansen kommet på feil side, at det er vanskelig å se at vi skal klare å få så stor effekt av en slik overvåkning at det er mulig å forsvare det.

Arve Kambe (H) [14:52:23]: Representanten Slagsvold Vedum er glad for at Senterpartiet tok dissens i denne saken i regjeringen. Fra Høyres side håper vi at det skjer hyppigere framover.

Senterpartiet har nå sittet seks år i regjering uten at de

noen gang har klart å få flertall for å legge ned veto mot et EU-direktiv. Senterpartiet har alltid hatt et prinsipielt syn på EU, men et veldig pragmatisk syn på personvernet. Det ser man veldig godt av de alternativene som Høyre ble framført. Man sier tre til fem måneders lagringstid, mens Høyre vil ha seks måneders lagringstid. Senterpartiet ønsker mer lagring av IP-adresser, mens vi ønsker seks måneder – og tilsvarende krav i forhold til utlevering. Med andre ord: Det er ikke snakk om prinsipper, men hvordan man faktisk skal gjennomføre dette.

Høyre har fått gjennomslag for en betydelig styrking av personvernet. Vi hevder faktisk at Høyre gjennom disse forhandlingene med Arbeiderpartiet om datalagringsdirektivet har fått betydelig større gjennomslagskraft på generelt personvern hensyn enn Senterpartiet har klart i regjering på seks år.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:53:28]: Jeg er selvfølgelig grunnleggende uenig i de premissene som representanten Kambe kommer med.

Når det gjelder det at Senterpartiet har et så veldig pragmatisk forhold til personvernet, vil jeg minne representanten om den regjeringen som han selv var en del av – ikke representanten Kambe, men partiet Høyre – altså regjeringen Borten. De fire partiene som satt i regjering da, innførte offentlighetsloven i en liberal tradisjon. Senterpartiet var det første partiet som åpnet sine landsmøter i en liberal tradisjon. Hvis man ser på Senterpartiets tradisjon når det gjelder liberale spørsmål, har vi en lang linje, og noen av de stolteste øyeblikk var da vi satt sammen med Høyre i regjeringen Borten. Så det faller på sin egen urimelighet.

Når det gjelder dette direktivet, var det faktisk Høyre som hadde muligheten til å stå opp for noen grunnleggende verdier og klare å skape et flertall mot direktivet, men dessverre blir partipisken brukt, slik at de representantene som har en annen overbevisning enn Kambe, ikke får stemt etter sin mening.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Knut Arild Hareide (KrF) [14:54:47] (transport- og kommunikasjonskomiteens leder): Tenk deg følgende: Du har en iPhone full av applikasjoner som kontinuerlig og automatisk kobler seg til Internett hele døgnet, for å oppdatere deg på vær, sport, nyheter, e-post og andre tjenester. Det er om lag 300 000 slike telefoner i aktiv bruk i landet allerede. Dersom Norge innfører datalagringsdirektivet, vil absolutt alle disse oppkoblingene, pluss informasjon om hvor man var da disse oppkoblingene fant sted, bli registrert og lagret. Med andre ord: Den teknologiske utviklingen vil føre til at datalagringsdirektivet i praksis gjør det legitimt å overvåke en hele døgnet og lagre opplysningene i minst et halvt år. Det er ikke en behagelig tanke.

Det var dårlig med iPhoner i Norge i 2006, da datalagringsdirektivet ble vedtatt i EU. Om få år kan teknologien alene ha gjort datalagringsdirektivet ganske uheldig og effektene uoversiktlige. Disse betraktningene er det journalist Frode Bjerkestrand i Bergens Tidende som

kommer med, og Kristelig Folkeparti er enig med ham i dette.

Kristelig Folkeparti vil stå opp mot ordninger som rokker ved enkeltmenneskers frihet til å kommunisere fritt, uten å bli overvåket. Datalagringsdirektivet truer personvernet og ytringsfriheten. Kanskje tar vi vår frihet og våre rettigheter for gitt, men vi må aldri glemme de grunnleggende rettighetene til hver enkelt borger. Én av dem er nettopp at samfunnet ikke skal overvåke en uten grunn.

«Overvåking» er et ord som har gått igjen i denne debatten. Det er Datatilsynet som sier at datalagringsdirektivet er enda et skritt inn i overvåkingssamfunnet. Kristelig Folkeparti ønsker ikke en utvikling der personvernet blir ofret på de gode hensiktens alter. Derfor sier vi nei til direktivet, og Kristelig Folkeparti er villig til å bruke vetoretten i EØS-avtalen om nødvendig.

Det har vært sagt veldig mye forskjellig fra denne talerstolen i dag som nettopp har gått på hvordan vi skal se på vetoretten i forhold til EØS-avtalen. Det er veldig vanskelig å kunne si at vi har hatt et overforbruk av vetoretten når det gjelder EØS-avtalen. Den har aldri vært benyttet. Dette bør så absolutt være en god mulighet til å gjøre det.

Den aller første formuleringen i Høyres prinsippprogram, som ble vedtatt i 2008, lyder:

«Høyre vil bygge samfunnet på tillit til enkeltmennesket.»

Et prinsippprogram er selve grunnmuren for partiets politikk, og den første setningen er et postulat som er fundamentert i den lange liberalkonservative tradisjonen som Høyre bekjenner seg til.

Det rådende prinsippet i datalagringsdirektivet er at all trafikkinformasjon fra alle borgere skal forhåndslagres i et visst tidsrom. Motivet for dette er å ha ferdiglagret informasjon tilgjengelig om oss borgere i tilfelle vi en eller annen gang skulle komme til å gjøre noe lovstridig, slik at informasjonen kan brukes i etterforskning og rettssak. Det minner ikke om et samfunn som er bygd på «tillit til enkeltmennesket».

Jeg har til slutt lyst til å si to ting om saksbehandlingen i komiteen. Det ene er at jeg vil gi en stor ros til saksordfører Ingjerd Schou. Selv om vi har vært uenige i sak, er det blitt lagt ned et imponerende arbeid fra saksordføreren. Jeg har også lyst til å kommentere flertallet i komiteen. Det er blitt nevnt hastverk og behov for å slutføre arbeidet. Men i absolutt siste runde – 17 minutter før vi skulle avgi vår innstilling – ble altså avtalen lagt til grunn. Vi stilte spørsmål. De spørsmålene greide ikke departementet å besvare på en god måte. Jeg mener det ville vært å ha større respekt for denne sal om vi hadde tatt oss bedre tid, gjort et grundig arbeid og kunne fått til en forsvarlig saksbehandling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Magne Rommetveit (A) [15:00:02]: Førre tysdag hadde TV 2-nyheitene eit innslag frå ein pressekonferanse om datalagringsdirektivet i vandrehallen, rett ved sida av oss. Representanten Hareide stod da saman med ein del andre fraksjonsleiarar frå transport- og kommu-

nikasjonskomiteen, og han presenterte forsamlinga som personvernalliansen.

Eg vert noko forundra når Hareide så sterkt profile- rer personvern og samstundes endå sterkare åtvarar mot dei budsjettmessige kostnadene auka personvern vil inne- bera. Derfor hadde det vore fint om personvernalliansen sin frontfigur no kunne klargjera korleis han får dette til å henga i hop.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt president- plassen.

Knut Arild Hareide (KrF) [15:00:55]: Eg er glad for det spørsmålet. Det er ikkje nødvendigvis det å bruke pen- gar på personvern me er negative til, men me vil gjerne vite kor mykje det er snakk om. Me fekk altså framlagt ei av- tale 17 minutt før me skulle gi frå oss innstillinga vår. Og så får me moglegheit til å stille spørsmål til departemen- tet: Kor mykje kostar dette? Det einaste me får som svar, er at det blir svært dyrt. Skal me drive forsvarleg saksbe- handling på dette? Kva er svært dyrt? Det er det spørs- målet me stilte oss. Da meinte me det var heilt naturleg at me hadde teke oss meir tid for å kunne gå nærare inn i dette, for å få vite kva som ligg bak orda til departementet, til regjeringa. «Svært dyrt» var altså ikkje ord me kunne halde oss til. Me ville ha ei forsvarleg saksbehandling.

Anders B. Werp (H) [15:02:06]: Under komiteens hø- ring var også riksadvokaten til stede. Han redegjorde for dette og sa at det ikke er tvil om nytteverdien for politiet når det gjelder dette direktivet. Det finnes ikke adekvate alternativer, sa han – vidare at det ikke er noe vesentlig nytt i denne lovendringen, men at man i hovedsak behol- der det man har. Riksadvokaten understreket at man vil oppklare færre forbrytelser uten lagring av trafikkdata, og at man heller ikke får tak i dem som utgjør en organisert kriminell gruppe.

Så mitt spørsmål til representanten er: Gjør det inntrykk når riksadvokaten sier det han sier? Eller er det slik at riks- advokaten tar feil, når vi hører dette bastante innlegget fra representanten Hareide?

Knut Arild Hareide (KrF) [15:03:13]: I likskap med representanten Werp lytta eg med interesse til riksadvoka- ten da me hadde høyring i komiteen. Eg synest riksadvoka- ten var ein av dei få som verkeleg evna å sjå denne saka frå to sider. Sjølv om riksadvokaten konkluderte med eit ja til datalagringsdirektivet, tok han òg opp dei problematiske sidene knytte til personvernproblematikken her.

Det er klart at noko av det som det har vore stilt spørs- mål ved når det gjeld direktivet, er kva for nytte det har. Vil dette kunne fange dei store i nettet til politiet? Eller vil det ikkje? Eg registrerer at her er det enkelte som er veldig tydelege på at det er nettopp det dette direktivet ikkje vil gjere. Når denne kunnskapen ligg på bor- det, er det nettopp dei store som vil snike seg unna, og det er på ein måte dei småkriminelle som i staden blir tekne.

Susanne Bratli (A) [15:04:30]: Hovedhensikten med å innføre datalagringsdirektivet er å bekjempe alvorlig kri- minalitet ved å gi politiet tilgang til et viktig verktøy. Den verste kriminaliteten vi kan tenke oss, er vel misbruk av barn – det gjelder både barnepornografi og annen mis- bruk av barn. Politiet generelt, og Kripos spesielt, er tyde- lige på at de trenger tilgang til trafikkdata for å oppklare saker som omhandler barnepornografi og andre overgrep mot barn.

I innstillingen står Kristelig Folkeparti sammen med Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet om et forslag om å pålegge lagring av IP-adresser i tre uker, noe som i stor grad er tilfellet allerede i dag, og som ikke er tilstrekkelig. Kripos' høringssvar gir oss flere eksempler på saker hvor man ikke har tatt gjerningsmennene i overgrepssaker mot barn, fordi IP-adressene allerede er slettet. Når vi snakker med politiet, får vi flere eksempler, bl.a. om en far som er hallik for sin sju år gamle datter, og som ikke kunne tas, fordi IP-adressen var slettet.

Hvordan kan Kristelig Folkeparti si at lagring av IP- adresser i seks måneder – under de betingelsene som ligger i forslaget – er en trussel mot personvernet?

Knut Arild Hareide (KrF) [15:05:38]: Som represen- tanten Dagfinn Høybråten har gjort greie for tidlegare frå denne talarstolen, har Kristeleg Folkeparti vore villig til å vere med på lagring av IP-adresser. Me har vore i god dialog med partiet Høgre for å få til ei heilskapleg avtale. Dessverre lykkast me ikkje i det arbeidet.

Men representanten Bratli framhevar nettopp ei utford- ring knytt til barn. Som representanten Bratli er godt kjend med, ligg det to utsegner i innstillinga frå transportkomite- en. Den eine er frå Redd Barna, som peikar på at datalag- ringsdirektivet ikkje er eit godt verkemiddel. Den andre er frå barneombodet, som peikar på at ein bør bruke andre verkemiddel nettopp for å kjempe mot denne typen kri- minalitet. Kristeleg Folkeparti og personvernalliansen har valt å lytte til Redd Barna og til barneombodet, for me trur at det vil kunne gi eit tryggare samfunn.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Per Sandberg (FrP) [15:06:51]: Dessverre må jeg inn- ledningsvis bruke litt tid på å tilbakevise noen usannheter som har kommet fram i debatten – sist fra representan- ten Halleraker fra Høyre, som fra denne talerstolen påsto at Fremskrittspartiet har fremmet forslag om å DNA-teste og registrere alle opplysninger om innvandrere. Dette er, med respekt å melde, løgn. Den andre er representanten Haugli fra Arbeiderpartiet, som påsto at Fremskrittspartiet skal DNA-teste og registrere alle opplysninger om «første- og annengenerasjons innvandrere». Med respekt å melde, dette er løgn.

Representanten Gustavsen siterte undertegnede, og det var et helt riktig sitat. Men det var på det tidspunk- tet Arbeiderpartiet, Høyre og politiet brukte det sterke- ste argumentet i denne debatten, nemlig at alle trafikk- data ville forsvinne. Da sa jeg på det tidspunktet at hvis det var en konsekvens, måtte også Fremskrittspar-

tiet gjøre noe for å sikre den tilgangen politiet har i dag.

Det fører meg over til representanten Werp, som i replikkunden her påstår at det er ingen endringer, det er ikke noen vesentlige endringer i forhold til det som er dagens lov og praksis når det gjelder å implementere data-lagringsdirektivet. Da har jeg gått glipp av noe vesentlig, for hvis denne debatten har denne temperaturen og denne interessen hos politiet og andre, og det ikke er noen vesentlige endringer i forhold til det som er i dag, da skjønner jeg ikke hvorfor debatten har kommet dit den er.

Men la meg sitere fra Dagens Næringsliv for ikke lenge siden. Forskjellen er at nå skal altså Høyre og Arbeiderpartiet

«kreve at mitt teleselskap på statens vegne systematisk skal registrere hver gang jeg kommuniserer med mine barn, min ektefelle, mine venner, mine forretningsforbindelser, mine klienter, min lege, mine politiske meningsfeller og samtlige andre jeg kommuniserer med ved bruk av telefon og epost. Og at registreringen i tillegg skal omfatte hvor jeg, mine barn og alle de andre som deltar i kommunikasjonen befant seg da det skjedde – slik at de akkumulerte registreringene over tid danner grunnlag for et kart over alle mine nettverk, forbindelser og fysiske bevegelser.»

Det er det nye. Og for Fremskrittspartiet er det slik at fravær av overvåking er velferd. Jeg er tilfreds med at justisministeren i en replikkrunde tidligere i dag erkjente at fagfolk innenfor informatikk har rett i at datalagringsdirektivet er et overvåkingsdirektiv som på sikt vil bli utnyttet i alle mulige andre sammenhenger, slik som vi ser i enkelte andre EU-land som har implementert direktivet, der mange andre offentlige institusjoner også får innsyn. Det er også den erfaringen vi har i Norge med den type register.

Jeg tror at det er utrolig mange her som er i ferd med å bygge seg en voldsom fallhøyde, deriblant politiet, for når politiet har gått så høyt på banen og Arbeiderpartiet og Høyre har hoppet etter, har de brukt det sterke argumentet at nå skal man stoppe terrorvirksomhet og knekke organisert kriminalitet. Jeg synes jeg ser for meg resultatene framover når så ikke er tilfellet. Det finnes rett og slett ingen dokumentasjon på at implementering av data-lagringsdirektivet reduserer kriminaliteten eller terrorvirksomheten. Terror er i ferd med å gi et helt annet bilde, der man ikke kommuniserer lenger. Organisert kriminalitet er i ferd med å ta en helt annen retning, der man knytter kontakter på en helt annen måte over landegrensene og med forskjellige organisasjoner. Datalagringsdirektivet er gått ut på dato når det gjelder det som det var tenkt for i 2006.

Flere har nevnt teknologi. La meg få lov til å si: Jeg har uheldigvis to kommunikasjonsverktøy. Ingen av disse fantes i 2006. I dag er det en million mennesker i Norge som har den type kommunikasjon. Man blir punktmarkert ved å ha den type kommunikasjonsverktøy. Og Høyre fikk et tilbud fra de andre partiene om å gjennomføre de personverntiltak man ønsket seg. De fikk også tilbud om å være med på å utvide lagring av IP-adresser. Høyre sa nei takk, og jeg forstår dessverre ikke hvorfor.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at uttrykket «løgn» er et uparlamentarisk uttrykk.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:12:10]: Først vil jeg si at jeg synes denne debatten er god og opplyst. Jeg er enig med representanten Slagsvold Vedum i at det har vært interessant å høre ulike vurderinger. Det er fra tid til annen også forfriskende at koalisjonslinjene går litt på ulikt vis. Denne saken er grundig belyst. Jeg mener det er viktig å kunne ha en slik debatt, der vi som er for dette direktivet, ikke anklages for å være mot personvern, og de som er imot direktivet, ikke blir anklaget for å være imot kriminalitetsbekjempelse. Vi går faktisk inn i debatten fordi vi mener at det er hensiktsmessig å ha det ene eller andre standpunktet for et bedre samfunn. Det bør vi kunne hverandre. Jeg mener at dette som Stortinget nå skal stemme over i dag, er et godt kompromiss som har funnet en avtale som forener de to hensynene godt, og flertallsinnstillingen stiller jeg meg helt bak.

Vi har hørt en del interessante påstander i debatten. Jeg går ut fra at barneombudet og Redd Barna merker seg representanten Hoksruvs varme omfavelse, og at de vil bruke det senere, når Fremskrittspartiet sier at dette er instanser som vet mer om kriminalitet enn alle de politietatene vi har i Norge. Det er et interessant synspunkt. Når det gjelder hans referanser til Stasi, KGB og andre overvåkingsregimer fra kommunisttiden, vil jeg si at EU er jo antitesen av de organene. EU er en samling av 27 demokratiske land som har laget dette direktivet, gjennomført det gjennom utallige runder i Ministerrådet og Europaparlamentet, og det er nå til gjennomføring og implementering i landene. Så den parallellen mener jeg rett og slett ikke holder vann.

Så vil jeg si til representanten Sandberg, med all respekt: Representanten sier at med dette direktivet vil staten vite om alle hans samtaler, med barn, forretningsforbindelse osv. Svaret på det er jo nei. Staten vil ikke vite det. Politiet vil kunne vite det hvis representanten Sandberg er mistenkt for forbrytelser som har en strafferamme på inntil fire år, hvilket vi får håpe ikke er tilfellet. Dermed kan vi være trygge på at den type samtaler, den type kontakter, ikke kommer andre, uvedkommende, for øre.

Når det så gjelder referansene som er gjort til andre europeiske land, må vi iallfall være presise. Det er riktig at gjennomføring av direktivet her har vært mer komplisert enn det har vært for mange andre direktiver. Men jeg synes det hører med til sammenhengen at når man viser til Sverige, er det et bredt flertall i Riksdagen for å gjennomføre det. Det er en spesiell prosedyre i den svenske riksdagen som gjør at et lite mindretall – og det er vel Sverigedemokraterna – har kunnet blokkere gjennomføringen, hvilket kommer til å sette Sverige i traktatsbruddssituasjon i forhold til EU. Tilsvarende gjelder også for Tyskland.

Så har det vært spørsmål om evaluering: Kan ikke vi vente til EU har evaluert dette direktivet?

Jeg er helt sikker på at hvis Norge skulle ha noen innflytelse på dette direktivets videre utvikling, for dette er lovgivning som kan være i bevegelse, så har vi større mulighet til det ved å slutte oss til og i hvert fall bruke den

minimale tilgangen vi har som EØS-medlem fremfor å stå helt på utsiden og ikke ha noen innflytelse. Direktivet er vedtatt og kommer til å være gjennom en fase med oppdatering og evaluering. Da vil jeg si til representanten Hareide – han hadde et klokt innlegg og viste til Bjerkestrand, som har skrevet om at datalagringsdirektivet kan bli uhåndterlig i den nåværende form – at ja, det kan skje med den teknologiske utviklingen. Men da er det et felles europeisk anliggende å videreutvikle regelverket for å ivareta de hensyn det er ment å ivareta, nemlig at politiet kan bruke dette for å operere effektivt for vår sikkerhet i dataens tidsalder.

Et hovedargument etter mitt syn for at det er riktig for Norge å gå inn i dette direktivet, som, som sagt, er vedtatt av 27 av våre mest nærstående land i Europa, og som våre to EØS-partnere Island og Liechtenstein er for å innføre, det er å unngå en situasjon hvor 30 land i Europa samarbeider om kriminalitetsbekjempelse – minus ett. Det er å unngå en situasjon hvor vi på dette området i kriminalitetsmiljøene, som er raske til å tilpasse seg, vil si at Norge er et sikrere tilholdssted enn andre land – kortere lagringstid, dårligere muligheter for politiet til å etterforske. Det har gjort inntrykk på meg å høre fra Kripos osv. at de har måttet avslå henvendelser fra kollegaer i Europa i etterforskningen av alvorlig kriminalitet, fordi vi i dag ikke har muligheten til å stille på samme nivå som de andre. Det får vi med dette direktivet, med den enigheten som er i Stortinget, samtidig som vi faktisk får en opprydding og skjerping på personvernområdet på en lang rekke områder som vil kunne gi oss alle en nødvendig grad av trygghet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [15:17:17]: Bare en liten kommentar til utenriksministerens innlegg: Jeg vil si at det høres relativt naivt ut å si at vi vil ha påvirkningsmulighet på evalueringen, når evalueringen nå finner sted og blir framlagt i midten av april. Jeg tror vel ikke at vi har spesielt mye innflytelse i så henseende. Men det var ikke dette jeg skulle spørre om. Jeg skulle derimot spørre: Hvis det mot formodning skulle bli et flertall for utsettelse av samtykke i Stortinget i dag, hvilke konsekvenser tror utenriksministeren dette kan få for Norge? Tror utenriksministeren at bruk av reservasjonsretten vil få konsekvenser for Norge?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:18:06]: Jeg er enig i at vi ikke kan påvirke evalueringen noe særlig fram til april. Men jeg tror at i et fremtidig scenario vil vi, ved å ha vedtatt direktivet, være med på den prosessen som faglig skal vurdere en oppfølging i 2015, 2017, 2019 og 2025 i tiden som kommer.

Når det gjelder utsettelse av samtykke, forholder jeg meg til at denne saken er grundig vurdert, grundig belyst, og at det ligger en grundig innstilling til grunn. Så jeg mener at Stortinget, som jo er suverent når det gjelder å ta sin beslutning, har et godt grunnlag for å beslutte.

Reservasjonsretten er også grundig omtalt. Dette er et forhold som ligger i EØS-avtalen. Jeg er tilhenger av at det skal ligge i EØS-avtalen. Jeg synes representanten Han-

sen hadde en veldig god gjennomgang av prinsipielle sider rundt det spørsmålet. Der er også avtalen klar på at det skal kunne treffes mottiltak. Jeg mener at det er en sak for seg. Det mest alvorlige, slik jeg ser det, er at vi ville fått en situasjon hvor Norge, som ett av 30 land, stilte seg utenfor et politisamarbeid, med svekket mulighet til å etterforske og oppklare alvorlig kriminalitet på tvers av landegrensene. Det mener jeg er mer alvorlig enn de følgene som ville være rent rettslig av reservasjonen.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [15:19:20]: Datalagringsdirektivet er, som vi alle vet, under evaluering, og resultatet av den evalueringen kan bli en revidering. Også EUs bredere personvernregelverk, som er implementert i Norge gjennom personopplysningsloven, er gjeldende i Norge, og det er under revidering. I saken om datalagringsdirektivet har regjeringspartiet Arbeiderpartiet ikke kunnet søke støtte fra sine regjeringspartnere, SV og Senterpartiet, men har måttet gå til Stortinget og søke flertall her. Vil da utenriksministeren sørge for at Stortinget, og spesielt Stortingets europautvalg, får regjeringens innspill til disse evaluerings- og revideringsprosessene på et så tidlig stadium at det er mulig for Stortinget også å påvirke norske posisjoner?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:20:04]: Hvis jeg forsto spørsmålet knyttet til evalueringen av denne type regelverk som vi her snakker om, så må svaret på det være at det må vi bestrebe oss på, og at den dialogen vi har i Europautvalget, gir mulighet til å komme såpass tidlig at vi kan få Stortingets syn med oss på en inkluderende måte. Det må vi bestrebe oss på.

Hallgeir H. Langeland (SV) [15:20:36]: Datalagringsdirektivet kan havarere i EU. Det er nok òg utanriksministeren klar over. Det eg lurar litt på i forhold til det reint prinsipielle – dette med EØS-avtalen, som utanriksministeren sterkt forsvarer – er: Kjem aldri Arbeidarpartiet til å kunna seia nei nokon gong til det som kjem frå Brussel? Kan ein nokon gong sjå for seg at det er mogleg? No har me postdirektivet som kjem, der det ser ut til at det kan bli stor motstand. Er det sånn at Arbeidarpartiet er immunt mot å seia nei til det som kjem frå EU? Det var det eine spørsmålet.

Så er det sånn at SV er eigentleg litt glad for Wiki-Leaks, for der har det leke ut at den regjeringa som Støre er utanriksminister i, er ganske farleg og radikal, ikkje minst sett frå den amerikanske ambassaden sin ståstad. Til det prinsipielle då: Er det ikkje sånn at no når me skal lagra meir, vil det vera fare for at det kjem lekkasjar som ikkje nødvendigvis SV og Arbeidarpartiet vil ha?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:21:44]: Arbeiderpartiet er ikke immune mot å si nei. Arbeiderpartiet ledet en regjering som forhandlet fram EØS-avtalen med denne reservasjonsretten, som er en absolutt forutsetning for en slik avtale – at man har muligheten for å si nei.

Når vi sier ja til dette direktivet, så er det fordi vi er for. Da vi sa ja til tjenstedirektivet, var det fordi vi var

for. Her har vi skilt lag, men det må vi kunne respektere hverandre for. Det er helt opplagt, og jeg mener igjen representanten Svein Roald Hansen ga eksempler på områder hvor vi kan komme i en situasjon hvor vi anser at det er helt nødvendig. Jeg kommer da helt til å støtte det. Det er overhodet ikke noen prinsipiell motstand mot det – la meg si snarere tvert imot.

Så trenger man nå ikke lekkasjer for å fastslå at vi har en radikal regjering som fører en radikal politikk på mange områder, inklusiv utenriksområdet. Jeg er ikke begeistret for WikiLeaks, men jeg mener altså at når det gjelder den type informasjon som representanten Langeland jo har fasisen til, behøver han ikke lese amerikanske dokumenter for å vite hva som er svaret.

Geir Pollestad (Sp) [15:22:54]: Det skjer fra tid til annen at Stortinget har det travelt når man behandler saker. Det kan f.eks. være at man i desember skal behandle pensjonssaker som skal tre i kraft 1. januar. Man kan ha samferdselssaker der det er en kontrakt som skal signeres innen en gitt dato. I forrige periode hadde vi heimfallssaken, der det var en provisorisk anordning som sto i fare for å løpe ut, og Stortinget var samlet i september for å behandle dette for at opposisjonen skulle få den tiden som man trenger.

Når det gjelder datalagringsdirektivet, står det jo i avtalen at det skal tre i kraft senest 1. april 2012, og for å få på plass politiregisterloven samtidig, snakker vi tidligst om sen høst. Da står man igjen med hensynet til Høyres landsmøte som den eneste grunnen til at vi behandler saken i dag. Utenriksministeren er opptatt av en opplyst debatt. Mener utenriksministeren at debatten ville ha blitt mer opplyst hvis vi hadde visst utfallet av EUs evaluering før vi debatterte saken i Stortinget?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:23:59]: Jeg ønsker ikke å kommentere hvilken timeplan Stortinget her har brukt for å komme til enighet. Hvis det er en sak som har vært grundig debattert i lang tid, så er det denne. Vi er allerede langt, langt på overtid i forhold til når vi skulle ha gjennomført dette direktivet.

Jeg mener igjen at diskusjonen om EUs evaluering foregår på basis av at den evalueringen vil endre hele forutsetningen for direktivet. Vi har ikke informasjon som skulle tilsi det. Det kommer til å være en evaluering som går på hvordan direktivet har virket, og komme med en del forslag. Gjennomføringen av evalueringens anbefalinger kan ligge både ett og to år fram i tid, så det er alltid både i EU og i norsk kontekst mulighet for å peke på noe som kunne ha gitt mer informasjon neste måned, neste år, i en sak. Derfor mener jeg at vi i dag har et godt grunnlag for å vedta en god innstilling, og så er vi i større inngrep til å ta del i den debatten, faglig og politisk, som kommer til å følge dette området i mange, mange år fremover.

Knut Arild Hareide (KrF) [15:25:05]: Eg er glad for at ein i Arbeidarpartiet ikkje er immun mot å bruke veto-retten i EØS-avtalen. Eg er òg sikker på at utanriksministeren er klar over det som står i innstillinga frå utanriks-

komiteen, der Arbeidarpartiet og Høgre antydgar at norsk EØS-veto berre gjeld for forhold der Noreg har særinteresse. Det er ei tolking av EØS-avtalen som ikkje Kristeleg Folkeparti er kjent med, at det finst restriksjonar på kva vi kan leggje ned veto på i forhold til EØS-avtalen. Derfor ber eg om at utanriksministeren bekreftar Kristeleg Folkeparti sin måte å sjå på EØS-avtalen på. Det er Stortinget som fullt og heilt bestemmer kva for lover ein legg ned eventuelle veto til, og det er ikkje noko krav om at Noreg eventuelt skal ha særinteresse.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:26:07]: Med forbehold om at jeg ikke har fulgt diskusjonen internt i komiteen mellom Høyre og Arbeiderpartiet, vil jeg for det første si at Arbeiderpartiet har befunnet seg meget vel med Kristelig Folkeparti i forståelsen av reservasjonsretten helt siden 1992, 1993, 1994, 1995 som en premiss for denne avtalen. Hvis jeg skal begi meg ut på en tolkning, vil jeg anta at begrepet «særinteresse» er et uttrykk for at Norge på et kritisk område har en interesse som skiller seg fra det direktivet som foreligger, som andre land har vedtatt, og hvis det er en slik situasjon, må vi anta at det er Norge mot de 27. Det mener jeg kan karakteriseres som en særinteresse. Men det skal ikke forstås, slik jeg ser det, slik som vi ofte bruker ordet «særinteresse» i norsk debatt, nemlig at det er en marginal sak, en som er på utsiden av den brede vei, så å si. Det må være slik at det er en sak som har tungtveiende betydning for Norge, og hvor det er grunn til å tro gjennom en behandlingsprosess at det som 27 land som står oss nær, er blitt enige om, ikke kan passe for oss. Derfor må vi ha den retten.

Presidenten: Replikkordskifte er dermed omme.

Martin Kolberg (A) [15:27:30]: Det er blitt sagt, og derfor begynner jeg med å si at det er en selvsagt ting at vi som nå går inn for at datalagringsdirektivet skal vedtas her i dag, ikke gjør det fordi EU ber om det. Jeg sier det fordi det er blitt sagt i det alminnelige politiske ordskiftet. Vi gjør det rett og slett fordi vi har behov for det, og fordi vi mener det er riktig å innføre det.

Representanten Svein Roald Hansen var jo også inne på prosessene rundt direktivene. Det vi har gjort her nå på en god måte, er jo å tilpasse dette direktivet til de nasjonale behov som vi har. Vi har gjort det på en slik måte at vi har klart å balansere to helt vesentlige forhold. Det ene er personvernet, som veldig mange i denne debatten helt riktig og naturlig har snakket om, og å implementere direktivet i norsk lovgivning på en slik måte at vi får en lovgivning som gir politiet det nødvendige lovmessige grunnlag for å bruke disse trafikkdataene til å oppklare alvorlig kriminalitet.

Jeg vil framheve én side ved dette som jeg tror det er all mulig grunn for Stortinget til å ha oppmerksomhet på, og det er at akkurat dette, akkurat denne gode balansen, og det at vi gir mulighet for å oppklare kriminalitet, er jo en viktig forutsetning for det jeg vil kalle for et godt, demokratisk samfunn.

Som mange har vært inne på i debatten på en reflektert

måte, både de som er tilhengere av, og de som er motstandere av direktivet, er at per definisjon, helt prinsipielt, er ethvert angrep på personvernet knyttet til et politimessig inngrep – altså, hvis politiet skal gjøre noe, er det, per definisjon, et inngrep på personvernet. På den annen side har vi selvfølgelig den situasjonen som vårt demokrati bygger på, at det er landets nasjonalforsamling som nettopp skal gi politimyndigheten fullmakt til å gå inn på personmessige forhold for nettopp å oppklare kriminalitet som er til skade for samfunnet. Det er den balansen som denne diskusjonen handler om. Det er selvfølgelig slik at når vi gir politiet en slik myndighet, skal denne myndigheten være strengt regulert, slik at vi nettopp makter å ivareta den personlige integritet og personvernet. Derfor sier vi i denne avtalen som vi inviterer Stortinget til å vedta senere i dag, at vi nettopp bare skal samle inn og behandle disse dataene når det er nødvendig, og at de ikke benyttes til andre formål enn det de er samlet inn for.

Vi må også være oppmerksom på at dette har vært gjort siden midten av 1990-tallet, at denne type etterforskning har vært brukt siden midten av 1990-tallet. Jeg har ikke hørt at noen prinsipielt har protestert mot det og sagt at denne politimetoden ikke skal brukes. Jeg har ikke hørt noen i denne sal eller andre steder som har sagt det. Det er altså ikke noe nytt prinsipp i så måte som Stortinget inviteres til å vedta i dag. Det har tvert imot vist seg at trafikkdataene er av stor betydning for kriminalitetsbekjempelsen, som mange allerede har vært inne på. Det er jo det at vi skal legge til rette for og lovregulere dette som er vårt formål med den avtalen som vi nå har med Høyre, og som vi inviterer Stortinget til å vedta.

Det skulle være unødvendig å si det, men jeg føler behov for å si det, fordi det fra mange hold har blitt skapt inntrykk av – ikke i denne sal og ikke i denne debatt, men i det lange ordskiftet – at dette er et forsøk på å gå inn på innholdet i kommunikasjonen. Det skulle være unødvendig å si det, men jeg vil si det: Det er selvsagt ikke riktig. Det handler ikke om det, og ethvert forsøk på å gi inntrykk av det er å føre debatten ut på ville veier og vilde befolkningen, hvis man hevder det.

Så er det det å si, som flere har vært inne på, at vi har hatt en stor høringsrunde, og mange har uttalt seg. Uttalelsene går i forskjellige retninger. Det er riktig, det. Men hele det apparatet som har med oppklaring av kriminalitet å gjøre, er helt entydig. De sier at lagring av trafikkdata er en viktig forutsetning for at man skal kunne greie å håndtere den nye teknologiske utviklingen. Det Stortinget selvfølgelig må forholde seg til, er – nå som alltid – det som justisministeren sa på en veldig god måte, nemlig å understreke betydningen av at vi må følge med lovmessig på hvordan samfunnet utvikler seg. Det har alle lovgivende myndigheter i demokratiske samfunn gjort gjennom historien. Dette er ikke noe annet enn det. Samfunnet er jo allerede slik på det punkt at det er gjennomdigitalisert. Bare se på vår egen virksomhet her i huset og alle andre steder, og så skulle ikke vi ha en lovgivning som er mest mulig oppdatert i forhold til de utfordringene som kriminaliteten nå representerer på det området! Det forstår jeg ikke. Jeg forstår ikke det. Jeg vil også si at når det i forlengsel-

sen av det sies at dette er en form for overvåkning, som på en måte iallfall er spissen på en del av opposisjonspartiernes kritikk av dette, spesielt fra Fremskrittspartiet, vil jeg si, mindre fra de andre, men særlig fra Fremskrittspartiet – det framheves med tyngde og høy stemme fra denne talerstol, jeg forstår ikke at man kan si det – er det lagt inn alle de lovreguleringer og sperringer som tenkes kan, nettopp for at det ikke skal være overvåkning. Det er jo ikke slik at politiet har adgang til vedkommendes trafikkdata uten videre. Nei, det skal til domstolen etter strenge bestemmelser, og det skal handle om minst fire års strafferamme, så det må være en meget alvorlig forbrytelse. Så tillater seriøse partier seg å kalle det for overvåkning. Det mener jeg – for å ha sagt det, jeg håper det ikke er i strid med din liste, president – ikke er seriøst, for det er det rett og slett ikke. Det er ikke seriøst.

Representanten Hoksrud ble utfordret flere ganger til å si hvorfor de stiller seg utenfor alle de vurderinger som påtalemyndighet og politi har gjort. Han henviser til penger, plutselig. Det påkaller det politiske smil, vil jeg si – det politiske smil, vil jeg si. Jeg vil legge til at vi altså ikke hører noen prinsipielle innvendinger mot bruken av dette, men man påstår at det er overvåkning og klarer altså ikke å følge med i den teknologiske utviklingen. Det er det Fremskrittspartiet har stått her og sagt i denne debatten. Da vet vi det. Vi vet hvor da da plasserer seg, og vi får ta hensyn til det på den måten vi kan, men iallfall er det selvfølgelig ikke en argumentasjon som er holdbar.

Til slutt vil jeg si at det vi har sett gjennom denne debatten, som er en essensiell side ved den, som er understreket, men som jeg også vil understreke, er at opposisjonspartiene i denne saken ikke har et alternativ. Det vises til at det har blitt tatt et større initiativ. Det vi bare kan konstatere, er at det gjenspeiles i hvert fall ikke i innstillingen. Det som er opposisjonspartiernes forslag, for å si det sånn, som ikke er et forslag, er rett og slett at det skal være som det er. Vi som representerer flertallet i denne salen i denne sammenheng, bør ikke stille oss spørsmålet, men de bør stille seg spørsmålet, nemlig: Er det en trygghet for personvernet og rettssikkerheten at det er som det er? Nei, selvsagt ikke. Det er den absolutt dårligste løsningen. Også av den grunn er det med god trygghet og god politisk ro at jeg tungt anbefaler forslaget.

Erna Solberg (H) [15:37:54]: Ny teknologi gir mange av oss store gleder i hverdagen, men den skaper også store, nye utfordringer, bl.a. fordi den skaper nye arenaer for kriminalitet, den skaper andre og mer moderne utfordringer for politiet, som skal etterforske kriminaliteten, og den store mengden av data og kommunikasjon skaper personvernutfordringer når vi samler det.

Jeg har lyst til å si at det er en ting som gleder meg mer enn noe annet i salen i dag, og det er at vi har fått noen som nå kaller seg personvernalliansen. Vi har lett etter alliansepartnere i flere år i denne salen for å bedre personvernet på mange områder. Det gleder meg hvis det er sånn at personvern nå er et viktig stikkord i behandlingen av mange andre saker, for da har vi kanskje flere alliansepartnere å spille på fremover.

Vårt utgangspunkt i denne saken har vært forsøket på å veie behovet for å gi politiet virkemidler som gjør at de kan etterforske grov kriminalitet, at overgripere kan stoppes ved at de etterforskes og finnes, og at ofre kan oppleve at sakene deres blir behandlet, mot det faktum at når man samler så mye data som ligger inne her, så utfordrer det mye av personvernproblematikken, som gjennomgås ved alle ulike typer direktiv.

Derfor har ikke Høyre i utgangspunktet sagt ja til datalagringsdirektivet slik EU foreslo det. Vårt utgangspunkt var å diskutere hvilken balanse vi trenger mellom personvernssikringen og det vi tillater å lagre, for å se om vi kunne finne en løsning på de to spørsmålene. Det mener vi at vi har funnet. Derfor kunne vi gå og snakke med de fem som i dag sier nei til dette, og si at vi var villig til å forhandle om datalagringsdirektivet med dem hvis vi ikke fant frem til en løsning med Arbeiderpartiet som var tilfredsstillende for oss. Det er ikke sånn at vi brøt forhandlingene. Nei, det var faktisk sånn at vi fikk beskjed om at man ikke kunne forhandle to veier. Vi respekterte det og holdt åpent at vi kunne komme tilbake hvis vi ikke klarte å finne denne balansen med Arbeiderpartiet i de forhandlingene vi hadde. Derfor er det ikke utgangspunktet til Høyre at vi skal nå direktivet til EU. Utgangspunktet er å være sikre på at vi har et godt nok rammeverk rundt behandlingen av disse dataene til at vi kan tillate at de lagres.

Noen viktige utfordringer er det. Vi vet f.eks. at sno-king er et problem – sno-king i den form at i nesten alle registre vi har hatt og har, er det uvedkommende ansatte som leter i og finner opplysninger. Det hender årlig at mennesker sies opp i helsevesenet fordi de har snoket i opplysninger. Derfor har det vært viktig for oss å lage en sikker og god ramme rundt dette. Vi mener at vi med de tekniske tingene vi har gjort, knyttet til hvordan lagringen skal være, og ved å gi Datatilsynet kryptering, har sikret at det ikke er mulig å snoke.

I tillegg har vi opplevd å få gjennomslag for et viktig prinsipp som vi ikke har fått gjennomslag for før når vi har behandlet de enkelte registrene her i Stortinget, nemlig prinsippet om at i personvernsammenheng skal vi ha plikt til å logge hvem som er inne i registeret, og vi skal ha rett til innsyn i loggen om egne data. Det er et stort gjennomslag for oss, for vi har forsøkt å få det til i helseregistrene og fått nei fra dagens regjering – alle partiene, også de som er i personvernalliansen, har sagt nei til dette. Nå skal vi altså ha et system både for Nav og for helseregistrene, som gjør det mulig for deg å være den viktigste kontrolløren av hvordan dine data behandles. Det er en sak vi har slåss for lenge, og som vi opplever å få gjennomslag for nå.

Derfor mener vi at vi har fått til et bedret personvern gjennom de løsningene vi har her. Så mener jeg det er relevant å si at også kriminalitetsbekjempelse er personvern. Det er ikke bare jeg som sier det. Det er konsekvensen av den eneste dommen som er fattet ved Den europeiske menneskerettighetsdomstol om dette, nemlig den som er fattet mot Finland. Det dreier seg om en gutts rett til å få ut lagrede opplysninger som berører hans personvern, og få vite hvem som står bak. Det er faktisk mange som hev-

der at personvern bare er det å passe på de opplysningene som er der, og ikke å lagre dem, men det er også den enkeltes rett til å kunne sørge for at folk blir dømt for og få fjernet opplysninger, som er en del av dette – og det er en viktig del av det vi kan få til nå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [15:43:16]: «Utvidet omfang av gamle og nye former for registrering kan representere en fare for personvern og ytringsfrihet», sier Høyre i sitt prinsippprogram – noe Fremskrittspartiet støtter fullt og helt. Derfor forstår jeg ikke hvorfor ikke Høyre kunne vente. Jeg vil gjerne høre representanten Solberg forklare oss: Hvorfor dette hastverket, når også Høyre vet at det foregår en evaluering, og særlig fordi en evaluering kanskje vil komme til å endre direktivet? Kanskje vil strafferammen bli satt ned? Hva vet vi? Så kan representanten Solberg forklare meg: Hvorfor dette hastverket?

Erna Solberg (H) [15:44:08]: Høyres prinsippprogram er veldig bra. Flere burde lese det. Jeg var også leder av den komiteen som lagde det, så jeg kjenner det ganske godt.

Vi har nettopp ivaretatt personvernet gjennom de forslagene vi har fått til i samarbeid med Arbeiderpartiet, fordi vi har sikret disse dataene mye bedre. Vi har sørget for at innsynet blir mindre, og vi har sørget for at det skal en domstolsbehandling til for at politiet kan se på det. Derfor mener jeg at vi har oppfylt vårt prinsippprogram og de diskusjonene vi hadde forut for det prinsippprogrammet, gjennom å ta på alvor personvernutfordringene knyttet til dette.

Vårt utgangspunkt har vært hva slags nasjonalt regelverk vi mener at vi trenger – ikke EUs datalagringsdirektiv. Da har vi altså endt opp med den summen av krav som vi stilte for å gå inn i forhandlinger – enten med de fem som nå ikke går inn for det, eller med Arbeiderpartiet. Da er det faktisk også uavhengig av EUs evaluering. Vi har nå åpnet for at vi kan endre på ting etter at EUs evaluering og revidering er ferdig, men det tar tid.

Bård Vegar Solhjell (SV) [15:45:21]: Det er jo ikkje copyright på omgrep, men sidan George Orwell har vore nemnd her før i dag: Lat oss prøve å avgrense mengda av nytale, vil eg føreslå. SV kan kalle seg eit oljeparti fordi vi særleg er opptekne av oljepolitikk. Ein kan seie at personvernet er det same som å kjempe mot kriminalitet fordi ein vernar personar mot kriminalitet. Det neste kan kanskje vere at brannvern er personvern fordi ein vernar personar mot brann, osv. Eg trur kanskje Høgre ville stå seg på å seie at dei nedprioriterte dette omsynet. Ein har leitt etter den personvernalliansen veldig lenge, og når han endeleg er her, vil dei jo ikkje vere med. Då kan ikkje den drifta sitje så utruleg høgt oppe i kroppen, i alle fall.

Mitt spørsmål til Erna Solberg er ganske enkelt: Ein kunne tenkje seg at ein søkte etter meir kunnskap og brukte sjansen til å la partidemokratiet verke for Høgre sin del, med ei ganske kort utsetjing. Det kunne ha sørgt for

begge delar. Kva er det Høyre fryktar ved ei utsetjing av vedtaket i dag?

Erna Solberg (H) [15:46:23]: Høyre frykter ingenting ved en utsettelse, men Høyre har tatt et standpunkt. Høyre var det eneste partiet som ikke hadde et standpunkt før saken kom til Stortinget. Høyre var det eneste partiet som ikke hadde bestemt seg før vi så hva regjeringen foreslo. Høyre er det eneste partiet som systematisk har jobbet med hvordan vi kan sørge for at personvernet blir bedre med det forslaget som kommer, og som systematisk har gått gjennom hva vi trenger av nasjonal lovgivning for å sikre det. Høyre har altså trukket en konklusjon. Vi er det eneste partiet som ikke hadde trukket en konklusjon før noen som helst implementeringsforslag fra regjeringen var på bordet. Det har alle de andre partiene gjort her. Vi har gjort den prosessen som jeg tror flere skulle ha gjort, og vi var altså klare til å fatte en beslutning knyttet til dette, en beslutning som jeg mener legger stor vekt på personvernet og kriminalitetsforebygging. Så er det altså ikke bare jeg som mener at det å bekjempe kriminalitet også har en personvernside ved seg, f.eks. det å kunne få tilgang til, å kunne få sanert og ødelagt data som ligger om en, eller å kunne gi ofrene beskyttelse og domfellelse av overgripere.

Trine Skei Grande (V) [15:47:36]: Jeg er nok, sammen med Solhjell, fascinert over den orwellske nytale. Ikke siden Orwell skrev boka si, har man vel opplevd en sånn nytale, der plutselig det å lagre personopplysninger til folk blir personvern. Jeg er helt oppriktig – fra innerst i mitt hjerte – lei meg for at Høyre går bort fra den klassiske, liberale posisjonen og den borgerlige posisjonen der man skal beskytte enkeltindividet, og at det faktisk er et poeng i seg sjøl. Men i stedet velger Høyre å gå inn i overvåkingsalliansen sammen med partisekretærer fra Arbeiderpartiet – og de har god tradisjon for å ha god peiling på hva de snakker om på dette feltet. Det viste de også fra talerstolen i dag. Men spørsmålet mitt er: Når man har inngått en avtale med Arbeiderpartiet, hvor mange brudd på den avtalen – at ting ikke er teknisk gjennomførbart, at ting ikke er økonomisk gjennomførbart, og at ting ikke er mulig å få til framdrift på – skal til for at Høyre skal bakke og snu?

Erna Solberg (H) [15:48:43]: Jeg mener at de som virkelig forsøker å skremme folk, er de som kontinuerlig forsøker å kalle passiv lagring av data som skal domstolbehandles, som overvåking, som DDR-tilstander eller andre ting. Det er ikke det. Dette er data som ikke vil være tilgjengelig for noen andre før det har foregått en kriminell handling, som altså en domstol skal åpne for. Derfor mener jeg at vi har fått til et godt rammeverk, som skal til for å sikre dette av personvern hensyn. Så vet jeg at vi og Venstre er uenige om noen ting, f.eks. at de gjennomslagene vi nå har fått, er prinsipper som Venstre stemte imot i salen her tidligere. Plikten til logging og retten til innsyn i logg er et personvernkrav som Venstre aldri har stilt seg bak. Det synes jeg alltid at har vært trist, for jeg tror at hver enkelt av oss er den beste garantisten for å passe på

at ingen snoker i dataene våre. Det har Venstre ikke villet gi.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Arne Sortevik (FrP) [15:50:03]: Før jeg begynner på det jeg egentlig hadde tenkt å si, har jeg et par små innspill.

Det som er gledelig med debatten her i dag, er jo at vi får et sterkt fokus på personvernet i Norge. Det som også er gledelig, er at vi får fokus på kriminalitetsbekjempelse. Men bakgrunnen for denne saken er jo et EU-direktiv – og det er en bedrøvelig bakgrunn og et lite egnet grunnlag for å diskutere både personvern og kriminalitetsbekjempelse.

Jeg tror det kan være nyttig å minne om at formålet med EUs direktiv har endret seg – faktisk – to ganger underveis. De endringene har fått lite fokus i debatten, føler jeg. Det ene er jo at det begynte som tiltak for å bekjempe internasjonal terrorisme. Så gikk til det til kriminalitetsbekjempelse, og innen tiltak for å bekjempe kriminalitet har det faktisk endret seg fra «nødvendig» til «nyttig» – på utenlandsk fra «necessary» til «useful». Det har ganske stor betydning, ikke minst for dem som i etterkant av et bedrøvelig vedtak her senere i dag ønsker å forfølge denne saken til Den europeiske menneskerettsdomstol.

Så har jeg lyst til å referere veldig kort fra en kronikk i Aftenposten torsdag 8. april i fjor – datoen var ikke tilfeldig – under temaet: frihet – vårt nye knapphetsgode. Kronikken er skrevet av Georg Apenes, som både har greie på datatilsyn og også har vært til stede i denne salen i mange år. Jeg tillater meg å sitere kort fra slutten, i siste avsnitt:

«I vår norske fellesskapsmodell må personvern fortsatt ta sitt utgangspunkt i den enkeltes styringsrett over seg selv og opplysningene om seg selv. Det følger av myndige menneskers selvforståelse at de ønsker å bli betraktet som nettopp det, som myndige, ansvarlige og tillitsverdige. Dette må forutsette at de innrømmes rett til å ha noe for seg selv, ha hemmeligheter, være uaktatt, og respektert for sine valg og sine preferanser i den private sfære de ønsker å forme seg selv og sitt eget.»

Et av de viktige prinsippene som snus i denne saken, er uskyldspresumpsjonen. Vi går fra å undersøke kriminalitet der det er mistanke, til å registrere data og bevegelser om kommunikasjon hos hele landets befolkning. Det er – til representanten Kolberg – en ganske vesentlig og dramatisk endring. Derfor er det, etter det vi ser, slik at avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre om innføring av datalagringsdirektivet fører oss et skritt mot politistaten. Det er ikke overraskende at Arbeiderpartiet ønsker mer statlig styring og kontroll, men det er både overraskende og skuffende at Høyre lar personvernet gå på salg.

Høyre velger å være redningspart for Arbeiderpartiets ja til datalagringsdirektivet. Partiet Høyre ynder å fremstå som forkjemper mot økt byråkrati. Høyres forlik med Arbeiderpartiet forutsetter etablering av et ekstra byråkrati og prosedyrer på områder man skulle tro at Høyre som parti ville være svært skeptisk til. Betydelige deler av Høyre er jo også det, selv om de altså sannsynligvis kommer til å stemme for dette direktivet senere i dag.

Fordi Høyre nettopp selger personvernet på salg, pak-

kes avtalen inn i politisk nytale. Datalagringsdirektivet svekker personvernet. Høyres leder sier at avtalen styrker personvernet, og at avtalen ivaretar personvernet på en bedre måte enn i dag.

Det beste bidraget ville være å sørge for at mer data om oss alle ikke skal lagres. Men med avtalen er det jo nettopp datalagringsdirektivets rammer for datalagring som blir vedtatt. Lagringstiden er redusert gjennom avtalen, men lagring av en voldsom mengde data om alle landets innbyggere vil skje.

Datalagringsdirektivet svekker fortsatt personvernet. Fremskrittspartiet sier som Datatilsynet: Innsamling av «så mange data om folk i Norge» – et sitat fra lederen i Høyre – innebærer overvåking av Norges befolkning.

Det har vært en del snakk om partipisk i denne saken. Men det er ikke partipisken som medfører at datalagringsdirektivet blir vedtatt. Det er EUs politiske pisk som sørger for at de EU-tro partiene Arbeiderpartiet og Høyre banker datalagringsdirektivet gjennom med stor hast.

Vi leste i forrige uke at Norge er nest mest lydige EU-land, Norge har innført 1 774 av 1 777 EU-direktiver. Det kan man isolert sett si mye om, men i denne sammenheng er det viktig nettopp å peke på at et så viktig direktiv som datalagringsdirektivet ikke er noe man bør banke gjennom.

Om pensjoner og om klima er det inngått brede forlik i Stortinget. Personvernet er langt viktigere, men her presser Arbeiderpartiet og Høyre gjennom en innføring som alle de andre partiene i Stortinget er imot. Det gir meg anledning til å takke både SV, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre for et godt og konstruktivt samarbeid i arbeidet mot datalagringsdirektivet. Det viser to ting, at politisk samarbeid ikke kjenner partiideologiske grenser i saker man faktisk finner ut at man står sammen om, og det viser også at det politiske arbeidet mot datalagringsdirektivet går gjennom hele den politiske skala.

Denne saken haster slett ikke. EU har selv ikke implementert direktivet i alle land eller på samme måte i de land som har innført det. EU selv erkjenner at det må endres. EU har også varslet en revisjon av EUs personvernlov og at det arbeidet er satt i gang, og det sies at man er opptatt av å styrke personvernet.

Vår personvernkommisjon, altså den norske, avga tidlig i 2009 sin innstilling om personvernet i Norge. Kommisjonen ga faktisk en egen uttalelse nettopp om datalagringsdirektivet i sin innstilling. Den har personvernalliansen tatt inn i innstillingen. Jeg håper det er mange som vil bla frem til den og se hva det står. Jeg nevner et par sitater:

«Vi mener at datalagringsdirektivet setter både personvernet og ytringsfriheten på prøve.»

Og sitat igjen:

«Etter kommisjonens oppfatning vil innføring av direktivet kunne svekke opplevelsen av privatliv og privat kommunikasjon.»

Andre enn meg har pekt på hastemomentet i komiteen. Det som er spesielt i denne saken – jeg har iallfall ikke opplevd det i den tiden jeg har vært her – er at vi får så tydelig melding fra fagdepartementet om at konsekvens-

ne ikke kan redegjøres for i detalj, men at de blir omfattende når det gjelder kostnader og faktisk også svært utfordrende å gjennomføre. Jeg er spent på om fagstatsråden kan klargjøre det litt mer i sitt innlegg. Det ble ikke tid for komiteen til å finne ut av hva de klare uttalelsene egentlig innebærer, også kostnadmessig. Jeg går ut fra at det ikke forholder seg slik at kostnadene er de to avtalepartene lite interessert i, for de har ikke tenkt å følge opp den delen av avtalen. Da ville det virkelig være grunnlag for å si at personvernet går på billigsalg.

Norge trenger ikke EUs datalagringsdirektiv. Norge trenger ikke mer overvåking av sine borgere. Norge trenger styrking av personvernet. Norge trenger mer effektiv innsats mot terror og organisert kriminalitet. Det kan og bør gjøres uten datalagringsdirektivet. Arbeiderpartiet og Høyre svikter i denne viktige nasjonale saken personvernet i Norge når de velger å la EU styre.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Anders B. Werp (H) [16:00:21]: Fra politiet, påtalemyndigheten og Politiets sikkerhetstjeneste er budskapet krystallklart. De sier entydig at de vil oppklare og avdekke færre alvorlige forbrytelser enn i dag, dersom forslaget i denne saken ikke vedtas. Dette er i seg selv svært tankevekkende, og det understreker både alvoret i saken og konsekvensene av det veivalget vi skal ta.

Høyre trekker ikke politiets budskap om den store nytteverdien i tvil. Samtidig må dette naturligvis veies opp mot de motforestillinger saken reiser. Her står hensynet til personvernet i fremste rekke. Dette er kryssende hensyn, og jeg er stolt over å representere et parti som virkelig har brukt tid på å gå i dybden i nettopp dette spørsmålet.

For Høyre er ikke vårt standpunkt basert på hensiktsmessighet eller en ensidig aksept av politiets argumenter. Det er basert på en grundig avveining mellom mange og motstridende interesser, hvor hensynet til personvern også har veid svært tungt.

Den europeiske menneskerettighetsdomstol slår i klagesaken K.U. mot Finland i 2008 fast at myndighetene har en forpliktelse til å sørge for mekanismer som gjør det mulig å identifisere og straffeforfølge personer som krenker andres liv, helbred og retten til privatliv. Denne avgjørelsen ble gitt med henvisning til Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8, som omhandler retten til privatliv. Kriminalitetsbekjempelse blir i dette perspektivet altså også en del av personvernet.

Teknologien gir oss mange muligheter og fordeler, samtidig som den også åpner opp nye arenaer for alvorlig kriminalitet.

Høyre vil ikke etablere etterforskningsfrie rom, samtidig som de kriminelle verktøy og kraft øker i det samme rommet. Uten en balansert lovregulering vil det etableres et slikt lovløst vakuum. Fire ulike offentlige utredninger har da også i løpet av de siste ti årene pekt på nettopp dette, og dokumentert at regelverket inntil nå har vært uklart, uryddig og ulikt praktisert av ulike ekomtilbydere.

Politiet opplever ofte at trafikkdata er slettet når de tar

kontakt med tilbyderne. Da hjelper det dessverre ikke med aldri så gode etterforskere eller mange tusen politifolk. Når elektroniske bevis er slettet hos leverandørene, er de borte for alltid.

Flere innlegg har berørt at det for et par uker siden var en koordinert politiaksjon i en rekke land, hvor personer som hadde spredt overgrepsskildringer av barn på Internett, ble arrestert. Barn ble reddet fra overgrep. I Norge ble ingen arrestert. Det finnes dessverre flere slike eksempler.

Dette eksempelet viser også den internasjonale dimensjonen i politiets arbeid. Organisert kriminalitet øker i omfang, den blir bedre organisert, grensesprengende, både geografisk og teknologisk, og den blir mer kynisk. For at politiet i Norge og i utlandet skal kunne møte dette, må verktøyene være tilpasset virkeligheten.

Så hevdes det at det er lett for kriminelle å omgå og unngå at trafikkdata kan brukes mot dem. Da må det jo være tankevekkende for de representantene som bygger mye av sin argumentasjon på nettopp det argumentet, at politiet har grundig dokumentasjon for en lang, lang rekke saker helt til i dag hvor trafikkdata har vært avgjørende for oppklaringen.

Et helt sentralt spørsmål er om det finnes alternative verktøy for politiets kriminalitetsbekjempelse. Her er jeg enig med riksadvokaten, som er svært tydelig på at det ikke finnes alternativer. Tvert imot peker riksadvokaten på at det raskt vil komme krav om mer inngripende politimetoder ved neste korsvei dersom vi ikke lovregulerer lagring og tilgang på trafikkdata nå. Dette kommer ikke som krav fra politiet, mener riksadvokaten, men fra samfunnet, politikere eller media, som opplever at utryggheten og lovløsheten trenger seg på.

Dessverre viser denne saken hvor sørgelig presis riksadvokatens analyse er. Vi trenger bare å lese Fremskrittspartiets forslag om økt politiovervåking og deres tidligere forslag om DNA-testing i et stort antall utlendingssaker for å forstå hva riksadvokaten tenker på.

Politiet har brukt trafikkdata i kampen mot alvorlig kriminalitet i over 15 år. Avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet sikrer at disse dataene på en balansert måte blir tilgjengelig også for fremtiden.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [16:05:44]: Eg vil begynna med å seia som fleire andre: Dette har vore ein nyttig og opplyssande debatt, ei god framføring av ulike syn. Eg meiner framleis etter denne debatten så langt at det er grunn til å spørja, som Datatilsynet: Kor langt er vi egentleg villige til å gå i overvåking av den enkelte av oss? Effekten er ikkje påvist, tvert imot svært omdiskutert.

Datalagringsdirektivet er av mange oppfatta som ei krenking av den enkelte innbyggjar sitt personvern. Nyten står ikkje i forhold til verken omfanget av det som skal lagrast, eller belastninga det kan bli for den enkelte.

Kvifor er innføringa av datalagringsdirektivet ei svekking av personvernet? Svaret er så enkelt som at det blir lagra meir data av fleire aktørar og over lengre tid samanlikna med i dag. Det kan ikkje kallast ei styrking av personvernet. Direktivet inneber ein kraftig auke i registrering av kommunikasjonen vår. Eit banalt eksempel er at

dersom vi hadde bedt ein person ta oppstilling utanfor den grønne postkassa, ikkje for å opna breva, men for å registrera kva for brev som kom, og òg eventuelt kva for nokre som vart sende, ville det bli oppfatta som ei krenking av personvernet, ikkje som ei styrking.

I innstillinga blir det frå fleirtalet si side påstått at tilbydarane i dag lagrar utan lovheimel. Det må eg kommentera. Datatilsynet har avdekt enkelte lovbrøt. Dei fleste tilbydarane er vande med å handtera personopplysningar. Dei gjer sitt ytste for å følgja lova. Ein kan ikkje framstille ekombransjen som notoriske lovbrutarar som lagrar data utan heimel. Resonnementet om at fordi tilbydarane er lovbrutarar, får politiet tilgang til data i dag, og dersom ein skjerpar tilsynet, vil politiet få mindre data, derfor må vi innføra direktivet, er etter mitt syn heilt uakseptabelt. Ein slik premiss for å innføra direktivet blir heilt feil.

Forkjemparane for lagring har heile tida argumentert for at det i framtida vil bli mindre data, og at ein difor må implementera dette direktivet. Det er ein påstand eg vil tilbakevisa. Trenden er at tilbydar av tenester og nye typar abonnement fører til behov for tilbydarane for å måla og kontrollera trafikkmengda. Det blir meir data i framtida, ikkje mindre. Det er ingen indikasjonar i dag på at det behovet tilbydarane har for å lagra informasjon om sluttbrukarane sin bruk av elektronisk kommunikasjon, vil opphøyra.

Så har politiet sin tilgang til trafikkdata sjølv sagt vore ei viktig sak i debatten i dag både for motstandarar og tilhengarar. Lat meg seia at eg meiner at politiet skal få tilgang og vil få tilgang til data òg i framtida utan direktivet. Eg deler ynsket om å få oppklart alvorlege kriminalsaker. Eg ser òg at politiet burde hatt tilgang til enkelte data som ikkje er så personsensitive, f.eks. IP-adresse, og som dei ofte ikkje får i dag fordi dei er sletta så tidleg. Ein må kunna sjå på korleis ein skal handtera dette utan å innføra direktivet.

Det som er det store dilemmaet med datalagringsdirektivet, er jo at det er ei pakkeløysing. Ein får ikkje gjort ei god nok vurdering av kva som er nødvendig, og kva for data som er mindre nødvendige for politiet.

Det er heilt nødvendig med eit alternativ til datalagringsdirektivet. Det er ikkje fyrst og fremst av omsyn til politiet, men av omsyn til samfunnet. Det må då innebera eit nasjonalt lovverk der politiet kan få tilgang, slik som i dag, der vi beheld sletteplikta, der vi ser nærmare på dette med IP-adresser, som altså er lite personsensitive, men nødvendige for politiet. Der har òg Datatilsynet gjeve uttrykk for at dei er med på ei endring. Og så må dagens tilgangsreglar uansett skjerpast. Det som det står i innstillinga om rettsleg avgjerd, om domstolsavgjerd, altså ei innskjerping i forhold til dagens situasjon, er bra.

Så er både «Skrik»-saka, Orderud-saka og Nokas-saka her nemnde som eksempel på oppklaringar, og nemnde som eksempel i ei framtid der politiet ikkje har nødvendig tilgang til data. Det meiner eg altså at politiet framleis skal ha.

Så har kostnader vorte eit tema, ikkje fordi kostnader er det viktige her. Det viktige med direktivet er personvernet. Men lat oss vera klare over at det norske folk er

langt framme når det gjeld å ta i bruk ny teknologi og innovative tenester. Vi har eit stort mangfald av tilbydarar og tenester. Vi har eit godt tilbod til gode prisar. Dersom ein skal innføra direktivet, bør ein ha tenkt på kva konsekvensar det vil ha for dei aktørane som faktisk må utføra lagring – kva kostnader det vil påføra tilbydarane. Analyse-seselskapet Teleplan har rekna ut kostnaden for å innføra direktivet til mellom 200 og 260 mill. norske kroner over ein femårsperiode, og det er utan krav til kryptering. Kven er det som skal betala desse meirkostnadene?

Når det gjeld status i EU og EU si evaluering, har Sverige, Tyskland og Romania ikkje implementert direktivet. Siste nytt er då Tsjekkia, som fleire har vore inne på. Tsjekisk forfatningsdomstol underkjenner direktivet. Det er altså tydelegvis eit direktiv som òg er kontroversielt i EU.

EU-kommisjonen held på med ei evaluering av direktivet. Denne har late venta på seg. Utsetjinga kjem av at kommisjonen slit med å få inn tal frå medlemslanda som viser at direktivet nyttar. Dei klarer ikkje å dokumentera dette. Dei hadde fastsett ein dato, 15. september. Så har vi høyrte fleire andre datoar. Den siste no er, seier rykta, 18. april. Men førebelse signal frå EU-kommisjonen om denne evalueringa er at omsynet til personvernet må balanserast betre, at ein må sjå nærmare på formålet og kven som skal ha tilgang, at ein må sjå på kva data som er nødvendige, og vurderer konkrete alternativ til datalagring. Ei harmonisering av lagringstid er nødvendig. Kommisjonen har òg varsla ein revisjon av direktivet. Både den venta evalueringa og den varsla revisjonen tilseier at ein bør venta med å innføra dette direktivet i norsk rett.

No har fleirtalet i innstillinga føreslått ei evaluering som skal leggjast fram for Stortinget. Då skulle ein kanskje tru at verknaden av direktivet, altså om direktivet er eit verktøy i kampen mot kriminalitet, var eit element i denne evalueringa. Men det er det altså ikkje frå fleirtalet i denne salen, sjølv om det altså er eit eige tema i EU. Når land som Tyskland utset implementering av direktivet, meiner eg det er grunn til å tenkja seg om. Noreg treng ikkje innføra eit direktiv som dette så lenge andre store og viktige medlemsland i EU vegrar seg.

Eg må seia heilt til slutt: Det har vore framme fleire gonger at det å be om innsyn i kva som blir lagra om den enkelte av oss, er noko nytt per i dag. Det er sagt ifrå Høgre. Det er faktisk slik at den enkelte individet kan be tilbydaren sin om innsyn – gjera avtale om det – i kva slags data som blir lagra. Det er ikkje noko nytt i denne avtalen.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [16:16:17]: Som statsråden var inne på, er kostnader blitt et tema. Også mindretallet går i sine merknader inn for en rekke innstramminger med hensyn til lagring og tilgang på trafikkdata, bl.a. innføring av strenge regler for datakryptering.

Jeg har merket meg at til tross for at lovproposisjonen nettopp tar høyde for ulike lagringsløsninger med ulikt sikkerhetsnivå, og at det skal utarbeides en egen kostnads-

modell for beregning av fordeling mellom ekomtilbydere og justismyndighetene, skriver samferdselsministeren i sitt brev til transportkomiteen datert 29. mars:

«Dersom det innføres strengere krav til sikkerhet, bør staten dekke kostnaden til dette.»

Derfor blir mitt spørsmål til samferdselsministeren: Hva mener ministeren at mindretallets forslag vil koste med tanke på at staten skal dekke kostnadene?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [16:17:12]: Eg må få lov til å seia at eg svarte på tolv spørsmål på rekordtid, dei vart innleverte måndag ettermiddag/kveld, og, som det vart sagt her, oversende til Stortinget neste morgon.

Det er heilt klart at kven som til slutt skal dekkja kostnadene og kor omfattande dei blir, må bli gjenstand for ein eigen diskusjon. Det er mitt personlege syn at når ein pålegg tilbydarane kanskje til dels omfattande kostnader – her er altså 236 tilbydarar, her er mange små, her er nokre store, og her verserer store tal – med det føremålet at politiet skal ha tilgang til desse data, er det urimeleg at det er små og store tilbydarar som skal bera desse kostnadene. Her er det så langt ulik praksis å visa til i ulike land.

Ingjerd Schou (H) [16:18:26]: Det hadde vel ikke vært helt urimelig om statsråden hadde regnet på det som statsrådets eget parti har lagt fram som førsteforslag, men la nå det ligge nå.

Statsråden har vært opptatt av at vi skulle ha en nasjonal lovgivning innenfor dette området. For å si det litt uparlamentarisk: Det har jeg ikke sett snurten av. Jeg vet at statsråden har vært opptatt av både personvern og virkemidler i kriminalitetsbekjempelsen, og jeg kan absolutt anbefale en felles pakke. Jeg ser at statsråden enten ikke har villet eller ikke har ønsket å få til den pakken i egen regjering, men ser at pakken nå ligger klar i Stortinget. Da gjenstår det for meg å reflektere over at det som står igjen hos statsråden, er motstanden mot EU og et direktiv derfra.

Jeg tillater meg nok en gang å spørre statsråden hvor det ble av dette nasjonale alternativet til en nasjonal lovgivning.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [16:19:24]: Det ville nok vera veldig spesielt dersom eg på eigen kjøll sette i gang ei utgreiing i Samferdselsdepartementet om eit alternativ når fleirtalet i regjeringa hadde sendt eit forslag over til Stortinget med ei tilråding om korleis denne saka skulle handterast.

Så har eg likevel drista meg til å koma med nokre punkt for korleis eg meiner eit slikt nasjonalt forlik kunne sjå ut, ei nasjonal lovgjeving. Det har òg det som i dag er eit mindretal, etter det eg skjønner, ført samtaler med nettopp Høgre om.

Det ville for det fyrste innebera at politiet får tilgang slik som dei har i dag, for det andre at dei òg får tilgang til IP-adresser som i dag blir sletta fort, og for det tredje at sletteplikta blir utsett. Dei tre elementa i seg sjølve ville bety at politiet framleis, som i dag, har moglegheit til å følgja opp ulike saker.

Eg må berre seia at i dei rundane som eg har vore med

i, i dei møta eg har vore på, har det ikkje vore direktivet som har vore politiet sitt ynske nr. 1. Det har vore eit lovverk som tek vare på at dei har tilgang til ulike data.

Ingjerd Schou (H) [16:21:01]: På det tidspunktet hvor statsråden lanserte den nasjonale lovgivningen, hadde ikke regjeringen lagt fram sitt syn, så det var full anledning for statsråden til å synliggjøre hva som var det nasjonale direktivet.

Men jeg følger opp på et annet område. En rekke pasientorganisasjoner, Datatilsynet og Legeforeningen har rettet krass kritikk mot regjeringen for å ha vedtatt lovendringer som innebærer alvorlige brudd på personvernet og taushetsplikten i helsetjenesten. Senterpartiet hevder å være imot datalagringsdirektivet av personvern hensyn og vil derfor ikke gi politiet innsyn i trafikkdata. Hva er da begrunnelsen for at Senterpartiet ikke vil lagre informasjon om hvem du har ringt når, mens det er greit å lagre og spre informasjon om dine psykiske problemer og andre helseopplysninger?

Statsråden har også vært statsråd innenfor dette området tidligere, så jeg imøteser en begrunnelse.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [16:21:58]: Lat meg understreke ein gong til at eg meiner det er viktig for oppklaring av kriminalitet å gje politiet tilgang til data, òg utover det dei får i dag, med utsett sletteplikt og med tilgang til IP-adresser.

Så synest eg at nettopp når det gjeld helseregister og ulike pasientorganisasjonar og deira interesser, fortel det til fulle kor forsiktig ein må vera i høve til lagring av sensitive personopplysningar. Her er det jo ein utvida kommunikasjon basert på lagring av opplysningar om den enkelte av oss lokalt og sentralt, ikkje minst i helseregistra. Lat dei vera ei påminning om at vi tenkjer oss veldig nøye om før vi innfører noko vi ikkje veit konsekvensane av.

Håkon Haugli (A) [16:23:22]: Jeg vil følge opp der representanten Ingjerd Schou slapp. Dette nasjonale alternativet som Senterpartiet har tatt til orde for, har vi ikke sett noe til. Det eneste den såkalte personvernalliansen presenterer her i dag, er et nei, en begrunnelse og et utsettelsesforslag. Det er interessant at statsråden i sitt innlegg innrømmer at det er behov for lengre lagring av IP-adresser. Så det er altså ikke prinsippet om lovpålagt lagring som er problemet.

Jeg forstår at statsråden ikke på egen kjøl kan fremme et alternativt forslag. Men jeg vil spørre henne: Hva tenker hun om at heller ingen andre gjør det – at ikke personvernalliansen fremmer et alternativt forslag? Kan hun som ansvarlig statsråd kort skissere hvordan et nasjonalt alternativ rent prinsipielt vil skille seg fra det lovforslaget vi skal votere over senere i dag?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [16:24:18]: For det første skjønner jeg veldig godt det mindretalet som i dag argumenterer for ei utsettning – med den rushinga som denne saka fekk i sluttfasen, og ikkje minst sett i lys av at evalueringa av EU sitt eige direktiv har vorte utsett fleire

gonger. Det er jo òg nettopp grunngevinga for eit nasjonalt lovverk på dette feltet, framfor det å no seia ja til eit direktiv som vi ikkje veit konsekvensane av. Vi veit at det er omdiskutert på fleire område. Vi veit at eit land som Tyskland ikkje såg nytta av å ha direktivet, og har teke det ut igjen. Eit nasjonalt lovverk på dette området, der vi veit kor grensene går, er noko heilt anna enn å seia ja til eit direktiv der evalueringa ikkje leidde fram. Det skal reviderast.

Bård Hoksrud (FrP) [16:25:36]: Jeg representerer et parti som er glad i konkurranse, og trodde at Høyre, som part i avtalen med Arbeiderpartiet, også var glad i konkurranse. Jeg registrerer i svarbrevet fra statsråden at man er bekymret for konkurransesituasjonen for en del av selskapene. Det er nå over 200 selskaper som leverer disse tjenestene. Kan statsråden si noe om hvor store konsekvenser det kan få, og om dette vil bety at kundene og folk flest vil få et dårligere teletilbud med implementering av datalagringsdirektivet?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [16:26:11]: Det som kjenneteiknar situasjonen i Noreg, er at vi har mange små og mange store tilbydarar – vi har faktisk 236 til saman. Det er veldig mykje vi ikkje veit på dette tidspunktet. Vi veit f.eks. ikkje kor mykje kryptering som her blir lagd til grunn. Difor har det òg vore veldig vanskeleg å kunna seia noko om kostnadene. Vi har spurt Telenor. Vi veit at dei åleine reknar med at den lagringa som no er foreslått, kan bety 100 mill. kr ekstra for dei. Vi veit at med omfattande kryptering kan det dreia seg om fleire hundre millionar kroner i tillegg, men der kjenner vi ikkje grensene. Og då ser vi at dette kan ha store verknader for små og store tilbydarar, og eigentleg for konkurransen.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Thor Lillehovde (A) [16:27:44]: For oss som er opp-tatt av både kriminalitetsbekjempelse og personvern, er det godt at vi nå har et flertall på Stortinget som sikrer innføring av datalagringsdirektivet. For, som flere allerede har vært inne på, er ikke et ja til datalagringsdirektivet et valg mellom kriminalitetsbekjempelse og personvern – det er ja takk til begge deler.

Datalagringsdirektivet handler om å gi politiet de redskaper og metoder som de trenger for å kunne forebygge og oppklare alvorlig kriminalitet som vold, voldtekt og overgrep. Dette er kriminalitet som griper inn i enkelt-individens liv, som ofte gir store ettervirkninger for ofrene. Direktivet handler også om å skape et rammeverk for når det skal gis innsyn i lagrede data og når disse dataene skal kunne brukes. Implementering av direktivet i norsk rett er en regulering av tilgangen til de dataene som vi vet at teletilbyderne allerede lagrer. Det er et steg fram for personvernet, ikke et steg tilbake, slik enkelte har hevdet.

Datalagringsdirektivet er et svar på en kriminalitetsutvikling i endring. Dette må bekjempes med moderne teknologi, en teknologi som også gir nye utfordringer, både når det gjelder politiets adgang til å sikre bevis, og når det

gjelder enkeltindividets privatliv. Kritikken mot datalagringsdirektivet har gått på at direktivet svekker enkeltindividets rettigheter. Dette mener jeg er å snu problemstillingen på hodet. For uten datalagring vil enkeltindividet i gitte tilfeller fratas muligheten til å få saken sin oppklart, fordi politiet ikke vil ha tilgang på avgjørende informasjon. Dette er en problemstilling jeg vil utfordre motstanderne av direktivet på: Hva med ofrene for alvorlig kriminalitet?

Vi kjenner alle til eksempler på at mangel på lagring av data har ført til at overgrep ikke har blitt oppklart. Jeg vil nevne et kjent eksempel fra i mars i år. Da avslørte Europol et barnepornonettnettverk der de identifiserte 34 norske IP-adresser, altså internettadresser, til 34 datamaskiner i Norge. Da Kripos ville ha innsyn i adressene, viste det seg at de allerede var slettet hos norske nettverkstilbydere fordi de ikke har lov til å lagre adressene lenger enn i tre uker. Med kjennskap til disse adressene kunne norsk politi ha fanget opp den fysiske adressen der det sitter personer som deltar i spredningen av barneporno og i det pedofile nettverket. Med datalagringsdirektivet på plass ville lagringstiden for IP-adresser ha vært noe lengre, og disse kunne blitt avslørt, og framtidige overgrep hadde da blitt avverget.

Fremskrittspartiet har uttalt at de er opptatt av å finne en annen løsning enn EUs datalagringsdirektiv. Jeg vil sitere Hoksrud fra Nationen 18. juni i 2010:

«Vi ønsker en løsning som kan sikre at politiet får gjøre jobben sin. Men vi ønsker ikke å gi politiet carte blanche.»

Til Hoksrud og Fremskrittspartiet vil jeg da si følgende: Det er nettopp dette vi nå gjør. Vår løsning sikrer at politiet får gjort jobben sin, samtidig som vi stiller krav til når politiet skal få tilgang til dataene. Vi gir på ingen måte politiet en blankofullmakt til å hente ut lagrede data. Vi sier derimot at personvernet er så viktig at for at politiet skal få tilgang til dataene, skal det være snakk om alvorlig kriminalitet, og det er domstolen som skal avgjøre om politiet gis tilgang i den konkrete saken. Dette er begrensninger som gjør at det ikke er grunn til å frykte et såkalt overvåkningssamfunn, som enkelte er bekymret for.

Da Fremskrittspartiet selv foreslo datalagring så tidlig som i 2005, var det uten disse kriterier og begrensninger som ivaretar personvernet. Arbeiderpartiet er opptatt av å ta ansvar for å sikre politi og påtalemyndighet de redskapene de trenger for å bekjempe og etterforske alvorlig kriminalitet.

Håkon Haugli (A) [16:33:08]: Jeg regner meg som et liberalt menneske og er ingen tilhenger av noe tut-og-kjør i justispolitikken. Jeg var blant dem som i 2009 applauderte justisminister Knut Storbergets stans i såkalt «forebyggende rom- og telefonavlytting», regler som ble innført av Bondevik-regjeringen i 2005, og som Metodekontrollutvalget senere har vurdert som grunnlovsstridige.

Kriminalitetsbekjempelse er viktig, ja vel, men personvern, retten til privatliv, er en grunnleggende rettighet. At en etterforskningsmetode er effektiv for å bekjempe kriminalitet, er ikke nok. Det samfunnet ønsker å oppnå – nytten – må avveies mot det inngrepet innebærer for dem

som berøres. All bruk og oppbevaring av personlig informasjon er inngrep i personvernet. På en rekke samfunnsområder aksepterer vi likevel at personlig informasjon om oss oppbevares og brukes fordi det tjener andre viktige formål. Det sentrale er at inngrepet i personvernet ikke står i misforhold til det man ellers ønsker å oppnå. Det må være forholdsmessighet mellom inngrep og formål. Spørsmålet er: Om lagring av trafikkdata i seks måneder bidrar til at alvorlig kriminalitet kan oppklares og straffeforfølges, er det da et forholdsmessig inngrep? Mitt svar er ja.

Mange har engasjert seg i debatten om datalagringsdirektivet. Det er bra, for det bidrar til økt bevissthet om personvern. I det store og hele har det vært en bra debatt. Dessverre har enkelte valgt en form som først og fremst er egnet til å skape frykt. Datatilsynets tidligere direktør Georg Apenes satte standarden da han trakk inn DDRs hemmelige politi Stasi. I flere leserinnlegg har representanter for Venstre og Fremskrittspartiet brukt ord som «politistat». I dag har representanten Trine Skei Grande omtalt stortingsflertallet som «ondskapsfullt». Andre har påstått at rettsstaten og demokratiet er i spill. Sånn er det selvsagt ikke!

De 20 EU-landene som har implementert datalagringsdirektivet, som våre naboland Danmark og Finland, har verken sagt farvel til demokratiet eller rettsstaten. De som antyder noe annet, forsøker å skremme oss til å tro at dette er en kamp mellom rettsstat og politistat, mellom demokrati og diktatur, mellom svart og hvitt. Denne retorikken skaper et debattklima som ingen egentlig er tjent med. I tillegg bidrar slike uttalelser både til å legitimere mistillit til myndighetene og politiet og til å tåkelegge at – datalagringsdirektiv eller ikke – personvern og kriminalitetsbekjempelse må avveies mot hverandre.

Representanten Sandberg brukte en del av sitt innlegg til å anklage undertegnede og andre representanter for løgn. Bakgrunnen er at Fremskrittspartiet har tatt til orde for DNA-testing av innvandrere som et tiltak mot tvangsekteskap og terrorisme. I min replikk tidligere i dag kom jeg i skade for å si at tiltaket ville omfatte første- og anengenerasjons innvandrere, slik jeg har forstått forslaget. Skal tvangsekteskap forebygges, holder det nemlig ikke å teste én av to parter. Jeg forstår nå på Sandberg at det ikke er slik Fremskrittspartiet har tenkt seg denne ordningen. Jeg vil derfor presisere at jeg nå forstår at det kun er aller første generasjons innvandrere Fremskrittspartiet vil DNA-teste. Det er like fullt et alvorlig inngrep i personvernet og et grelt uttrykk for en «oss og dem»-tankegang. Men rett skal være rett.

Norges største narkotikasak ble oppklart fordi Nederland, i motsetning til Norge, hadde regler om datalagring. Datatilsynets egen undersøkelse konkluderer med at trafikkdata er helt avgjørende i straffesaker. Den samme konklusjonen trakk EU-kommissær Cecilia Malmström, den svenske folkepartisten, nylig på bakgrunn av tall fra 20 EU-land.

Å forebygge og gjøre det mulig å straffefølge terror, identitetstyveri eller utnyttning av barn på Internett handler ikke bare om kriminalitetsbekjempelse. Det handler også om personvern.

Nylig fikk politiet tips om en far som opererte som hallik for sin sju år gamle datter på Internett. Faren opplyste at han selv misbrukte datteren, la ved tre bilder av henne og oppga e-postadresse. Da politiet fikk tipset, var mannens IP-adresse slettet hos nettleverandøren, i tråd med dagens lagringsregler. Saken er ikke oppklart.

Onsdag 16. mars kunngjorde Europol at de har rullet opp verdens største pedofile nettverk. 230 misbrukte barn er identifisert i 30 forskjellige land. Da Kripas ville ha innsyn i de norske IP-adressene som var brukt, var dataene slettet. Slike historier gjør inntrykk, og de setter mindretallets merknader der de går imot datalagringsdirektivet av «hensyn til barna», i et merkelig lys. Mindretallet viser til uttalelser fra barneombudet og Redd Barna. Men i Redd Barnas høringsbrev står det:

«Redd Barna mener statens forpliktelse til å beskytte barn mot overgrep er vidtrekkende og i noen tilfeller kan settes over hensynet til personvernet.»

Redd Barna «etterlyser vurderinger av alternativer til datalagringsdirektivet». De sier videre:

«Dette må gjøres før Redd Barna endelig tar stilling til innføringen av direktivet i Norge.»

Barneombudet konkluderer med at de ikke finner grunnlag for å ta stilling til datalagringsdirektivet.

Uten å ha konkludert etterlyser altså de barnefaglige høringsinstansene alternativer til datalagringsdirektivet. Fremskrittspartiet, SV, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti gir dem ingen hjelp. De legger ikke fram noe alternativ. Med all respekt – det er ikke sånn at denne saken kom brått på.

Noen forbrytelser begås på nettet, f.eks. utveksling av overgrepbilder av barn. Det er ikke noe nytt at trafikkdata brukes i etterforskning av slik og annen kriminalitet. Det skjer i dag. Det revolusjonerende nye ville vært om Stortinget gjorde nettet til «etterforskningsfri sone» og erklærte at uansett hvor alvorlige handlingene måtte være, skal retten til å få sine data slettet gå foran samfunnets behov for å etterforske og straffe. Det er en hån mot begrepet «liberal» å definere det som å være villig til å si til kriminelle: Vær så god, her er knappen. Trykk ja om du vil slette bevisene, trykk nei om du vil bli etterforsket og straffet.

På hvilket annet samfunnsområde ville det i det hele tatt bli diskusjon om muligheten for å utstyre forbrytere med mulighetene til selv å bestemme om de sporene de etterlater seg, skal kunne brukes av politiet eller ikke? Tanken framstår helt uhyrlig, men det er i praksis det motstanden mot lagringsplikt innebærer: Samfunnet skal avstå fra muligheten til å innhente informasjon.

Mange har skapt et inntrykk av at staten nå skal følge med i det vi gjør. Blant disse er Dagsavisens Hege Ulstein, som 1. desember, med henvisning til WikiLeaks' publisering av hemmeligstemplede offentlige dokumenter, skrev:

«Hvis de ikke klarer å holde på sine egne hemmeligheter, hvordan skal de da holde på våre?»

Dette overtrampet føyer seg inn i rekken av misvisende oppslag i media. Det er ikke staten som skal lagre trafikkdata. Dette «de» som Ulstein frykter, finnes ikke. Det er hennes egen leverandør av netjtjenester som

skal lagre hennes trafikkdata. Min leverandør skal lagre mine.

I dag lagres data fra elektronisk kommunikasjon i enkelte tilfeller uten lovhjemmel, ofte i for kort tid og iblant lenger enn tillatt. Lovforslaget vil rydde opp i dette. Forslaget innebærer også at data som i dag lagres av kommersielle grunner, fakturering, heretter skal lagres ut fra fellesskapets behov, kriminalitetsbekjempelse. Det gjør det mulig å etterforske og straffeforfølge alvorlig kriminalitet. I tillegg skjerpes kravene til selve lagringen. Det innføres konsesjonsplikt for tilbydere, det stilles krav til autorisering av personell, det kommer forskrifter om kryptering, og leverandørenes plikt til å slette data som ikke lenger er lagringspliktige, innskjerpes.

Politiet vil heretter måtte gå veien om en domstol for å få utlevert data. Normalt må de ha konkret mistanke om alvorlig kriminalitet – kriminalitet med en strafferamme på fire år eller mer. I tillegg må de dokumentere at dataene vil være av vesentlig betydning for etterforskningen. Det er ubegripelig at dette strenge regimet av enkelte omtales som overvåking. Det har ingenting med overvåking å gjøre – tvert imot. Forslaget balanserer hensynet til kriminalitetsbekjempelse og personvern på en måte som styrker rettssikkerheten for alle. I tillegg får norsk politi de samme verktøyene som sine europeiske kolleger. Det er viktig. Skal rettsstaten fungere og ha oppslutning, er det viktig at personvernet ivaretas. Samtidig er det en forutsetning at alvorlig kriminalitet bekjempes effektivt.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [16:41:58]: Norge er allerede før innføringen av datalagringsdirektivet en versing når det gjelder personvern. I dette landet er skattelister ren underholdning. I dette landet kan folk få vite hvem som eier en bil, bare ved å sende en SMS til Statens vegvesen. I dette landet blir alle bilister fotografert i de nye fotoboksene. I dette landet kan du få vite alt mulig om hver eneste lille bedrift ved å slå opp i offentlige registre. I dette landet kan Nav snoke på hvem de vil, når de vil. I dette landet er legenes pasientjournaler så offentlige at mange kvier seg for å gå til lege selv om de er syke. I dette landet har et advokatfirma hatt konsesjon på å drive privat overvåking av fildelingsnettverk.

Nå skal Høyre og Arbeiderpartiet innføre datalagringsdirektivet, og Norge er dessverre på full fart mot å bli slik den gamle østblokken var, der regjeringen hadde full kontroll over hvor folk var til enhver tid. Datalagringsdirektivet innebærer en totalovervåking av alle, enten du er gammel eller ung. Hva hadde skjedd i Norge under andre verdenskrig hvis en hadde innført datalagringsdirektivet i 1937, og nøyaktig hva hadde okkupasjonsmakten brukt disse dataene til? Den gang fantes ikke Internett, men Posten kunne jo ha loggført alle papirbrev i stedet.

Det er én ting jeg stusser litt over når det gjelder Høyres og Arbeiderpartiets iver etter å innføre datalagringsdirektivet. Når disse partiene mener at de kan rettferdiggjøre å registrere all elektronisk kommunikasjon, hvorfor skulle ikke det samme gjelde for samtaler ansikt til ansikt? Hvorfor skal man registrere hvor folk har vært når de tar med seg mobiltelefonen, men ikke hvor folk er når

de har lagt mobiltelefonen hjemme? Hva er egentlig den prinsipielle forskjellen mellom en samtale som skjer via Internett, og en samtale som skjer under fire øyne?

Grunnlovsdomstolene i Tyskland, Romania og Tsjekia har fått avvist datalagringsdirektivet. Alle tre landene har vært utsatt for kommunistenes brutale overvåkings-samfunn, og de vet smertelig hvor grensen går mellom kriminalitetsbekjempelse og overvåking.

Vi vet allerede ut fra dagens rød-grønne politikk at Arbeiderpartiet vil ha en lemfeldig omgang med sensitive personopplysninger. Det er derfor ingen grunn til å la seg lure når de i starten begrenser tilgangen til noen få offentlige instanser.

La meg slå fast en gang for alle at jeg er svært skuffet over Høyre i denne saken. Det er mulig jeg er naiv, men jeg trodde at Høyre sto sammen med Fremskrittspartiet om å verne om enkeltmenneskets rettigheter. Retten til å være anonym gjelder i utgangspunktet overalt – både på veiene, når en prater i telefonen, og når en surfer på Internett. Dette ønsker Fremskrittspartiet å holde fast ved.

Representanten Kolberg sa at Fremskrittspartiet ikke følger med i den teknologiske utviklingen. Vi kan sikkert ta en debatt på hvem som følger med i den teknologiske utviklingen eller ikke, og jeg tror mange vil bli overrasket og flau over seg selv. Men vi vet at de som planlegger kriminelle handlinger – og da sier jeg planlegger kriminelle handlinger – følger veldig godt med, og er veldig godt oppdaterte på den teknologiske utviklingen. De vet når de planlegger at det går an å omgå å bli registrert, bl.a. ved å bruke proxy-servere, nettbasert e-post, VPN-oppkobling, som vi har her på Stortinget, og falske e-postadresser. De kan bruke usikrede trådløse nett og Skype og kontantkort fra utlandet. Resultatet er enkelt: De som planlegger å begå kriminelle handlinger, benytter seg av disse mulighetene og omgår dermed registrering. Resultatet blir at de som da er potensielle lovbrøttere – altså kriminelle – blir ikke registrert, men lovydige borgere som egentlig ikke har noe å skjule, og som ikke har tenkt å begå kriminalitet, blir registrert. Da blir det for meg underlig å innføre et datalagringsdirektiv med det resultat at vi gjør det som gjør en rettstat verdig, nemlig at du er uskyldig inn-til det motsatte er bevist. Nå registreres alle opplysninger uansett hvor uskyldig eller skyldig du er. Det resultatet er – som også statsråd Storberget har vært inne på – at vi også får muligheten til å sjekke folk ut fra saken. Hvis vi skal bruke datalagringsdirektivet for å sjekke folk ut fra saker, får man et helt nytt rettsprinsipp i Norge, og det er Fremskrittspartiet sterkt imot.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [16:47:08] (utenrikskomiteens leder): Jeg tar ordet i anledning Prop. 50 S om samtykke til innlemmelse av EUs datalagringsdirektiv i EØS-avtalen. Mine kollegaer fra Høyre har tidligere gått gjennom avtalen som er inngått mellom Høyre og Arbeiderpartiet om Prop. 49 L og det som er årsaken til at Høyre finner å kunne gi et sånt samtykke. Jeg skal ikke gå videre inn på substansen i direktivet og avtalen, men vil likevel tillate meg å påpeke det som i løpet av denne debatten og innstillingene fram-

står som et stort paradoks for oss som er skeptiske til direktivet.

Representanten Per Sandberg sa i debatten tidligere i dag at «fravær av overvåking er velferd». Hvordan er det da mulig at Fremskrittspartiets alternativ til å implementere datalagringsdirektivet er å øke bl.a. bruken av telefonavlytting? I innstillingen til Prop. 49 L skriver partiet bl.a. at politiets behov for virkemidler kan avhjel- pes uten datalagringsdirektivet og etter deres oppfatning er «kommunikasjonskontroll, kommunikasjonsavlytting, spaning og infiltrering, virkemidler det bør satses sterkere på».

Dette er jo former for overvåking som Høyre og andre partier setter sterke skranker mot, nettopp fordi det er svært inngripende virkemidler og fordi disse virkemidlene i motsetning til datalagringsdirektivet, overvåker innholdet i kommunikasjonen.

Fremskrittspartiet går i innstillingen inn for å endre politiloven og senke terskelen for at politiet skal kunne drive såkalt forebyggende overvåking for mulige kriminelle handlinger. Dersom man er opptatt av personvern, framstår nok denne innstillingen som noe pussig.

Denne saken er én av flere de siste årene hvor det har vært diskutert å bruke den såkalte reservasjonsretten i EØS-avtalen, eller vetoretten som den også kalles. Reservasjonsretten følger av EØS-avtalens artikkel 102 nr. 5, som skriver at utøvelse av reservasjonsretten fører til at «den berørte del av vedlegget betraktes som midlertidig satt ut av kraft». Hva som er den berørte del av vedleg- get, kan ofte være vanskelig å fastslå. I praksis vil det i en situasjon hvor det ikke oppnås enighet om berørt regel- verk, tas beslutning fra EU-siden. Selv om norsk side i gitte tilfeller skulle ha gode juridiske kort på hånden, vil EUs beslutning i like stor grad være politisk som juridisk. Det kommer jeg litt tilbake til.

Det at reservasjonsretten aldri har vært benyttet, gjør det selvfølgelig vanskelig å komme med klare spådom- mer om konsekvensene i begge retninger. Jeg registrerer imidlertid at professor Fredrik Sejersted i komiteens hø- ring på spørsmål fra min medrepresentant Trygve Slags- vold Vedum svarte at reservasjonsretten er reell. Men det har aldri vært meningen at den skal være gratis.

I fortalen til artikkel 102 sies det at avtalen skal være såkalt dynamisk og ensartet.

Det er mange både juridiske og politiske argumenter som kan trekkes i begge retninger for hvilke konsekvenser en eventuell reservasjonsrett ville få for EØS-avtalen: på den ene siden argumenter som ville tilsi at det ikke fikk så store konsekvenser, bl.a. at direktivet kan sies å ligge i yttergrensen av EØS-avtalen, at lite av resten av avtalen er berørt, at direktivet har vært omstridt internt i EU og dermed kan gi økt forståelse for en eventuell norsk reser- vasjonsrett, og at Norge i 17 år har vært ytterst lojal mot prinsippet om dynamisk ensartethet.

På den annen side kan man bruke argumenter mot. Det er en utbredt motvilje mot å la EFTA-statene velge litt å la carte hva de ønsker å være med på av direktiver. Reser- vasjonen vil også kunne bety ulike markedsvilkår. Et argument som faktisk kan brukes begge veier, er nemlig

at det at direktivet er omstridt i EU kan også kan være et argument mot å la et utenforland få lov til å slippe å implementere.

Jeg registrerer at regjeringen er særlig bekymret for norsk deltakelse i europeisk telekomregulerings samarbeid ved en eventuell reservasjon mot datalagringsdirektivet. La meg også understreke at reservasjon da EØS-avtalen ble fremforhandlet, var ansett som en sikkerhetsventil for saker der sentrale nasjonale interesser ble påvirket negativt.

Jeg tror man kan konkludere med at det ikke er illojalt å bruke reservasjonsretten fordi det er en del av avtalen, men det er altså heller ingen lojalitetskonto som Norge har opparbeidet seg over mange år. Så vurderingen av bruken må være en vurdering av ulike interesser.

Høyre slutter seg på bakgrunn av dette til regjeringens forslag om å samtykke til innlemmelse av datalagringsdirektivet i EØS-avtalen.

Tone Merete Sønsterud (A) [16:52:34]: Dette er en bra dag for dem som ønsker mer effektiv kriminalitetsbekjempelse og et styrket personvern i dette landet, for det er det vi nå får.

Så til debatten: Det har forundret meg, og har gjort det så lenge denne saken har pågått i presse og media, at Fremskrittspartiet går så sterkt imot. Men de har sikkert sine grunner, uten at jeg ennå helt har skjønnet hvilke.

De har tidligere forsøkt å framstille Fremskrittspartiet som det parti som har vært mest opptatt av lov og orden i dette landet. Vi har hørt om at det er altfor milde straffer, at vi oppklarer altfor lite, at det skal sones under så vanskelige forhold som overhodet mulig osv., og alle midler skal tas i bruk. Det mener de tydeligvis ikke lenger. Personvernet – og la meg understreke, slik *de* definerer det – er viktigere. Men det er noen som skal ha mindre beskyttelse enn andre, og det kommer godt fram i merknadene. De vil endre straffeprosessloven og politiloven, slik at terskelen for å iverksette overvåking mot mistenkte potensielle terrorister, blir lavere. Jeg går da ut fra at det er Fremskrittspartiet som skal sette kriteriene for hvem som kommer under kategorien potensielle terrorister. De kan umulig mene at det f.eks. er en jobb som PST skal gjøre, for i denne saken kommer det helt klart fram at de har veldig liten tillit til dem.

Som representanten Halleraker også var inne på i sitt innlegg, vil Fremskrittspartiet også opprette et nasjonalt DNA-register der DNA-profilene til asylsøkere skal lagres. Det er i dette bildet de nå i tillegg forsøker å framstille det som om de er mest opptatt av personvernet. Men personvernet skal tydeligvis ikke omfatte innvandrerbefolkningen. Per Sandberg sa i sitt innlegg eller forsøkte å forklare at dette hadde Fremskrittspartiet aldri ment. Jeg anbefaler Per Sandberg å lese innstillingen og merknader fra hans eget parti.

En del motstandere av direktivet og spesielt Fremskrittspartiet fortsetter i denne debatten, slik de også har gjort tidligere, å kjøre på med velkjent skremselspropaganda. Vi hører om DDR og Stasi, osv., og kaller lagring av trafikkdata for overvåking.

Hovedargumentet er at nå skal Høyre og Arbeiderpartiet sette hele befolkningen under kontinuerlig overvåking. Noen ganger høres det nesten ut som om det skal sitte mennesker å overvåke og følge oss alle hvert sekund i døgnet, høre alt vi sier, se alt vi gjør. Det blir også gitt et inntrykk av at det er staten eller politiet som skal lagre dataene, som de kaller det, og ikke teleoperatørene.

Vi må vite bedre enn som så. Overvåking er noe helt annet: det er stadig iakttagelse av mennesker. La meg sitere hva PST sier i sitt høringsinnlegg:

«La det være klinkende klart: Vi har verken tillatelse, kapasitet eller interesse av å følge med på hva den jevne borger foretar seg. Vårt fokus er å skjerme Norge for alvorlig kriminalitet. Når vi mener det er grunn til å frykte at det planlegges alvorlig kriminalitet, må vi gå til domstolen for å få tillatelse til å iverksette den nødvendige metodebruk. Det samme vil gjelde for historiske trafikkdata: Det må foreligge et behov og en rettslig kjennelse, og vi må bruke informasjonen i tråd med gjeldende retningslinjer – og det bør ikke være nødvendig for meg å understreke at alt PST foretar seg er gjenstand for grundig kontroll, ikke minst av Stortinget gjennom EOS-utvalget.»

Jeg skulle ønsket at vi i denne debatten kunne forholdt oss til hva saken egentlig handler om. Enkelt sagt: Det er ikke overvåking, men det er, igjen som mange andre har understreket for meg, trafikkdata som skal lagres – riktignok noe lenger enn tidligere, men nå under mye strengere regelverk og i kontrollerte former.

Til slutt: Jeg undrer meg også litt over det de som er imot innføringen av direktivet er mest opptatt av, om det er overgriperen eller offeret for overgrep som skal ha det beste vernet. Enkeltindivider som utsettes for overgrep, vold eller andre straffbare handlinger, skal tydeligvis fratras muligheten til å få saken sin best mulig belyst. For Arbeiderpartiet er kampen mot alvorlig kriminalitet og styrking av personvernet viktig. Ved å vedta dette direktivet oppnår vi nå begge deler.

Statsråd Audun Lysbakken [16:57:27]: Jeg tillater meg å ta ordet i denne debatten for å begrunne den dissensen som SVs statsråder har tatt ut i regjeringen i forbindelse med datalagringsdirektivet.

Dissenser har vært en sjeldenhet under den rød-grønne regjeringen, men denne saken dreier seg om en prinsipiell uenighet og en ulik vektlegging av viktige hensyn. Da er det ryddig og riktig at uenigheten i regjeringen legges fram for Stortinget, sånn som den gjøres i dag.

EUs datalagringsdirektiv innebærer etter vårt syn å godkjenne omfattende registrering av hvem vi kommuniserer med, når og hvordan vi kommuniserer og hvor vi befinner oss når vi kommuniserer med andre. Når sånn lagring gjøres pliktig, betyr det at omfanget av registrering av norske borgere, kartleggingen av viktig informasjon om hvordan vi lever livet vårt, vil øke ytterligere. Det er en sånn tendens i vårt samfunn allerede, og det er en tendens som bør bekymre oss alle.

Teknologien gir oss store muligheter. Den gir oss muligheter til å effektivisere samfunnet på ulike vis. Den gir

oss muligheter til å kommunisere mer og bedre, og den gir oss muligheter til å avdekke og avverge kriminalitet. Men ny teknologi innebærer også vanskelige utfordringer. Den krever av oss at vi diskuterer prinsipielt hvor viktige grenser i vårt samfunn skal gå.

Det er i vår tid en bekymringsfull tendens til å ville bytte frihet mot sikkerhet, eller illusjoner om sikkerhet. Det er et felles ansvar for oss å hindre en sånn utvikling.

Det har vært diskutert i hvor stor grad datalagringsdirektivet faktisk vil forbedre norsk politis muligheter til kriminalitetsbekjempelse. Jeg ser at det også har vært tema i debatten i dag. Jeg setter spørsmålsteget ved det, fordi erfaringene viser at de kriminelle er flinke til å tilpasse seg teknologisk, flinke til å ligge foran dem som er ute etter dem, slik at de kan unngå registrering, unngå å legge igjen spor. Folk flest derimot gjør ikke det. Jeg frykter derfor at det er opplysninger om dem som er uskyldige som i hovedsak kommer til å bli lagret.

Om vi godtar premisset om at datalagringsdirektivet vil være et viktig bidrag i kampen om kriminalitet, er det likevel problematisk. Og videre: Det er klart at vi i vår tid kan avverge kriminalitet hvis vi for fullt tar i bruk teknologiens muligheter til å kartlegge og overvåke hva våre innbyggere foretar seg. Men vil vi det? Personvernet kan ikke være et hensyn med tiltagende vikeplikt etter hvert som teknologien gir nye muligheter til kriminalitetsbekjempelse. Derfor er debatten om hvor grensen skal gå, et viktig politisk ansvar. SV mener at å slutte seg til direktivet som Stortinget nå behandler, er å gå for langt – av flere grunner: Fordi vi risikerer at data med viktige opplysninger om hver enkelt av oss, kan komme på avveier, fordi det alltid vil være en fare for misbruk av sånne opplysninger, fordi det er et bidrag til en samfunnsutvikling vi allerede opplever i retning mer omfattende kartlegging av våre bevegelser og handlinger, og fordi vi mener at tiltakene er uproporsjonale i den forstand at mistanke til noen få, skal sørge for at opplysninger om oss alle lagres.

Avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre legger opp til kortest mulig lagringstid, seks måneder. SVs dissens og uenighet påvirkes i utgangspunktet ikke av dette, for det er ikke lagringstiden som avgjør hvor problematisk direktivet er. Det er, som Datatilsynet har understreket, ikke sånn at de uheldige personvernkonsekvensene reduseres proporsjonalt med en halvering av lagringstiden som opprinnelig er foreslått. Nettopp fordi det er et politisk ansvar å diskutere hvor grensene for registrering og overvåking skal gå, må Stortinget på egen kjøl føre videre en kontinuerlig debatt om personvern, uavhengig av EØS. Nå har dette heldigvis vært en annerledes EØS-debatt med spenning i Stortinget rundt implementeringen av et direktiv. Jeg vil berømme alle som har bidratt til det. Vi er avhengig av at sånne viktige prinsipielle spørsmål overordnes debatten om EU. Forhåpentligvis har den debatten vi nå har hatt, i det minste også vist tydelig at det finnes en reservasjonsrett i EØS-avtalen som Stortinget kan bruke hvis Stortinget vil.

Jeg har også fulgt med på rapportene fra Høyres stortingsgruppe og skjønner at det ikke vil være flertall i salen for det som var mindretallssynet i regjeringen. Men jeg vil

likevel benytte anledningen til å gjenta den anbefalingen som SVs statsråder har gitt, nemlig å be Stortinget avvise datalagringsdirektivet.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Arve Kambe (H) [17:02:36]: Lysbakken sier at det ikke er lagringstiden som er det viktige. Det kan det se ut som, for slik som SV opptrer i stortingssalen i dag, er det faktisk som om alternativ når det gjelder lagringstid, ikke er til stede i det hele tatt. Man uttaler seg på en måte som om alternativet til datalagringsdirektivet ikke er lagring i det hele tatt. Grunnen til at SV ikke går inn på et alternativ, er at da måtte parlamentarisk leder Solhjell og statsråd Lysbakken faktisk ha skrevet sine innlegg helt om, holdt dem én gang til. For i tilbudet – fristelsesbrevet – til Høyre tilbyr jo SV tre–fem måneders lagringstid. De tilbyr utvidet lagring av IP-adresser, fra tre uker til mange måneder. Man tilbyr lagringssted, man tilbyr regelverk for å overvåke borgerne, for å bruke SVs ord. Hvorfor har ikke SV laget sitt eget alternativ når man egentlig har det?

Statsråd Audun Lysbakken [17:03:49]: Jeg har sett at det har vært et gjennomgangstema i debatten at Høyre har etterlyst hvilket alternativ Høyre kunne fått til i samarbeid med de partiene som nå blir i mindretall i Stortinget. Jeg synes det er litt underlig, all den tid det er Høyre som selv bærer ansvaret for ikke å ha undersøkt det nærmere gjennom en prosess. Det ble gitt tydelig melding om i hvilken retning Høyres gruppe ville bevege seg. Jeg synes det er naturlig at SVs stortingsgruppe tok det til etterretning, og at prosessen, der Høyre har samarbeidet med Arbeiderpartiet, har gått sin gang. Hadde Høyre valgt det andre utgangspunktet, er det selvfølgelig sånn at også fra SVs side ville vi vært villig til å strekke oss for å få til en enighet som bedre ivaretok personvern hensynet enn det resultatet som Stortingets behandling nå vil gi.

Presidenten: Presidenten ville gjerne gitt representanten Kambe en ny replikk, men det er det dessverre ikke plass til.

Susanne Bratli (A) [17:05:01]: Nå er ikke jeg opptatt av hva Høyre og SV kunne fått til i lag, men det er en del av det samme spørsmålet egentlig. For vi har observert at den såkalte personvernalliansen allerede har slått sprekker. Samferdselsministeren bekreftet i sitt innlegg at Senterpartiet egentlig er for lagring av trafikkdata, inkludert utvidet lagring av IP-adresser såfremt man fikk det innenfor et nasjonalt regelverk, men at de er imot datalagringsdirektivet fordi det er et direktiv fra EU. Siden SV også er en del av den såkalte personvernalliansen, er det naturlig å stille statsråden fra SV spørsmål om det samme, om det er sånn at det samme er tilfellet for SV. Er SV også egentlig for lagring av trafikkdata, inkludert utvidet lagring av IP-adresser, såfremt man får det innenfor et nasjonalt regelverk? Og er det sånn at SV også er imot datalagringsdirektivet fordi det er et direktiv fra EU?

Statsråd Audun Lysbakken [17:05:52]: SV er imot datalagringsdirektivet av de grunner som både jeg og Bård Vegar Solhjell har redegjort for i våre innlegg, viktige prinsipielle grunner for oss, selvfølgelig uavhengig av hvilket rammeverk det settes inn i. At det så blant de partiene som er i mindretall i Stortinget i dag, er ulike oppfatninger om hva som kunne vært en alternativ løsning som bedre ville ivarett personvern hensynet enn den som nå ligger på bordet, er jo helt naturlig. Det er klart at også fra vår side ville det måtte vært vilje til å strekke seg for å få til en avtale hvis det hadde vært den veien Høyre ønsket å gå. Men det var altså ikke det, og det er det som resulterer i det som sannsynligvis er utfallet av Stortingets behandling i dag.

Peter Skovholt Gitmark (H) [17:06:51]: Statsråden driver et dobbeltspill. Høyre fikk beskjed av nettopp SV og deres kumpaner om at det var uaktuelt å gå videre med forhandlinger, nettopp fordi det var deres side som ikke ville at det skulle forhandles to veier.

Det er grunn til å minne statsråden om at han er her som barneminister. Barn har behov for sikkerhet. Om sikkerhetsaspektet sa statsråden følgende: «illusjoner om sikkerhet». Vel, hvis man bare bruker den nære historien som et eksempel, var det et stort barnepornonetttverk over hele verden som ble opprullet. De IP-adressene man fant fra norsk side, skjedde det ingenting med. De ble satt til side fordi dataene allerede var slettet. Når Kripos får spørsmålet, sier man fra Kripos' side at det er all grunn til å tro at man hadde klart å oppnå betydelig mer dersom man hadde hatt seks måneders lagringstid.

Betyr barns sikkerhet ingenting? Betyr lagringstid ingenting for statsråden?

Statsråd Audun Lysbakken [17:07:55]: For det første synes jeg Høyre skal slutte med å skyve ansvaret for egen stemmegivning over på andre. Det er Høyre som tydelig har fattet et vedtak om hvilken retning man vil gå. Det at dette ble tatt til etterretning av de andre partiene, er naturlig. Og det synes jeg Høyre skal stå ved.

For det andre betyr barns sikkerhet alt for meg. Diskusjonen om hvordan vi skal bekjempe kriminalitet overfor barn, ikke minst hvordan vi skal bekjempe barneporno, er av veldig stor betydning. Men jeg mener at det er avgjørende at vi diskuterer det innenfor den rammen som det bør diskuteres i, og ikke som følge av et EU-direktiv som pålegger oss en rekke ulike tiltak og en betydelig lagring av data om hele befolkningen, og at vi – som jeg sa i mitt innlegg – også er nødt til å diskutere prinsipielt hvor grensene for kartlegging av våre borgere og lagring skal gå.

Laila Gustavsen (A) [17:09:09]: Jeg deler statsråd Lysbakkens utgangspunkt, at det er veldig viktig at vi klarer å forene frihet med sikkerhet – at vi klarer den balansen i politikken.

Men jeg har lyst til å utfordre SV på: Hvor går disse grensene i dag? Det er jo det vi sitter og lurer på. Når Lysbakken argumenterer for hvorfor SV har tatt dissens i regjering, og hvorfor man ikke kan gå inn for implemen-

tering av datalagringsdirektivet i norsk rett, brukes det mange fine ord: frykter misbruk av data, data på avveier, feil samfunnsretning og uproporsjonale tiltak. Men jeg undrer meg på: Hva er det SV egentlig vil ha? Jeg mener det ikke nytter å skjule seg bak det at SV ikke har kommet fram til en forhandlingsløsning med Høyre, for SV vil ikke fortelle i Stortinget hva de vil ha isteden. Det er den utfordringen jeg har til statsråd Lysbakken.

Statsråd Audun Lysbakken [17:10:11]: Jeg vil gi representanten rett i at det ikke er slik at vi gjennom datalagringsdirektivet tar steget fra en uskyldstilstand der det ikke finnes kartlegging av borgerne eller overvåking, til en tilstand der dette plutselig blir massivt.

Det betyr selvfølgelig også at vi, når vi sier nei til direktivet, ikke forsvarer alle ordninger som finnes i Norge i dag. Det at en utvikling har begynt, er ikke et argument for at den skal fortsette i seg selv. Jeg tror at debatten om datalagringsdirektivet har bidratt til noe viktig i den forstand, uansett utfall, fordi Stortinget og Norges befolkning nå fører en prinsipiell diskusjon om dette.

Mine betraktninger om frihet og sikkerhet var ikke bare myntet på dem som mener det samme som meg. Jeg tror – som representanten – at dette er et ansvar vi må ta sammen, og en diskusjon vi alle må delta i, uavhengig av hva vi mener om dette direktivet.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [17:11:19]: Jeg deler fullt og helt statsråd Lysbakkens syn, som han har gjort rede for her. Når jeg velger å bruke muligheten til å ta replikk, er det for å få klargjort en del sider ved det som han har ansvar for som fagstatsråd.

I høringen i transport- og kommunikasjonskomiteen var barneombudet opptatt av også de prinsipielle sidene ved dette at når man lagrer opplysninger om trafikkdata, kan det synliggjøre sider som barn er inne på, f.eks. sider der man ønsker opplysning om mobbing, eller ønsker opplysninger av seksuell karakter, ønsker å vurdere sin seksuelle legning. Det kan også virke nedkjølende når det gjelder politisk aktivitet, noe som kan være negativt, sett fra vårt ståsted. Hvilken vurdering har barnas statsråd gjort seg med hensyn til hvordan vi kan avhjelpe at så ikke blir tilfellet, slik at barn har mulighet til å være nysgjerrige også i framtiden, selv om vi vedtar direktivet?

Statsråd Audun Lysbakken [17:12:25]: Jeg merket meg også de synspunktene barneombudet la fram. De bidrar i betydelig grad, synes jeg, til å nyansere diskusjonen om barneperspektivet ved det vi behandler i dag. Når Stortinget nå gjør det vedtaket Stortinget ser ut til å gjøre, synes jeg det er avgjørende at vi går inn i en slik diskusjon. Hvilke mulige konsekvenser får dette for barn og for andre, både i forbindelse med den frykt som jeg frykter at en del vil ha knyttet til hvordan opplysningene om dem blir registrert, og i forbindelse med den fare for misbruk som alltid vil være i et slikt system?

Det er vektige grunner til at SV har hatt det synet på direktivet som vi har. Når vårt syn ikke vinner fram, er

det naturlig å diskutere hva vi kan gjøre for best mulig å demme opp for negativ effekt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Laila Gustavsen (A) [17:13:37]: EØS-vetoretten er berørt, men fortjener ytterligere omtale i denne debatten, ut fra noen grunnleggende spørsmål. Er vetoretten reell? Når bør den brukes? Får det konsekvenser for Norge å bruke vetoretten – i tilfelle hvilke?

Da Stortinget sluttet seg til EØS-avtalen 15. oktober i 1992, ble statsminister Gro Harlem Brundtland utfordret av SVs daværende stortingsrepresentant Erik Solheim. Han påsto at bruk av EØS-avtalens bestemmelse om veto ville føre til alvorlige problemer overfor våre partnere. Til dette svarte Harlem Brundtland:

«Og vi vil være rede til å bruke den retten avtalen gir oss, til å motsette oss at forslaget blir til felles EØS-regel, dersom vi finner det nødvendig.»

Til nå er dette den eneste gangen Stortinget har diskutert vetoretten. Det er derfor viktig å bruke taletid på dette temaet i dagens debatt.

Utvidelsen av EU og reduksjonen av antall EFTA-land har økt EØS-avtalens viktighet for Norge. Ren handelsbalanse dokumenterer dette. Selv om vetoretten for Norge er reell og innebærer politisk handlefrihet ut fra et rettslig synspunkt, er det politiske handlingsrommet for bruk av vetoretten redusert – det er min påstand – siden EØS-avtalen ble underskrevet. Likevel kan vi selvfølgelig, i et gitt tilfelle, benytte oss av den. Men min påstand er at en eventuell norsk bruk av vetoretten har sterkere skadevirkninger for Norge i dag enn utgangspunktet var da EØS-avtalen ble inngått.

La meg starte med å si noe om den formelle prosessen rundt nytt EU-regelverk etter at den er vedtatt i EU.

Når kommisjonen legger fram et forslag om nytt regelverk for rådet og Europaparlamentet, får Norge og de andre EFTA/EØS-landene forslagsteksten. Vi vurderer om forslagene er EØS-relevante, og hvis ja, kan den interne vurderingen rundt forslagene begynne.

Spørsmålet om innlemmelse av EU-regelverk i EØS-avtalen legges altså fram for EØS-komiteen som avslutningen på en grundig informasjons- og rådslagningsprosess mellom avtalepartene EFTA og EU. Prosessen tar sikte på at man skal komme til enighet. Heldigvis skjer dette nesten alltid.

Hvis et land hadde konstitusjonelle problemer med innholdet eller hevdet andre grunnleggende nasjonale interesser, klarte en under forhandlingene om EØS-avtalen å komme fram til kompromisser. Den viljen er fortsatt til stede. Faktisk er dette en grunnleggende forutsetning for samarbeidet.

Norge er ikke alene om å ha et standpunkt. Våre spesielle vurderinger er nemlig ikke alltid så spesielle som vi tror, men deles ofte av medlemsland i EU. Ofte står vi sammen i en nordisk blokk. Når kompromisser er inngått, har norske interesser blitt ivaretatt i prosessen på tvers av nasjonale grenser. Handlingsrommet for landene er etablert. Datalagring er et sånt eksempel, der EU-

landene har diskutert og konkludert gjennom et kompromiss.

Hvis en ikke finner noen løsning i EØS-komiteen, vil saken bli forelagt EØS-rådet, dvs. kommisjonen og deltakerlandene på ministernivå.

Hvis Norge til tross for langvarige forsøk på å finne en ordning innenfor rammen av EØS-samarbeidet bestemmer seg for å bruke vetoretten, blir den berørte delen av EØS-avtalen som den aktuelle bestemmelsen hører innunder, midlertidig satt ut av kraft, ikke bare mellom Norge og EU, men samtlige EFTA-land og EU. Enstemmighetsprinsippet i EØS-komiteen innebærer dette. Hvis ett EFTA-land motsetter seg, implementeres heller ikke EU-regelverket for dem.

Konsekvensen blir at Norge, Island og Liechtenstein ikke lenger får fortsette å eksportere til EU på grunnlag av de gamle og ofte mindre strenge reglene. Med andre ord, sagt enkelt: Norske produsenter som vil operere på det europeiske markedet, må likevel tilpasse seg de reglene som gjelder der, for å kunne eksportere til EU.

Muligheten for bruk av veto i EØS-avtalen er viktig, og den er reell. Likevel: Min gjennomgang i dag illustrerer at det må være helt spesielle nasjonale hensyn som Norge kan påberope seg for at vetoretten i EØS-avtalen i realiteten skal kunne brukes. Implementering av datalagringsdirektivet i norsk rett er definitivt ikke en slik sak.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [17:18:32]: Som dere kanskje vet, kommer jeg fra Finnmark. Jeg kommer til og med fra Øst-Finnmark. Og når vi snakker om overvåkning, er det vel ingen annen del av Norge som har hatt større del av sin befolkning overvåket, både når det gjelder lagring og bevegelse, enn Øst-Finnmark.

Skal jeg ta på alvor og seriøst at man faktisk har hatt en overvåkning av egen befolkning i nærmere 40 år? Vi vet alle sammen at resultatet av det ikke ensidig har vært positivt. Tvert imot har det vært en masse negativ støy rundt det.

Skal jeg ta på alvor at et knapt flertall i denne salen her ønsker å innføre datalagringsdirektivet, DLD, på bekostning av alle de enkeltpersoner og familier som ikke ønsker å ha dette i sitt eget hjem, som faktisk forlanger integritet? Skal jeg ta det på alvor? På toppen av det hele kan det se ut til at de som ikke ønsker å innføre dette, godt kan ende opp med å finansiere hele pakken, for det er det ennå ikke noen som har fått et svar på.

Retten til å være anonym gjelder i utgangspunktet over alt – både på veiene, når man snakker i telefonen, eller når man surfer på Internett. Dette vedtok et samlet storting da stortingsmeldingen «Eit informasjonssamfunn for alle» ble behandlet i 2006–2007. Dessverre er det slik at Arbeiderpartiet og Høyre har forandret mening i saken og nå ønsker DLD velkommen. Representanten Svein Roald Hansen lurte på hvor de andre partiene sto i den saken. Da kan jeg fortelle ham at det var et enstemmig storting i 2006–2007.

Dette dreier seg ikke bare om hvordan fremtiden vil bli i Norge. Dette dreier seg også om vår felles historie og arv.

Eidsvollsmennene var langt forut for sin tid når det gjaldt viktige temaer, som individets frihet, ytringsfrihet og rettsikkerhet for alle. Etter 134 år dukket menneskerettighetserklæringen opp, i 1948, fulgt av de samme ideene. Alle-rede i 1814 forsto de det grunnleggende prinsippet om at den som ofrer friheten for trygghet, får ingen av delene. Grunnloven vår levner ingen tvil om hva eidsvollsmenne-ne mente om ytringsfrihet, personvern og den enkeltes frihet. I Grunnloven § 102, som ikke er endret siden 1814, står det:

«Hus-Inkvisitioner maa ikke finde Sted, uden i kriminelle Tilfælde.»

Hva opplever vi i dag? Jo, vi opplever at man i hvert eneste hus og i hver eneste leilighet kan gå inn og avlytte alle teknologiske samtaler. Og hva innebærer datalagringsdirektivet? Det er altså en obligatorisk registrering hver gang du kommuniserer med dine barn, din ektefelle, dine venner, dine forretningsforbindelser, dine klienter, din lege, dine politiske meningsfeller og alle andre du måtte ønske å kommunisere med.

Vi opplever at politikerne fra de nevnte partiene, Arbeiderpartiet og Høyre, skyver barna foran seg i saken og hevder at de trenger beskyttelse mot overgrepere. Ingen kan vel være uenig i at våre barn trenger beskyttelse. Men hva mener barneombudet om saken? Jeg siterer fra barneombudet:

«Basert på de henvendelser som Barneombudet mottar, synes det som om politi og påtalemyndigheten har utfordringer knyttet til det å ivareta barns rettsikkerhet i straffesaker. Men årsaken synes ikke i første rekke å være fraværet av Datalagringsdirektivet.»

Videre:

«Den ensidige fokuseringen på at det er Datalagringsdirektivet alene som skal trygge barn mot seksuelle overgrep synes ut fra dette noe søkt.»

Videre ønsker barneombudet å trekke fram problemstillingen rundt hvilket samfunn vi ønsker å overlevere til våre barn. Har ikke barn rett til privatliv? Og ikke minst: Har ikke barn behov for integritet?

Barneombudet vil ikke ha det, Redd Barna vil ikke ha det, og Datatilsynet vil ikke ha det. Journalistlaget, Presseforbundet og Redaktørforeningen ønsker ikke å innføre datalagringsdirektivet.

Gorm Kjernli (A) [17:23:53]: Veldig mye er blitt sagt i denne debatten hittil, og det er ikke så lett å tilføre helt nye argumenter. Jeg ønsker likevel å komme med noen betraktninger.

Jeg vil ikke trekke det så langt som å si at dette er en gledens dag, men det er heller ikke dommedag for den frie rettsstaten Norge, slik flere av motstanderne prøver å gi inntrykk av. I dag gjør vi helt nødvendige og riktige lovendringer som styrker personvernet, jf. dagens praksis, samtidig som vi ivaretar samfunnets behov for å oppklare alvorlig kriminalitet.

Vi er alle enige om, tror jeg, at datalagringsdirektivet balanserer på disse to hensynene, og at grensene dem imellom nøye må vurderes. Det har Arbeiderpartiet gjort. Der det skurrer for meg og mange andre, er hvordan motstan-

denes retorikk kan være så voldsom, all den tid vi vet hva som er dagens praksis. Det er ikke grenser for hvor alvorlig denne påståtte overvåkingen vil bli ved implementering av datalagringsdirektivet, med lovtekster tilpasset norske forhold.

Jeg har respekt for at når man balanserer på en grense, kan det være ulike syn på hvilken side av grensen man er. Jeg har respekt for at det også kan være ulike syn på når man krysser den grensen. Men når man diskuterer i grenseland og plutselig beskylder motparten for ikke bare å krysse grensen, men for å ta beina fatt, løpe, fortsette og ikke se seg tilbake, henger ikke den retorikken på greip. Når vi vet hva som er dagens praksis for lagring og utlevering av trafikkdata, med mindre krav og dårligere personvern, blir det for meg vanskelig å forstå at det vi nå gjør, er et kvantesprang. Den type argumentasjon tror jeg ikke tjener motstandernes sak.

Så kan jeg ikke la være å avlegge representantene Hoksrud og Ørsal Johansen en visitt. De har innlegg som gjør meg ganske skremt. Samtidig var det ene innlegget et godt eksempel på, mener jeg, hvordan datalagringsdirektivmotstanderne støter folk fra seg. Vanlige folk har ikke tiltro til – og selvfølgelig, med rette, har de ikke tro på – at Arbeiderpartiet og Høyre vil innføre Sovjet-tilstander i Norge, og at de er som Stasi eller som Ceausescu. Den type retorikk fra Fremskrittspartiet er bare ødeleggende for saken de ønsker, og det får stå for deres regning og som deres tap.

Men det som skremmer meg med representanten Hoks-ruds innlegg og med Fremskrittspartiets holdning i saken, er ønsket om en strengere innvandringspolitikk som et slags alternativ til datalagringsdirektivet og ikke minst forslaget om å endre straffeloven, slik at terskelen for å iverksette overvåking mot mistenkte, potensielle terrorister blir lavere. Dette, sammen med at de i innstillingen trekker parallellen terrorisme og islam, gjør meg skremt. Det er mistenkeliggjøring, det er stigmatisering, det er intoleranse, og det er fremmedfiendtlig retorikk fra Fremskrittspartiet som jeg tar avstand fra, og som jeg vil advare mot. Her vil man lett ofre det personvernet man påstår man er opptatt av, og sette inn mer krenkende tiltak mot mistenkte, potensielle terrorister. Mange spørsmål reiser seg, men først: Hvordan finne ut hvem som er potensielle terrorister? Hvem skal definere det?

Representanten Hoksrud snakket om gufs fra fortiden. Fremskrittspartiet står for gufs i nåtiden.

Datalagringsdirektivet innebærer ikke overvåking. Data lagres av tilbyderne. Mulighet for kryptert lagring gis, myndighetene får bare tilgang til data om bestemte personer etter en rettslig kjennelse. Det må foreligge mistanke om en straffbar handling med en strafferamme på fire år. Trafikkdata lagres i seks måneder, for så å slettes.

Jeg lander på den siden av grensen der vi er, som ikke mener inngrepet i personvernet, slik summen av lovfor-slagene ligger, overskygger det eventuelle verktøy dette kan ha for at min og andres sikkerhet skal ivaretas også i et bredt perspektiv. Jeg mener vetoretten er reell, og har vært åpen for å bruke den i andre spørsmål. Men å benytte seg av den i denne saken vil være feil, fordi vi

trenger disse lovendringene og styrkingen av personvernet.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Rigmor Aasrud [17:28:58]: Spørsmålet om implementering av datalagringsdirektivet i norsk rett har vært krevende. Debatten har i stor grad dreid seg om personvernsproblemer, og det har vært gode argumenter både for og imot implementering. Men det overrasker meg når noen sier at de som er *for* direktivet, samtidig er *imot* personvern. Det er etter min mening ikke riktig.

Det forslaget vi skal stemme over i dag, innebærer en styrking av personvernet på flere måter. Allerede i dag lagrer ekomtilbydere data fra elektronisk kommunikasjon i kortere eller lengre tid for kommersielle formål. Noen utleverer data til politiet når politiet ber om det. Andre krever rettens kjennelse før de utleverer. Noen tilbydere sletter data når de skal, men ikke alle gjør det.

Klarere regler vil forhåpentligvis bidra til å rette på dette. Samtidig er det noen data, og da tenker jeg særlig på IP-adresser, som etter regelverket i dag må slettes etter svært kort tid. Dette er uheldig for etterforskning av en del straffbare handlinger der denne type elektroniske spor er helt avgjørende for politiets arbeid. Derfor sørger vi for å rette opp dette nå. Det innebærer litt lengre lagringstid for de dataene politiet kan komme til å få bruk for i sitt arbeid.

Samtidig har jeg forståelse for at enkelte opplever dette som en personvernutfordring. Den utfordringen har vi tatt på alvor i forslaget til nytt regelverk.

Når vi nå pålegger lagringsplikt, tar vi en rekke grep for nettopp å ivareta personvernet til de registrerte. For det første, og det mener jeg er helt sentralt, får vi klare regler om når politiet skal kunne få utlevert data fra ekomtilbydere. Det skal ikke lenger være nok å sende en begjæring om fritak fra taushetsplikt til Post- og teletilsynet.

Etter de nye reglene skal politiet innhente rettens kjennelse før de kan be om å få utlevert data fra tilbyder. Jeg har tillit til Post- og teletilsynet og til at de har gjort en grundig vurdering i disse sakene hittil.

Samtidig mener jeg at krav om rettslig kjennelse er en enda bedre sikkerhet for at det gjøres en grundig vurdering av politiets behov for data opp mot de registrertes behov for personvern. Jeg er sikker på at norske domstoler vil foreta disse vurderingene på en god måte, og at de vil sikre at personvernhensyn får den plass de fortjener i disse vurderingene.

For det andre blir det strammere vilkår for når politiet kan få utlevert data. Det skal foreligge mistanke om alvorlig straffbare handlinger. Det settes altså strafferammekrav som vi i dag ikke er i nærheten av å ha. I dag stilles det faktisk ikke noen krav til strafferamme i det hele tatt for de handlinger som skal ligge til grunn for politiets tilgang til data fra elektronisk kommunikasjon. På dette punktet mener jeg det ikke hersker noen tvil om at de regelendringene vi i dag debatterer, er gode personverniltak. De begrenser politiets tilgang til data til de situasjoner

der dataene faktisk er nødvendige for politiets viktige arbeid. Dette nødvendighetskriteriet er helt grunnleggende i personvernsammenheng.

Avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet har lagt til grunn ytterligere personverniltak. Datatilsynets tilsynsarbeid har avdekket at det ikke er alle tilbyderne som har like god sikkerhet i sine systemer. Avtalen bidrar til at det blir ryddet opp i dette og strammet inn på reglene om sikring av de lagrede dataene.

Innføring av konsesjonsplikt for lagring og behandling av dataene gjør at Datatilsynet får kunnskap om alle dem som skal lagre ekomdata etter de nye reglene. I konsesjonene kan det settes særskilte vilkår for å ivareta personvernet. Dessuten forutsetter jeg at Datatilsynet styrker sitt tilsyn med ekomsektoren for å sikre etterlevelse av de vilkårene som er satt.

Datatilsynet får myndighet til å pålegge kryptering dersom det vurderes som nødvendig for å sikre dataene. Dessuten skal all tilgang til dataene logges. All lesing, utlevering eller annen behandling av opplysningene vil etterlate seg spor i systemet. Dette skal bl.a. forhindre og eventuelt avdekke uautorisert tilgang.

I tillegg er det slik at vi faktisk ikke bare innfører en lagringsplikt, men også en helt klar plikt til å slette dataene når den pliktige lagringstiden er utløpt, dvs. etter seks måneder. Dette er en tydelig markering av at tilbyderne ikke bare har en plikt til å lagre data for kriminalitetsbekjempelsesformål, men også en plikt til å slette data av personvernhensyn.

Samlet sett mener jeg at lovforslaget, slik det ligger nå, går et lite skritt lenger enn dagens faktiske lagringspraksis hos de fleste tilbyderne. Samtidig vil lovforslaget og flertallets endringer i betydelig grad styrke personvernet. Domstolskontroll og klare strafferammer gir betydelige innstramminger. Mange sikkerhetstiltak som skal forhindre uautorisert tilgang til data og sørge for at data bare utleveres når de faktisk er nødvendige for politiets arbeid, forsterker dette.

En viktig side ved debatten om implementering av datalagringsdirektivet, og den store interessen som har vært i befolkningen om saken, har bidratt til å høyne interessen for og bevisstheten om personvern. Det er veldig bra! Jeg er ganske sikker på at det ikke er mange ekomtilbydere framover som vil kunne si at de ikke kjenner reglene om lagring og sletting av trafikk- og lokaliseringsdata. For nå blir reglene tydeligere, og vi skal sørge for at de blir godt kjent, og at de etterleves. Det vil også være en styrke for personvernet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [17:36:13]: Statsråden har jo ansvaret for koordinering og samordning av IKT i statlige virksomheter og etater. Vi har sett Nav-utfordringer med kostnadssprekker i milliardklassen. Vi har Altinn, som det kostet en milliard å implementere, og som man i hvert fall hadde store problemer med i lang tid etter at skatteoppgavene ble lagt ut. Og her skal man implementere og ha ansvaret for lagring, uten

at man egentlig vet konsekvensene og kostnadene ved dette.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden på om hun mener at det er få komplikasjoner ved å implementere dette. Hvordan skal man klare å forsikre seg om at alle disse aktørene ivaretar sikkerheten på en god nok måte, når vi altså opplever at statlige departementer ikke klarer å holde informasjon hemmelig for omverdenen? Hvordan skal man da kunne forsikre seg om at man kan holde disse opplysningene unna omverdenen og unngå misbruk?

Statsråd Rigmor Aasrud [17:37:13]: Først vil jeg minne representanten Hoksrud om at dataene lagres allerede i dag. Jeg er enig i at det er viktig at vi får lagt opp gode sikkerhetsrutiner, og derfor er det i avtalen foreslått at Datatilsynet får anledning til å vurdere om de skal innføre krav om kryptering for dataene som skal lagres og overføres.

I proposisjonen – jeg tror det er på side 125 – er det redegjort for hva som er mulige kostnader ved en slik krypteringsløsning. Heldigvis er det slik at det blir flere og flere kommersielle tilbud knyttet til kryptering. Jeg har god tro på at vi skal få på plass krypteringsløsninger som vil sikre det vi ønsker å oppnå dersom Datatilsynet finner at de ønsker å bruke den muligheten i sitt arbeid.

Geir Pollestad (Sp) [17:38:16]: Det har i debatten vært mye fokus på politiets bruk av trafikkdata, men trafikkdata og abonnementsdata er jo aktuelt i sivile rettsaker. En aktuell sak som har vært oppe, var Lyse, som ble pålagt å utlevere eieren av en IP-adresse – eller i hvert fall navnet på eieren – til Advokatfirmaet Simonsen i den såkalte Max Manus-saken.

Mitt spørsmål er hvorvidt avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre nå gjør at teleselskaper ikke lenger trenger å levere ut informasjon om sine kunder når f.eks. et advokatfirma driver etterforskning på bakgrunn av en klient, slik situasjonen var i Max Manus-saken. Skal en tolke signaler som er gitt i debatten så langt, skal denne informasjonen kun utleveres til politiet, og jeg ber om en bekreftelse på at så er tilfellet.

Statsråd Rigmor Aasrud [17:39:16]: Det er et spørsmål som jeg ikke kan svare direkte på. Det tror jeg er et spørsmål som justisministeren har større oversikt over konsekvensene av.

Men slik jeg forstår det, vil det ikke være noen direkte endringer i den situasjonen vi har per i dag. Det som skjedde i den konkrete saken, vil fortsatt være rettsstilstanden etter at vi har implementert datalagringsdirektivet i norsk rett. Så vidt jeg forstår, skulle det ikke være noen endringer i det konkrete forholdet som knytter seg til implementeringen av datalagringsdirektivet.

Knut Arild Hareide (KrF) [17:40:01]: Statsråden viste til proposisjonen side 125, om krypteringskostnadene. Det er jo flere parti som har stilt spørsmål nettopp om dette, da avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre ble offentliggjort. Frå fagdepartementet blei det da svart:

«Oppsummeringsmessig vil forslagene i avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre medføre svært høye kostnader og være meget utfordrende å gjennomføre.» (...) «Dersom tilbyderne må dekke kostnadene knyttet til kryptering vil dette kunne få store konsekvenser for tjenestetilbudet og konkurransen i markedet.»

Så mitt spørsmål er da til ministeren som er ansvarleg for konkurranse: Vil ho sikra at me får ein god konkurranse? Vil det ikkje vere naturleg at tilbydarane ikkje må ta kostnaden slik at dette ikkje går ut over konkurransen, særleg dei små tilbydarane?

Statsråd Rigmor Aasrud [17:41:07]: Jeg er enig i at det er viktig at vi har stor konkurranse i telekommerket i Norge. Det er et gjennomregulert marked, der det er svært mange tilbydere i dag. Samferdselsministeren har tidligere her i dag operert med 236 – så vidt jeg noterte meg – og det er viktig at vi klarer å opprettholde den konkurransen.

Jeg vurderer, og har registrert, de opplysningene som er gitt i proposisjonen. Det er mulig at vi må gjøre noen justeringer, og det vil vi selvsagt komme tilbake til i budsjetter og gjennom det regelverket som skal utarbeides knyttet til kostnader ved eventuelt å foreta krypteringer, slik avtalen legger opp til. Men det er likevel ikke noen betydelige kostnader. Vi prater her om et betydelig antall telekomtilbydere og om kostnader som er akkumulert over en femårsperiode. Jeg mener at dette vil være forsvarlig, og jeg er helt sikker på at vi skal finne forsvarlige løsninger på hvordan vi skal dekke inn de nødvendige kostnadene i tiden framover.

Trine Skei Grande (V) [17:42:14]: For det første vil jeg oppfordre statsråden til å virkelig gå inn i det Pollestad spurte om. Det kan ikke være sant både det statsråden sier, og det avtalepartnerne sier fra talerstolen her i dag.

Men det jeg har lyst til å spørre om og følge opp, er det som Hareide tar opp når det gjelder utgiftene til teleoperatørene for å gjennomføre denne avtalen. De kommer til å bli betydelige og store. Det kommer også til å føre til at teleselskapene kommer til å prøve å finne den lagringskapasiteten som er billigst. Den er ikke i Norge, den er antageligvis utenfor Norge. Er det slik at Datatilsynet som skal håndheve dette ifølge avtalen – håndheve dette regelverket, sjekke at dette går riktig for seg – også skal få myndighet utenfor Norge? Hvis et teleselskap velger å lagre alle disse opplysningene i Romania – på den serveren som er billigst for det selskapet – skal da Datatilsynet få myndighet til å gå inn overfor rumenske myndigheter for å sikre at dette blir gjennomført på riktig måte? Eller er Datatilsynet begrenset til Norge?

Statsråd Rigmor Aasrud [17:43:23]: Det er slik at telekomtilbydere som opererer i Norge, skal følge norsk lov, og det vil også gjelde for hvordan de skal lagre dataene. Dersom man finner det forsvarlig å kunne lagre i utlandet, vil ikke Datatilsynet ha et direkte tilsynsansvar for det. Men det vil bare gjelde i de tilfellene der Datatilsynet enten finner det forsvarlig, eller at den enkelte person har samtykket i at dette kan lagres i utlandet. Når Da-

tatilsynet da skal føre tilsyn med den virksomheten som skjer utenfor landet, må det skje i samarbeid med andre lands myndigheter. Datatilsynet i Norge samarbeider med tilsynsmyndigheter i andre land, hvis det er utenlandske aktører som har behov for å få bistand fra Datatilsynet for ting som blir lagret i Norge.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ingebjørg Godskesen (FrP) [17:44:42]: Datalagringsdirektivet handler om hva slags samfunn vi skal overlate til våre barn. Selv har jeg fire barn, tre døtre og en sønn, og jeg ønsker at de skal bo og leve i et samfunn der staten respekterer folks rett til personvern. Men Høyre og Arbeiderpartiet har nå blitt enige om å innføre et direktiv der alle skal overvåkes.

Som mange allerede har sagt, pålegger direktivet alle teleselskaper å lagre hvem du ringer til, hvor du ringer fra, hvor lenge du snakker, hvem du sender SMS til, hvor mottakeren befinner seg, når du er på Internett og hvor lenge, og hvem du sender e-post til. Dette gjelder ikke bare voksne, men også barn og unge. Høyre og Arbeiderpartiet vil altså tvinge teleselskapene til å registrere opplysninger om våre barn. Jeg opplever dette som en direkte mistillit til foreldre, men også mistillit til barn og ungdommer som nå vil bli overvåket som om de var kriminelle.

Jeg har lagt merke til at både Redd Barna og barneombudet trekker fram Barnekonvensjonen i sine høringsuttalelser. I Barnekonvensjonen står det nemlig at barn ikke skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, i familien, i hjemmet eller i korrespondansen sin. Dette er det verdt å merke seg.

Vi har heller ingen absolutte garantier mot at dataene fra datalagringsdirektivet kan bli lekket på nettet. Da vil WikiLeaks blekne i forhold.

Den tyske politikeren Malte Spitz lot seg overvåke i en seks månedersperiode i tråd med datalagringsdirektivet. Dette resulterte i titusenvis av lagrede data, bl.a. over hvilke byer han hadde vært i, hvem han hadde hatt kontakt med til enhver tid, og f.eks. hvilke hoteller eller barer han hadde besøkt i fritiden. Jeg ønsker rett og slett ikke at slike opplysninger skal registreres om meg, mine barn – som nå er ungdommer – og min øvrige familie. Det er det vel ingen andre som ønsker heller, bortsett fra Høyres og Arbeiderpartiets politikere. Det Høyre og Arbeiderpartiet gjør nå, er etter min mening et grovt overtramp.

Kriminalitetsbekjempelse er viktig, men jeg tror ikke at et slikt overvåkningsdirektiv er svaret på alle utfordringene politiet står overfor. De som virkelig er kriminelle, vil nok finne veier utenom, mens vanlige folk blir overvåket.

Det finnes kriminelle på Sørlandet også, men politiet vet stort sett allerede hvem de er. Da blir det helt feil å sette hele befolkningen under overvåkning.

Jeg vil oppfordre hver eneste Høyre-representant til å gå i seg selv og spørre: Hva slags samfunn ønsker jeg for meg og min familie? Høyres linje i denne saken kan være – eller er – svært vanskelig å forstå.

Når man altså skal overvåke fem millioner innbygere i tilfelle noen av dem skal komme til å gjøre noe galt,

minner dette meg om tegneserien om Knoll og Tott, der begge får juling av kaptein Vom – på forskudd, i tilfelle de skulle komme til å gjøre noe galt i framtiden.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [17:47:47]: Jeg får ordet på et tidspunkt i debatten da det meste er sagt. Når jeg likevel velger å ta ordet i en så viktig sak, er det nettopp fordi – som forrige taler var inne på – dette handler om hvordan vi ønsker å overlevere samfunnet til framtidens generasjon. Jeg ønsker å bringe inn noen perspektiver, som for så vidt er nevnt flere ganger, men som understreker hvorfor det faktisk dreier seg om hva slags samfunn vi kommer til å skape gjennom slike vedtak som fattes i dag.

Jeg må innrømme at når jeg har sittet og hørt på debatten og fulgt innleggene, har jeg prøvd oppriktig å lytte til de gode argumentene for hvorfor en skal innføre datalagringsdirektivet. Og jeg har hørt noen gode argumenter. Jeg har hørt noen argumenter der jeg har sett at kanskje datalagringsdirektivet kunne ha gjort noe akkurat der. Men jeg har utrolig vanskelig for å forstå at datalagringsdirektivet er så viktig, fordi dette er et direktiv som kom til etter terrorangrepene i 2004. EU fattet vedtak om datalagringsdirektivet i 2006. Vi sitter her i dag og skal behandle en sak som skal vedtas eller innføres, implementeres, og dermed settes i kraft fra 1. april 2012, altså seks år etter vedtaket som ble fattet i EU.

Hvis datalagringsdirektivet hadde vært så viktig, synes jeg nesten det er en skam at den norske regjeringen ikke har kommet med det direktivet til Stortinget før i dag. Hvis det hadde vært så viktig som det argumenteres for, særlig fra Arbeiderpartiet, så skjønner jeg ikke at en tør å la være å komme med direktivet til Stortinget før seks år etterpå.

Det andre perspektivet som jeg synes gjør det vanskelig når jeg ser de gode argumentene for at datalagringsdirektivet bør innføres, er at det er så lett å unngå. Når en viser til f.eks. iPhone, som iallfall ikke var så utbredt da datalagringsdirektivet ble planlagt og innført i EU, vet en allerede at den er laget for en helt annen tid. Og når en vet at en kan bruke den samme telefonen og ringe gjennom Skype eller snakke gjennom Facebook eller bruke Hotmail eller Gmail, eller bruke utenlandske SIM-kort på et kontantkort i en telefon, sier det seg selv at hvis det er så viktig, og hvis det skal tas så mange, er de veldig dumme de som ikke klarer å unngå det.

Derfor synes jeg det er vanskelig å snu prinsippet om at du er uskyldig inntil det motsatte er bevist, og overvåke hele samfunnet bare fordi en tror at dette for det første skal være så viktig, og for det andre at en skal ta så mange. Jeg synes ikke det er verdt det, selv om jeg ser noen argumenter. Derfor må jeg si at jeg tror ikke en klarer å si at det ene argumentet er godt nok – og det neste. Det er alltid noen argumenter som er gode nok, men hvis en fortsetter slik, vil en bevege seg inn i et samfunn som en ikke ønsker i framtiden. Det er det vedtaket vi i dag er med på å gjøre.

Per Arne Olsen (FrP) [17:51:08]: I dag skal Stortinget avgjøre en viktig sak for det norske samfunn. Det er

en sak som handler om så mye mer enn om politiets virkemidler for å bekjempe kriminalitet både nasjonalt og som følge av internasjonal, organisert datakriminalitet.

Dypest sett handler datalagringsdirektivet om hvorvidt vi skal ofre demokratiske og viktige rettsstatsprinsipper for å imøtekomme ønsker om lettvinde måter – om så finnes – å bekjempe kriminaliteten på.

I denne debatten kan man velge å debattere gode og dårlige praktiske eksempler. Jeg skal ikke falle for den fristelsen, men forsøke å holde debatten på et overordnet, prinsipielt og ideologisk nivå. Denne debatten er nemlig så prinsipiell at vi alle, og ikke minst parlamentets medlemmer, må heve seg opp på et overordnet nivå.

La det være hevet over enhver tvil at uansett hvilket standpunkt man velger, må man ofre noe. Dette er rett og slett et demokratispørsmål, intet mindre. Vi priser oss lykkelige over å leve i det som fremstilles som verdens beste land å bo i. Det gode liv kan ikke bare måles i materielle verdier som hus, båt, bil og lønn eller i fravær av sykdom o.l. takket være et godt helsevesen og en god eldreomsorg, selv om det kan stilles mange spørsmål også ved disse. Ei heller kan et godt liv bare måles i ens egne muligheter til egenutvikling gjennom rett til skolegang og inkluderende arbeidsliv. For det grunnleggende elementet i det gode liv er demokratiet – retten til å velge – retten til å være menneske på godt og vondt med egne gode, og dårlige, valg, og, ikke minst, fravær av tvang. Oppsummert kan demokrati sies å være å «bygge samfunnet på tillit til enkeltmennesket,» og «politikkens hovedoppgave er å sikre enkeltmenneskets grunnleggende frihet, ikke å begrense den.»

I tillegg til demokratiperspektivet er dette et rettsstatsspørsmål, som også selvfølgelig er helt grunnleggende i et demokrati. I akkurat dette spørsmålet trenger jeg ikke å bruke mye tid på å finne gode argumenter. Mange velfunderte, tenkende mennesker har sagt og skrevet mye riktig om nettopp dette spørsmålet. Så la meg sitere Datatilsynets direktør Georg Apenes, som skrev:

«Grensen går ikke ved om man lagrer dataene i 12 eller 6 måneder. Grensen går ved at man tillater at norske borgere skal få sin adferd lagret uten at det engang er mistanke om at de har gjort noe galt.»

(Applaus fra galleriet)

Kan alle vi som har kjempet for den liberale rettsstaten være med og uthule selve fundamentet den hviler på? Vil vi at storebror skal se og lagre hvem den enkelte av oss snakker med i telefonen og sender SMS til? Jeg oppsummerer derfor, og jeg tror jeg gjør det på vegne at et reelt flertall når jeg sier at den teknologiske utviklingen gir stadig nye muligheter for overvåkning av enkeltmennesker gjennom innsamling og sammenstilling av personopplysninger.

En viktig oppgave for en liberal rettsstat er imidlertid å beskytte enkeltmennesker.

Presidenten: Presidenten vil bare opplyse om at det skal være ro i salen under debattene.

Michael Tetzschner (H) [17:54:33]: Alle som tilbyr telekommunikasjon og Internett blir med dette pålagt å

lagre alle trafikkdata med tanke på senere straffeforfølgning av kundene.

Med det avviker Stortinget fra to prinsipper, for det første grunnregelen om at personopplysninger kun skal brukes til det formålet de er innsamlet for. Det som hittil har vært forbudt for private, blir nå en norm for staten.

For det andre etterforskningsprinsippet: at ingen forberedelse til straffeforfølgning skal gjøres uten konkret mistanke.

Representanten Kolberg sa i et tidligere innlegg at dattainsamling bare gjaldt for utøvere av grov kriminalitet. Det er dessverre uriktig. Saken gjelder innsamling og lagring av data for alle brukere. Om vi antok at ingen opplysninger ville komme på avveier og kunne misbrukes av de kriminelle man sier man vil bekjempe, om vi antok at ingen i forvaltning og politi kunne gjøre feil eller begå urett, om vi antok at en demokratisk ledet stat virkelig kunne sikre at ingen ville bryte dens egne sikkerhetsregler, selv da ville vi fortsatt stå overfor et virkemiddel som har en kostnadsside større enn penger.

Samfunn der lovlidighet er resultat av ytre kontroll og oppdagelsesrisiko er fundamentalt annerledes enn land der lovlidighet er båret av innarbeidede normer og av at borgerne har truffet egne, ansvarlige valg.

Vi er selvfølgelig alle enige om ikke å bruke tortur eller nedverdiggende behandling for å fremtvinge tilståelser, uten at noen av den grunn vil bli beskyldt for ikke å ville bekjempe kriminalitet. Men det ligger en lang sivilisatorisk utvikling bak et slikt standpunkt.

Derimot ser det ut til at politikken i demokratiske land ennå ikke har klart å sette prinsipielle grenser for bruk av teknologiske virkemidler, bare gradsbegrensninger. Grensene har hittil vært satt av domstoler som har vurdert inngrepene opp mot grunnlovsfestet individvern. Direktivet inngår i et stemningsskifte utløst av hendelser for ca. ti år siden.

Stortinget behandlet for fem år siden utvidede og inngripende etterforskningsmetoder. Også da ble det sagt at man har funnet frem til en perfekt balanse mellom personvern og politimetoder, ikke minst fordi man beholdt etterforskningsprinsippet, som nå forlates. Direktivet har dessverre potensial for videre utglidning. Allerede i synet på hva som er alvorlig kriminalitet, har det skjedd en glidning mens saken har vært på dagsordenen.

Under debatten har vi hørt at datalagring nærmest er et høyere uttrykk for personvern. Det baserer seg på den feiltagelsen at individets interesser er fullt ut integrert i og ivaretatt av staten. De største feiltagelser i menneskehetens historie er begått på grunnlag av slike feilslutninger. Direktivet er ingen vinning for rettsutviklingen, og jeg vil da også ta følgen av det ved den senere voteringen.

Hilde Magnusson (A) [17:57:56]: Jeg mener vi skal holde personvernfanen høyt hevet når vi diskuterer etterforskningsmetoder for politiet, for det må aldri bli slik at politiet dikterer de folkevalgte myndigheter i spørsmål om redskap for kriminalitetsbekjempelse. Redskapene må komme etter politiske avveininger.

Men personvern handler også om den grunnleggende

tryggheten til hvert enkelt individ for at samfunnet har et ansvar for å forebygge kriminalitet. Det er også viktig at vi sikres at sjansen er høy for oppklaring dersom vi blir utsatt for kriminalitet. Vi trenger ikke nødvendigvis mer overvåkning, men målet må være å ha en smartere bruk av trafikkdata som vi kan ha tilgang til.

Lovforslaget om gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv innebærer at det vil bli stilt strengere krav enn i dag til bruk av trafikkdata ved etterforskning av straffesaker.

Datalagringsdirektivet forplikter tilbyderne av kommunikasjon som Internett og telefoni å lagre trafikkdata, noe de ikke er forpliktet til i dag. Det betyr at det i dag knytter seg stor usikkerhet til hver enkelt sak hvor politiet mener det er grunn til å hente ut data fra enkelte selskaper, når selskapene har ulik praksis, og også når håndteringen og sikringen av data er for dårlig.

Avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet går langt i å stramme opp retningslinjene for bruk av trafikkdata, noe jeg mener er en dobbelt seier for personvernet i og med at dataene som hentes ut, blir tryggere forvart og vanskeligere gjort tilgjengelig for ubudne øyne, samtidig som vi gir politiet en bedre mulighet til å løse flere saker.

Datalagringsdirektivet er viktig for å oppklare alvorlig kriminalitet, som overgrepssbilder av barn på nett, terror og organisert kriminalitet som går gjennom flere land.

Av 1 450 straffesaker hvor det var blitt ilagt straff for drap, grov narkotikaforbrytelse, grove ran og seksuelle overgrep hadde trafikkdata blitt innhentet i 52 pst. I 82 pst. av saker hvor trafikkdata var blitt innhentet, var hovedetterforsker av den oppfatning at trafikkdata hadde hatt stor betydning for resultatet i saken.

Trafikkdata skal nå lagres i seks måneder, og det er her det største omfanget av trafikkdata etterspørres. Men jeg er tilfreds med at lagringstidens lengde er noe av det som skal evalueres etter fire år, for i noen av de omfattende og store alvorlige kriminalsakene er det behov for trafikkdata også i tidsrommet seks måneder til 12 måneder.

All utlevering av data skal for det første være underlagt domstolskontroll, og for det andre skal det kun gis data til politiet når det er «skjellig grunn til mistanke» om en straffbar handling, som etter hovedregelen har en strafferamme på mer enn fire år. For det tredje er det kombinert med et krav om at utlevering av data må være av en vesentlig betydning for etterforskningen.

Til slutt: Disse tre siste punktene viser at direktivet vil ha svært liten innvirkning på vårt hverdagsliv.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [18:01:10]: Lenge har vi tatt frihet og våre rettigheter for gitt. Prinsipper som yttringsfrihet og menneskeverd har vært bærebjelker i vårt demokrati, og tanken på at noen ville rokke ved disse prinsippene har aldri vært til stede før nå.

Som nevnt tidligere i debatten, er dette direktivet en utvisking av ett av de viktigste prinsippene som vår rettsstat er bygd på, nemlig prinsippet om at du er uskyldig inntil det motsatte er bevist. I dette prinsippet ligger bl.a. at man ikke skal etterforskes med mindre man er mistenkt for å planlegge, medvirke til eller ha begått en kriminell handling. Dette står sterkt både i

vår rettsoppfatning og i Europas menneskerettskonvensjon.

Innføring av datalagringsdirektivet vil pålegge en innsamling av data om alle, uten å ta hensyn til hvorvidt de er mistenkt eller ikke. Dette gjør at vi nå beveger oss mot en nasjon som da blir basert på mistillit framfor tillit.

Ja, det er riktig at det allerede lagres informasjon om mye. Ofte lagres kredittkortbruk, telefonbruk, bompaseringer og lignende for å kunne fakturere brukerne i etterkant. Den vesentlige endringen er at direktivet nå pålegger alle teleselskap å lagre hvem du ringer til, hvor du ringer fra, når du ringer, hvor lenge du snakker, hvem du sender SMS til, osv. Altså, alle skal etterforskes som kriminelle uten verken mistanke eller anklage om deltakelse i kriminelle handlinger.

At staten Norge nå skal overvåke sine innbyggere, synes jeg er skremmende. Det gir en ubehagelig følelse av at storebror ser meg enda mer enn tidligere.

Jeg er enig med statsråd Lysbakken i at de kriminelle vil nok være i forkant av teknologien, at de vil klare å finne ut måter å sno seg unna på, mens det er vi andre som ikke er kriminelle, som vil føle ubehag ved å være overvåket. Vi går inn i en fremtid som virkelig rokker ved yttringsfriheten vår og ved menneskeverdet.

Presidenten: Før neste taler får ordet, vil presidenten opplyse om at den innkalte vararepresentanten for Hordaland fylke, Roald Aga *Haug*, har tatt sete.

Arve Kambe (H) [18:04:12]: Formålet med datalagringsdirektivet er avdekking, etterforskning og rettsforfølgning av alvorlig kriminalitet.

Jeg har i min tilnærming til denne saken i over halvannet år prøvd å forholde meg til saken slik som jeg forholder meg til verden som verden er, og ikke som verden burde være. Jeg mener på denne bakgrunn at norsk innlemming av datalagringsdirektivet er en nødvendig tilpassing til utviklingen i et moderne samfunn. Dagens praksis medfører at datatrafikk lagres fra ti til fem måneder. Høyre vil gjennom votering i Stortinget i dag øke den til seks måneder.

IP-adresser lagres i dag i tre uker. Nei-partiene og Datatilsynet vil øke lagring av IP-adresser ytterligere. Høyre støtter det, men vi vil begrense det til direktivets minimum på seks måneder.

Kripos opplyser at trafikkdata brukes i halvparten av alle alvorlige straffesaker i Norge – enda høyere i de aller mest alvorlige sakene. Siden 2005 har bruk av trafikkdata vært en viktig del av bevisene i alle saker hvor organisert kriminalitet eller terror har vært anliggende.

De kriminelles muligheter i en ny teknologisk hverdag og fremtid må balanseres av rettsstatens muligheter til å følge deres spor. I gamle dager kunne politiet vente på de kriminelle på et skjult møtested. Dagens teknologi gjør at møtestedet endrer seg. I gamle dager kunne kriminelle springe fra politiet, de kunne gjemme seg for politiet, de kunne gjemme seg i skogen for politiet. I dag gjemmer kriminelle seg mer og mer på Internett, og da er en logisk konsekvens, dersom politiet skal kunne

følge de kriminelle, at man også kan lete etter dem på internett.

Personvern hensyn og samfunnshensyn må balanseres riktig. Jeg mener at direktivet hadde et greit utgangspunkt, som ble forbedret av regjeringen, men som er blitt betydelig bedre gjennom forhandlinger med Høyre.

Som stortingsrepresentant for Høyre er jeg svært opp-tatt av enkeltmenneskets rettigheter, prinsippet om frihet under ansvar, vern av privat eiendomsrett og at staten skal holde seg vekk fra detaljregulering og unødvendig overvåking. Norge er en rettsstat og kommer til å forbli en rettsstat etter dette, og jeg er veldig sikker på at en innlemming av direktivet er svært godt tilpasset en moderne rettsstat og harmonerer godt med Høyres prinsipper, Høyres verdier.

Motstanderne har fortsatt, til tross for halvannet års forsøk, ikke kommet opp med et helhetlig alternativ, for da ville de ha blitt avslørt. Da kunne vi ikke lenger bare ha diskutert prinsippene, vi måtte faktisk også ha diskutert lagringen av det, hvor det skal lagres, hvor lenge det skal lagres, hvem som skal få innsyn, på hvilket grunnlag, hvem som skal betale, og hvem som skal kontrollere. Det har motstanderne definert seg vekk fra. Vi andre har gjort det på en annen måte. Høyre og Arbeiderpartiet har tatt et nasjonalt ansvar og bidrar nå til et godt vedtak i Stortinget.

Geir Pollestad (Sp) [18:07:27]: Jeg vil som andre sitere Benjamin Franklin:

«Den som er villig til å ofre sin frihet for en stund i trygghet, fortjener hverken frihet eller trygghet.»

Det er dessverre denne fristelsen flertallet har falt for. Arbeiderpartiet og Høyre har tatt en bit av folks frihet fordi de tror det vil skape trygghet.

En stat bør ha tillit som utgangspunkt for politikken. I denne saken viser flertallet mistillit til det norske folk. Sannsynligvis har vi ikke sett slutten på mistilliten. Representanten Arve Kambe, som lenge var Høyres talsperson i datalagrings-saken, er sitert som følger i Nationen 5. mai 2010:

«Det som er min største kritikk av direktivet er at det ikke går langt nok. Det er for enkelt å komme seg unna ved å bruke Skype, Facebook og andre åpne nettverk, og disse hullene er så åpenbare at de må tettes.»

Jeg blir oppgitt over at Høyre til de grader lar seg opp-røre over tanken på at enkeltmennesker skal ha mulighet til å kommunisere uten at staten loggfører det. Nye Høyre har glemt sin ideologi.

Retten til privatliv og personvern er en grunnleggende menneskerettighet. Det blir med andre ord meningsløst å snakke om at flertallet av folket er for direktivet, slik noen av tilhengerne har gjort i debatten. Senterpartiet har en prinsipiell tilnærming til direktivet, og vårt standpunkt påvirkes ikke av meningsmålinger.

Det er sagt om oss i Senterpartiet at vi er gode forhandlere. Men etter å ha sett avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre må jeg si at Arbeiderpartiet også har lært et og annet. Høyre skryter av at de har fått gjennomslag på en rekke områder, men i sum er det småteri, for sannheten

er at Stortinget i dag kommer til å vedta norgeshistoriens største overvåkningstiltak.

Jeg var i 2009 i en radiodebatt med Høyre-leder Erna Solberg. Saken gjaldt automatisk trafikkovervåkning og lagring av biler som passerte, i to til tre minutter, et tiltak som skulle redde liv i trafikken. Solberg avviste dette kontant av hensyn til personvernet. Jeg husker jeg ble imponert over at det var mulig å være så prinsippfast, sette personvern foran et tiltak for å bekjempe skadde og drepte i trafikken. Ja, jeg var nærmest imponert – men det var den gangen. I dag ser vi at prinsipper står for fall. Men Senterpartiet vil fortsette å kjempe for enkeltindividet og mot overvåkningssamfunnet, og vi vil fortsette å kjempe for folks rett til grunnleggende frihet.

Dag Ole Teigen (A) [18:10:13]: Den gode samtalen om hensyn som må balanseres mot hverandre, gjør politikk spennende. I denne saken må vi finne en balanse der politiet får de nødvendige virkemidler for å bekjempe kriminalitet, samtidig som den enkelte borgers personvern er ivarettatt. Denne balansen kommer fint til uttrykk i avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre om datalagringsdirektivet.

Ny teknologi er ønskelig, gir oss nye muligheter, men også nye utfordringer. Når ny teknologi gir kriminelle nye virkemidler, bør vi som lovgivere også gi politiet nye virkemidler til kriminalitetsbekjempelse. Hvis Norge skal være et av få land i Europa som ikke lagrer denne type data, risikerer vi å bli en fristad for den type kriminalitet som trafikkdata er nødvendig for å bekjempe. Et viktig premiss for meg er at også kriminalitetsbekjempelse i høyeste grad handler om å ivareta ofrenes personvern og integritet. Mange motstandere bruker store ord om prinsipper, men praktisk og nøkternt handler dette om at et lite bidrag fra hver av oss i form av lagring av trafikkdata kan bidra til å hindre og til å oppklare grov kriminalitet mot barn og andre svake grupper. Mine trafikkdata må gjerne lagres i seks måneder hvis gevinsten for andre kan bli så stor.

Jeg støtter alt det Martin Kolberg har sagt om bruken av overvåkningsbegrepet. Jeg mener at når Arbeiderpartiet og Høyre blir beskrevet som en overvåkningsallianse – og hvis DDR og KGB blandes inn – er det tatt fullstendig ut av proporsjoner i forhold til de mennesker som har opplevd virkelig overvåkning. Det er tross alt slik at vi også i dag lagrer data av fakturahensyn, slik at vi av bekvemmelighet kan betale regninger f.eks. hver tredje måned istedenfor å betale hver dag. Da synes jeg at vi i framtiden også kan lagre av hensyn til andres personvern og integritet.

Jeg tror de færreste oppfatter dagens lagring som personverninnngripende. Se på bankenes oversikt over kontoene våre, som Svein Roald Hansen var inne på tidligere i dag. Bankenes mulighet til inngripen ved mistanke om misbruk av kontoene våre ønskes nok velkommen av de fleste.

Politikk er både givende og krevende når ulike prinsipper må balanseres mot hverandre. Det er ikke mer etisk å velge flertallets rett til vern av trafikkdata framfor mindretallets rett til vern mot overgrep og kriminalitet. Informa-

sjonsutveksling trenger ikke i seg selv å være en inngripen mot personvernet.

Eirik Sivertsen (A) [18:13:03]: I denne saken settes hensynet til kriminalitetsbekjempelse opp mot hensynet til personvernet. Det høres av og til ut i den offentlige debatten som om dette spørsmålet er å velge enten det ene eller det andre, som om det å drive kriminalitetsbekjempelse samtidig som man må ta hensyn til individets krav til anonymitet og beskyttelse mot ubegrunnet overvåking, ikke skulle være mulig. Jeg er ikke enig i at dette er et enten-eller-spørsmål. Dette handler, som de aller fleste vanskelige politiske saker, om en avveining av interesser og det å finne gode løsninger. I denne saken mener jeg at vi har funnet en god og balansert løsning.

Jeg er glad for og har behov for å understreke betydningen av å få ryddet opp i rettstilstanden på feltet. I dag er det en vilkårlig praksis hos tilbyderne med hensyn til innsamling, oppbevaring og utlevering av trafikkdata. Jeg er urolig fordi det ikke finnes klare krav på området for de data som allerede samles inn og oppbevares. Kravene til hvilke prosedyrer som skal gjelde, mener jeg er en klar styrking av beskyttelsen av den enkelte. Kryptering av data, krav til oppbevaring og begrensnings i tilgang til data etablerer viktige hindringer for å sikre at data ikke kommer på avveie og faller i hendene på uautoriserte personer.

Samtidig vil det oppbevares noe mer trafikkopplysninger om kommunikasjon. Men det er jo ikke slik at dette er opplysninger som myndighetene eller noen andre kontinuerlig har tilgang til og kan overvåke for å kontrollere alle borgerne her i landet. Det innføres nå heldigvis en domstolskontroll for utlevering av opplysningene, en klar forbedring av rettssikkerheten for den enkelte i forhold til dagens vilkårlige rettstilstand. Utlevering av opplysninger skal skje når det foreligger konkrete mistanker om alvorlige handlinger, etter domstolskontroll.

Når jeg leser kontoutskriften fra banken min, tenker jeg egentlig at jeg ikke trenger å føre dagbok. Det gjør banken for meg. På kontoutskriften kan jeg lese hvor jeg har vært, hva jeg har gjort, og når jeg gjorde det. Kanskje burde det være grunnlag for å sikre disse opplysningene på samme måte som vi nå sikrer personvernet gjennom endringer i ekomloven.

For meg handler ikke personvern bare om beskyttelse mot overvåking og at opplysningene kan komme på avveie. Personvern handler for meg også om at innbyggerne beskyttes mot grov kriminalitet. Personvern er også å sikre at organisert kriminalitet kan bekjempes i samfunnet. Personvern er også å anstrenge seg til det ytterste for å beskytte våre barn mot seksuelle overgrep og grov utnyttning. Derfor må vi finne balanserte løsninger, sånn at vi også kan skape et trygt samfunn i framtiden.

Anders Anundsen (FrP) [18:15:57]: I dag har vi hørt mange innlede med hva de oppfatter at datalagringsdirektivet egentlig er, og hva det dreier seg om. Jeg mener at datalagringsdirektivet egentlig handler om hva vi oppfatter at frihet er. Vi skryter av å være en nasjon hvor individet er fritt og rettssikkerheten godt ivaretatt. Etter min oppfat-

ning er frihet fra overvåking en helt grunnleggende del av frihetsbegrepet. Utgangspunktet er at landets borgere skal være fri fra overvåking med mindre de mistenkes for noe kriminelt. I slike tilfeller kan man gjennom bruk av regulerte tvangsmidler gjennomføre overvåking og registrering av enkeltindivider. Hele poenget med datalagringsdirektivet er å innskrenke borgernes frihetssfære. Myndighetene skal ha mulighet til å registrere informasjon om hvor du er, hvem du snakker med, hvor lenge du har snakket med dem, og hvilke websider du besøker, uten at det foreligger noen grunn for det. Registreringen skal gjelde alle.

Det er naturligvis bare de mest naive som tror at dette vil bidra til økt oppklaring av alvorlig kriminalitet. Kriminelle planlegger sin lovstridige aktivitet. De vet at trafikken deres lagres. De er de nærmeste til å finne nye måter å kommunisere på. De trenger ikke å ta hensyn til dette på noen spesiell måte.

De som blir igjen, de som lider under dette, vil være vanlige folk som egentlig ikke har noe å skjule – annet enn vanlige hverdagssynder, og det kan være ille nok det hvis de opplysningene faller i gale hender. Erfaringen tilsier at de havner i gale hender. Vi har lest bankutskrifter fra kongefamiliens konti i Se og Hør. DNA-materiale lagres på identitet ved Rettsmedisinsk institutt til tross for at det er konkret lovforbud mot det. Helseregisteropplysninger flyter tidvis fritt rundt, og trafikkdata er overraskende lett tilgjengelig.

Den teknologiske utviklingen gjør at det snart ikke finnes noen grenser for hva slags overvåking og registrering som kan bli aktuell i det godes hensikt. Så hvorfor skal vi ikke overvåke mer? Hvorfor skal vi ikke registrere mer så lenge man kan oppnå redusert kriminalitet, bedre beskyttelse for helsen eller reduserte ulykker? Det fins jo snart ingen grenser for hva overvåkingsargumentene kan brukes for. Det er problemet når diskusjonen går fra å handle om prinsipper til å handle om praktiske tilpasninger.

Frihet fra overvåking er en grunnleggende verdi i enhver rettsstat. Stortinget vedtar i dag et klart brudd med norske frihetsprinsipper, og kanskje er bruddet også så alvorlig at det rokker ved selve fundamentet i Grunnloven. Grunnloven § 102 om å hindre krenkelse av privatlivets fred for personer som ikke er mistenkt for kriminalitet, er ett element. Jeg synes dessverre at Arbeiderpartiets parlamentariske leder bidrar til en klar avsporing når han later som om dette handler om hvordan man definerer overvåking. Det er ikke denne salen verdig.

Trond Helleland (H) [18:19:15]: Jeg synes det er ganske fantastisk å høre representanten Anundsen snakke om overvåking, når hans parti, Fremskrittspartiet, i sine merknader sier at i stedet for datalagringsdirektivet må vi i større grad ta i bruk romavlytting og telefonavlytting – altså lagre både innhold i samtaler og hvem man samtaler med, osv. Jeg synes det er store ord her fra Fremskrittspartiet, som dessverre faller på sin egen urimelighet. Dette henger ikke på greip.

Etter fire år som leder av justiskomiteen lærte jeg en ting. Det er at en hovedårsak til at politiet klarer å oppklare så mye kriminalitet, er at de kriminelle gjør feil. De

gjør mange feil. Det er veldig mye kriminalitet som blir foretatt i affekt, og mye av dette vil datalagringsdirektivet kunne bidra til å oppklare.

Det jeg egentlig ville si litt om, er noe som få har snakket om. Representanten Pollestad fra Senterpartiet mente i stedet at det var Arbeiderpartiet som hadde forhandlet veldig godt. Det skjønner jeg hvis han, som mange andre, ikke har lest den avtalen som er inngått. Det eneste som framstilles av motstanderne av datalagringsdirektivet, er at Høyre har fått gjennomslag for én ting, nemlig seks måneders lagringstid. Ja, hadde det vært så lite, hadde ikke jeg heller kommet til å stemme for datalagringsdirektivet.

Vi har fått gjennomslag for en rekke punkter. I Stortinget i 2009 behandlet denne salen et omfattende personvernforslag fra Høyre. Ingen av punktene ble vedtatt. Alle ble nedstemt av de rød-grønne. Nå får vi gjennomslag for en lang rekke punkter, bl.a. loggføring av data. Vi får tilgang til å hente ut opplysninger om hvem som har vært inne og sett på våre data, f.eks. i Nav, f.eks. data i henhold til pasientregisterloven og mange andre lovverk.

Vi sier også at det skal gjennomføres en mye sterkere sikring av data, med kryptering. Vi sier at det skal bli personvernombud i ulike statlige etater, slik at en får mye mindre sjanse for at kongefamiliens kontoopplysninger eller andres opplysninger skal lekket ut via utro tjenere. Det blir i det hele tatt en mye sterkere gjennomgang av hele fundamentet for lagring og sikring av data – og det tror jeg mange vil være glad for. I trygdelen må vi f.eks. stramme inn at det kun gjelder ved trygdemisbruk hos behandlende personell, og sørge for at journaler utelukkende behandles i Arbeids- og velferdsetatens særskilte kontrollenheter.

Det siste punktet som Fremskrittspartiet burde være glad for at vi nå får slutt på, er at opplysninger om bomplasseringer skal kunne brukes av likningsmyndighetene. Dette har Høyre og Fremskrittspartiet kjempet mot i mange år. Nå får vi gjennomslag for det.

Ingalill Olsen (A) [18:22:36]: Datalagringsdirektivet viser tydelig at partiene som er representert på Stortinget, har en svært ulik oppfatning og en svært ulik innfallsvinkel til implementeringen av dette direktivet. Ulik innfallsvinkel gir ulik konklusjon.

Arbeiderpartiet har respekt for at andre partier konkluderer annerledes enn oss. Mange som er imot datalagringsdirektivet, har en individuell tilnærming hvor individets rettigheter stilles opp mot samfunnets behov.

Saken er grundig belyst, ikke minst gjennom dagens debatt. Det vil bli lagret trafikkdata. Lagringen vil bli i seks måneder. For at politiet skal få ut disse dataene, må det være skjellig grunn til mistanke – så skjellig at det må utløse en strafferamme på fire år.

Jeg skal ikke uttale meg om det kan føles som et overgrep for andre, men jeg vet at for mitt eget vedkommende er det ikke et overgrep at mine trafikkdata lagres, sånn at noen kan gå tilbake og finne ut hvem jeg har kontaktet, og når jeg har kontaktet vedkommende de siste seks måneder. Det er ikke en inngripen i mitt privatliv, det truer ikke min integritet, og jeg har ingenting å frykte dersom

jeg ikke blir mistenkt for noe alvorlig kriminelt, og blir jeg mistenkt, har jeg faktisk tillit til politiets håndtering av mine data. Det føles ikke engang som et personvernoffer.

Jeg registrerer at mange av mine medrepresentanter ikke opplever det sånn. Vi får leve med at Arbeiderpartiet og Høyre setter samfunnsbehov og personvernbehov opp mot hverandre og avveier dem sånn at vi får en implementering som gir politiet ett av de verktøyene de trenger.

Venstres Skei Grande tar til orde for økt mulighet for politiet til å jobbe med tradisjonelle metoder. Politiet må ta alle metoder i bruk, både de tradisjonelle og det som innebærer en teknisk utvikling. Det som i hvert fall er sikkert, er at de kriminelle miljøene ikke nøyter seg med bare tradisjonell kriminalitet. Vi må ta kriminalitetsutviklingen på alvor, og vi må gi politiet det verktøyet de trenger. Denne sal er rask til å kritisere politiet dersom alvorlig kriminalitet ikke oppklares. Når så politiet kommer til oss og trygler om å få et verktøy som deres europeiske kollegaer har, og som de beviselig trenger, må vi ta dem på alvor. Det gjør Arbeiderpartiet og Høyre.

Tord Lien (FrP) [18:25:39]: Jeg har lest Høyres partiprogram. Der står det mye bra. Jeg kunne nesten anbefale flere å lese det, ikke minst Høyres representanter som i dag stemmer for datalagringsdirektivet.

Det står bl.a. at Høyre vi bygge samfunnet på tillit til enkeltmennesket. Det står at den teknologiske utviklingen gir stadig nye muligheter for overvåking av enkeltmennesket gjennom innsamling og sammenstilling av personopplysninger. Det står at Høyre ønsker et samfunn bygd på en sterk rettsstat og prinsippet om at man er uskyldig inntil det motsatte er bevist. Og det står at Høyre legger til grunn at personvernet må sikres på alle samfunnsområder. Ved vurdering av behovet for nye etterforskningsmetoder må personvern hensyn veie tungt.

Dette er alle gode formuleringer, og man skulle som sagt ønske at Høyres representanter hadde lest dette.

Jeg er for så vidt stolt av å stå her og representere Fremskrittspartiet, som stemmer imot i dag. Jeg er også stolt av å representere Sør-Trøndelag fylke, hvor alle seks partiene som er representert i Stortinget, på fylkesnivå har gjort vedtak mot datalagringsdirektivet. Da er det utrolig trist når bare tre av ti stortingsrepresentanter fra fylket faktisk følger opp vedtakene i egne fylkeslag og stemmer imot i dag.

Representanten Anders B. Werp sa at det er grundig dokumentert at det fungerer. Det var nytt for meg. Jeg har inntrykk av at EU sliter tungt med å få lagt dette fram til evaluering, fordi man ikke har klart å dokumentere at det fungerer. Så hvis representanten Werp har informasjon fra sikre kilder i EU, burde det vært lagt fram for Stortinget – grundig og ordentlig. Jeg vet jo at man ikke har tid til en grundig behandling av denne saken, for Høyre har landsmøte snart, og at Høyres landsmøte ikke kommer til akseptere det. Men hvis representanten Werp har denne informasjonen, hadde det vært greit å få den forelagt.

Så argumenterer man med at dette vil føre til flere oppklarte saker, og mange av representantene har snakket om

sexforbrytelser. Nå er det sånn at for de milliardene – i hvert fall hundretalls av millioner kroner – dette kommer til å koste, hadde man fått veldig mye godt politiarbeid. Nå er det engang sånn at politiet selv, de som jobber med seksualisert vold i politiet, sier at det er en stadig mer negativ holdning til å jobbe med saker innen deres fagfelt, det er vanskeligere å få satt inn de nødvendige ressursene på dette saksfeltet enn f.eks. i narkotikasaker og i andre voldssaker eller ranssaker. Det er klart at med et par hundre millioner kroner ekstra til politiarbeid i året hadde vi kunnet gjøre veldig mye for å beskytte de barn og de kvinner som blir utsatt for seksualisert vold. Det kommer ikke datalagringsdirektivet til å gjøre.

Jeg skal ta meg den frihet å sitere Arne Johannesen – i 2003 – som skrev til Dørum at telefonsamtaler ikke blir brukt i forbindelse med planlegging av organisert kriminalitet.

Alf Egil Holmelid (SV) [18:29:05]: Dette er ei sak som vil setje kraftige spor etter seg i norsk rettsoppfatning og norsk samfunnsutvikling.

Den liberale rettsstaten har som grunnprinsipp at staten skal ha tillit til borgarane inntil borgarane sjølve gir staten sakleg grunn til å ha mistillit til borgaren. Høgre og Arbeidarpartiet snur dette grunnleggjande liberale perspektivet på hovudet. No skal alle mistenkjast dersom dei brukar telefon.

Terrorfrykt har ført til mange inngrep i personvernet og i privatlivets fred. Det er ei utvikling som lenge har uroa dei fleste som er opptekne av sentrale prinsipp for rettstryggleik. Men med implementering av datalagringsdirektivet passerer vi ei ny prinsipiell grense. Ved å tillate overvaking av borgarane utan grunn til mistanke er vi på veg inn i eit overvakingssamfunn som det er vanskeleg å vurdere konsekvensane av.

Det verste med datalagringsdirektivet er den mangelen på tillit til borgarane som prinsippet om overvaking utan mistanke legg til grunn. Den norske samfunnsmodellen med eit lågt konfliktnivå byggjer nettopp på tillit mellom borgarane og styresmaktene. No signaliserer overvakingssameratane at dei ikkje lenger har tillit til folket. Kan dei då vente å bli møtt med respekt og tillit tilbake?

Høgre likar å smykke seg med å vere eit liberalt parti. Og Arbeidarpartiet er oppteke av å forsvare den norske samfunnsmodellen. Datalagringsdirektivet bryt med det grunnleggjande prinsippet for eit liberalt parti, og det rører ved den mest grunnleggjande delen av den norske samfunnsmodellen, nemleg tillit mellom borgar og dei styrande. Begge partia går dermed på akkord med sine egne kjerneverdier.

Eg har store problem med å forstå hastverket i denne saka. Er tilhengarane av direktivet redde for den viktige og spennande debatten som no går i andre europeiske land?

Fleire og fleire innser at datalagringsdirektivet bryt ei demning som det ikkje er mogleg å bygge opp att. Bryt ein tilliten til borgarane og erstattar den med overvaking, får vi eit kaldare, mindre menneskeleg og mindre solidarisk samfunn. Er lojaliteten til EU verdt dette?

Kåre Simensen (A) [18:31:56]: Gjennom denne debatten har jeg fått selvinnsikt nok til å innse at jeg gjennom mitt innlegg ikke klarer å endre standpunktet til dem som er imot innføringen av datalagringsdirektivet. Denne saken preges av både tvil og tro, og slik har det også vært med meg. Men når standpunktene først er tatt, blir de ofte framført i et sort-hvitt-perspektiv, med sterke og klare argumenter for sitt standpunkt, og det er også en del av politikkenes vesen.

I likhet med representanten Håkon Haugli reagerer jeg imidlertid på at representanten Trine Skei Grande i sitt innlegg omtaler et demokratisk flertall og dets meninger som «ondskapsfullt». Det er med respekt å melde en svært respektløs måte å møte andres meninger på i en så viktig debatt som vi har i dag. Når ordet «ondskapsfullt» først er benyttet, vil jeg også bruke det, men da i et litt annet perspektiv enn det representanten Skei Grande valgte å fokusere på. Det bærende i denne debatten er å legge til rette for å forhindre at alvorlige forbrytelser skal skje, og det er vel ingen i denne salen som er uenig med meg i at noen av de mest ondskapsfulle og motbydelige forbrytelsene som skjer, er forbrytelser hvor barn er involvert. I en slik setting er det riktig både å bruke ordene ondskapsfull og motbydelig, uavhengig av hvilket standpunkt man har i denne debatten.

I forrige uke var vi, som medlemmer av familie- og kulturkomiteen på reise i Vietnam og Kambodsja. Blant mange interessante og viktige tema som ble diskutert, var kidnapping og salg av barn. Det ble ikke lagt skjul på at svært mange barn ble solgt til bordeller, som fikk besøk av menn fra organiserte gruppereiser fra hele verden. De kom fra Kina, Taiwan og ulike land i Europa, sikkert også fra vårt land, uten at det ble nevnt. I slummen i en av de byene vi besøkte, møtte vi mange tillitsfulle barn fulle av drømmer om en annerledes framtid enn de befant seg i der og da. Dessverre er det sannsynlig at den barnslige gleden vi kunne se i disse øynene, fort kan bli fylt av tårer og fortvilelse, fordi de kan bli ofre for en kynisk menneskehandel og påklistret en prislapp overfor voksnes kyniske, brutale og ikke minst ondskapsfulle handlinger og lyster.

Sett i relasjon til dagens debatt er bruk av moderne teknologi en av de viktigste arenaer for å formidle informasjon og bygge opp nettopp for slike motbydelige handlinger. Heldigvis ser vi at slike nettverk blir oppdaget, men ofte altfor sent.

Å legge til rette for på et tidligst mulig tidspunkt å forhindre at slike nettverk og forbrytelser skal få lov til å utvikle seg, er en del av denne debatten, uansett hvilket standpunkt vi måtte ha. Gjennom felles europeiske regler kan vi være med på å forhindre at flest mulig barn i slummen og andre steder blir en del av en informasjon som senere får utvikle seg mellom brukere via digitale media.

Arne Sortevik (FrP) [18:35:15]: Sent i debatten er det grunn til å si at det er mye snakk om EU i denne saken og lite snakk om vår egen personvernkommissjon, som faktisk da den la frem sin rapport i begynnelsen av 2009, hadde en egen uttalelse om datalagringsdirektivet. Den har veldig få berørt. At de to partiene som nå påtvinger den nors-

ke befolkningen dette direktivet, ikke vil snakke om hva Personvernkommisjonen sa, skjønner jeg godt. Den sa bl.a.

«Vi kan ikke støtte innføring av direktivet uten at behovet for utvidet lagring er bedre dokumentert.»

Vi mener fremdeles at det ikke er godt dokumentert, og vi mener, og ser også i EU, at man sliter med å dokumentere spesielt effekten på bekjempelse av alvorlig organisert kriminalitet. Tvert imot, vi mener det er tydelig dokumentert at datalagringsdirektivet har betydelig handlingsrom for smarte og organiserte kriminelle – og for oss lovlydige for så vidt også. Det er relativt enkelt å omgå denne store masken som tilhengerne vil trekke ut. Dette handlingsrommet er i kraftig vekst, med den raske teknologiske utviklingen innen kommunikasjonsområdet. Derfor er klokkevroen på at direktivet har effekt på kriminalitetsbekjempelsen, i beste fall gammeldags og naiv. Man bekjemper ikke organisert kriminalitet effektivt gjennom nitid overvåkning av alle de lovlydige borgerne i landet, og det er jo det man bør gjøre.

Personvernkommisjonen, altså en norsk utredning, oppnevnt av den forrige Stoltenberg-regjering, sa også:

«Vi mener at datalagringsdirektivet setter både personvernet og ytringsfriheten på prøve.»

Og videre:

«EMK» – Den europeiske menneskerettskonvensjon – «artikkel 8 annet ledd åpner for at det kan gjøres inngrep i personvernet. For at et slikt inngrep skal være forsvarlig må det bl.a. være nødvendig i et demokratisk samfunn.»

Dette er altså ikke mine uttalelser, men det er Personvernkommisjonens, og jeg fortsetter med å sitere:

«I dette ligger det etter Den Europeiske Menneskerettsdomstolens (EMD) praksis at det må være» – på fremmedlandsk – «en «pressing social need» for å gripe inn i personvernet. Det holder ikke at det er hensiktsmessig, rimelig eller ønskelig. Inngrepet som gjøres må dessuten være proporsjonalt til formålet som ønskes oppnådd.»

Og Personvernkommisjonen sier at det etter deres oppfatning er problematisk å innføre direktivet, nettopp i forhold til dette «nødvendighetsprinsippet og proporsjonalitetsprinsippet». Så de som ønsker å gå videre med dette til EMD, har gode grunner for å gjøre det.

Lars Myraune (H) [18:38:33]: Vi har nå holdt på i snart syv timer med debatt om vi skal få lov til å ha et system som gjør at vi kan komme tilbake til og finne tak i dem som har gjort ugjerninger i samfunnet. Noen mener at det skrittet som mange av oss mener er riktig – vi som vil ha et sikkert samfunn – vil føre til overvåkningssamfunnet. Jeg har følelsen av at de tror at vi har et Stasi i Norge som skal sitte og analysere hver enkelt person, for å kunne komme med motreaksjoner mot hvem som helst.

«Storebror ser deg», sier de. Nei, Storebror ser deg overhodet ikke. De dataene som samles inn, går i – vi kan godt kalle det – et sort hull. Det er ingen som rører de dataene, med mindre det er skjellig grunn til mistanke om en ugjerning som fører til en fengselsstraff på fire år eller mer. Her er forskjellen: Hvis du hadde hatt de dataene til-

gjengelig hele tiden og kunne bruke dem til et eller annet, ja da hadde det vært noe annet. Men de dataene blir gjemt, så ingen har tilgang til dem, med mindre retten har sagt at politiet får anledning til å bruke dem for å oppklare en ugjerning. Det kan da umulig være et overvåkningssamfunn. Det er da fordi vi ønsker å ha et godt samfunn som beskytter oss mot dem som har gjort sånne ugjerninger.

Tidligere drev jeg luftromskontroll av fly i luften, og der var alt registrert. Alt ble logget og tapet. Men det var ingen som brukte det, med unntak av de gangene det var gjort noe feil og en skulle gå tilbake for å se hvem som hadde gjort feilen i dette tilfellet. Ingen reagerte på det, for en må jo stå for sine handlinger, enten det er her eller der i samfunnet. Men det er det altså noen som ikke ønsker.

Det som var utgangspunktet, i hvert fall for Høyre da vi startet å forhandle om dette, var at vi skulle få til en lovgivning som tilgodeser det som er behovet i Norge. Så kom i andre fase: Tilfredsstiller dette datalagringsdirektivet? Ja, det gjorde det. Kanskje det var litt synd, når vi nå hører at samferdselsministeren sier at de også var interessert i å få et norsk lovverk, men når det tilfredsstilte datalagringsdirektivet, ble det ikke så bra lenger. Så det var kanskje litt synd. Men vi har i alle fall kommet fram til et lovverk som vi er enig i.

Anundsen sier frihet. Ja, frihet til å gjøre noe galt, det er det det må være.

Og så har vi fått høre at dette koster svært mye. Jeg startet med kryptering allerede i 1966. Da var det komplisert, da kostet det mye. I dag er kryptering en svært rimelig sak. Så det er nesten en mistanke her: Når Samferdselsdepartementet sier at dette blir svært dyrt, så lurer vi fælt på hvor denne informasjonen kommer fra.

Jenny Klinge (Sp) [18:41:54]: Eg vil bruke innlegget mitt i denne debatten til å snakke om det som for meg er det avgjerande i spørsmålet om Noreg skal implementere datalagringsdirektivet i norsk lov.

For det første: I Noreg er vi uskuldege til det motsette er bevist. Eg meiner det blir feil å lagre trafikkdata frå alle borgarar ut frå føresetnaden at kven som helst av oss kan gjere noko kriminelt i framtida, og at ein dermed må sikre seg moglege bevis.

Det andre er spørsmålet om ein kan kjenne seg trygg for at private og viktige opplysningar om ein sjølv er sikra mot å bli utnytta av uvedkomande. Eg meiner det er graverande at Høgre og Arbeidarpartiet går inn for å innføre eit EU-direktiv som dette utan å problematisere meir risikoen for misbruk av den lagra informasjonen. Og då er ikkje eg nødvendigvis mest bekymra for at staten og politiet skal gjere det. Men det finst andre miljø og enkelt-personar som kan ha interesse av å grave i informasjon, og ingen system er tette.

Det tredje eg vil nemne, er moglegheita dei kriminelle har til å unngå at kommunikasjonen deira blir lagra. Det er vanlege folks trafikkdata som er lette å lagre. Men dei med lovstridige hensikter vil alltid finne måtar å kommunisere på som ikkje lèt seg lagre. Det at det er såpass få saker som blir oppklarte ved bruk av trafikkdata – trass alt – kan tyde på at det er nettopp det som skjer.

Så vil eg over til det prinsipielle, til noko så grunnleggjande som personvernet og ytringsfridomen. Det handlar om retten til å kunne leve livet vårt fritt for overvaking og retten til å bevege oss og ytre oss fritt. For å ha denne retten må vi ha tillit til at det vi seier, og den kommunikasjonen vi har for oss, ikkje kan bli misbrukt. Altså: Er folk flest frie til å kommunisere med andre dersom vi manglar tillit til at lagra trafikkdata skal vere sikra mot misbruk?

Kjeldevernet er relevant i så måte. Det er ikkje rettsstaten verdig at innbyggjarane ikkje kan tipse politi og journalistar utan å vere urolege for å bli avslørte som kjelda. Eg fryktar at det blir vesentleg færre tips i framtida, og at datalagringsdirektivet vil forhindre at vitne til hendingar og enkeltpersonar med viktig informasjon, ikkje tør å melde frå.

Teknologien utviklar seg som kjent stadig, og det er mykje bra i det. Når teknologiutviklinga på mange område går framom utviklinga av lovverket, må vi ha ei bevisst haldning til kva slags bruk vi skal tillate og ikkje av teknologiske nyvinningar. Vi må tore å seie nei. Det er ikkje alt teknologien mogleggjer som faktisk bringar oss og samfunnet framover. Partia i personvernalliansen, som Senterpartiet er ein del av, ønskjer å setje nokre grenser. Vi ønskjer at utviklinga kjem til samfunnsmessig nytte, og ikkje at ho blir ein trussel mot grunnleggjande verdiar som ytringsfridomen, bevegelsesfridomen og personvernet. Datalagringsdirektivet er ein slik trussel.

Ingjerd Schou (H) [18:45:15]: Jeg tenkte jeg skulle følge opp noen henvendelser fra Sjelmo Nordås, Slagsvold Vedum, Hareide og Hoksrud, som synes at saksbehandlingen i denne saken har vært uforsvarlig, for å bruke deres ord. Da er det greit å vite at man har fulgt helt ordinær saksbehandling, og det er ingen saker så langt i denne perioden som man har brukt så mye tid på som nettopp denne.

Proposisjonen ble levert desember i fjor. Fire måneder etterpå behandler vi saken og har debatten. Låste standpunkter har foreligget lenge før regjeringen leverte sin proposisjon. Det har vært bred høring – to høringsdager. Den første uenigheten hadde vi i komiteen 14. januar, hvor tidsplanen ble lagt, og mindretallet ønsket at dette skulle vare til en gang midt ut i mai. Det var lenge før mindretallet visste noe om den avtalen som forelå, som de nå mener at de har fått altfor kort tid på. Senere har forslaget om utsettelse ikke vært tatt opp i komiteen. Det har vært enstemmighet til den videre sakshåndtering og tidsplan. I tillegg har det vært samtaler med alle partier, og det har vært forhandlinger med alle partier. I februar og mars nå har alle partier vært kjent med det som har vært Høyres samlede pakke, og har sånn sett hatt god anledning til å forberede seg på det som måtte komme til å være et mulig innhold, og et mest sannsynlig innhold – kan jo jeg si – som jeg håpet på, i det som nå ligger i den fremforhandlede avtalen. Ja, det var tre utsettelse av tidsfrister på behandling av saken i komiteen. De var enstemmige. Det var varslet fra min side at det kunne bli utsettelse, med korte innkallinger, og det var ingen andre forslag til at man ikke skulle følge det. Det var altså enstemmig.

I tillegg ønsket mindretallet i komiteen – ikke til selve fremdriften – at det særlig var to brev fra Samferdselsdepartementet, som var de to aller siste vedleggene som komiteen fikk seg forelagt, som skulle følge saken i Stortinget, mens flertallet mente at alle høringsuttalelser og deslike skulle ligge til saken og være opplyst der hvor den var å finne, bl.a. på nettet.

Så en liten visitt til Venstre og Skei Grande, som er veldig opptatt av at hun heller vil styrke politiet. Jeg har lyst til å si at det er et godt tiltak som Høyre også gjerne vil være med på, og som vi absolutt har foreslått ved flere anledninger når vi har behandlet budsjettet. Men det er ikke noen motsetning mellom det å styrke politiet og det å sørge for at de også har de nødvendige virkemidler.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [18:48:28]: Datalagringsdirektivet bryter med tidligere rettsprinsipper ved at kontakt mellom mennesker som ikke er mistenkt for noe, nå skal lagres, i tilfelle de – eller vi – skulle komme under mistanke på et senere tidspunkt. Dette er å legge det demokratiske rettsprinsippet om at enhver er uskyldig inntil det motsatte er bevist, til side. Dette medfører noe helt nytt i norsk rettspraksis. Datalagringsdirektivet medfører ikke bare et stort skritt inn i et overvåkingssamfunn, slik Data-tilsynet beskriver det, men det betyr også at man trækker over en prinsipiell grense for selve rettsstaten.

Arbeiderpartiet og Høyre har gjennom dagens debatt og også den siste uke prøvd å framstille overvåkingsavtalen dem imellom som positiv i forhold til personverntiltak. Det er rett og slett ikke til å tro. Den historieskrivingen kan ikke Høyre og Arbeiderpartiet komme unna med. For det er overvåkingspartiene Høyre og Arbeiderpartiet som nå sørger for at vi beveger oss et skritt nærmere overvåkingssamfunnet. Og det er Høyre og Arbeiderpartiet som nå innfører et nytt prinsipp i Norge: Vi er alle mistenkt. En skulle nesten tro at Høyre og Arbeiderpartiet har endret sitt syn på hva det vil si å være norsk – fra at det er typisk norsk å være god, til at det er typisk norsk å være mistenkt.

Høyre kunne forhandlet med personvernalliansen. Det ville de ikke. Men tilbudet lå på bordet; muligheten var der. Forslag til en rekke tiltak ble presentert for Høyre, tiltak som på en god måte balanserte hensynet til kriminalitetsbekjempelse opp mot hensynet til personvernet. Men vi kom ingen vei.

Nå har vi en avtale mellom Høyre og Arbeiderpartiet som inneholder flere usikre momenter. Regjeringen sier selv i sine svar til Stortinget at forslagene i avtalen er «meget utfordrende å gjennomføre». Det eneste vi vet helt sikkert, er at vi blir mer overvåket heretter.

Personvernet er under press, og ny teknologi muliggjør økt overvåking. Ny teknologi innebærer alltid nye muligheter. Men det er politikernes oppgave – det er vår oppgave i denne sal – å sette grenser for teknologien når det finnes interessekonflikter mellom personvernet og rettsstatsprinsippet. Datalagringsdirektivet endrer dagens praksis, fra en begrenset lagringsmulighet for faktureringsformål til en pålagt lagring av trafikkdata over lengre tid. Dette er et stort skritt, et prinsipielt

skritt. Det er et skritt jeg ikke ønsker å være med og ta.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [18:51:49]: Et demokrati kjennetegnes bl.a. av at borgerne kontrollerer staten, og ikke omvendt. Det er en viktig rolle vi som politikere har når vi skal sikre den balansen. Personvernet vil alltid være under press. Med ny teknologi vil det komme nye konflikter, og det vil komme nye muligheter for overvåking. Det er da vi som politikere har et ansvar for å være med og sette grenser, når en ny teknologi skaper konflikter med et annet viktig prinsipp, som bl.a. personvern og rettsstatsprinsippet.

Datalagringsdirektivet pålegger staten å lagre alle trafikkdata, telefoni og Internett-bruk. Lagring av data i et sånt omfang som direktivet pålegger, innebærer at myndighetene foretar systematisk og vedvarende screening av hele befolkningens bruk av det vi vil si er dagligdagse kommunikasjonsmidler. Inngrepet i befolkningens private forhold er veldig betydelig, og faren for misbruk er stor. Det utfordrer jo etablerte rettigheter som f.eks. pressens kildevern.

Det er en teoretisk diskusjon om en skal kalle direktivets regler for overvåking eller ikke. Uansett vil direktivet medføre at det lagres vesentlig mye mer informasjon om oss enn tidligere, og uten at det er mistanke om straffbare forhold som begrunner denne lagringen.

Det kan virke som at Arbeiderpartiet og Høyre ønsker seg en tilstand der individet er underordnet statens behov for kunnskap og kontroll med individene, en slags tanke om at alle problemene kan løses ved en stor innhenting og lagring av personopplysninger. Når teknologien gjør dette mulig, må vi som politikere være med og sette grenser som er med på å beskytte viktige menneskerettighetsprinsipper.

Den kraftige økningen i registrering av opplysninger om den enkelte fører også til betydelig risiko for misbruk. Vi har i mange saker sett at tilsynelatende sikker informasjon havner på avveier, og vi kan ikke være så naive at vi ikke tar inn over oss at dette kan skje også i denne saken. Da kan man jo bare tenke seg hva slags omfattende konsekvenser det vil få for grunnleggende prinsipp som retten til privatliv og ytringsfrihet.

Flere representanter fra Arbeiderpartiet har i dag vist til politiets holdning i saken. Ja, hvis man skal følge den argumentasjonen, finnes det vel knapt nok grenser for hvor langt vi skal gå i overvåkingen. Det er en grunn til at stortingsrepresentanter og politiet ikke har den samme rollen og de samme oppgavene, og det er gode grunner for at det ikke er politiet som skal legge føringer for hva som er nødvendige tiltak, og hva som ikke er det.

Det kan virke som om Høyre og Arbeiderpartiet ikke ser bredden og konsekvensen av det de nå ønsker å gå inn for, men med det hastverket de har for å få saken gjennom i Stortinget virker det heller ikke som om de er interessert i å få den kunnskapen.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [18:55:09]: Innføring av datalagringsdirektivet er intet annet enn en massiv mistillit til Norges befolkning. Jeg synes det er synd at tilhenger

av datalagringsdirektivet er så opptatt av å fukke kjeltringer at de ikke ser at de bryter med fundamentale prinsipper i forholdet mellom myndigheter og borgere: Overvåking og etterforskning skal skje basert på mistanke.

Det er vi som stortingspolitikere, folkevalgte, og regjering som skal be om tillit fra vår befolkning. Det er ikke befolkningen som skal be om tillit fra staten. Dette må være det bærende prinsipp i en demokratisk rettsstat.

Datalagringsdirektivet snur hele problemstillingen på hodet. Det skal ikke lenger være nødvendig å være målrettet i arbeidet mot kriminalitet. Alle borgere skal nå anses som potensielle kriminelle i utgangspunktet.

Jeg synes ikke bare dette er en fullstendig kortslutning. Jeg synes det rett og slett er hårreisende. For meg er dette som et kaldt gufs fra fortida som minner om hvordan enkelte historiske stater vi ikke liker å sammenligne oss med, heller ikke hadde tillit til sin befolkning. Det minner mer om en politistats logikk.

Politiet kan allerede i dag få innsyn i datakommunikasjon når en anser dette som viktig for etterforskning i bestemte saker. PST har også hjemmel til løpende overvåking uavhengig av mistanke om personer man har grunn til å tro kan skade rikets sikkerhet. Telekommunikasjons-selskapene må ha konsesjon for lagring allerede i dag, sjøl om flere av tilhengerne ser ut til å ha glemte det. Og vi har lagringsfrihet og sletterett overfor selskapene.

Med datalagringsdirektivet blir det motsatt. Da blir det lagringsplikt og sletteforbud i seks måneder eller muligens tolv måneder, alt ettersom EU bestemmer seg for, hvis jeg forsto saksordføreren rett. Alle borgere skal anses som potensielle kjeltringer.

Dersom vi møtes fysisk eller på Skype, er det, i alle fall foreløpig, ingen som forlanger at dette skal loggføres.

Hele saken er et massivt brudd på tilliten mellom borgere og staten. Det kan ikke rettferdiggjøres ved å skyve kriminalitetsbekjempelse foran seg. Overgripere og andre kjeltringer vil på enkle måter klare å unngå at data lagres.

Det er for meg fullstendig uforståelig og ulogisk. Det er omtrent som den gamle historien om faren som gikk for å være så streng. Han praktiserte korporlig straff og var ikke så nøye på om dasken som ble gitt, var rettferdig med hensyn til om barna hadde gjort noe galt eller ikke. For om de ikke hadde gjort noe galt, kom de sikkert til å gjøre det, som han sa.

Jeg tror flere av oss synes det er en litt spesiell praksis, men det er altså omtrent tilsvarende logikken fra saken i dag. Har vi ikke gjort noe galt, kommer vi ratt til å gjøre det, og derfor må vi overvåkes alle sammen.

Saksordføreren sa at innføring av datalagringsdirektivet er et paradigmeskifte. Det har representanten Schou helt rett i. At dette skjer med vidåpne øyne, gjør dette paradigmeskiftet ekstra ille.

Steinar Gullvåg (A) [18:58:31]: Jeg hadde mitt virke i norsk presse fra slutten av 1960-tallet til begynnelsen av 1980-tallet, altså i en tid da vi måtte regne med at A-pressejournalisters kommunikasjon med omverdenen med datidens beskjedne kommunikasjonsmidler ble overvåket. Det

samme gjaldt mange av dem som befant seg på venstresiden i norsk politikk. Denne irregulære virksomheten tok slutt med Lund-kommisjonen på 1990-tallet – i hvert fall fikk vi kontrollordninger og kontrollorganer som nå fører tilsyn med våre hemmelige tjenester.

Sånn sett har jeg forståelse for den skepsis og uro som mange føler når vi innfører lovregler som gjør at den elektroniske kommunikasjonen, som stadig har blitt en større og nødvendig del av vår hverdag, lagres en tid, selv om det altså ikke er innholdet i denne kommunikasjonen, men trafikkdata vi snakker om.

Slike data lagres imidlertid allerede. Jeg er slett ikke sikker på at det alltid skjer under betryggende forhold. Nettopp fordi jeg er opptatt av personvern, nettopp fordi vi trenger et internasjonalt regelverk som regulerer tilgangen til slike data, og som reduserer muligheter for at slike data kan komme på vidvanke, er jeg for implementeringen av datalagringsdirektivet i norsk rett.

Det er på høy tid at vi regulerer politiets adgang til trafikkdata, og at vi stiller krav om høy strafferamme og domstolsbeslutning. Det er på høy tid at det innføres sletteplikt, at Datatilsynets kontrollmyndighet styrkes, og at vi får klarere regler for lagring og sikring av data.

Når vi beveger oss på Karl Johan, fra Stortinget og ned til Oslo S, følges vi av kameraøyne hele veien. Da jeg i dag kjørte fra Nøtterøy til Oslo, passerte jeg fire bomstasjoner. Det er regnskapsloven som avgjør lagringstid for denne type data, og de er tilgjengelige for politiet nær sagt til enhver tid, når politiet måtte ha bruk for dem.

Da jeg i dag tok ut penger fra pengeautomaten i Stortingets lobby, ble transaksjonen registrert. I nettpanken er mine transaksjoner fra flere år tilbake tilgjengelig på Internett. Jeg er ikke først og fremst redd for politiets tilgang til slike opplysninger som ledd i oppklaringen av alvorlige forbrytelser. Derimot kan det være ytterst ubehagelig om uvedkommende skulle få tilgang til slike data.

Presseorganisasjonene er opptatt av kildevern, og det er bra. Vernet om kildene er grunnleggende for all virksomhet i pressen. Derfor er jeg svært glad for at vi nå får en lovfesting av kildevernet – endelig.

Tore Nordtun (A) [19:01:53]: Hvorfor gjøres denne implementeringen i dag som flertallet går inn for? Vi gjør det jo ikke for at vi skal lage størst mulig vanskeligheter og ødelegge personvernet. Vi gjør det fordi det er hensiktsmessig, for å få et bedre samfunn å bo i, og for å sette fokus på den økende og grenseoverskridende kriminaliteten. Da må vi også ta vare på bevisene. Da må vi gjøre det på en skikkelig, ordentlig og ryddig måte.

Det internasjonale samfunnet er i utvikling. Dessverre er det en utvikling på kriminalitetssiden som er sterkt beklagelig. Men vi må være forberedt på denne utviklingen. Vi må ta våre motgrep, slik at ikke denne internasjonale kriminaliteten utvikler seg mer enn den allerede har gjort. Da er trafikkdata veldig viktig. Det er trafikkdata og ikke selve innholdet som skal oppbevares.

Jeg må innrømme at jeg er noe forundret over Fremskrittspartiets argumentasjon i kveld, sett ut fra det de har stått for i tidligere debatter. Jeg skal bare minne Frem-

skrittspartiet om én ting: Bondevik-regjeringen innførte romavlytting som et forebyggende tiltak. Det gjorde Bondevik-regjeringen. Knut Storberget grep inn da han ble justisminister og stoppet denne såkalte forebyggende romavlyttingen. Hvorfor gjorde justisministeren det? Jo, fordi bl.a. Metodekontrollutvalget uttalte at dette var sterkt i strid med Grunnloven. Det var veldig viktig. Den gangen kritiserte Fremskrittspartiet regjeringen for at de hørte på Metodekontrollutvalget som sa at det var grunnlovstridig. Fremskrittspartiet ville fortsatt beholde romavlytting. Hvor er argumentasjonen til Fremskrittspartiet i dag? Der forandrer man argumentasjonen etter vær og vind.

Det andre jeg også synes er veldig viktig i denne saken, er at vi også må ivareta våre internasjonale forpliktelser. Det er et samarbeid over hele Europa om å gjøre dette på en skikkelig, ryddig og ordentlig måte også innen politiet. Det skulle tatt seg ut når det er 30 land som vil innføre direktivet – der er det også store diskusjoner, som her i dag – at Norge stiller seg utenfor og sier: Dette skal vi ikke være med på i Norge. Norge vil bli en frihavn for kriminelle. Det tror jeg ikke er det klokkeste.

Dag Terje Andersen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Irene Lange Nordahl (Sp) [19:05:20]: Innføringen av datalagringsdirektivet har også en økonomisk side, en side av direktivet som så langt er lite belyst i norsk sammenheng. På spørsmål fra medlemmer i transport- og kommunikasjonskomiteen kunne verken Samferdselsdepartementet eller Justisdepartementet svare på de budsjettmessige konsekvensene av innføringen av datalagringsdirektivet, ut fra korte frister.

I Sverige har de tatt seg tid til å undersøke konsekvensene og kostnadene ved datalagringsdirektivet. En analyse utført av telekombedriftenes bransjeorganisasjon i Stockholm viser at det vil koste ca. 1,1 mrd. svenske kroner ved tolv måneders lagring. I tillegg kommer en årlig driftskostnad på 364 mill. svenske kroner. Den norske modellen for et datalagringsdirektiv vil trolig likne mye på det svenske forslaget.

Jeg tror neppe at Høyre og Arbeiderpartiet har tenkt å ta den kostnaden på statens regning. Dermed havner kostnadene hos teleoperatørene. Teleoperatørene har ikke egne fond som kan dekke kostnadene, så kostnadene blir påført kundene. I praksis betyr det at det er du og jeg som skal betale for lagring av data.

Kostnadene som vil påløpe den enkelte teletilbyder, vil kreve lik teknologi og krav, enten de har 1 000 eller 100 000 kunder. Det vil atter en gang svekke de små tilbyderne og ikke stimulere til konkurranse på telemarkedet.

Datanæringen viser til at direktivet, slik det nå foreligger, er dyrt, dårlig og vanskelig å gjennomføre. IKT Norge stiller spørsmål om det i det hele tatt vil være mulig å innføre de kravene som er satt til kryptering, samt at det kun vil gi økte kostnader og ikke økt sikkerhet.

Jeg registrerer at Høyre og Arbeiderpartiet har forpliktet seg til å stemme for de budsjettmessige konsekvensene med å innføre datalagringsdirektivet, uten i det hele tatt

å ta inn over seg de økonomiske konsekvensene. Det ser ut til at datalagringsdirektivet skal innføres uansett, koste hva det koste vil.

Snorre Serigstad Valen (SV) [19:07:42]: Det er gjort mer enn 15 unntak fra regelen om minst fire års straffeframme for å få hente ut data – herunder innsamling av opplysninger om hemmelige forhold, som har vært omtalt i et par replikker tidligere i dag. Det betyr at de svært så sterke begrensningene på datalagringen som Høyre og Arbeiderpartiet skryter av, må vike når datalagringsdirektivet virkelig er effektivt. Det er en ganske besnærende logikk, og jeg vil komme med et eksempel på hvorfor det ikke holder mål: I 1977 samlet journalisten Ivar Johansen informasjon om de hemmelige tjenestene i Norge. Dette var på en tid da de hemmelige tjenestene opererte godt utenfor sitt mandat, noe Lund-kommisjonen senere bekreftet. De bedrev beviselig grove lovbrudd. Likevel ble journalisten Ivar Johansen dømt for overtredelse av straffelovens § 90 og 91a. Ivar Johansen var journalist. Han samlet inn opplysninger om sterkt kritikkverdige forhold i norsk statsmakt. Hadde datalagringsdirektivet vært på plass i 1977, ville den norske statsmakten hatt fri adgang til å innhente fulle opplysninger om Johansens kontakt med kildene sine.

Arbeiderpartiet og Høyre må gjerne hevde at de ikke svekker kildevernet ved å gjøre dette, men det gjør de. Og såpass dårlig samvittighet har de for dette at de i avtalen seg imellom har lagt inn et avsnitt om begrensninger i adgangen til romavlytting av redaksjoner. Dette er nok et eksempel på at tilhengerne av datalagringsdirektivet later som om de ikke forstår forskjellen mellom romavlytting av mistenkte mennesker og lagring av data om alle. Det er deprimerende å høre på, og for å være helt ærlig er det ganske skuffende. Jeg er skuffet over at man later som om man ikke ser forskjellen på sletteplikt og lagringsplikt. Jeg er skuffet over at man er villig til å behandle spenningen mellom personvern og kriminalitetsbekjempelse som ikke-eksisterende – og dét i et rettssamfunn der vi vanligvis legger til grunn en uskyldpresumpsjon som ble oppfunnet for flere hundre år siden. Og jeg er skuffet over at stortingsflertallet bruker anledningen til å la andre regler og andre rettsprinsipper gjelde fordi vi i dag har oppfunnet og bruker Internett.

Jeg tror nemlig det er en grunn til at ingen, så vidt jeg er kjent med Stortingets historie, har foreslått å lagre all brevtrafikk: Hvem sender brev til hvem? Hvor er man når man sender brevet? Hvor mye veier brevet? Grunnen til det sier seg selv – det ville ingen funnet på. Men at et slikt forslag ville bidratt til kriminalitetsbekjempelse, som er det store argumentet i dag, kan det ikke være noen tvil om. Det viser bare at flertallet i denne salen i åtte timer – når denne debatten vil være slutt – sammenhengende har klart å late som om de ikke skjønner hva innvendingene mot datalagringsdirektivet egentlig går ut på. Det burde være grunn til å kunne forvente bedre av et oppegående stortingsflertall.

Magne Rommetveit (A) [19:10:47]: For Arbeiderpartiet er kampen mot alvorleg kriminalitet og styrking av

personvernet viktig. Derfor vil me innføre datalagringsdirektivet, DLD. Dette handlar ikkje om overvaking, men om lagring og sletting av elektroniske trafikkdata. Og det er den elektroniske trafikken som skal lagrast, ikkje innhaldet i den.

Trafikkdata frå elektronisk kommunikasjon vil med dette gå ifrå å verta lagra ut frå kommersielle omsyn, fakturering, til å verta lagra ut frå samfunnsmessige omsyn, nemleg å kjempa mot kriminalitet.

Trafikkdata er viktige prov i straffesaker. Baneheia- og Nokas-saka er døme på straffesaker der politiet sin tilgang til denne typen data var avgjerande for oppklaring. Ei intern undersøking i politiet av 1 450 positive påtaleavgjersler synte at innhenta trafikkdata hadde stor betydning for etterforskinga av drap, lekamskade med døden til følge, grove narkotikasaker, grove ran, valdtekt og seksuelle overgrep mot barn.

DLD handlar også om personvern. Det er viktig for å hindra terror, identitetstjuveri, utnytting av born, og viktig for kampen mot kriminalitet. For ikkje så lenge sidan fekk politiet tips om ein far som opererte som hallik på Internett for den sju år gamle dottera si. Faren opplyste at han sjølv misbrukte dottera, la ved tre bilete og oppgav e-postadresse. Då politiet fekk informasjonen, var opplysningane sletta hos nettleverandøren, i tråd med dei lagringsreglane som gjeld i dag. Derfor er det så viktig å få utvida lagringstid. Men dette må me balansera med strenge reglar for tilgang, som også vert underlagt domstolskontroll. Hovudregelen er at trafikkdata berre kan utleverast til politiet i saker der det er skjellig grunn til mistanke om straffbar handling som kan medføra fengsel i fire år eller meir.

Med den avtalen som no er framforhandla mellom Høgre og Arbeidarpartiet, og som me i dag er inviterte til å vedta, vil også personvernet verta endå meir skjerpa, også for dei av oss som ikkje er mistenkte for kriminelle handlingar med høg strafferamme.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [19:13:49]: Jeg har et ønske om å kommentere enkelte forhold som er blitt løftet fram i debatten. Mindretallet er kritisk til behandlingen av direktivet og fremdriften som vi har hatt i transportkomiteen i denne saken.

Jeg vil i likhet med saksordføreren avvise at det har vært en uforsvarlig behandling. Det er vel få saker som har vært så grundig vurdert og debattert som nettopp spørsmålet om implementering av datalagringsdirektivet. Og det skjedde altså i lang tid før proposisjonen ble lagt fram for Stortinget og i ettertid.

Den 10. desember i fjor la regjeringen fram sitt forslag for Stortinget. Det betyr at lovproposisjonen har ligget i Stortinget i fire måneder. Den 18. januar ble fremdriften fastsatt i komitémøtet, og saksordføreren har redegjort for prosessen underveis og om at det trolig ville bli knappe frister på slutten. Det er ikke riktig slik det bl.a. er blitt hevdet fra komitéleder Hareide, at mindretallet fikk kun et kvarter på seg for foreløpig avgivelsesmøte. Det var blitt orientert om at det eventuelt ville bli avholdt ekstraordinære komitémøter i tråd med vanlig praksis på Stortinget.

Foreløpig avgivelsesmøte ble også avholdt dagen etter for å imøtekomme mindretallets behov. Dette er ikke et enkeltstående tilfelle – samme type prosedyrer ble f.eks. fulgt i forbindelse med behandlingen av barnehageforliket.

Så har jeg lyst til å kommentere forholdene i Tsjekia og Tyskland, som er trukket fram. Jeg har behov for å korrigere noe av det som er sagt om det. Den tyske og den tsjekkiske forfatningsdomstolen har kommet fram til at det var implementeringen av direktivet som var i strid med forfatningen. Domstolene har pekt på forhold som har vært viktige for oss å ivareta i den lovproposisjonen som er lagt fram. De har pekt på mangel på domstolskontroll. Det har vi ivaretatt. De har pekt på at det ikke er krav til strafferamme. Det er ivaretatt. Den tyske forfatningsdomstolen pekte også på behovet for privat lagring. Dette er også ivaretatt av forslaget vårt, hvor vi nettopp sier at vi vil ha en desentralisert løsning, for å ivareta både sikkerhetshensyn og personvernens hensyn. Så bekymringen som er reist av disse to domstolene, opplever jeg er ivaretatt i lovforslaget.

Så er det mange som spør om hvorfor vi har sånt hastverk, om det er fordi vi er presset av EU. Ja, vi har hastverk, men det har ikke med EU å gjøre. I dag, i denne debatten, er det blitt vist til utallige eksempler på saker som ikke kan etterforskes av politiet på grunn av manglende norsk regelverk. Nå sikrer vi at vi får på plass norsk lovverk, og jeg opplever at flertallet nå tar ansvaret for å sikre et lovverk som også sikrer forhold som mindretallet har vært opptatt av, som utvidet lagring av IP-adresser, som styrking av personvernet. Det er dette ansvaret flertallet tar. Dette er det viktige, og dette haster det for oss å få på plass.

Karin S. Woldseth (FrP) [19:17:09]: Jeg vil også kommentere litt av det som er framkommet i debatten i dag. Bare man snakker om styrking av personvernet mange nok ganger, tror Arbeiderpartiet og Høyre faktisk at det er det vi gjør. Men da må noen komme og fortelle meg hvordan man styrker personvernet ved å følge med på alt jeg gjør på mobil og på Internett. Jeg skjønner ikke det.

Det kan høres ut som Internett kom til Norge i går, når vi hører på representanten Haugli, siden det nå skal bli så bra for politiet og hjelpe dem når det gjelder nettkriminalitet. Men jeg har faktisk surfet på nettet siden 1995, og fra 1995 til i dag har man oppklart saker med alvorlig nettkriminalitet svært mange ganger – helt uten direktiv.

Og så snakker man om personvern. I medlemslandet Danmark, f.eks., har man hatt en forventet opplysningslagring på 15 000 lagringsenheter per år per person. Det ble 100 000 lagringsenheter per person per år.

I et annet av medlemslandene i EU var det fire offentlige instanser som skulle ha tilgang til det lagrede materialet. Det viste seg etter et par år at 181 offentlige instanser fikk tilgang til lagret materiale.

Så vet vi at personopplysninger er blitt solgt og misbrukt etter at direktivet ble innført. Når det nå er leverandørene som skal ha ansvaret for lagringen, betyr det at det ikke bare er én som håndterer den lagrede informasjonen. En her snakket om at den lagrede informasjonen forsvant

inn i et sort hull. Sånn er det ikke, informasjonen oppbevares og kan hentes ut av dem som betjener de lagrede dokumentene.

Representanten Kolberg sa at Fremskrittspartiet ikke følger med i den teknologiske utviklingen. Men med all respekt – Arbeiderpartiet vil innføre datalagringsdirektiv og DAB-radio og kan vel neppe hevdes å følge med da. Naivt er det også å tro at kryptert informasjon forblir hemmelig. Toppen fem minutter tar det å dekode slik informasjon. Norges befolkning skal overvåkes, men ikke nok med det – vi skal jammen betale for det også!

Øyvind Halleraker (H) [19:20:18]: Jeg må nok si at etter en lang debatt hvor det ikke lenger kommer fram så mye nytt, kan vi etter hvert slå fast at debatten dreier seg om å kritisere Arbeiderpartiet og Høyre uten at man kommer med så mange egne forslag.

Det er et par ting som jeg gjerne vil gripe fatt i. Det ene er at det fra flere av mindretallets talere blir referert til brev fra regjeringen. Ett av disse brevene er et brev fra Samferdselsdepartementet som inneholder i alt tolv svar på spørsmål. Det ene spørsmålet til statsråden er:

«Har departementet vurdert å avvente innføring av DLD i Norge til revidert personvernlov foreligger i Norge?»

Flere i mindretallet har jo sagt at det er bedre å utsette dette og komme tilbake til det. Da svarer statsråden:

«Jeg er av den oppfatning at Norge ikke bør innføre DLD. Dette mener jeg uavhengig av EUs revisjon av personvernlovgiving.»

Da spør jeg meg: Er det regjeringens syn? Nei, dette er Samferdselsdepartementets syn, og Meltveit Kleppas syn.

Jeg er nødt til å bruke tiden min på en oppklaring, da jeg dessverre kom i skade for å bli beskyldt for å lyve fra Stortingets talerstol. Det er en rimelig tøff beskyldning, så jeg skal forsøke å klare opp i det. Jeg håper ikke det gjentar seg.

Jeg pekte på Fremskrittspartiets smule dobbeltmoral i dette, når de har sitt eget landsstyremøte og vedtar ting for asylsøkere veid opp mot det som vi behandler her i dag. Her står jeg med et utdrag av VG hvor partiets talsmann for asyl- og innvandringspolitikk, Amundsen, uttaler at Fremskrittspartiet vil DNA-registrere alle asylsøkere for å avdekke søskenbarnekteskap og flerkoneri, samt bekjempe terrorisme. I samme møte ble det også vedtatt obligatorisk DNA-profil på alle kriminelle. Dette er altså rene sitater.

Jeg må også få ta et siste sitat, som er i innstillingen som foreligger i Stortinget i dag. Jeg er den første til å være enig i at det er svært uheldig å måtte referere fra innstillingen, som burde være åpenbar for alle. Men her står det altså i Fremskrittspartiets merknad:

«I Fremskrittspartiets lovforslag ble det åpnet for DNA-test i enhver utlendingssak der det er nødvendig å fastslå om det eksisterer en familierelasjon, og i § 90 ble det slått fast at det skal tas fotografi, fingeravtrykk og DNA-profil i forbindelse med en rekke andre utlendingssaker. Disse DNA-profilene skal lagres i et nasjonalt DNA-register som også skal kunne brukes

i forbindelse med blant annet kriminalitetsbekjempelse.»

Frank Bakke-Jensen (H) [19:23:41]: Da jeg leste om datalagringsdirektivet første gangen fikk jeg litt nupper på ryggen. Jeg kommer fra et fylke der lagring av informasjon om menneskelig aktivitet får veldig mange til å fryse på ryggen – et fylke styrt av et parti som definerer seg bort fra tanken om individets frihet, individets rettigheter og plikter, individets ansvar og som derved som oftest er blottet for respekt for personvernet. Derfor er det sånn at jeg har en grunnleggende skepsis til ord som datalagring og sånt.

Vi har flere ganger i dag hørt begrepet «overvåking» bli brukt. Jeg har også en grunnleggende skepsis til overvåking, men i dette tilfellet må jeg faktisk få lov til å skyte inn at det er feil. Det vi snakker om i dag – denne type datalagring – er altså etter min mening ikke overvåking.

En del av de innspillene som er kommet i dag må jeg få lov til å karakterisere som litt til siden for mål. Jeg skal avstå fra å kommentere det nærmere. Jeg skal også avstå fra å kommentere tvilen som er sådd om Arbeiderpartiet var til å stole på i denne saken. Det er jo partier som har betydelig bedre kjennskap til om Arbeiderpartiet er til å stole på enn det Høyre har, så det trenger vi ikke kommentere mye. Jeg vil likevel få skyte inn at det er en fryd å høre på alle representantene som har lest seg opp på Høyres program i denne saken, og med slik patos fremfører sitater med politikk de ellers bruker mye energi på og arbeider i mot og stemmer ned i denne salen.

Mitt største ankepunkt mot direktivet er at man lagrer kommunikasjonsdata med forebygging og mulige behov som begrunnelse. Jeg har som stortingsrepresentant gått på med en grunnleggende skepsis til og motstand mot EUs datalagringsdirektiv. Samtidig registrerer jeg at argumentene for lagring er mange. Det er ikke vanskelig å forstå at politiet sliter med å finne spor som er slettet og at dette kan være viktig informasjon i komplisert etterforskning. Det er heller ikke vanskelig for meg å forstå at vi trenger et nasjonalt lovverk som ivaretar dagens behov for behandling av kommunikasjonsdata. Begrunnelsen for å se etter de gode kompromissene er altså absolutt til stede.

For Høyre har dette vært et spørsmål om personvern. Det har også vært et spørsmål som går mye, mye dype- re enn bare datalagringsdirektivet. Derfor har vi tatt mål av oss til å utforme et nasjonalt lovverk for behandling av elektronisk data.

Det er vårt mål å styrke personvernet samtidig som vi skal gi politiet et effektivt verktøy i kriminalitetsbekjempelsen. Lovverket skal lovregulere lagring, sikring, og – like viktig – sletting av data. Kommunikasjonsdata skal krypteres, og tilgang til kommunikasjonsdata reguleres ved domstolskontroll, og enhver bruk av data skal spores og loggføres. Jeg skal altså få vite hvis noen har behov for å bruke mine kommunikasjonsdata.

Pressens kildevern skal sikres og strafferammen skal være høy for å få ut dataen. Alt dette er momenter som ikke har hatt et tilfredsstillende lovverk til nå. Dette er også min begrunnelse for at jeg svelger kompromis-

set, svelger kamelen datalagringsdirektivet og blir med på å vedta et lovverk som sikrer personvernet og sikrer kriminalitetsbekjempelse på en best mulig måte.

Freddy de Ruyter (A) [19:26:54]: Avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre som utgjør flertallsforslag i dag, gir en god balanse mellom personvern og muligheten for å bekjempe alvorlig kriminalitet.

Representanten Woldseth sa ganske tidlig i debatten i dag at det var mye usaklig fra tilhengerne av flertallsforslaget og datalagringsdirektivet. Til det har jeg følgende å si: Noen bør nok kjøle seg ned et par hakk. Det viser jo i høyeste grad debatten her i dag.

Jeg har samlet opp en del uttalelser og en del karakteristikk som jeg tenkte jeg ville gå gjennom: overvåkingsalliansen, overvåkingskameratene, overvåkingspartiene. Det er sånn vi er blitt karakterisert her, vi som er tilhengere av flertallsforslaget. Konsekvensene av forslaget er blitt karakterisert som: et kaldt gufs fra fortiden, en politistats logikk, det er typisk norsk å være mistenkt, det skal føre til et kaldere og mindre solidarisk samfunn, alle skal mistenkes, norgeshistoriens største overvåking, barn og ungdom skal overvåkes som om de var kriminelle, alle skal overvåkes, kriminalisere en hel nasjon, overvåkingssamfunnet, politistat, et ondsksfullt styresett. Og til slutt, men ikke minst: En sammenligning med de tidligere østblokklandene og da etterrettingsorganisasjonene – overvåkingsorganisasjonene – Stasi, KGB og Securitate i Romania.

Jeg tror ikke denne debatten fortjener den type argumenter eller det skremmebildet som noen her prøver å skape. Nøkkelordet i denne debatten bør være respekt. Jeg som tilhenger har i hvert fall full respekt for det motstanderne måtte mene, men da forventer jeg den samme respekten tilbake.

Ingrid Heggø (A) [19:29:37]: Teknologisk utvikling skapar nye utfordringer. Når Arbeiderpartiet i dag seier ja til datalagringsdirektivet, er det fordi vi har behov for det – ikkje fordi EU ber oss om det.

Sidan midten av 1990-talet har politiet brukt kommunikasjonsdata i etterforskninga av alvorlege straffesaker, for å oppklara kriminalitet og for hindra nye kriminelle handlingar. Det var trafikkdata som i si tid medverka til oppklaringa av Baneheia-drapa og Nokas-ranet.

Heretter vil lovverket sikra viktige data for å etterforska alvorleg kriminalitet ved å innføra plikt til å lagra data som seier noko om kven som har kommunisert med kven, kvar kommunikasjonen har funne stad, når og korleis. Innhaldet i kommunikasjonen skal altså ikkje lagrast. Når enkelte krefter har prøvd å skapa eit slikt inntrykk, føler eg det er viktig å presisera det også i denne salen: Innhaldet i kommunikasjonen skal ikkje lagrast.

Vi etterlèt i dag ei mengd elektroniske spor, eg vil her nemna bruk av betalingskort. Eg har sjølv opplevd å få telefon frå banken der dei spør om eg nettopp har vore i Kambodsja fordi kortet mitt var brukt der. At ein vanleg banktilsett kan følgja med på bevegelsane mine, er vel eit større inngrep i personvernet enn at ein etter domstols-

kontroll får rett til å vita kven eg har hatt telefonkontakt med.

Nettopp på grunn av personvernet har det vore overmåte viktige for oss å sørgja for eit regelverk som sikrar at personopplysningar berre vert samla inn og behandla når det er heilt nødvendig, og at opplysningane ikkje vert nytta til andre formål enn det dei er innsamla for.

Bruken av trafikkdata i politiets etterforsking har auka i takt med mobilbruken. Dette har skjedd utan at Stortinget har lagt dei nødvendige rammene og avgrensingane for bruk av data. Gjennom å endra norsk lov og dermed implementera datalagringsdirektivet legg vi no faste og klare rammer for bruken av trafikkdata – også for oppbevaring og sletting av desse data. Dette er viktig for Arbeidarpartiet.

Ei rekkje offentlege utgreiingar, herunder Sårbarheitsutvalet, Politimetodeutvalet og Metodekontrollutvalet, har framheva viktigheita av datalagring – det same har eit samla politimiljø. Framstegspartiet har tidlegare ønskt å framstå som eit lov-og-orden-parti. Eg tykkjer derfor det er overraskande at dei stiller seg over politiet sine vurderingar. Kva er det Framstegspartiet veit, som politiet og utvala ikkje har fått med seg? Og kva med deira eige framlegg frå 2005 om å påleggja nettilbydarar og nettleverandørar tolv månaders lagring av trafikkdata, og det heilt utan domstolskontroll og krav til høg strafferamme, sletteplikt osv.?

Internasjonal kriminalitet krev grenseoverskridande løysingar. Fordelen med å implementera direktivet er i så måte openberre. Ved å seia ja til datalagringsdirektivet sørgjer vi for at politiet i Noreg får det same regelverket å halda seg til som resten av Europa.

Svein Roald Hansen (A) [19:32:58]: Jeg synes statsråd Magnhild Meltveit Kleppas innlegg var veldig interessant, fordi hun risset opp det som kunne vært et alternativ til et nasjonalt lovverk. Hun sa at det skulle sikre politiet tilgang til dataene. Det betyr at vi måtte hatt en lagringsplikt, fordi vi kunne ikke overlate til 243 forskjellige leverandører hvordan de skulle lagre, hvor lenge og om de skulle lagre. Hun sa man skulle ha en sletteplikt. Det ville gi større trygghet for at det ikke ble misbrukt, og at IP-adresser skulle lagres lenger. Og dagens tilgangsregler skulle skjerpes, slik det ligger i det lovverk som nå blir vedtatt.

Jeg synes dette var interessant, og det trekker egentlig teppet bort under veldig mange av de kraftige påstandene som ligger dels i innstillingen og dels er brukt her i salen i dag. Det er synd at man ikke utarbeidet det forslaget, slik at man hadde to alternativer å diskutere ut fra. Fordi vi nå vedtar et nasjonalt lovverk, som ligger innenfor rammene av det datalagringsdirektivet trekker opp, kan vi også si ja til å implementere direktivet i EØS-avtalen.

Så ba representanten Hareide utenriksministeren bekrefte en forståelse av EØS-avtalens såkalte reservasjonsrett. Jeg er litt usikker på hva som var utgangspunktet for det, men siden jeg berørte det i mitt innlegg, vil jeg bare gjenta at begrepet «reservasjon» eller «veto» ikke er brukt

i EØS-avtalen, men det er en indirekte mulighet som følger av artikkel 102, hvor det står:

«Avtalepartene skal bestrebe seg på å komme til enighet i saker som er relevante for denne avtale.

EØS-komiteen skal særlig bestrebe seg på å finne fram til en gjensidig godtagbar løsning dersom det oppstår et alvorlig problem på et område som i EFTA-statene hører inn under den lovgivende myndighets kompetanse.»

Det er dette jeg mener skaper denne muligheten for å ikke implementere hvis det vedtaket man har gjort i EU-landene, fører til alvorlige situasjoner i Norge eller i et av de andre EFTA-landene fordi vi rett og slett ikke har vært med på beslutningen og det ikke har vært muligheter til å ta hensyn til våre særegne forhold. Juridisk er det denne salen som bestemmer om det kan oppstå en sånn situasjon – det er det ingen tvil om. Men politisk vil reaksjonene være annerledes om vi har det man kan kalle «saklige grunner» for å kreve endringer eller om de er rent politiske, som jeg mener tilfellet ville vært når det gjelder datalagringsdirektivet, hvor forholdene, avveiningen mellom personvern hensyn og bredere hensyn, neppe kan sies å være annerledes i Norge enn i våre naboland.

Aksel Hagen (SV) [19:36:15]: Jeg har brukt helgen på Nei til EU-arrangement, først en kommunekonferanse og så et rådsmøte. Da blir det mye direktivprat. Det blir det når Nei til EU-folk møtes nå om dagen, for direktivene står i kø for å bli omfavnet, i hvert fall ikke avvist, av oss her i Norge.

Det vi Nei til EU-folk diskuterer, og nok ofte er litt uenige om, er hvorfor det politiske flertallet i Stortinget så konsekvent velger å bukke og takke til denne direktivinnvandringen – litt i motsetning til mye annen innvandring. Er det frykten eller eventuelt ærefrykten for EU som er årsaken, eller er det innholdet i disse direktivene som i seg sjøl er så overbevisende gode?

Jeg mener at vi på nei-siden litt for raskt unnskylder disse ja-til-direktiv-partiene med at de nok innerst inne er imot, og at de misliker mye av innholdet i vikarbyrådirektivet, mediedirektivet, postdirektivet, helsedirektivet osv. Nei, de er for. Når vi i Norge raskt og effektivt tar imot dem og setter dem ut i livet, gjerne enda sterkere, kraftigere og raskere enn EU sjøl, er det nettopp fordi de har i seg en politikk som flertallet i Norge er for.

Debatten her i dag viser nemlig det på en god måte: Der EU fortsatt internt har spennende, vanskelige interne debatter og signaliserer mye tvil og tro, er flertallet her i salen overbevist om at dette er riktig å gjennomføre, og det skal gjennomføres raskt. Det er faktisk å se på som et stort sivilisasjonsprosjekt, nærmest et «Redde vår sivilisasjon»-prosjekt. Vi har faktisk nå også fått høre fra Anne Marit Bjørnflaten at det som er årsaken til at en rekke forfatningsdomstoler i EU nå har problemer, bl.a. rundt implementeringen, har Høyre og Arbeiderpartiet i løpet av noen få dager klart å løse. Du verden så heldig de er, bl.a. disse forfatningsdomstolene, når svaret på EUs implementeringsproblemer ligger i den avtalen som er forhandlet fram her.

Jeg synes dette er en trist dag. Jeg mener det er etisk tvilsomt det som skjer. Det er økonomisk uklokt, og ikke minst er det kriminalpolitisk naivt å tro at vi på den måten, ved å gjøre alle til mistenkte, kan få bukt med alvorlig kriminalitet.

Dagrun Eriksen (KrF) [19:39:05]: Vi som er politikere, har en plikt til å tenke på konsekvensene av det vi vedtar. Følgene av det som denne salen vedtar, må tenkes nøye igjennom: hvordan ting både kan brukes og misbrukes, og om det vi oppnår ved å gjøre vedtak her i salen, står i forhold til de ulempene det påfører det norske folk. Her har vi en sånn sak hvor jeg mener at flertallet vil påføre det norske folk ulemper som ikke står i forhold til det som man faktisk oppnår.

Representanter fra Arbeiderpartiet og Høyre har fra denne talerstolen sagt: Jeg har ingenting å skjule. Folk må jo kunne stå for sine handlinger. Men hvis man virkelig skulle ta konsekvensene av det, burde jo også innholdet kunne vært lagret. Da gjør det jo ingenting, og det ville gjort det enda lettere for politiet å etterforske og oppklare ting. Hvis en virkelig skulle klart å ta alle for det de gjør til enhver tid, burde vi egentlig vært utstyrt med GPS-sendere. Da kunne man faktisk ha logget hvem som var hvor. Med det datalagringsdirektivregelverket som vi nå får, er jeg ganske bekymret, fordi det ofte vil være veldig lett å utnytte. Du kan faktisk plante alibiet ved å sende mobiltelefonen din med noen som er på et helt annet sted enn der forbrytelsen skjer. Det er så mange ting som kan brukes og misbrukes i denne saken at jeg tror det er viktig at vi som politikere stopper opp og spør oss selv om dette er verdt det.

Flere av dem som vil innføre datalagringsdirektivet, har sagt at vi har jo mange andre registre som registrerer ting: DNA-registre, bompengerregistre, telefonregistre, bankregistre, helseregistre, og alle er opprettet i god hensikt. Men det har også gjort at vi som samfunn har blitt ekstremt sårbare for misbruk og for overvåking. Brudd på dagens regelverk kan jo ikke brukes som argument for at det nå vil være trygt å innføre dette datalagringsdirektivregisteret, for det vil jo være enda mer sårbart om det skjer brudd på dette i nye saker ved innføring av dette registeret.

Jeg ble jo bekymret da jeg hørte statsråd Aasrud si at hun trodde at denne debatten har gjort at ingen telekomselskaper nå kan si at de ikke vet om regelverket. Hvis det er sånn at man egentlig satser på at det er debatten om datalagringsdirektivet som skal gjøre at telebyrderne faktisk følger regelverket, gjør det meg ekstra bekymret. Aasrud viste også i et replikkordskifte her i dag til en eventuell innføring av kryptering. Det gjør meg også bekymret at i tillegg kan innholdet bli åpent.

Så har jeg behov for å komme med en stemmeforklaring. –

Presidenten: Da må representanten tegne seg på nytt, for taletiden er nå ute, og neste taler skal få ordet.

Susanne Bratli (A) [19:42:17]: Så langt ute i en lang debatt vil jeg benytte anledningen til å komme med noen betraktninger og kommentarer.

For det første vil jeg bare gjenta det som parlamentarisk leder i Arbeiderpartiet sa tidligere i dag: Arbeiderpartiet er for datalagringsdirektivet, ikke fordi det er et direktiv fra EU, men fordi vi er enig i formålet om å lagre trafikkdata for å bekjempe kriminalitet for å gi politiet et viktig verktøy.

For det andre: Arbeiderpartiet er opptatt av personvern, og vi mener at vi i det forslaget vi nå behandler, styrker personvernet i forhold til dagens praksis, og at vi har funnet en god balanse mellom lagring, dvs. kriminalitetsbekjempelse, og personvern.

For det tredje: Det er grundig dokumentert at tilgang til trafikkdata er et viktig verktøy for politiet, og at det fungerer.

Kripos sa følgende i høringen i transportkomiteen: Når det gjelder Kripos' behov i egne saker, er de fleste av våre saker helt avhengige av lagrede data. Dersom man f.eks. etterforsker narkotikaforbrytelser, er målet å avdekke apparatet som står bak. Bak kurerene står det selgere som aldri selv tar i narkotikaen, og som kun kan avdekkes dersom man avdekker kommunikasjonen mellom dem og kurerer. Siden det meste av etterforskning i sin natur er reaktiv, krever dette lagring – og ikke frysing – av data.

Riksadvokaten sa følgende på høringen i komiteen: Ved riksadvokatembetet avgjør vi tiltalespørsmålet i alle de alvorligste straffesakene i landet. Vi har erfaring med trafikkdata 15–20 år tilbake i tid. Det er nokså forstemmende å oppleve at personer med begrenset innsikt i den praktiske hverdag knyttet til oppklaring og irettføring av straffesaker uttaler seg om behovet for trafikkdata. Det kan ganske enkelt ikke trekkes i tvil at slik informasjon har hatt stor – endog avgjørende – betydning i en lang rekke alvorlige saker, herunder drap, grove seksualforbrytelser, ran og narkotikakriminalitet. I tillegg sa riksadvokaten: Det finnes ikke alternativer som kan erstatte trafikkdata.

Overvåkingssamfunnet ble det snakket om. Det er en spesiell definisjon av «overvåking» som vi ikke er enig i. La meg minne om at uansett hva vi vedtar her i dag, vil telekomselskapene fortsette å lagre opplysninger om hvem vi ringer til, hvor lenge vi snakker, og om hvem vi sender SMS til. Og dette kan i dag utleveres uten rettskjennelse. Det synes mindretallet er greit – dette er ikke problematisk for personvernet – mens en lagring ut fra samfunnshensyn, med strenge begrensninger, som er lagt inn i flertallsforslaget, skal være problematisk for personvernet, føre til et overvåkingssamfunn og til en politistat. Forstå det den som vil. Jeg klarer ikke å forstå det.

Per Sandberg (FrP) [19:45:35]: Det som overrasker meg litt etter å ha hørt på debatten i hele dag, er at det i Høyre og Arbeiderpartiet overhodet ikke finnes betenkeligheter – ikke i det hele tatt. Det finner jeg, med all respekt, merkelig. Og at man i samme åndedrag påstår at man skal styrke personvernet ved å lagre all teletrafikk – ja, det skjønner alle er helt umulig. Alt det i avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre som går på å styrke per-

sonvernet, kunne man selvfølgelig ha gjort uten å implementere datalagringsdirektivet – som er overvåkning. Til og med justisministeren har tidligere i dag bekreftet at det er overvåkning, ut fra det fagfolk innen informatikk har definert det som.

Så er det mange som stiller spørsmålet: Hva er det Fremskrittspartiet og de andre partiene som nå er imot, vet, som politiet ikke vet, ettersom politiet nå ivrer så voldsomt etter å få dette datalagringsdirektivet? Hva er det Arbeiderpartiet, Høyre og politiet vet, som ikke flertallet vet? For et flertall er imot datalagringsdirektivet. Fremskrittspartiet er jo ikke alene, eller SV, Senterpartiet eller Kristelig Folkeparti. Vi er jo ikke alene. Flertallet av høringsinstansene er også imot. Alle ungdomspartiene er imot. Datatilsynet er imot. Hva er det Arbeiderpartiet, Høyre og politiet vet som vi som tilhører flertallet i landet, ikke vet? Det er jo det spørsmålet man stiller seg.

Jeg synes det er interessant å gå tilbake til 2005, i og med at man stoler så blindt på politiet – og hopper når politiet sier hopp. Det var da Stortinget skulle vurdere utvidet romavlytting og telefonavlytting. Hva var argumentet fra politiet på det tidspunktet? Her er høringsuttalelsene fra politiet på det tidspunktet: De ba rett og slett om adgang til mer romavlytting og telefonavlytting, fordi det ikke nyttet å bekjempe kriminalitet ved å overvåke telefoner og registrere det. Det står klart og tydelig i politiets uttalelser:

«Telefonsamtaler blir ikke brukt i forbindelse med planlegging av organisert kriminalitet. Deltagerne i nettverkene er helt bevisst på å ikke bruke telefoner til slike samtaler. Ofte er det også slik at det er svært få personer som kjenner helheten i planen» osv.

Politiet ville ha romavlytting og telefonavlytting for å registrere teletrafikken, fordi de kriminelle tilpasset seg den hverdagen som politiet jobbet ut fra.

Erna Solberg (H) [19:48:58]: Jeg tok ordet for å kommentere noen av de innleggene som har vært holdt tidligere i dag. Og jeg har lyst til å si at jeg synes noen av dem har vært over kanten med tanke på hva man har beskrevet andre ut fra – samfunnssyn og annet.

Men noen innlegg har inneholdt noen ganske gode erkjennelser. Blant annet erkjente Per Sandberg at hvis det ikke var av kommersielle hensyn man samlet inn de dataene som politiet i dag får adgang til, ville han ha vært for å regulere det – ut fra det hensyn at politiet trengte det. Det tror jeg mange andre skulle reflektere over, for det er litt av vår refleksjon i Høyre. Vi har tenkt igjennom: Holder det at disse dataene, som er avgjørende for å avdekke kriminalitet i dag, bare er tilgjengelig fordi det er av kommersiell interesse for telekommunikasjonsselskaper å lagre slik informasjon, at dette er et bihensyn fordi det allerede finnes et register – eller er det viktig at samfunnet sørger for at disse dataene finnes? Her trakk vi en konklusjon: Ja, vi trenger å lovregulere, og vi trenger å la kriminalitetsforebyggingen være et hensyn, også fordi vi ikke skal løpe etter hvis systemene for hva som er kommersielt interessant å lagre, endrer seg over tid, og vi dermed ikke får tilgang til dette.

I tillegg er det slik at i den diskusjonen vi har hatt her om virkemidler, er det ingen som har nevnt at kanskje det viktigste datatilfanget i de store og tunge sakene er base- og lokasjonsopplysningene, som i dag er et sidehensyn som man ikke har regulert spesifikt, og som heller ikke de fem partiene som sier de skal stemme imot i dag, har noen som helst regulering av, annet enn som en konsekvens av noe annet. Vi mener at det er viktig å få dette på plass, fordi vi kanskje først og fremst har sett at det brukes til å avkrefte deltagelse i kriminell aktivitet, og at det i dom etter dom er påvist som noe av det viktigste for å sannsynliggjøre tilstedeværelse og deltagelse i kriminalitet – at man kan komme frem til det.

Den andre saken jeg gjerne vil kommentere, er presens kildevern. Høyre har ønsket å styrke pressens kildevern fordi vi har sett dette som en veldig viktig sak – knyttet til at vi utvider med hensyn til hva som skal lagres. Jeg synes vi burde fått ros for at det er blitt enighet mellom Arbeiderpartiet og Høyre om at dette skal komme. Så er vi innforstått med at denne lovreguleringen kanskje skal være videre og litt bedre enn den lovreguleringen som er antydnet i Metodeutvalgets forslag, og som vi er enige om i avtalen. Ut fra den entusiasme for personvern og kildevern som jeg hører her i salen, forventer jeg at en enstemmig regjering fremmer et bedre opplegg. Et enstemmig storting kommer til å imøtekomme dette med gode regler for kildevern.

Tor Sigbjørn Utsogn (FrP) [19:52:17]: I Danmark ble det registrert 82 000 registreringer i 2010 som følge av datalagringsdirektivets krav – per person. Det er vanskelig for mange å se konsekvensene av direktivet. Man kan forestille seg at det sto en kontrollør ved siden av deg og noterte hvem du ringte til, når du ringte, hvor lenge samtalen varte, og hvor mottakeren var da du ringte til ham – eller at det sto en kontrollør ved postkassen og noterte hvem du sendte brev til, og hvor du befant deg da brevet ble postet.

Spørsmålet blir: Er det bare det faktum at teknologien for å overvåke dette elektronisk ikke finnes ennå, som gjør at Høyre og Arbeiderpartiet ikke stemmer for overvåkning også av brevpost? I prinsippet er det akkurat det som vil foregå med datalagringsdirektivet.

Forskjellen på denne fysiske overvåkingen og datalagringsdirektivet er at sistnevnte skjer uten at innbyggerne ser det, fordi det skjer elektronisk.

Ved å følge prinsippene i datalagringsdirektivet kan man si at det også ville være nødvendig å registrere hvem du går på besøk til, hvor de bor, hvor lenge du er der, om du leverte noe fra deg, og om du fikk noe med deg tilbake. Foreløpig finnes det ikke gjennomførbare elektroniske metoder for å registrere dette. Men spørsmålet er allikevel åpenbart: Er det en prinsipiell forskjell på dette og det som Stortinget i dag pålegger det norske folk? Er det bare fordi det er så vanskelig logistikkmessig fysisk å overvåke hvem som besøker hvem, at dette ikke er en del av datalagringsdirektivet, altså at den elektroniske løsningen foreløpig mangler? Og: Dersom det var teknisk gjennomførbart, dersom teknologien allerede fantes, ville Arbeiderpartiet og Høyre ha gått med på elektronisk kontroll av alle

besøk til andre mennesker? Det kan jo være noen som går på besøk til andre for å planlegge en kriminell handling. Hvilke argumenter ville Arbeiderpartiet og Høyre eventuelt ha brukt imot den type overvåkning, når det i realiteten ikke er noen prinsipiell forskjell mellom overvåkning av fysiske besøk og det som ligger i datalagringsdirektivet?

Fremtiden vil vise hvilke utvidelser direktivet vil ta til seg etter hvert, og hvilke koblinger som vil gjøres med andre registre – fra banker, Nav, folkeregister og utenlandske registre – alt i den gode hensikts navn for å hjelpe politiet, men på tvers av vanlige folks sikkerhet og privatliv.

Datalagringsdirektivet trår over en avgjørende og sikkerhetsmessig grense, og det eneste riktige å gjøre i dag, når dette sannsynligvis blir vedtatt, er å utsette samtykket til direktivet inntil EUs revidering foreligger.

Ingjerd Schou (H) [19:55:38]: Forhandlingene har vært krevende, og jeg opplever at Høyre har fått betydelig gjennomslag for sine utgangsposisjoner. Jeg vil også gi honnør til Arbeiderpartiet for tonen og profesjonaliteten som forhandlingene har vært preget av. Høyre ville ikke gått med på de endringene som vi nå har til behandling i ekomloven, direktivet, uten betydelige innstramminger og uten at personvernet hadde blitt styrket på en rekke andre samfunnsområder, men også på dette.

Vi er glad for at vi nå får på plass en ny lovgivning som ivaretar personvernet for den enkelte og den enkeltes rett til privatliv på en forsvarlig måte, og at politiet gis en forsvarlig ramme for tilgang til nødvendige etterforskningsverktøy.

Det er et grunnleggende prinsipp som jeg har lyst til å nevne, fordi partene er enige om at enhver har rett til innsyn i hvem som får tilgang til opplysninger om en selv. Plikten til logging og retten til innsyn i egen logg skal være det bærende prinsipp for alle større offentlige og private registre, og når det gjelder det som har vært nevnt om den avtalte stortingsmeldingen om personvern, skal det også drøftes hvilke avgrensninger som skal gjøres når det gjelder loggeplikt, innsynsrett og omfanget av innsynet i nettopp det jeg nå har omtalt.

En visitt helt til slutt: Når jeg hører representanten Hoksruuds glede over å kunne lese Høyres prinsippprogram, anbefaler jeg det som god lesning og som noe som flere bør lese både oftere og med stor innlevelse. Det er mye godt å hente der. Jeg ser også at Fremskrittspartiet nå er mer opptatt av DNA enn av DLD. I det som av Fremskrittspartiet er omtalt med betegnelsen «politistat», med tanke på det som avtalepartnerne har lagt på bordet, må nok jeg si at det Fremskrittspartiet foreslår når det gjelder mer overvåkning, romavlytting og telefonkontroll, nok er av de virkemidlene som med en større grad av sannsynlighet vil få den betegnelsen som nettopp representanten Hoksrud har omtalt.

Jeg satt i Metodekontrollutvalget, og en av de tingene som også utvalget veldig tydelig gjorde klart, var at det er en type her-og-nå-overvåkning som i betydelig grad er mer personinngripende enn det som er registrering i forhold til historiske data som omtales i endringene i ekomloven.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [19:58:44]: Den teknologiske utviklingen gir stadig nye muligheter for overvåking av enkeltmennesker gjennom innsamling og sammenstilling av personopplysninger. En viktig oppgave for en liberal rettsstat er imidlertid å beskytte enkeltmennesker og minoriteter mot overgrep og vilkårlig behandling. Vi må derfor ha et sterkt personvern.

Personvernet må sikres på alle samfunnsområder, i forvaltningen, i arbeids- og næringsliv og i strafferettspleien. Ved vurderingen av behovet for eventuelle nye etterforskningsmetoder må personvern hensyn veie tungt. Med tekniske nyvinninger har både innsyn i personlige forhold og muligheter for overvåking av personer blitt sterkt utvidet, i offentlig så vel som i privat regi. Utvidet omfang av gamle og nye former for registrering kan representere en fare for personvern og yttringsfrihet. For å sikre personvern og yttringsfrihet vil jeg utrede grunnlovfesting av personvernet og stille meg kritisk til innføringen av nye lover som øker adgangen til eller omfanget av overvåking i samfunnet.

Hvis noen nå synes at jeg mot formodning – eller mot sedvane – var mer velformulert enn jeg pleier å være, må det tilskrives noen andre. Hvis vi bytter ut «vi», «jeg» og «meg» med «Høyre», kunne dette vært et sitat fra Høyres program. Jeg har ikke klart å finne noe, verken i innstillingen eller i debatten, som ivaretar noe av det jeg siterte fra. Jeg vil påstå at representanten Hagen var inne på noe i sitt innlegg, nemlig at positiviteten til EU er viktigere enn innholdet i datalagringsdirektivet og personvern.

Så har jeg et lite moment til representanten Haugli, som sa at det skulle ha vært en knapp på Internett og telefoner som man kunne trykke på for å se om man ble registrert eller ikke idet man gikk inn på Internett, hvilke sider man var på, og hvilke telefoner man ringte. Da kan jeg informere representanten Haugli om at vi har en slik knapp. Ja, vi har sågar flere slike knapper, og jeg refererte til dem i mitt forrige innlegg. De knappene heter proxy-servere, nettbasert e-post, VPN-oppkobling, falske e-postadresser, usikrede trådløse nett, Skype, kontantkort fra utlandet osv. Det er disse knappene som de kriminelle bruker for å unngå å bli registrert.

Og igjen: De som blir registrert etter dette overvåkingsdirektivet, er lovlige borgere som ikke har gjort noe galt, og som mest sannsynlig ikke kommer til å gjøre det – men registrert blir de. Det er ikke slik at alle er like glade for å vite at det er registrert hvor man ringer, når man ringer, og hvem man ringer til.

Statsråd Knut Storberget [20:01:59]: Karakteristikene og adjektivene har sittet rimelig løst i denne debatten, etter mitt skjønn, fra mindretallet. Jeg får en inderlig følelse av at – når man bringer til torgs den type argumentasjoner og karakteristikker som vi har hørt gjennom debatten – man da har gått tom for gode argumenter.

Noen av påstandene har jeg allikevel lyst til å kommentere på tampen av debatten.

Representanten Tetzschner sa at etterforskningsprinsippet blir forlatt med dette, og at man da ikke lenger skal kunne kreve skjellig grunn til mistanke. Da må man ha lest denne proposisjonen svært dårlig. Det er jo nettopp

etterforskningsprinsippet som bringes inn med full tyngde – først en streng domstolskontroll, så at man setter strenge krav til hva slags type lovbrudd man kan bruke trafikkdata i. Skal det alminnelige politiet ha tilgang til dette, skal man også ha skjellig grunn til mistanke, noe Tetzschner sjøl karakteriserte som etterforskningsprinsippet.

Det andre som er blitt hevdet med tyngde i debatten, er at nå forlater vi uskyldspresumpsjonen, at alle blir nærmest skyldige, og at alle er satt under etterforskning. Det er jo et resonnement som med respekt å melde blir helt feil. Vi bruker mange tvangsmidler, mye mer inngripende tvangsmidler i norsk politi og påtalemyndighet i dag, uten at uskyldspresumpsjonen krenkes. Det er jo nettopp når man bruker tvangsmidler overfor enkeltpersoner at man skal holde uskyldspresumpsjonen høyt hevet. Når folk blir varetektsfengslet, gjelder uskyldspresumpsjonen. Man anses ikke for skyldig før man er dømt ved en domstol, og dommen er rettskraftig. Det er uskyldspresumpsjonen. Det at politiet får adgang til å se hvem man har ringt til, når, og eventuelt hvor man var, krenker ikke uskyldspresumpsjonen. Det er derfor viktig for meg å få fastslått at ved både romavlytting, som flertallet i salen her har vært med på å vedta, varetektsfengsling, som alle har vært med på å vedta, og beslag av eiendom gjelder uskyldspresumpsjonen fullt, og man kan fullt ut bli frifunnet. Ja, i mange tilfeller er det jo nettopp da uskyldspresumpsjonen skal gjelde, og man har behov for å bli behandlet som uskyldig inntil man eventuelt er straffedømt.

Til slutt vil jeg gjerne kommentere – det var særlig representanten Ramsøy som tok opp det – at det liksom ikke er noen «grenser» for hva politiet vil kreve, og at det ikke er noen grenser for hva enkelte vil akseptere, hvis bare politiet krever det.

Jeg mener at det er en grunnleggende mistillit til både Politidirektoratet, Kripos, Politiets sikkerhetstjeneste, riksadvokaten – ja, for den saks skyld også Politiets Fellesforbund. Jeg har langt større tillit til disse instanser og organisasjoner. Jeg mener at riksadvokaten da vi vedtok romavlytting i forrige periode, nettopp var det moderate element og bidro til at det ikke ble så omfangsrikt som foreslått av den daværende regjering. Jeg syns det er urettferdig overfor norsk politi og påtalemyndighet at man får den slags karakteristikker hengende på seg. Jeg vil derfor med dette ta dem i forsvær.

Det mest overraskende er likevel at de som tradisjonelt klenger seg til politiet og målbærer deres ønsker og mål, Fremskrittspartiet, ved denne runden svikter.

Knut Arild Hareide (KrF) [20:05:15]: Eg vil òg trekkje fram representanten Michael Tetzschner sitt innlegg. Det var veldig prinsipielt, og eg vil seie at me i dag – for ein gongs skuld – fekk høyre ein Høgre-representant halde eit innlegg basert på Høgre sitt prinsippogram. Det representanten Michael Tetzschner sa, var bl.a. at Stortinget i dag vedtek ein lov om å påleggje alle som tilbyr offentlege telekommunikasjonar og Internett-tenester, å lagre trafikkdata med tanke på seinare straffeforfølgning utan at det ligg føre konkret mistanke. Tetzschner sa

òg at data skal lagrast i seks månader, utan annan grunn enn at staten, først og fremst representert ved politiet, er interessert i at opplysningane er tilgjengelege.

Eg synest innlegget frå Tetzschner viste noko av heilskapen i denne debatten, og eg har lyst til å trekkje det fram når eg oppsummerer.

Saksordføraren, Schou, og representanten Bjørnflaten vil eg gi ein visitt når det gjaldt saksbehandlinga i komiteen. Det er jo ikkje slik at det har vore ei dårleg saksbehandling fram til framlegginga. Nei, eg vil seie at det har vore ei god behandling av saka. Men paradokset var at da ein avtale i sin heilskap blei lagd fram, var det 17 minutt til me skulle ha komitémøte. Da er det jo heilt naturleg å stoppe opp og spørje: Kor lang tid treng me for å sjå på den delen? Det er jo det som blir paradokset. Det er heilt rett, som representanten Schou og Anne Marit Bjørnflaten sa, at det hadde vore einigheit om framdriftsplanen. Men dette blei jo snudd da me fekk så kort tid til å gå gjennom det. Da valde fleirtalet – og det har dei lov til – å presse gjennom den framdriftsplanen. Men eg synest det viser eit dårleg politisk skjønn i ei sak som me har brukt så lang tid på å behandle. Kvifor skulle me ikkje bruke den nødvendige tida til å behandle den delen på ein god måte?

Så vil eg berre gi ei kort stemmeforklaring frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet, SV og Framstegspartiet si side. Desse partia seier bl.a. i Innst. 289 L for 2010–2011 at me «registrerer at Dokument 8:103 LS (2010–2011) er ment å være et alternativ til innføring av datalagringsdirektivet i norsk rett».

Dette er Venstre sitt Dokument nr. 8-forslag.

På same måten vil me òg be om at forslaga frå Trine Skei Grande på vegner av Venstre blir lagde ved protokollen. Me ønskjer ikkje å stemme for dei, fordi me meiner at me har gitt ei grundig utgreiing i innstillinga om saka om datalagringsdirektivet.

Bård Hoksrud (FrP) [20:08:39]: Egentlig burde jeg vel kanskje startet med ett minutt stillhet for svekkelsen av personvernet, som flertallet i dag kommer til å fatte vedtak om.

Sist torsdag var det en svær demonstrasjon utenfor her, hvor alle politiske ungdomspartier tok sterkt avstand fra flertallets forslag og ønske om overvåking av alle, i form av datalagringsdirektivet og implementering av datalagringsdirektivet.

Høyres program kan være god lesing, men det må følges opp i handling. Og det er handling som er viktig. Jeg skjønner at representanten de Ruiten ikke likte sammenlikningen med andre regimer og overvåking, men det er jo et stort paradoks at de metodene man nå iverksetter i Norge, og de mulighetene man gir her, ville gjort gamle regimer – både KGB og Stasi – grønne av misunnelse i forhold til det man er i ferd med å innføre her.

Så har jeg lyst til å utfordre Høyre, fordi de er veldig opptatt av, og sier at nå skal man virkelig ta tak i, presens kildevern. Jeg opplever at de klare og tydelige tilbakemeldingene fra pressen er at man ikke opplever at dette er et kildevern. Det er det stikk motsatte, og man er veldig kritisk til implementering av datalagringsdirektivet. Er

det slik at i det øyeblikket en varsler finner ut at han skal ringe til en redaksjon, blir nummeret anonymisert? Det er jo ikke slik teknologien fungerer. Det ville i hvert fall være veldig lett å finne ut at noen har ringt et nummer som er hemmelig. På den andre siden vil det være lett å finne ut hvem som har ringt, hvis man bare vil det nok.

Og så synes jeg det er litt spesielt at en tredjedel av Høyres representanter i denne sal egentlig er imot – det vet jeg jo. Noen av dem har vært ganske høye og mørke – både min kollega fra hjemfylket mitt, Torbjørn Røe Isaksen, og ikke minst Nikolai Astrup. Men jeg har bare registrert én som har vært på denne talerstolen i dag, og som har vært tydelig og klar og sagt fra, nemlig Michael Tetzschner. Frank Bakke-Jensen forklarte vel for så vidt også hvorfor han hadde snudd. Men da kunne det vært interessant å få vite hva alle de Høyre-representantene som har kritisert dem som er kritiske til innføring av datalagringsdirektivet, mener om sine egne partikolleger – som er like kritiske, men som tydeligvis ikke har fått lov til å delta i debatten og fortelle hva de mener om datalagringsdirektivet. Det er jo ganske viktig å vite det også.

Til saksordføreren: Man sier at man har hatt stålkontroll i behandlingen. Ja, behandlingen var bra helt til slutten. Men når man i avgivelsesmøtet kommer med et nytt lovforslag uten at man får mulighet til en grundig behandling av det, kaller jeg det uforsvarlig saksbehandling.

Geir Pollestad (Sp) [20:11:50]: Først til spørsmålet om datalagring er overvåking. For meg er det ingen tvil om at datalagringsdirektivet fortjener merkelappen «overvåking». Jeg registrerer at flertallet i sin nytale fortolker kravet slik at dataene må brukes før det kvalifiserer til begrepet «overvåking». Når f.eks. en butikk setter opp et kamera, setter de opp et skilt om at butikken er kameraovervåket. Det er alle enige om. Det er altså ikke noe krav om at denne videotapen som blir tatt opp, skal brukes av butikkinnehaveren eller politiet før en kaller det overvåking. Så dette er kun nytale.

Flere har etterlyst vårt nasjonale alternativ. Til det må jeg si at Senterpartiet sammen med personvernalliansen har spilt inn sitt forslag til nasjonalt regelverk til Høyre. Jeg opplevde at vi aldri ble tatt særlig på alvor.

Vårt alternativ bygger på dagens lagring, som ikke vil forsvinne, selv om PST-sjefen med høy stemme under høringen påsto at dette ville skje. Teleselskapene sier noe annet. Samferdselsministeren bekrefter noe annet.

Vi varslet at vi var villige til å se på regelverket rundt IP-adresser, enten med utsatt sletteplikt eller lagringsplikt.

Vi har vært positive til krav om domstolskontroll, og vi har vært positive til strengere rammer rundt lagringen.

For Senterpartiets del ville det også vært aktuelt å pålegge lagring i Norge for å sørge for at Datatilsynet hadde tilsynskompetanse. Det ville vi hatt mulighet til om vi sa nei til direktivet. I dag har Datatilsynet ingen kompetanse til dette dersom et teleselskap velger å lagre i et annet EØS-land.

For oss i Senterpartiet er dette en dypt alvorlig sak. Den handler om forholdet mellom individ og borger. Senterpartiet står opp for individet.

Debatten i dag har handlet om personvern og kriminalitetsbekjempelse. Men når utfallet blir som det blir, skyldes det en grenseløs lojalitet til alt som kommer fra EU. Jeg er helt sikker på at hvis innholdet i datalagringsdirektivet hadde kommet fra den rød-grønne regjeringen, kan jeg nærmest garantere at Høyre ville stått samlet mot forslaget og brukt sterkere ord enn det vi har hørt her i dag.

Snorre Serigstad Valen (SV) [20:14:20]: At et tiltak kan virke kriminalitetsbekjempende, er faktisk ikke et argument i seg selv, selv om en kan få inntrykk av det i debatten i dag. Vår jobb som lovgivende forsamling er å veie ulike hensyn opp mot hverandre, men gjøre det etter noen bestemte prinsipper som vi er enige om. Det er et av vårt demokratis adelsmerker. Det er ikke Arbeiderpartiets og Høyres linje i debatten i dag. Tvert imot har vi hørt innlegg etter innlegg her i salen der omfattende lagring av folks bevegelsesmønster omdøpes til en styrking av personvernet, der litt mer lagring er greit fordi vi lagrer mye fra før, og der vi som er lovlidige, liksom ikke har noe å frykte. Men jo, det har vi. Det har ikke manglet på eksempler der utro tjenere i bankvesenet eller i politiet og andre etater har utlevert sensitiv personinformasjon til f.eks. sladrepresen – ikke ulovlige forhold, men ren sladder som krenker den enkelte grovt. Det kan høres smått ut i denne debatten hvor mange store ord har blitt brukt, men det er jo dette saken handler om: retten til å ha hemmeligheter, retten til å gjøre det jeg vil uten at staten skal vite det, retten til å besøke hvem jeg vil uten at staten skal vite det, og retten til faktisk å være en del steder uten at noen andre skal få vite det og uten å bli mistenkeliggjort.

Dataene skal krypteres, svarer Høyre og Arbeiderpartiet. Selvfølgelig skal de det, og i det hele tatt å bruke det som en formildende omstendighet er å forutsette at mottakeren av budskapet er kunnskapsløs. Når data lagres, krypteres det så klart, men det vil også lekke. Det vil også bli misbrukt, det gjør det nesten alltid. Og flertallet i salen har – skal en slutte av denne debatten – ingen betenkeligheter med det. Saken er avgjort. Høyre får vise seg fram som ansvarlig, og det i god tid før eget landsmøte sånn at ikke medlemmene får sagt sin mening, og Arbeiderpartiet får tøffe seg overfor Fremskrittspartiet på kriminalitetsbekjempelse, og personvernet betaler prisen.

Når dette direktivet trer i kraft, kommer jeg, som mange andre, til å bruke flere såkalte proxy-servere når jeg leser e-post. Jeg kommer til å bruke Skype mer, og jeg kommer til å slå av mobiltelefonen min mer – ikke fordi jeg er kriminell, ikke fordi jeg er pedofil eller terrorist, men fordi det er min rett å snakke med hvem jeg vil og besøke hvem jeg vil uten at staten skal vite det. Skal en følge kriminalitetsbekjempelsens logikk, som justisministeren legger til grunn, er det vel et tidsspørsmål før også dette blir lovregulert. Saken her handler om mer enn datalagringsdirektivet og vedtaket vi gjør akkurat i dag. At et flertall i salen ikke er i stand til å se det, er nytt ved denne saken, og det frykter jeg vil gjøre at denne debatten vil bli lest med svært undrende øyne om ti og tjue år, selv om debatten er lang. Den vil være svært interessant lesning.

Dagrun Eriksen (KrF) [20:17:26]: Siden representanten Hareide tok stemmeforklaringen, gir det meg mulighet til heller å bruke tiden på argumenter.

Det er en kvinnealder siden jeg kom inn på Stortinget i 1997. Da hadde vi just begynt å ta i bruk e-post. Det var til og med slik at noen bare brukte datamaskinen som bokstøtte her på huset. Jeg tror at hadde noen sagt til oss da at vi skulle ha den type debatt i dag, ville vi sagt at det var en science fiction-debatt, med tanke på at så mye opplysninger om oss som personer skulle være registrert og notert ned, at så mange systemer skulle være laget for å overvåke oss i tilfelle vi kom til å gjøre noe galt, ikke idet det var mistanke om at vi gjorde noe galt.

Representanten Erna Solberg sa at ingen hadde snakket om lokasjon og baselokalitet. Jeg er redd for den måten man nå begynner å snakke om det som bevis på, for det er så lett å utnytte, som jeg sa i mitt innlegg. Send mobilen din med noen andre, la dem sende noen SMS-er, og så har du alibi for at du ikke var i nærheten av åstedet. Send noen SMS-er til noen av de litt mindre glupe i gjengen, få dem til å møte opp på gjerningsstedet, så er det flere å dele mistanken på. Vi kommer ikke utenom at vi må gjennom god gammeldags etterforskning, og det burde en ha gjort etter de gode, gamle prinsippene.

Så høres det ut som om Høyre tror at Arbeiderpartiet har flertall alene, og at de har hjulpet nasjonen med å forbedre det som ville blitt vedtatt. Men det er jo ikke slik. Hadde Høyre gått med mindretallet i denne saken, var det vi som kunne ha regulert de tingene vi ville på en bedre måte, slik at de registrene vi har, ikke blir misbrukt på den måten de blir misbrukt i dag.

Klokken fem i dag gjorde jeg det eksperiment å slå av mobilen. En hel time var jeg utenfor rekkevidde, slik at ikke noen kunne oppdage hvor jeg var – litt desperat, og kanskje noen så meg her i salen. Men plutselig tenkte jeg: Det kan jo også bli en mistanke. Hvorfor i alle dager slo man av mobilen under det tidspunktet hvor det ble begått et innbrudd eller andre ting ble gjort?

Det er så mange ting i dette som ikke gir oss de gode løsningene, som ikke hjelper oss til å bekjempe den alvorlige kriminaliteten, som alle er opptatt av at vi skal gjøre. Det er ikke slik at det er dette lille skrittet som fører oss fra et fullstendig fritt samfunn til et overvåkningssamfunn, men det er det totale her som gjør at dette begynner å bli totalitært.

Harald T. Nesvik (FrP) [20:20:47]: Først av alt vil jeg si at det har vært en interessant debatt i dag. Vi har fått fram mange synspunkter. Man har fått en god debatt, og på mange måter en prinsipiell debatt som viser hvor enkelte skillelinjer faktisk går.

Jeg ønsker bare å komme inn på noen få punkter. Det ene punktet er knyttet til at Fremskrittspartiet var for romavlytting, og at man da ikke kunne begripe hvorfor man ikke også kunne støtte datalagringsdirektivet. Prinsippene ligger der nettopp fordi bruk av romavlytting skjer ved mistanke om en kriminell handling. Selve prinsippet her er knyttet til om hver enkelt av oss som utgangspunkt for staten og andre, faktisk er skyldige inntil vi selv kan be-

vide at vi er uskyldige. Det er jo selve prinsippet som er det bærende.

Det jeg setter spørsmålsteget ved, er hvor grensen går. Hvor går grensen for det vi skal registrere om borgerne? Jeg har vært med her siden 1997 og sett stadig flere saker som skal registreres – stadig nye registre. La oss se på helsesiden; vi har stadig nye registre innenfor helseregisterlovgivningen. De som har stått sammen med Fremskrittspartiet og Venstre og heget mest om personvernet, har faktisk vært Høyre, og de har nettopp hevdet gang på gang hvor viktig det er at personvernet står i høysetet på grunn av faren for misbruk. Ja, da er det underlig, det vi ser i dag. Når det gjelder Arbeiderpartiets ståsted, er det ikke overraskende i det hele tatt, for det er jo de som har fremmet gang på gang stadig nye registre, stadig nye ting som skal registreres om oss. De har alltid vært positive til det, mens vi andre også prøver å se enkeltindivider opp mot dette. Vi har sett nok av eksempler på helseopplysninger som kommer på avveier. Hvis en klarer å hacke seg inn hos NASA, hos FBI og hos CIA – hos de fleste instanser – hvem er det som tror at dette systemet, dette registeret her er bombesikkert? Ja, ansvarlighetspartiene selv, Høyre og Arbeiderpartiet, når det gjelder økonomi, som det er snakk om hele tiden – å ha orden på økonomien og hvor mye vi skal bruke – er de som slår igjennom denne saken og sier: Vi gir blaffen i hva det koster. Det skal innføres, koste hva det koste vil, for vi vet ikke engang selv hva kostnadene er. Men noen vil måtte betale regningen.

Det er også en kjensgjerning at de kriminelle uansett vet å komme seg rundt systemet. Man har f.eks. vist til Baneheia-saken: Den ble faktisk løst innenfor dagens system.

Dette er en trist dag for personvernet.

Trine Skei Grande (V) [20:24:16]: Jeg skal ikke bruke lang tid, som jeg ikke har, heller, til å si så mye om debatten.

Men egentlig var det mest Martin Kolberg som gjorde meg litt skremt i dag. For hvis det er sann som han tror at ting er, betyr det nok at avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet er gjort på ganske sviktende grunnlag. Hvis det er sann som Martin Kolberg tror, at ikke innhold blir lagret med dette, så er det tydeligvis utrolig mye han ikke har skjønt.

Det er klart at hvis du lagrer e-postadresser som sendes, og tidspunkt telefoner tas på, så trenger du ikke lagre innhold før du har litt peiling på hva det handler om. Mange av de eksemplene har vi hørt om her.

Men det han heller ikke skjønner, er dette: Hva er veksten innenfor hele IKT-sektoren når det gjelder tjenester? Veksten handler om at vi i framtiden kommer til å ha strømmålere koblet til IP-adressen vår. Da betyr det at gjennom å lese av en IP-adresse kan du vite når du skrur på vaskemaskinen, eller om du liker å ha på lyset når du elsker, eller om peppermøer som meg er mørkeredde eller ikke om natta. Det kan du lese av IP-adresser i framtiden.

Du vil koble GPS-sendere på biler, som også blir koblet opp mot IP-adressen. De vil Vegvesenet gjerne ha informasjon fra fordi de skal dimensjonere veier, og det er

veldig praktisk hvis Vegvesenet får vite hvor alle bilene er til enhver tid. Det er dette som blir satt i gang i dag. Det er denne overvåkingen som blir satt i gang i dag, fordi man ikke har forståelse for hvor viktig denne informasjonen er, for å røpe veldig viktig informasjon om oss som personer. Det å påstå at man ikke lagrer informasjon, er helt misforstått, og det er manglende forståelse for hvor ting kommer til å bevege seg hen. Jeg vil faktisk uttrykke det sånn at det ikke er seriøst, hvis man ikke har skjønt det.

Sjefen for EuroCOP, det europeiske svaret på Politiets Fellesforbund, Kiefer, svarte en gang på et spørsmål fra vår tillitsvalgte innenfor politiet, at resultatet av datalagringsdirektivet ville være en enorm innsats uten mer resultat enn at det gjør terrorister og kriminelle litt smårritert.

Innfører vi dette i dag, så innfører vi en massiv overvåking og en framtidig enda større overvåking med de nye teknologiske mulighetene som ligger i hele vår hverdag uten at vi tar noen av de store vi snakker om at vi skal ta. Men vi kommer til å registrere hele livet til oss andre.

Oskar J. Grimstad (FrP) [20:27:31]: Det er på mange måter ein trist dag i dag ved at sentrale prinsipp for personvernet er trua. Sjeldan er Arbeidarpartiet sitt slagord meir treffande enn akkurat i dag: «Alle skal med.»

I effektivitetens og kostnadseffektivitetens namn blir personvernet ofra, og alle skal med. Vi har i dag gjennom denne debatten hatt mange eksempel på opplysningar som er komne på vidvanke, jamvel opplysningar som det ikkje skulle vere mogleg å nå fatt i. Likevel skal vi no finne oss i å kome i den situasjonen at vi må bevise vår uskyld i saker der det er lagra data som knyter oss opp til stad eller tid. All verdas elende, som organisert kriminalitet og overgrep mot uskyldige born, skal no finne si løysing, og prisen er overvåking av alle landets borgarar. Det er nesten som om ein ikkje klarer å komme dette kriminelle uvesenet til livs utan at vi alle aksepterer at sentrale prinsipp for personvernet blir forkasta.

Ein kan argumentere så høglydt ein vil, men vår grunnlovfesta fridom frå overvåking er trådd over med dagens vedtak. Lat meg berre vere tydeleg: Prisen, å miste personvernet, slik vi endar opp med i dag, ville vere akseptabel dersom det rydda opp og fjerna misbruk av uskyldige born og anna svineri. Men vi veit alle at slik er det ikkje. Det blir nok vanskelegare og meir arbeidskrevjande utan datalagringsdirektivet, men den prisen må vi vere villige til å betale. Så, skal ein få dette uvesenet til livs, får ein setje inn nødvendige ressursar for å styrkje politiet, slik at desse sakene også får si løysing. Det er politikkenes rolle å setje grenser for teknologien når det finst interessekonfliktar, som her opp mot personvern og rettsstatsprinsipp, og sjeldan er det tydelegare enn i dag. Framstegspartiet ønskjer å vere tydelege på kva side vi står på i denne saka. Det gjer vi ved å stemme imot datalagringsdirektivet i dag.

Michael Tetzschner (H) [20:29:53]: Jeg skal prøve å være kort etter en lang dag, men det var justisminister Storberget som fikk meg til å ta ordet, fordi han la så mye energi i å ta avstand fra min uttalelse om det jeg mener er

avviket fra det som litt rundlig betegnes som og kalles for etterforskningsprinsippet. Slik jeg forsto statsråden, var hans poeng at det prinsippet var i behold. Ja, hvis det var så vel, så skjønner jeg ikke hvorfor vi har diskutert dette så lenge i dag. Da må jeg utfordre statsråden på hans forståelse av etterforskningsprinsippet, for det er tydelig at han baserer seg på det enkle, men gale premiss at verken innsamling eller lagring er et inngrep. Det fremkom heller ikke klart hva statsråden for sin del mener er et inngrep. Er det når dataene hentes ut? Er det når de settes sammen og bearbeides, eller er det først når de brukes konkret i en etterforskning?

Den tyske forfatningsdomstolen har behandlet akkurat dette spørsmålet. De har uttalt seg om dette, og de har også slått fast at allerede masselagring som fenomen, som retter seg mot alle, er et inngrep. De sier også at dette inngrepet er uforholdsmessig, fordi dette er inngrep uten indikasjon, uten mistanke, uten skjellig grunn, uten grunn i det hele tatt, slik det ofte vil være når det ennå ikke har skjedd noe. Det er det som bryter med sentrale prinsipper i strafferettspleien og rettspleien for øvrig. Da er kravene konkret indikasjon, et materialisert grunnlag for etterforskning, og uten slike indikasjoner: en usvekket uskyldspresumsjon.

Arve Kambe (H) [20:32:02]: Jeg tar høsten på forskudd og tar iPad-en med meg på talerstolen, for jeg fant et utmerket FrP-sitat via iPad-en.

Jeg tok ordet for å kommentere noen av Bård Hoksruuds anklager mot Høyre. Han etterlyste noen av oss, særlig nei-siden – hvorfor er ikke de her da – og kritiserer at noen av våre nei-folk har falt ned på et kompromiss etter forhandlinger med et annet parti for en nasjonal løsning.

Det er faktisk sånn at lekkasjer fra Fremskrittspartiets interne møter opp gjennom det siste året om datalagringsdirektivet viser at det sannsynligvis er flere tilhengere av datalagringsdirektivet i Fremskrittspartiets stortingsgruppe enn det er motstandere av direktivet i Høyres stortingsgruppe, og da å fortelle at det sannsynligvis er et flertall i Stortinget for denne saken, er åpenbart feil. Han taler også mot bedre vitende. Jeg skal også være så vennlig å sitere fra et medlem av justiskomiteen som av en eller annen grunn ikke har tatt ordet i dag, men som har tatt ordet før og sagt – på en utmerket måte:

«Jeg vil jobbe for at Frp snur. Mitt inntrykk er at mange i Frps stortingsgruppe tenker som meg.»

Det sier Hans Frode Kielland Asmyhr i justiskomiteen. Tidligere er det også andre FrP-ere som har vært ute – det har vært tale om særlig 15 FrP-ere som kan ha vært for datalagringsdirektivet, og som da er blitt pisket på plass, for å bruke Bård Hoksruuds synspunkt.

Ellers er det veldig mange FrP-ere som har sitert Høyres prinsippprogram i dag. Det ser det ut som de har gjort i likhet med veldig mange av Fremskrittspartiets velgere det siste halvannet år, og de liker det de ser. Høyres program er godt. Høyres prinsippprogram er glitrende, og jeg tror veldig mange skal få merke den enhetlige tonen som er i Høyre, mellom oss som er tilhengere av direktivet, ut fra både et praktisk standpunkt og et ideologisk standpunkt, og motstanderne som har både en prak-

tisk tilnærming til det og en ideologisk tilnærming til det.

Så når Michael Tetzschner, Nikolai Astrup, Torbjørn Røe Isaksen som har gjort en god jobb for å fronte nei-siden i Høyre, møter sammen med oss fra ja-siden, skal vi bidra til at Høyre fortsatt skal gi en kamp for individets rettigheter, kamp mot en sterk stat, kamp mot offentlig sløseri, unødvendig byråkrati, kamp for privat eiendomsrett og kamp for lokaldemokrati framfor sentralstyre. Der har alle Høyres 30 stortingsrepresentanter et fantastisk utgangspunkt, og vi er også glad for at vi samlet har klart – særlig med nei-siden i Høyre – å dra Arbeiderpartiet i en mer personvernvennlig retning.

Jeg tror at vi skal komme styrket ut av dette, og jeg gleder meg til den videre debatten. Men jeg hadde håpet at representanter fra Fremskrittspartiet hadde hatt en litt annen tone, og derfor velger jeg å bite nå i siste instans.

Ivar Kristiansen (H) [20:35:15]: Det er vel ingen tvil om at i en slik sak som dette er det kryssende interesser som ikke så helt enkelt lar seg forene. Men vi ville ha opptrådt totalt uansvarlig som politisk styringsinstitusjon hvis vi hadde valgt, som denne såkalte personvernalliansen, å se så galant bort fra de krystallklare råd som er avgitt fra nasjonal politimyndighet, og som er avgitt i uttalelser fra det norske forsvar.

Når jeg registrerer at fremtredende representanter fra denne samme alliansen så galant bare feier dette bort som totalt misforstått, vil jeg si at da har jammen denne debatten nådd en ny type takhøyde. Når flere representanter prøver å illustrere det som at Høyre bare ønsker å koste unna denne saken for å unngå en debatt på landsmøtet, er jo faktisk virkeligheten den stikk motsatte. Det er ikke noe parti som har tatt denne saken så grundig til behandling som nettopp Høyre.

Jeg vet ikke hvem det imponerer når representanten Hoksrud fra Fremskrittspartiet uttrykker at KGB ville ha blitt «grønne av misunnelse» av å lære av Arbeiderpartiet i denne debatten. Jeg vet ikke hvem han egentlig har som målgruppe for å imponere med gode eller middels gode argumenter. Som representanten Kambe var inne på, har altså Hoksrud funnet ut at en tredjedel av Høyres gruppe er mot direktivet. Men jeg synes at representanten Hoksrud istedenfor å snakke om 1 minutt stillhet, som han var inne på som en god løsning og hva han syntes om det hele i dag, kunne ha brukt dette minuttet på å illustrere hvor mange i Fremskrittspartiet som egentlig av hele sitt hjerte ønsker å stemme for direktivet i dag.

I en sak som også bærer preg av å være kontroversiell, er det ingen tvil om at når vi har begrep som «kriminalitet» innenfor våre grenser og terror i vår egen bakgård, i nabolandene, må vi ta dette på det dypeste alvor. I tillegg, når den samme alliansen galant burde kunne fortelle oss hvordan vi skal klare å oppnå unntak i vår egen EØS-avtale, når vi som utenforstående land ikke i det hele tatt vil være i nærheten av å oppnå noe som helst slags unntak for eventuelle særordninger anbefalt av denne såkalte alliansen, vil det være totalt uansvarlig ut fra denne saken å bidra til at

vi faktisk med åpne øyne setter hele EØS-instituttet i bevegelse.

Martin Kolberg (A) [20:38:32]: Først en notering, vil jeg kalle det. Det er at jeg for min del iallfall noterer meg at justiskomiteens leder, representanten Per Sandberg, har uttrykt mye mistillit til norsk politi fra denne talerstolen i løpet av denne debatten. Det er det bare grunn til å notere for Stortinget, at lederen i justiskomiteen mener at politiet f.eks. har skaffet seg en meget stor fallhøyde gjennom de uttalelsene de har gitt i forbindelse med høringen og debatten rundt selve direktivet. Det er en notering.

Så vil jeg bare si at denne debatten har vært full av karakteristikk. Jeg tar ikke det så høytidelig. Jeg bare noterer at retorikken noen ganger kan være høy. Noen ganger kan det i og for seg være bra, men hvis noe av det som er sagt, er seriøst ment, må jeg virkelig si at noen hver bør tenke gjennom hva slags karakteristikk en bruker, slik som bl.a. Hoksrud gjorde i innlegg, og som ble kommentert i innlegget før meg. Det bare sier jeg.

Så vil jeg si som en kommentar til det Trine Skei Grande sa i sitt siste innlegg, at det er all mulig grunn til å ha veldig respekt for det store perspektivet når det gjelder utviklingen av hele den nye samfunnskulturen knyttet til IKT-bruk. Det er klart, det. Men til representanten Skei Grande og alle andre som er imot det som flertallet i denne salen nå formodentlig kommer til å vedta om noen minutter, er det det å si at denne debatten hadde vært mye greiere hvis de hadde presentert et alternativt forslag. Det hadde virkelig vært noe. Da hadde vi fått perspektiv på denne debatten. Da kunne disse forslagene vært satt opp mot hverandre. Men de har ikke kommet. Det er bare avtalen mellom Høyre og Arbeiderpartiet som legger grunnlag for de vedtak som skal gjøres. De andre er imot. Det er ikke noe annet enn å være i den tilstand man er. Det løser i hvert fall ikke det store perspektivet som representanten Skei Grande trakk opp i sitt innlegg.

Helt til slutt dette som knytter seg til uttrykket «overvåkning». På det punktet vil jeg nesten si at noen av representantene iallfall nesten går til politisk nytale. Overvåkning handler om politiets muligheter til helt konkret å følge opp løpende og vedvarende fysiske bevegelser og inngripen – og det først etter en domstolsbeslutning. Ingenting av det som ligger i forslagene som er fremmet, legger grunnlag for en slik påstand. Jeg mener ikke at hele Norges befolkning skal være mistenkt, og jeg mener at ingen andre heller bør mene det i Stortinget.

Statsråd Rigmor Aasrud [20:41:45]: Jeg synes også at det har vært en interessant debatt. Det er brukt mange sterke ord her i dag, og det har vært stort fokus på personvernsspørsmål.

Når en sitter og hører på denne debatten, kan en få inntrykk av at det ikke lagres en eneste data i dag. Men det er faktisk det som er tilfellet. Telekomtilbydere lagrer data i dag. Når vi vurderer om forslaget som behandles her i dag, er en styrking eller svekking av personvernet, må en ta utgangspunkt i situasjonen slik den er. Jeg mener altså at når vi nå innfører domstolskontroll, er det en betydelig

styrking av personvernet. Det at vi innfører strafferammer for når en skal kunne hente ut opplysninger, er en styrking av personvernet. Det at det nå innføres en konsesjonsplikt for lagring og behandling av dataene, er en styrking av personvernet. Det at Datatilsynet skal kunne sette vilkår for hvordan en skal kunne gi konsesjon, er en styrking av personvernet. Det at Datatilsynet får myndighet til å pålegge kryptering dersom det vurderes nødvendig, er en styrking av personvernet. Det at dataene skal logges, er en styrking av personvernet. Til slutt er det noe som jeg tror er ganske viktig, og det er at vi innfører en sletteplikt. Det er også en styrking av personvernet.

Jeg skjønner ikke dem som mener at vi nå reduserer personvernet. De forslagene som skal vedtas her i dag, vil styrke personvernet ut fra det som er dagens situasjon.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [20:43:40]: Fire statsråder frå Senterpartiet og fire statsråder frå SV kom til at vi ikkje kunne gje vår tilslutning til implementering av datalagringsdirektivet. Vi seier i proposisjonen:

«Vi legger særlig vekt på at datalagringsdirektivet etter vårt syn er en betydelig krenkelse av den enkelte borgers personvern.»

Dissensen er å lesa på side 137. Han står seg etter denne debatten.

Så nokre få kommentarar. For det fyrste er det ei tydeleg misforståing i høve til den såkalte avtalen. Krav på innsyn i data som gjeld oss sjølve, er i dag heimla i personopplysningslova og er slik sett ikkje noko nytt.

Så er personvernet det viktige.

Når det gjeld kostnad ved innføring av direktivet, har eg svart så godt eg kan på dette tidspunktet. Kryptering og graden av det er ikkje avklart. Då kan heller ikkje kostnadene avklarast. Det vi veit, er at dette kan bety store kostnader for ein stor tilbyder, fyrst på investering og deretter på drift.

Så veit vi at det er ei heil rekkje med små tilbydarar som ikkje vil få så store kostnader, men som det vil bety veldig mykje for. Ein liten ISP har gjerne eit lite kontor. Det å skulla etablera fysisk sikring, tilgangskontroll, eigne databasar osv. vil for enkelte bli ei tung belastning. Det kan bety at dei store tilbydarane kan handtera dette, men kravet gjeld òg alle små, og i ytste konsekvens kan dette sjølv sagt medføra at dei små tilbydarane ikkje overlever. Det betyr eit redusert tenestetilbod.

Eg sa i mitt innlegg at det er ingen ting som tyder på at det ikkje blir meir data i framtida. Å sikra politiet tilgang til data er viktig for å bidra til oppklaring av kriminalitet. Innanfor eit nasjonalt lovverk ville ein ha moglegheit til å avklara kva politiet har bruk for, framfor å godta ei pakke som inneber lagring av ei mengd data som politiet ikkje har bruk for. Det er det forholdsmessige, det er det at ein godtek ei pakke, som svekkjer personvernet i dette landet.

Bent Høie (H) [20:46:46]: Debatten i dag har til tider vært god, fordi den dreier seg om viktige spørsmål. Det er ikke noen, tror jeg, som setter spørsmålsteget ved at det å lagre mer informasjon gir oss personvernutfordringer. Men det er heller ikke sånn at fordi en mener at det å

lagre mer informasjon gir oss personvernutfordringer, er en imot enhver lagring av informasjon.

Det er den type avveininger dette stortinget har gjort en rekke ganger, og gjør i dag også. Derfor er jeg helt uenig i det som statsråd Kleppa avsluttet med, nemlig at denne debatten har dreid seg om å være for eller imot en pakke. Det kan godt tenkes at den har gjort det i Senterpartiet, men i Høyre har ikke debatten dreid seg om de tre magiske bokstavene DLD, men den har dreid seg om 1) de viktige prinsippene som går på om vi skal lagre med utgangspunkt i kommersielle interesser eller samfunnsmessige interesser, og 2) om det konkrete innholdet i endringer i et nasjonalt lovverk.

Flertallet i Høyres gruppe endte opp med å si at ut fra en prinsipiell diskusjon mente en det var riktig å lage et lovverk som var grunnlaget for lagring av informasjon basert på demokratiske beslutninger i Stortinget, i stedet for at informasjonen kun skulle være basert på hva som til enhver tid skulle være av kommersielle interesser for selskapet. Da Høyres gruppe var ferdig med den prinsipielle diskusjonen, som en har brukt mest tid på, så startet en en diskusjon om hva en da mente det faktisk var behov for å lagre, ut fra det som var hensikten med lagringen, og deretter hvilke viktige personverntiltak som måtte settes inn for å motvirke det som alle er enige om er en utfordring – i hvert fall alle i Høyre mener er en utfordring – nemlig at når man begynner å lagre mer informasjon, er det i seg selv en personvernutfordring. Da kom man fram til en rekke krav som en stilte i forhandlingene både med de fem partiene – den såkalte personvernalliansen – og med Arbeiderpartiet.

De kravene har en fått gjennomslag for. Det betyr at det som Stortinget vedtar i dag, er en nasjonal løsning der en lagrer ut fra hva Stortinget mener er nødvendig å lagre, og ikke ut fra hva som til enhver tid er kommersielt interessant å lagre, og der en kom med en rekke tiltak for å motvirke det som personvernmessig er en utfordring, som alltid er til stede ved å lagre mer informasjon. Det er bakgrunnen for at Høyres gruppe støtter det som flertallet her går inn for.

Dagfinn Høybråten (KrF) [20:50:00]: Det har vært en forfriskende debatt fordi den har gått på tvers av de – i hvert fall i denne og forrige stortingsperiode – velkjente konstellasjoner. Det har også vært en historisk viktig debatt, for det hører til sjeldenhetene at et regjeringsmedlem – og her flere regjeringsmedlemmer – tar dissens i viktige saker. Jeg må vel innrømme at jeg har hatt til gode å oppleve at fagstatsråden har tatt dissens og plederer sin dissens i stortingssalen. Når det er sagt, understreker det for mitt vedkommende hvor alvorlig denne saken er, hvor viktig den er.

Jeg har avslutningsvis lyst til å understreke noe som det ikke bør herske tvil om etter at denne debatten er over. I utenrikskomiteens innstilling har flertallet skrevet noen besynderlige merknader om at

«datalagringsdirektivet ikke kan sies å berøre interesser som er særegne norske, i motsetning til direktiver og bestemmelser på områder hvor norske forhold skiller

seg vesentlig fra våre nabolands og hvor erfaringen er at vi har oppnådd nødvendig forståelse for dette og fått gjensidige godtakbare løsninger.»

Så framstilles dette i debatten som om den reservasjonsrett Norge oppnådde da vi forhandlet fram EØS-avtalen, skulle være betinget av at vi hadde helt spesielle særinteresser å reservere oss i forhold til. Jeg kan ikke se at det i EØS-avtalen finnes en slik avgrensning av reservasjonsretten. Det må være en selvpålagt innsnevring av reservasjonsretten disse medlemmer argumenterer for. Og det kan da ikke være i nasjonens interesse å gjøre – uansett hva slags ståsted man har i forhold til både reservasjonsretten, EØS-avtalen og eventuelt medlemskap i EU. Derfor er jeg meget godt fornøyd med at utenriksministeren i dag så klart har gitt uttrykk for:

«Det må være slik at en sak som har tungtveien- de betydning for Norge, og hvor det er grunn til å tro gjennom en behandlingsprosess at det som 27 land som står oss nær, er blitt enige om, ikke kan passe for oss. Derfor må vi ha den retten.»

Det kan jeg skrive under på 100 pst. Jeg er glad for at utenriksministeren har markert at han står på Kristelig Folkepartis syn på reservasjonsretten.

Så er det klart at vi må gjøre en avveining politisk om hvilke konsekvenser det kan ha å reservere seg i en bestemt sak, og hvilke motreaksjoner som monne måtte komme fra EU som følge av at man bruker denne reservasjonsretten. Men det blir spekulasjoner, for vi har ennå ikke prøvd det i praksis. For min del vil jeg mene at denne saken, i forhold til EUs indre marked og de sentrale deler av EØS-avtalen, er såpass marginal at det ikke er noen grunn til å frykte alvorlige motreaksjoner.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trine Skei Grande (V) [20:53:31]: Det er en kort mening, en info og en avslutning:

Det heter ikke barnepornografi, det heter overgrep- bilder mot barn. Det syns jeg denne salen bør ordne opp i.

Til salens informasjon: Det er ca. 100 saker med overgrep mot barn som ligger hos Oslo-politiet alene, som de ikke har ressurser til å etterforske. Her kjemper vi liksom som om vi skal oppklare alt, men det er mange saker med overgrep mot barn som politiet ikke har ressurser til i det hele tatt å ta.

Jeg tror at dette kommer til å være et vedtak som våre barnebarn kommer til å dømme oss for. De kommer til å være flauere over at vi har gjort det.

Jeg har lyst til å avslutte med et sitat fra Star Wars, når de avbryter sitt demokrati i vedtaks form og Padmé avslutter det med: Det er altså slik friheten dør – til stående applaus.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [20:54:46]: Representanten Kambe var opptatt av lekkasjer. Jeg synes han burde være mer opptatt av fakta. Fremskrittspartiets siste landsstyre vedtok enstemmig at man sier nei til datalagringsdirektivet. Vi har flere ganger hatt dette til behandling i landsstyret.

Jeg registrerer også at Kambe ikke vil fortelle at ifølge blogg av Kristin Clemet har ti av Høyres fylkeslag sagt nei til datalagringsdirektivet. Så kunne jeg tatt med meg iPad-en opp her, jeg også, men da ville jeg kanskje hatt problemer med å finne et par av fylkeslagenes uttalelser i Høyre, for jeg registrer at når Høyre har bestemt seg for hva de skulle, ble det plutselig vanskelig å finne et par av resolusjonene fra fylkeslagene. Så man burde kanskje forholde seg til de faktiske forhold. Jeg registrerer – fortsatt – at det er sånn at Høyre ikke vil la partidemokratiet få lov til å bestemme, men lar stortingsgruppen bestemme. I Fremskrittspartiet er det partidemokratiet, programmene, landsstyret og landsmøter som er førende for politikken.

Statsråd Knut Storberget [20:55:57]: Ordvekslingen mellom Høyre og Fremskrittspartiet tyder vel på at debatten er i ferd med å gå mot slutten.

Jeg vil replisere overfor representanten Tetzschner, som jeg for så vidt syns bringer svært interessante spørsmål inn i debatten – og befinner seg mer på landjorda enn i Star Wars, for å si det sånn – at jeg mener han tar feil når det gjelder spørsmålet om etterforskningsprinsippet. Jeg syns det er interessant at den tyske rettsavgjørelsen i forfatningsdomstolen i Karlsruhe, som falt 2. februar i fjor, nå trekkes fram. Det er jo en avgjørelse som ikke kan tas til inntekt for at Norge forlater generelle prinsipper – og etterforskningsprinsippet om at man skal ha skjellig grunn til mistanke for å kunne gripe inn. Det den domstolen nettopp fastslo, var jo at lagringsplikten i seks måneder ikke var i strid med forfatningen, men det var altså gjennomføringen av datalagringsdirektivet som var i strid med forfatningen, og da særlig den beskyttelse man ga den lagrede informasjonen, at man ikke ga informasjon til dem som ble berørt – det gjør vi med vårt forslag, det oppnevnes bl.a. advokat – og ikke minst at man ikke i tilstrekkelig grad hadde sikret tilgang og bruk av dataene for politiet. Dette er jo ikke en rettsavgjørelse som kan tas til inntekt for at vi forlater etterforskningsprinsippet. Snarere tvert imot er det en rettsavgjørelse som kan tas til inntekt for at vi nettopp holder fast ved etterforskningsprinsippet, fordi man ved den norske gjennomføringen, som Stortinget nå inviteres til å vedta, nettopp fastslår at man skal ha skjellig grunn til mistanke. Man skal sikre dataene, det skal være strenge straffebud for det noen er mistenkt for for å kunne få innsyn i dataene, og det skal domstolprøves. Det er derfor man ikke forlater etterforskningsprinsippet. Det kan være at andre land har gjort det, men det er jo det Stortinget nettopp sørger for at Norge ikke gjør, og som gjør at dette står seg, etter mitt skjønn, godt oppimot de forpliktelsene vi har både i forhold til menneskerettigheter og ikke minst vår egen konstitusjon.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [20:58:16]: Etter å ha hørt debatten og innleggene fra representanten Kolberg og fra flere høyrerepresentanter må jeg si at jeg forstår godt at enkelte har ømme tær både på venstre- og høyrefoten – med tanke på mangel på argumentasjon.

Representanten Kolberg utbasunerer fra talerstolen at det er svært useriøst av Fremskrittspartiet å kalle andre partier for både det ene og det andre. Men selv fremmer han og Arbeiderpartiet i denne sak forslag hvor det ikke engang er avklart hvem som skal betale for datalagringsdirektivet. Jeg må jo si at kjenner jeg svarteper-spillet i denne salen rett, og ikke minst holdningen til de partier som så fint kaller seg for de statsbærende, ender det vel opp med at forbrukerne, som ikke ønsker datalagringsdirektivet i det hele tatt, betaler regningen for det. Man ender altså opp med å betale en regning for noe man ikke ønsker å ha. Det er ikke mye seriøst at de statsbærende partier ikke engang har avklart den delen av saken. Her kan hastverk fort bli et stort lastverk både for mange telebedrifter og ikke minst for forbrukeren.

Så hevder man at det er den organiserte kriminaliteten man vil til livs. Ja, det er mulig det, men den organiserte kriminaliteten er langt av gårde og forbi alt som heter datalagringsdirektiv. For tro meg, det er enkelt å omgå det.

Men i forhold til karakteristikker må jeg si: Er det så rart at noen tar til orde for sammenligninger som man kanskje ikke ønsker å høre, når man skal snu opp ned på det som har vært kutyme i Norge? Vi skal altså få en holdning hvor borgere i et fritt land anses som potensielt skyldige inntil det motsatte er bevist. Det er ganske langt fra der vi er i dag, og staten skal altså kunne samle inn potensielle bevis mot borgerne i fall de begår en forbrytelse i framtiden. Eller er dette en type politistat som vi ikke ønsker velkommen? For Fremskrittspartiet er saken grei. Vi ønsker å ivareta den individuelle friheten. Derfor går vi imot datalagringsdirektivet.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [21:01:30]: Jeg føler trang til noen avsluttende bemerkninger på tampen av en lang debatt. Jeg velger noen andres ord, med unntak av ett:

«Direktivet er en gigantisk pakke som, når det ble utarbeidet, tok sikte på å omfatte alle elektroniske kommunikasjonskanaler. I ettertid har det utviklet seg andre løsninger som inntil videre ikke omfattes. Det er likevel viktig å forstå at man tar stilling til et fundamentalt prinsipp: Bør myndighetene bryte inn i den personlige sfæren på denne måten. Er tiltaket proporsjonalt? Er det forenlig med rettstatsprinsipper i et fritt demokratisk samfunn?

Debatten har ikke utelukket at det finnes et behov for en viss datalagring. Det er likevel slik at en lagring må stå i forhold til hva som skal avverges. Det krever en prosess hvor myndighetene fører en rimelig begrunnelse og dokumentasjon for behov, knyttet til de enkelte typer trafikkdata. En slik dokumentasjon foreligger fortsatt ikke.

(...)

Når det samlede overvåkningsnivå skal identifiseres kan man imidlertid ikke bare se hen til hvilke tiltak

som allerede er iverksatt, men også hvilke som med en viss grad av sikkerhet vil bli iverksatt i overskuelig tid. Et slags «føre var»-prinsipp tilsier at listen for å iverksette et tiltak ikke kan legges for lavt, da det vil medføre at mange senere tiltak vil kunne bli ansett for å være like nødvendige. Konsekvensen kan bli at den samlede overvåkingen utvikler seg til å bli massiv.»

Med unntak av ett ord – hvis en bytter ut «debatten» med «Datatilsynet» – er dette Datatilsynets høringsvar til transportkomiteens høring 7.–9. februar i år. Man skulle kanskje tro at de applauderte det som er kommet i etterkant i avtalen mellom Arbeiderpartiet og Høyre. Det har Datatilsynet ikke gjort. Så Senterpartiets dissens i regjering og personvernalliansens nei til direktivet står seg fortsatt meget godt.

Karin S. Woldseth (FrP) [21:04:06]: Det er flere som har sagt at dagen i dag er en trist dag. Jeg vil påstå at den er langt mer enn trist – den er ganske dramatisk. Den norske befolkning mister i dag en del av sitt privatliv. Det bryter med Grunnloven § 102, og det bryter med Menneskerettskonvensjonen artikkel 8, som sier at vi som enkeltindivider har rett på privatliv.

Store deler av vårt private liv bruker vi med en telefon eller en pc eller en iPad. Alt dette kan registreres. Og når statsråd Aasrud sier at det lagres i dag, som om det skulle legitimere at vi skal gå inn for datalagringsdirektivet – ja, da blir jeg litt forstemt. Det er vel ingen grunn til at vi skal formalisere og legitimere den lagringen av personopplysninger som foregår i dag. Jeg vet ikke om det var en ren forsnakkelse, men statsråden sa også: kryptering hvis Datatilsynet finner det nødvendig. Det betyr at ikke all lagring av våre data skal krypteres – det betyr faktisk at det er kun hvis Datatilsynet finner det nødvendig. Er det slik at man da finner å ville kryptere f.eks. kongehusets og regjeringens data, mens resten av oss skal være relativt ubeskyttet?

Så snakker man om den fantastiske avtalen som Arbeiderpartiet og Høyre har inngått, der man har fått redusert lagringstiden med seks måneder, der man har fått sletteplikt, og der man har fått domstolsbehandling. Det har ikke kommet noen endringsforslag til datadirektivet. Det man derimot har kommet fram til, er det som direktivet åpner av for nasjonale bestemmelser og tilpasninger. Det er der man har fått endringer. Jeg synes ikke det er veldig imponerende, det står i artikkel 6 at man kan lagre opp til seks måneder, i artikkel 7d står det at man skal slette når lagringstiden er ute, og i artikkel 9 i direktivet står det at man kan innføre domstolsbehandling – det er det opp til den enkelte nasjon å gjøre. Så dette er en dramatisk dag for Norge.

Tord Lien (FrP) [21:07:13]: Siden vi snakker om nye medier, skal jeg tillate meg å sitere fra bloggen til representanten Torbjørn Røe Isaksen:

«I kveld stemmer Stortinget over det såkalte datalagringsdirektivet. Jeg kommer til å stemme mot.»

Det er altså sånn at der flertallet i Fremskrittspartiet, som jeg tilhører, har klart å overtale mindretallet til å stem-

me som én blokk i dag, har representanten Arve Kambe ikke lyktes like godt med å overbevise mindretallet i Høyres gruppe. Det er svært gledelig. Det er jo synd at mindretallet er så lite som det kommer til å bli, men sånn er det altså.

Så er det mange av dem som er tilhengere av direktivet i dag, som har sagt at denne lagringen ikke er et problem for oss stortingsrepresentanter. Representanten Teigen gikk så langt som til å si at dette handler om å beskytte mindretallet ved å overvåke flertallet. Nå er det ikke dette det liberale rettsstatsprinsippet handler om. Det handler tvert imot om å beskytte mindretallet, å beskytte enkeltmennesket mot overgrep fra et flertall. Det er det vi holder på med i dag. Det bekymrer meg også når flere av talerne sier at dette kan bidra til å bevise folks uskyld. Det er jo et angrep på et annet liberalt rettsstatsprinsipp, nemlig uskyldspresumpsjonen.

At det er noen av tilhengerne som tilsynelatende ikke forstår forskjellen mellom Fremskrittspartiets forslag om å gjøre det lettere å komme med tiltak overfor folk som etter domstolsbehandling antas å ha begått en kriminell handling, og det å overvåke 5 mill. mennesker, så er det bare trist.

Representanten Kambe sier at Høyre skal fortsette kampen mot offentlig sløseri, men datalagring er tydeligvis unntatt fra kampen mot offentlig sløseri – så langt er ikke Høyre villig til å strekke seg.

Jeg har notert meg at det er flere som har angrepet min kollega Hoksrud for at han trekker inn Stasi. Stasi fikk til mye som sikkert imponerer mange i denne salen, når det gjelder overvåkning. Men nå er det sånn at en tilfeldig tysk borger har bedt om å få ut sine lokalisasjonsdata fra Tyskland. På et halvt år er det generert 35 000 treff på én tysk borger. En kan si mye rart om Stasi, men jeg er rimelig sikker på at de ikke hadde 70 000 lokalisasjonsdata, selv på de mest mistenkte politiske motstanderne sine da de holdt på som verst – Bård Hoksrud får for øvrig svare for dette. Men vi gir i dag muligheten for å gå mye lenger enn tilfellet var da.

Jon Georg Dale (FrP) [21:10:26]: Når eg tek ordet mot slutten av ein debatt som i dag, er det ganske enkelt fordi eg reknar med at eg berre får ei moglegheit til å skamrose samferdselsministeren i løpet av denne stortingsperioden, og då vil eg gjerne nytte anledninga. Ho er heilt presis, statsråden, når ho seier at det ikkje er mogleg å berekne kostnader, for det er f.eks. ikkje avklart i kva grad ein skal kryptere opplysningane. Det viser at det personvernet som representantane frå Høyre og Arbeidarpartiet tilsynelatende er opptekne av, på ingen måte er avklart. Det hadde vore mogleg å berekne kva dette f.eks. ville koste. Men så grundige har ein ikkje vore, og då spør eg: Korleis kan ein då hevde at personvernet er vinnaren i denne saka?

At Arbeidarpartiet stemmer for forslag som gjer at vi kan sitje igjen berre med Telenor, kan eg forstå. Det har dei lang tradisjon for. Men at Høyre er med på å bidra til det same, kan eg på ingen måte forstå. Og då blir det eit paradoks når representanten Arve Kambe seier at Høgres

program er så bra at han likevel vel ikkje å følge det. For det er det dette dreier seg om, det dreier seg om at dei som faktisk seier at Høgres program er bra, er dei same som er motstandarar av direktivet. Det vik representanten Arve Kambe frå, på same måten som veldig mange andre Høyre-representantar. Det er beklageleg.

Trine Skei Grande har veldig rett når ho seier at morgondagens generasjon vil felle ein dom over dette forslaget. Morgondagens generasjon er heil tydeleg på at datalagringsdirektivet må ein seie nei til. Det seier alle ungdomspartia, det seier Framstegspartiet. Det er synd at Høyre i dag fell interessene til personvernet i ryggen.

Presidenten: Representanten Svein Roald Hansen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får i denne omgang ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Svein Roald Hansen (A) [21:12:37]: Representanten Høybråten var litt urolig over flertallets merknad i innstillingen om implementeringen, der vi sier at «datalagringsdirektivet ikke kan sies å berøre interesser som er særegne norske, i motsetning til direktiver og bestemmelser på områder hvor norske forhold skiller seg vesentlig fra våre nabolands».

Jeg mener at den står seg veldig godt i forhold til formuleringen som står i EØS-avtalens paragraf om dette, for der står det at på direktiver som har særlig alvorlig virkning i EFTA-landene skal partene «bestrebe seg på å komme til enighet» som kan godtas av begge parter. Det legger et press på EU-siden om å ta inn over seg at det de har vedtatt, ikke passer inn i norske forhold, fordi det skiller seg fra forholdet andre steder. Jeg mener det er viktig og en vesentlig årsak til at EØS-avtalen har stått seg så godt at vi har fått tilpasninger uten å måtte ta i bruk reservasjonsretten.

For øvrig mener jeg Bård Hoksrudds tanke om ett minutt stillhet var en god tanke.

Håkon Haugli (A) [21:13:48]: Det har vært en interessant debatt om viktige spørsmål. Flere har brukt begrepet «nyttale» om å gi gamle begreper nytt innhold. Om det er noe som er nyttale her i dag, er det bruken av begrepet «overvåkning». Overvåkning innebærer en iakttagelse av noen, at noen følger med. Innhenting av data etter datalagringsdirektivet vil skje unntaksvis, i enkelttilfeller fra den enkelte teletilbyder som lagrer informasjonen lokalt hos seg, og etter at våre uavhengige domstoler har godkjent at lovens strenge vilkår er oppfylt med tanke på etterforskning av alvorlige straffesaker.

Den mistilliten mindretallet uttrykker overfor politiet, overfor norske justismyndigheter, er skremmende. Og verre: Hvor vil mindretallet med å stemple våre 20 nærmeste naboland som politistater og med å trekke paralleller til totalitære regimer som DDR og Sovjetunionen?

I Midtøsten protesterer folk i disse dager mot diktaturer som bryter menneskerettighetene, og som faktisk driver overvåkning. Å sammenligne Norge i 2011, med eller uten datalagringsdirektivet, med politistater er en hån mot dem som faktisk lever i politistater.

At vi her i salen har ulikt syn i denne saken, innebærer kun det: at vi har ulikt syn i denne saken. Vi avveier viktige hensyn ulikt, men har samme mål: å trygge rettsstaten. Med all respekt, demokratiet og rettsstaten er ikke i spill.

Det som skjer i dag, er verken trist eller dramatisk. Når vi våkner i morgen, våkner vi også i en rettsstat og i et demokrati. Det er noe ingen i denne salen burde snakke ned. Det er noe vi burde sette pris på og uttrykke begeistring for.

Bård Vegar Solhjell (SV) [21:15:57]: Eg vil egentleg berre få takke for debatten, eg òg, med tre korte poeng.

Det første er at eg synest det tidvis har vore ein god og interessant debatt – eg veit ikkje om han har vore forfriskande, men iallfall ein god, interessant og lærerik debatt på det beste. Det andre er at debatten, nok ein gong, har mint meg på at det er betre å vere i fleirtal enn i mindretal – i den grad de trong noka påminning om det! Det tredje og litt meir alvorlege er at eg tek òg med meg noko positivt frå debatten om desse spørsmåla vidare, men òg nokre – eg vil kalle det – utfordringar, særleg knytte til dei som har argumentert for datalagringsdirektivet her i dag. Eg synest at nokre av dei har halde gode innlegg, med det eg vil kalle praktiske argument for korfor direktivet er ein fordel for kampen mot kriminalitet. Mange har òg vist at det allereie pågår mykje lagring, som eg òg var inne på i mitt innlegg. Men eg synest kanskje spørsmålet om korleis det bør vere, ikkje har vorte så godt besvart i særleg mange av deira innlegg. Eg kan forstå at for enkelte – særleg dersom ein er konservativ – vil det at ting er sånn, vere eit betre argument for at det bør vere sånn i framtida, enn for meg som er radikal. Men eg synest egentleg alle politikarar må kunne reflektere over og forklare sitt standpunkt med korleis ting bør vere når det gjeld personvern, og kva vi tillèt av lagring og registrering.

Så synest eg òg at mange har halde innlegg som på ein interessant måte viser til at når det kjem nye trekk i samfunnsutviklinga, kjem det ny kriminalitet som krev nye verkemiddel. Men eg skulle gjerne oppfordre til den same typen refleksjon over eit anna trekk ved samfunnsutviklinga, nemleg at då dei fleste som sit her i salen, voks opp, var informasjon om andre eit knappheitsgode. Det var veldig vanskeleg å skaffe god informasjon om andre menneske enn dei som var nær ein, og ein la store ressursar i å gjere det. Men det er allereie no stikk motsett. Enorme mengder informasjon og kunnskap om oss er superlett tilgjengeleg og kan brukast på enormt mange måtar. På kva måte utfordrar det diskusjonen om personvern, om integritet, om den enkeltes fridom i samfunnet? Det synest eg heller ikkje mange nok av dei som har argumentert for direktivet, har teke inn over seg og reflektert over i sine innlegg.

Så då avsluttar eg – eg kan berre ikkje dy meg etter å ha høyrte på Framstegspartiet og Høgre denne kvelden – med å seie: Lykke til vidare! De kan trenge det.

Presidenten: Per Sandberg har hatt ordet to ganger og

får i denne omgang ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Sandberg (FrP) [21:19:05]: Da får jeg si takk til representanten Solhjell for lykkønskninger.

Bare noen få, korte merknader helt på slutten av debatten. Det er jo helt umulig å finne på noe å si som kan snu flertallet, så det skal jeg ikke prøve meg på heller. Derfor bare to korte merknader: Noen har etterlyst alternative forslag – alternativ til datalagringsdirektivet. Jo, de finnes i en rekke andre innstillinger i Stortinget. Blant annet driver justiskomiteen og behandler en stortingsmelding om organisert kriminalitet, og der finnes alternativene for å gi politiet de verktøy som er nødvendige for å bekjempe organisert kriminalitet og det som går på terror. Det går i retning av det som politiet samstemt ønsket seg i 2005: mer av de metodene som allerede eksisterer.

Så vil jeg også si med tanke på det jeg sa om fallhøyde: Ja, det sier jeg fordi det nå skaper store forventninger til politiet. Hvis ikke man klarer å få opp oppklaringsprosenten og bekjempe kriminaliteten, tror jeg at politiet får seg en fallhøyde. Det samme gjelder Arbeiderpartiet også.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen har hatt ordet to ganger og får i denne omgang ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Snorre Serigstad Valen (SV) [21:20:17]: Alternativet til å vedta datalagringsdirektivet er jo å ikke vedta datalagringsdirektivet, å ikke svekke kildevernet, å ikke innføre et uproporsjonalt inngrep i menneskers personvern og å ikke øke risikoen for persondata på avveier.

Vi visste vel egentlig alle at denne debatten ville bli sånn, og det er foruroligende nok. Men det som virkelig bekymrer meg, er at man i iveren etter å få direktivet vedtatt før EUs evaluering og før Høyres landsmøte, har vært villig til fullstendig å avvise gyldigheten i sentrale og prinsipielle personvern betraktninger. Det er fordi vi står foran en teknologisk utvikling de færreste av oss i dag kan fatte rekkevidden av. Om de holdningene til kildevern, personvern og viktige prinsipper som vi har sett i dag fra Arbeiderpartiet og Høyres side, skal være de holdningene vi møter framtidens utfordringer med, har vi virkelig en jobb foran oss, og da har vi enda viktigere slag å vinne i framtiden.

Presidenten: Anne Marit Bjørnflaten har hatt ordet to ganger og får i denne omgang ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [21:21:24]: Datatilsynets pålegg om at ekomtilbydere bare kan lagre IP-adresser i inntil tre uker, har forverret politiets mulighet til å etterforske alvorlig kriminalitet, som spredning av overgrepbilder av barn.

Mindretallet har i sine merknader ikke ønsket å utvide lagringsplikten av IP-adresser, til tross for at til og med Datatilsynet har foreslått fem måneders lagringstid. I dag har likevel enkelte representanter for mindretallet, bl.a. sam-

ferdselsministeren, tatt til orde for å utvide lagringsplikten for disse. Men den muligheten griper mindretallet ikke. Mindretallet kunne valgt å støtte de delene av lovproposisjonen de er enig i, og kunne valgt å fremme alternative forslag. Men de gjør det ikke. Dermed viser mindretallet ikke bare at de ikke er samlet om et nasjonalt alternativ. De viser også en beslutningsvegring og uansvarlighet.

Ingjerd Schou (H) [21:22:47]: Jeg vil også få takke for en lang og bred og innholdsrik debatt. I motsetning til representanten Solhjell må jeg si at det gir mersmak å være i flertall!

Jeg vil bare si kort om dette som går på kostnader: Et enstemmig storting vedtok tidligere å kryptere helseregistre – uten kostnadsoversikt, og med beskjed om at dette måtte tas i de årlige budsjettene. Slik er det også i denne saken.

Politiet betaler i dag for uttak av trafikkdata, og tilbydere pålegges nå å lagre data forbundet med kriminalitetsbekjempelse. En modell for hvordan kostnadene skal beregnes og fordeles mellom tilbydere og politi- og justissektoren vil bli utarbeidet. Personvern vil koste.

Helt til slutt: Det er vel mulig å prøve å forenes om at vi har hatt en ulik inngang til virkemidler innen kriminalitetsbekjempelse. Vi har også en ulik tilnærming til hva som skal forstås som personvern. I motsetning til Fremskrittspartiet har Høyre ikke partipisk. Vi har også tenkt å være seriøse avtalepartnere som har tenkt å innfri, slik at vi får ivaretatt ikke bare det som går til virkemidler i kriminalitetsbekjempelse, men også en betydelig og bred sikring og styrking av personvernet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1, 2 og 3.

(Votering, se sidene 3266, 3269 og 3270)

Sak nr. 4 [21:24:32]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Justis- og politidepartementet (Direktoratet for nødkommunikasjon) (Innst. 262 S (2010–2011), jf. Prop. 72 S (2010–2011))

Presidenten: I denne saken er det ikke noe forslag til taletidsopplegg. Vi har foreløpig én inntegnet taler. Det er sakens ordfører, Tone Merete Sønsterud.

Presidenten vil presisere at når det står taletid 30 minutter, betyr det i aller høyeste grad *inntil*. (Munterhet i salen)

Tone Merete Sønsterud (A) [21:25:08] (ordfører for saken): Jeg merker meg det, president!

Saken vi nå behandler, Innst. 262 S for 2010–2011 Endringer i statsbudsjettet for 2011 under Justis- og politidepartementet, Prop. 72 S for 2010–2011 er i utgangspunktet en ganske enkel sak.

Det handler kort og greit om en delbetaling av leveran-

ser for Nødnetts første byggetrinn som leverandøren etter planen egentlig skulle ha levert og fått betalt for i budsjettåret 2010, men som på grunn av forsinkelser i leveransen, noe vi alle er kjent med, nå først skal utbetales tidlig i 2011. Så er det slik at denne regningen må betales før revidert. Derfor fremmes det en særskilt proposisjon. Dette ble varslet ved nysalderingen i fjor, så det er heller ingen nyhet.

Jeg legger fram en enstemmig innstilling i saken og vil påpeke at komiteen er tilfreds med at denne endringen i statsbudsjettet kun utgjør en tidsmessig forskyvning av en betalingsmilepæl fra 2010-bevilgningen, jf. Prop. 21 S for 2010–2011, uten at dette representerer en kostnadsøkning i prosjektet.

Her kunne jeg ha stoppet innlegget mitt, men jeg finner grunn til å kommentere noen merknader fra opposisjonen. Først til merknaden om forventningen til at evalueringen av første fase raskt blir lagt fram for Stortinget, slik at Stortinget raskt kan fatte en beslutning om eventuelt å gå videre med utbyggingen av det nye nødnettet i hele landet.

Jeg viser – noe som også er gjort i tidligere saker om Nødnett – til Justis- og politidepartementets Prop. 1 S, som redegjør for Stortingets 2-trinnsvedtak i forbindelse med behandlingen av Innst. S nr. 104 for 2006–2007, jf. St.prp. nr. 30 for 2006–2007. Her framgår det også at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av spørsmålet om landsdekkende utbygging, altså trinn 2 av Nødnett, når evaluering og kvalitetssikring er ferdigstilt. Videre er det bevilgningsmessig tatt høyde for bevilgningsbehov i 2011 som følge av en eventuell beslutning om landsdekkende utbygging.

Så til flertallets merknad om at flere kommuner melder om økte utgifter i forbindelse med drift av nytt Nødnett, og at de reelle kostnadene for kommunen må synliggjøres og fullt ut kompenseres. Til det er å si: Utbyggingen av et nytt radiokommunikasjonssystem for brannvesen, politi og helsetjenesten, altså Nødnett, er besluttet av Stortinget. Alle nødetatene har behov for oppdatering av eksisterende nødsambandsløsninger, og Nødnett er et fellessystem som skal dekke det behovet som foreligger i alle etater.

Alle kommuner er, med hjemmel i brann- og helse-lovgivningen, forpliktet til å anskaffe og drive et forsvarlig nødsamband for kommunens brannvesen og for den delen av helsevesenet som er kommunalt. Nødnett-utbyggingen slik den er besluttet og gjennomføres, innebærer at staten finansierer hele investeringen i nytt radionettverk, kommunikasjonsentraler og radioterminaler til nødetatene, også for kommunale brukere. De samlede investeringskostnadene er, dersom Stortinget vedtar landsdekkende utbygging, i overkant av 4 mrd. kr. For kommunene ville alternativet vært i løpet av kort tid og med egne midler å fornye og bygge egne separate nødsambandsnett som tilfredsstillter dagens krav.

Selv om staten dekker alle investeringskostnadene, må kommunene, som i dag, fortsatt bære kostnadene for sin bruk av nødsambandet i brannvesenet og kommunehelsetjenesten. Brukerkostnadene i Nødnett tilsvare de samlede driftskostnadene. Disse fordeles på brukerne etter en

foreslått modell. I arbeidet med å utvikle modellen for brukerbetaling har både KS og kommunerepresentanter deltatt. Det er lagt opp til at modellen skal evalueres når den har vært i bruk en tid, og når man har mer erfaring.

Det er i St.prp. nr. 30 for 2006–2007 forutsatt at kommunene samlet sett ikke skal få vesentlig økning av sine kostnader til nødsamband. Det er gjort flere undersøkelser av nødetatens kostnader til nødsamband før innføringen av Nødnett, sist av SINTEF Helse høsten 2008. SINTEF Helse har tilsvarende estimert etatens kostnader for etatene etter innføringen av Nødnett basert på erfaringene fra trinn 1.

Denne informasjonen vil inngå i evalueringsgrunnlaget, og brukerkostnadene vil bli omtalt i den kommende stortingsproposisjonen om Nødnett som er varslet våren 2011.

Så til flertallets merknader om forsinkelsen. Kontrakten som er inngått om Nødnett-leveranse gir leverandøren et totalansvar. Leverandøren skal levere et komplett, nøkkelferdig anlegg hvor alle tekniske komponenter skal være ferdige og virke i samspill før staten overtar eierskapet. Kontrakten inkluderer også en drifts- og vedlikeholdsavtale som gir leverandøren ansvaret for å bygge opp og levere de løpende operatørtjenestene for hele nødnettets levetid. Leverandøren er ansvarlig for å planlegge og gjennomføre utbyggingen av radionettet. Videre er leverandøren ansvarlig for å levere utstyr til kommunikasjonsentraler for brann, politi og helse.

Gitt at leverandøren overholder foreliggende fremdriftsplan, tilsier dette en forsinkelse på om lag tre år for de siste delene av leveransen. Dette er komiteen informert om tidligere, og jeg bare minner om at dette digitale nødnett er blant de mest avanserte i sin klasse i verden, og de mange interessentene gjør prosjektet til Norges kanskje mest komplekse IKT-prosjekt noensinne.

Usikkerheten knyttet til pausen mellom de to utbyggingstrinnene har skapt utfordringer for alle involverte, og det er nå viktig å gå videre også for å unngå tap av viktig kompetanse og fordyrende omkostninger.

Komiteen er kjent med at regjeringen har varslet, som jeg har nevnt, en stortingsmelding om videre landsdekkende utbygging våren 2011, og Stortinget vil da få anledning til en bred og utdypende debatt om saken.

Det saken handler om i dag, er kort sagt at vi kun skal vedta å bevilge tilbake de midlene som ble nedjustert i nysalderingen høsten 2010, slik at staten kan innfri de betalingsmilepælene som er forskjøvet til våren 2011. Saken er viktig nok, fordi det handler om å ferdigstille trinn 1 og å komme videre i prosessen med en utbygging av dette nettet som vil komme hele landet til gode.

Presidenten: Neste taler er Bård Hoksrud.

Det ville være fint om man faller til ro bak i salen, slik at vi får høre hva representanten Hoksrud har å si i sakens anledning.

Bård Hoksrud (FrP) [21:32:47]: Takk for det.

Dette er en sak som helt siden starten ofte har blitt rushet gjennom i Stortinget. Så også nå. Forskjellen på

denne saken og de tidligere sakene er at nå handler det kun om må gjøre opp det man egentlig trodde man skulle bruke i fjor. Nå skal man i stedet bruke det i år.

Jeg synes likevel det er viktig å reflektere over noen av de problemstillingene som man har opplevd med nødnett. For det første har det vært store forsinkelser ved innføringen av første fase. Det er nå tre års forsinkelse, og vi vet at det kan ligge utfordringer framover. Vi vet at kostnadsveksten har vært enormt høy enkelte steder hvor man har innført det nye nødnett. Jeg vet at bl.a. brannvesenet på Romerike har fått en kraftig kostnadsvekst, som er langt større enn det som var forutsatt den gang Stortinget behandlet saken.

Vi vet nå at det kommer en sak til Stortinget. Jeg håper at det ikke er slik at det vil ta lang tid før den saken kommer til Stortinget, slik at man risikerer en hastebehandling i Stortinget, uten at man får en skikkelig saksbehandling av saken.

Jeg ser at den statsråden som egentlig har ansvaret for saken, ikke er her, men jeg ser at en annen statsråd ber om ordet, og da håper jeg at man snart kan få nærmere opplysninger om den saken som man i Direktoratet for nødkommunikasjon – da vi var der – regnet med ville komme til Stortinget i mars. Jeg kan foreløpig ikke se at det har kommet noen sak til Stortinget. Det er viktig, for man sier man er i ferd med å miste den kompetansen som har vært brukt for å bygge opp første byggetrinn. Det ville være dumt hvis man ikke har den kompetansen når man skal bygge ut dette nødnett over hele landet. For alle som jobber i nødetatene, sier at det ikke er noen vei tilbake – man må få på plass det nye nødnett – og at det er helt avgjørende for den jobben de som er ute hver eneste dag, de som er «i krigen», skal gjøre for samfunnet.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [21:34:55]: Eg skal berre kvittera ut to ting. Det eine er at denne saka handlar om – som saksordføraren allereie har understreka – ei forskyving av kostnader, ei ny periodisering. Det er det.

Så skal eg i tillegg seia at eg har merkt meg det som no er sagt om at Stortinget ventar på ei ny sak om Nødnett trinn 2. Det er altså slik at det er sagt noko om evaluering og kvalitetssikring før saka kjem til Stortinget, men ho er varsla hit no i vår. Så eg reknar med at det blir slik. Eg skal formidla vidare det som er sagt her, til ansvarleg statsråd.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, se side 3270)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

– forslag nr. 1, fra Bård Hoksrud på vegne av Frem-

skrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

- forslag nr. 2, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 3 og 4, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget utsetter en eventuell implementering av datalagringsdirektivet til EUs revidering foreligger.»

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, lyder:

«Stortinget legger til grunn at dersom datalagringsdirektivet (DLD) innføres, skal det gjennomføres en evaluering fremlagt for Stortinget senest 3 år etter ikrafttredelse der også konsekvenser av endring i EUs DLD og endring i EUs personvernlov inngår.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om styrking av overvåkningskapasiteten ved PST og Oslopolitiet.»

Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå straffeprosessloven §§ 216 a–216 d, 216 m samt politiloven § 17 d-e og legge frem forslag om endringer som senker terskelen for overvåkning av mulige terrorister.»

Forslagene nr. 1–4 blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å føre opp på dagsordenen som egne saker i et senere møte i Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike vedtak

A lov

om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett)

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 100 a første ledd første punktum skal lyde:

Når retten behandler en sak etter §§ 200 a, 202 c, 202 e, 208 a, 210 a, 210 d, 210 f, 216 a, 216 b, 216 m, 242 a, 264 sjette ledd, 267 første ledd tredje punktum eller § 292 a, skal den straks oppnevne offentlig advokat for den mistenkte.

Ny § 118 a skal lyde:

Retten kan bare ta imot forklaring fra et vitne som har taushetsplikt i medhold av ekomloven § 2-9 første og annet ledd om opplysninger som nevnt i §§ 210 b og 210 c såfremt vilkårene for utlevering av de aktuelle opplysningene er oppfylt.

§ 210 b skal lyde:

Retten kan ved kjennelse pålegge utlevering for et bestemt tidsrom av trafikkdata, og lokaliseringsdata som

ikke omfattes av § 210 c, og som tilbyder har plikt til å lagre etter lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon § 2-7 a. Pålegg kan gis når det foreligger skjellig grunn til mistanke om en eller flere straffbare handlinger

- a) *som etter loven kan medføre straff av fengsel i 4 år eller mer, eller*
- b) *som etter loven kan medføre straff av fengsel i 3 år eller mer og det er grunn til å tro at handlingen er utøvet som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven § 60 a, eller*
- c) *som rammes av straffeloven §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, 104 a annet ledd, 145 annet ledd, 145 a, 145 b, 162, 162 b, 162 c, 190 a, 201 a, 203, 204 a, 270 første ledd nr. 2, 317, jf. § 162, eller § 390 a, eller av utlendingsloven § 108 fjerde ledd.*

Forhøyelse av maksimumsstraffen ved gjentakelse eller sammenstøt av forbrytelser kommer ikke i betraktning.

Utlevering etter paragrafen her kan bare pålegges dersom det må antas at opplysningene vil være av vesentlig betydning for etterforskningen.

Utenfor domstolens ordinære kontortid fremsettes begjæring om utlevering for Oslo tingrett etter nærmere bestemmelser gitt av departementet.

§ 210 annet og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 210 c skal lyde:

Retten kan ved kjennelse pålegge utlevering for et begrenset tidsrom av opplysninger om hvilke telefoner eller annet kommunikasjonsutstyr som innenfor et nærmere bestemt geografisk område har vært satt i forbindelse med bestemte telefoner eller kommunikasjonsutstyr og som tilbyder har plikt til å lagre etter lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon § 2-7 a. Pålegg kan gis når det foreligger skjellig grunn til mistanke om en eller flere straffbare handlinger

- a) *som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller*
- b) *som etter loven kan medføre straff av fengsel i 3 år eller mer og det er grunn til å tro at handlingen er utøvet som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven § 60 a, eller*
- c) *som rammes av straffeloven §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, 104 a annet ledd, § 162, 162 b, 162 c, eller § 317, jf. § 162, eller av utlendingsloven § 108 fjerde ledd. § 210 b annet til femte ledd gjelder tilsvarende.*

Ny § 210 d skal lyde:

Retten kan ved kjennelse beslutte at underretning om utleveringspålegg etter § 210 b og § 210 c til den mistenkte eller andre som rammes av utleveringspålegget, kan utsettes dersom det er strengt nødvendig for etterforskningen i saken at underretning ikke gis.

§ 208 a gjelder tilsvarende.

Gjeldende § 210 b og § 210 c blir ny § 210 e og § 210 f.

§ 210 f første ledd skal lyde:

Retten kan beslutte at underretning til den mistenkte

om utleveringspålegg etter § 210 e kan utsettes dersom det er strengt nødvendig for etterforskningen i saken at underretning ikke gis.

§ 215 a femte ledd oppheves.

II

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) skal § 17 f nytt tredje ledd lyde:

Overtredelse av taushetsplikt etter denne bestemmelsen kan straffes etter straffeloven § 121. Dette gjelder også for personer som ikke er i tjeneste eller arbeid for statlig eller kommunalt organ, dersom vedkommende er gjort oppmerksom på at overtredelsen kan straffes.

III

I lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 2-7 skal lyde:

§ 2-7 *Kommunikasjonsvern m.v. Plikt til å slette data*

§ 2-7 annet ledd skal lyde:

Trafikkdata, lokaliseringsdata og data nødvendig for å identifisere abonnenten eller brukeren skal slettes eller anonymiseres så snart de ikke lenger er nødvendig

1. til kommunikasjons- eller faktureringsformål,
2. for å oppfylle plikten etter § 2-7 a til å lagre data eller
3. for å oppfylle andre krav fastsatt i medhold av lov.

Annen behandling av slike data krever samtykke fra bruker.

Ny § 2-7 a skal lyde:

§ 2-7 a. Plikt til lagring av data

Tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett som anvendes til offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste og tilbyder av slik tjeneste skal lagre trafikkdata, lokaliseringsdata og data nødvendig for å identifisere abonnenten eller brukeren i 6 måneder til bruk for etterforskning, oppklaring og straffefølgning av alvorlige straffbare forhold. Plikten etter første punktum gjelder data som genereres eller behandles i tilbyders elektroniske kommunikasjonsnett ved bruk av fasttelefon, mobiltelefon, internettelefoni, internettaksess og e-post.

Myndigheten kan gi forskrift, treffe enkeltvedtak eller inngå avtale om plikten til å lagre data, herunder om tiltak for å ivareta dataenes konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Myndigheten kan gi forskrift om at tilbyder kan kreve fremlagt politiattest fra personer som skal behandle lagringspliktige data på tilbyders vegne. Myndigheten kan ved forskrift eller enkeltvedtak helt eller delvis fritta fra plikten til å lagre data etter første ledd eller helt eller delvis pålegge andre enn de som omfattes av første ledd, plikt til å lagre data dersom dette må til for å oppnå formålet med bestemmelsen.

§ 2-9 tredje ledd skal lyde:

Taushetsplikten er ikke til hinder for at det gis opplysninger til påtalemyndigheten eller politiet om avtalebasert

hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse. Det samme gjelder ved vitnemål for retten. Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at opplysninger som nevnt i første punktum gis til annen myndighet i medhold av lov.

§ 2-9 nytt femte ledd skal lyde:

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at andre data enn de som er nevnt i tredje ledd, kan utleveres til politi og påtalemyndighet i medhold av straffeprosessloven §§ 210 b, 210 c, 216 b eller 222 d, eller til Politiets sikkerhetstjeneste i medhold av politiloven § 17 d, eller til Finanstilsynet i medhold av verdipapirhandeloven § 15-3 annet ledd nr. 3.

§ 2-9 nåværende femte ledd blir sjette ledd.

§ 2-9 nåværende sjette ledd blir nytt syvende ledd.

IV

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) skal § 22-3 nytt fjerde ledd lyde:

(4) Et vitne som har taushetsplikt i medhold av lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon § 2-9 første og annet ledd kan ikke pålegges å føre bevis om opplysninger som tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste har lagret til bruk for etterforskning, oppklaring og straffefølgning av alvorlige straffbare forhold og som ikke omfattes av § 2-9 tredje ledd.

V

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandeloven) skal § 15-3 annet ledd lyde:

(2) Opplysningsplikten i første ledd gjelder ikke opplysninger som vedkommende ville vært forhindret fra å gi i straffesak. Opplysningsplikten gjelder likevel uten hinder av:

1. lovbestemt taushetsplikt som ellers påhviler ligningsmyndigheter, andre skatte- og avgiftsmyndigheter og myndigheter som har til oppgave å overvåke offentlig regulering av ervervsvirksomhet,
2. taushetsplikt som nevnt i lov om elektronisk kommunikasjon § 2-9 for så vidt gjelder opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger og elektronisk kommunikasjonsadresse, og
3. taushetsplikt som nevnt i lov om elektronisk kommunikasjon § 2-9 for så vidt gjelder opplysninger om trafikkdata, dersom det er gitt fritak fra slik taushetsplikt. *Begjæring om slikt fritak fra taushetsplikten fremsettes av Finanstilsynet for tingretten på det sted hvor det mest praktisk kan skje. Retten kan ved kjennelse gi tilbyder slikt fritak.* Ved vurderingen av om fritak skal gis skal det blant annet legges vekt på hensynet til taushetsplikten og sakens opplysning. *Straffeprosessloven § 170 a gjelder tilsvarende.*

Retten sørger for at kjennelsen snarest mulig blir meddelt den mistenkte eller andre som rammes av at taushets-

plikten oppheves. Straffeprosessloven § 210 a jf. § 100 a gjelder tilsvarende. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om *domstolskontroll* og Finanstilsynets behandling av saker etter denne bestemmelsen, herunder regler om *behandlingen av overskuddsinformasjon*.

VI

I lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) skal § 35 nytt annet ledd lyde:

Ved behandling av personopplysninger som skal lagres etter ekomloven § 2-7 a skal det vurderes om det bør stilles vilkår om kryptering. Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om slik kryptering.

VII

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 89 mot 80 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.44.54)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de også her vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 89 mot 80 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.45.27)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B

Stortinget ber regjeringen legge avtalen som den ligger i Innst. 275 L (2010–2011) til grunn for sitt arbeid med dette sakskomplekset.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å føre opp på dagsordenen som egen sak i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag.

Det er

- forslag nr. 1, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre

Forslag nr. 1 er inntatt i innstillingen, mens forslag nr. 2 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, lyder:

«Stortinget samtykker ikke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/24/EF om lagring av data fremkommet ved bruk av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste eller offentlig elektronisk kommunikasjonsnett (datalagringsdirektivet).»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/24/EF om lagring av data fremkommet ved bruk av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste eller offentlig elektronisk kommunikasjonsnett (datalagringsdirektivet).

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 89 mot 80 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.46.51)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget utsetter samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/24/EF om lagring av data fremkommet ved bruk av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste eller offentlig elektronisk kommunikasjonsnett (datalagringsdirektivet) til EUs revidering foreligger.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 91 mot 76 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.47.20)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er forslagene nr. 1–4, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre. Forslagene er omdelt på representantenes plasser i salen.

Forslag nr. 2, fra Venstre, lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag som begrenser tilgangen til utlevering av trafikkdata, lik de forslag til og endring i straffeprosessloven §§ 210 b og 210 c og nye §§ 118 a og 210 d som foreslås i Prop. 49 L (2010–2011).»

Forslag nr. 3, fra Venstre, lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest igangsette en behovsutredning for å se på hvordan ulike enheter i politiet, herunder spesielt Kripes og PST, kan bekjempe alvorlig kriminalitet med digitale verktøy, med de eksisterende hjemler og verktøy gitt av lovverket. Utredningen bør ha spesielt fokus på hvilke ressurser i form av kompetanse og økonomi som må tilføres for å gjøre situasjonen tilfredsstillende.

Stortinget ber regjeringen følge opp resultatene av en slik behovsutredning senest i forslag til statsbudsjett for 2012.»

Forslag nr. 4, fra Venstre, lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som pålegger politiet å føre tilstrekkelig logg og statistikk over bruken av hemmelige tvangsmidler, herunder kommunikasjonskontroll og kommunikasjonsdata, slik at det blir mulig å evaluere metodebruken bedre i ettertid.»

Forslagene nr. 2–4 blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å føre opp på dagsordenen som egne saker i et senere møte i Stortinget.

Forslagene fra Venstre er innlevert etter den reglementsmessige fristen, men siden det dreier seg om forslag som er gjengitt i innstillingen, vil ikke presidenten motsette seg at det votes over forslag nr. 1, dersom det er i orden for salen. Det ser det ut til å være.

Dermed votes det over forslag nr. 1, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov
om endringer i lov av 4. juli 2003 nr. 83 om
elektronisk kommunikasjon

I

I lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon gjøres følgende endringer:

§2–9 tredje ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at det gis opplysninger til påtalemyndigheten eller politiet om hvilke kommunikasjonsanlegg som i et bestemt tidsrom har vært satt i forbindelse med hverandre, og andre data tilknyttet kommunikasjon, dersom det foreligger beslutning om utleveringspålegg.

§2-9 fjerde ledd skal lyde:

Anmodning fra påtalemyndigheten eller politiet om opplysninger som omhandlet i tredje ledd første til tredje punktum skal etterkommes med mindre særlige forhold gjør det utilrådelig.

II

Endringene trer i kraft umiddelbart.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 164 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.48.19)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:103 LS (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om gjennomføring av domstolskontroll ved uthenting av trafikkdata, samt styrking av politiets ressurser til å bekjempe alvorlig kriminalitet med digitale verktøy. Endringer i ekomloven – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2011 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter:			
456		Direktoratet for nødkommunikasjon	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 139 870 000 til kr 240 970 000	101 100 000
	45	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 385 700 000 til kr 474 500 000	88 800 000
Inntekter:			
3456		Direktoratet for nødkommunikasjon	
	2	Refusjonar, blir auka med frå kr 6 521 000 til kr 22 821 000	16 300 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 5 [21:49:11]

Referat

1. (254) Evaluering av skattereformen 2006 (Meld. St. 11 (2010–2011))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
2. (255) Endringer i lov om overføring av domfelte mv. (avtaler om soningsoverføring og prosedyre ved unnatak fra spesialitetsprinsippet) og vedtak om samtykke til inngåelse av avtale mellom Norge og Romania av 20. september 2010 om overføring av domfelte (Prop. 82 LS (2010–2011))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
3. (256) Endringer i gravferdsloven og enkelte andre lover (Prop. 81 L (2010–2011))
4. (257) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tord Lien, Elisabeth Aspaker, Dagrun Eriksen og Trine Skei Grande om å fryse prosessen med nedleggelse av statlige grunnskoler for hørselshemmede (Dokument 8:122 S (2010–2011))

Enst.: Nr. 3 og 4 sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

5. (258) Statsrådsprotokollene for tidsrommet 1. juli 2010 til 31. desember 2010
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
6. (259) Rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskaper (Prop. 83 S (2010–2011))
7. (260) Reindriftingsoppgjøret 2011/2012, og endringer i statsbudsjettet for 2011 m.m. (Prop. 84 S (2010–2011))
8. (261) Endringer i statsbudsjettet for 2011 under Fiskeri- og kystdepartementet (oljevernaksjon i samband med Godafoss-grunnstøytinga) (Prop. 86 S (2010–2011))
Enst.: Nr. 6–8 sendes næringskomiteen.
9. (262) Aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi (Meld. St. 13 (2010–2011))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
10. (263) Bistand til nordmenn i utlandet (Meld. St. 12 (2010–2011))
Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten: Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 21.50.
